

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zmatstvo Din 40.— neobvezano.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36
Inseratni oddelki: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 409
Podružnici: Maribor, Barvanska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem čeh. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843. — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Današnja številka obsega 24 strani in stane 3 Din. Prihodnja številka izide v sredo.

Ljubljana, 22. maja.

S skrbjo se vse ozira na bedno situacijo, ki se je razvila v Beogradu. Nihče ni zadovoljen in vsakdo pričakuje novih potresov, uspešnega dela se nikdo ne nadeja. Slavna avstrijska »fortwurstlerei« se je preselila v Beograd. Stali smo pred alternativno: volitve ali pa zakrpanje RR. G. Radića volitve niso po volji, zlasti ako njegovi ne bodo v vladi. Zato je vrzel puško v koruzo in dobili smo zopet režim RR. v novi še poslabšani izdaji. Problem notranjega izmirjenja je ostal nerešen in čim bolj hiti čas, tem nujnejše postaja vprašanje zdravega razčiščenja.

Vse čuti, da postaja položaj nevzdržen. Opažajo se razne tendence v smeri iskanja novih izhodov. Mnogi se kratkovidno ogrevajo za nekaj prosvitljenih absolutizem, a ne pomislijo, da bi absolutizem, če bi bil le na pol tako slab, kakor je naš parlamentarizem, vodil do eksplozije. Izhod se mora najti po parlamentarni poti.

Vsa Evropa trpi na slabostih koalicijskih sistemov. Anglija in Italija sta se prvi otreli te nepravilnosti. Italija na originalen fašistijski način, ki je zapustil pot demokracije, Anglija v strogo demokracijskem duhu, ki je izročil vodstvo države homogeni trdni parlamentarni večini, katera je omogočila stalnost režima. Tudi pri nas so se vršili poskusi v tej smeri. L. 1923. je srečo poskusila radikalna stranka, a njen v stvarj čisto srbski značaj in ostale metode niso mogle korenin pognati med Slovenci in Hrvati, ker so jo vrhu tega onečistili razni izvržki, ki so vanjo hiteli po osebnem dobičku. Nacionalni blok je l. 1925. rešil ustavo in spravljal Radića na kolena, a namesto na preizkušeni in čistih idejah Nacionalnega bloka nadaljevati in iskati pot k večinski stranki, se je rešilo Radića popolnega propada, glede razvoja v narodno večinsko stranko Jugoslavije pa se s tem šlo za mnogo nazaj.

Danes povsod prodira ideja, da je treba čimprej ustvariti homogeno nacionalno večino, ki naj bi razgradila ustavo in v narod rešila iz ekonomske krize. Radikali niso več sposobni biti atrakcija za fuzijo in njihova stara navada cepiti druge stranke je še nedavno v Nikićem doživela jako neprijeten krah. Danes morajo radikali že računati s tem, da morejo biti kakor drugi le material za zgradbo nove politične formacije.

Eni se trudijo pripraviti, da bi tako preko vse države segajočo koncentracijo izpeljal G. Ljuba Jovanović. On tudi brezdomno na to misli, a je še vse tako nezrelo, da ni niti embrionalno. Muslimani so začeli razmišljati, je-li so stavili na pravo karto, ko so se udali g. Davidoviću in zagledali je fuzija spavalpa po vodi. SLS gotovo pride Jovanoviću v poštev le kot zaveznika. Zanimivo je, da Jovanović prav tako upa na Nikića in razcep radičevcev nje mu v korist, kakor Pašić.

Glavna slabost Jovanovićev koncentracije pa je pomanjkanje edinstvenega programa. Unitaristi in federalisti se lahko družijo na negativnih željah, a kaj pozitivnega ustvariti ne morejo in ne bodo. Radića in SLS se ne da potegniti v fuzijo, ne se mora izločiti in uničiti njihov fatalni vpliv na ljudstvo.

Koncept z Ljubom Jovanovićem je torej brez ozira na osebo neizvedljiv, nosilca samega brezupen. Združiti se morejo le taki elementi Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so enaki v temeljnih pogledih na naš nacionalni problem in na državno ustrojstvo. Tako združitev zavirajo le zastarele predvojne stranke ali pa tradicionalni odpor proti njim. Zaman se bori radikalna stranka, da bi ona postala taka matica. Dan na dan se bolj potrjuje, da ona to biti ne more. In čim bolj si ona zapira oči pred tem dejstvom, ki ga je ona sama najbolj zakrivila, bolj hiti od poraza do poraza, ki že ogroža zdravo jedro, katero bi bila lahko prinesla v novo formacijo.

Kar se danes godi v Beogradu z vsemi peripetijami, krizami in korupcijskim krikom, je spremenljajoč orkester k umirajočim samoradijskim in pa tudi koalicijski melodiji, poleg katere prodira z zapovedujočo močjo edino rešilni motiv novi velike nacionalne stranke.

Za stabilizacijo francoskega franka

Pariz, 22. maja. s. Ministrski predsednik Briand je danes popoldne konferiral s predsednikom finančne komisije senata o finančnem položaju in o odredbah za dvig franka. Kabinet se bo zopet sestel v četrtek.

Pariz, 22. maja. s. Kakor se izve iz bančnih krogov je bila akcija za dvig franka porazena zasebnemu bančnemu zavodu Lazard, ki ima jamstvo Francoske narodne banke.

Napetost med radikali in radičevci

Radikali smatrajo shod Stj. Radića v Stari Pazovi za izzivanje. — Radičevci pretijo z opozicijo proti nettunskim konvencijam. Kralj odpotoval v Skoplje. — Notranji boji v radikalni stranki vedno hujši.

Beograd, 22. maja. p. Tudi današnji dan ni prinesel v političnem življenju nobenega novega momenta. Vse je v pričakovanju novih dogodkov na političnem polju, ki jih obeta prinesiti prihodnji teden takoj v svojem začetku. Predvsem je omeniti spor med radikali in radičevci, ki zavzema zopet konvencije oblike. Ta spor dobi, kakor vsi računajo, skoraj bi reki z gotovostjo, konkretno obliko jutri v Stari Pazovi, kjer ima Stjepan Radić svoj veliki shod. Iz zapušenega vira je izvedel vaš dopisnik, da radikalni poslanci v Sremski nagovarjajo svoje ljudi, naj pridejo v čim večjem številu na radičevski zborovanje in naj ga onemogočijo, če treba tudi razbijejo. Odrejeni so obsežni varnostni ukrepi.

Na dnevnem redu je tudi vprašanje »nettunskih konvencij«. Ministrski svet danes ni imel seje, ker so se ministri večino na odpeljali iz Beograda. Takoj po Binkoštih pa bo seja vlade, na čije dnevni red so že vnaprej postavili razpravo o nettunskih konvencijah z Italijo. Že od prej je znano, da se radičevci in zlasti ministri dr. Krajač upirajo tem konvencijam. Nj izključeno, da radičevci porabijo to stvar za novo izsiljevalno akcijo. O tem je včeraj poročal kralju min. predsednik Uzunović. Radičevci so da nes tudi zopet načeli vprašanje spomenice, ki so jo predali ministru Miši Trifunoviću. Svoje zahteve so radičevci kakor znano svoj čas spravili v obliko ultimata. Zato s te strani presenečenja niso izključena.

Od najvažnejših današnjih dogodkov je omeniti večerno avdienco notranjega ministra Maksimovića pri kralju, ki je trajala

od 6.30 do 8. Po tej avdienci je izvedel vaš dopisnik, da je kralj odpovedal svoje potovanje v Zagreb ter se je nočjo odpeljal v Skoplje.

V radikalni stranki vré vedno bolj. V oficijelnih radikalnih krogih se trdi, da se bodo štirje poslanci, ki so prestopili v klub Ljube Jovanovića vrnili v Pašičev radikalni klub. Ti poslanci bi bili Lj. Miljušević, Bela Strinić, dr. Hadžija in Sv. Stanković. Pristaši Ljube Jovanovića pa izjavljajo, da bo prestopilo še 11 poslancev iz Pašičevega kluba v novi Jovanovičev klub.

Danes se je radikalni poslanec Tadija P. Petrović iz kragujevaškega okrožja pridružil Jovanoviću. Ta poslanec ima za seboj precejšnje število volilcev v tem okrožju. Po poročilih iz Splita so radikalne organizacije v severni Dalmaciji, kjer je bil pri poslednjih skupščinskih volitvah nosilec liste Ljuba Jovanovića, poslale okrožni organizaciji radikalne stranke v Splitu sklep, v katerem zahtevajo, naj Jovanović položi mandat. Sreški odbor radikalne stranke v Senti v Vojvodini je izrekel nezaupnico poslancu Beli Striniću, ki se je pridružil Ljubi Jovanoviću. Istočasno se je osnoval v Senti sreški odbor radikalne stranke Ljube Jovanovića. K novi stranki je pristopil tudi bivši poslanec Joca Vujić.

Zastopniki tkzv. ožje opozicije so imeli danes sejo in so definitivno izdelali korespondenčno interpelacijo o pobujanju korupcije; niso je pa še predložili Narodni skupščini, kar čakajo na sejo načelnikov parlamentarnih skupin.

Občinski mandati bivših komunistov v Dalmaciji razveljavljeni

Split, 22. maja. r. Na podlagi zakona o zaščiti države je bilo v Splitu razveljavljenih 10 komunističnih občinskih mandatov, v ostalih krajih pa okoli 20 komunističnih mandatov. Med temi so tudi v Kaštelu Sućurcu razveljavljeni štirje mandati komunistov, ki so bili izvoljeni na listi HSS. Oblast se je postavila na stališče, da tkzv. radniške liste, v kolikor so na njih bili izvoljeni pod katerikoli imenom bivši komunisti ne morejo biti veljavne. Zato so bili vsi mandati bivših komunistov na splitski delavski listi razveljavljeni. S tem ukrepom je tudi onemogočena koalicijska radičevcev s komunisti, ki naj bi dala Splitu radičevskega župana. Za župana bo sedaj zopet izvoljen dosedanj župan dr. Tartaglia in sicer z glasovi tkzv. meščanske liste in samostojnih demokratov.

Beograd, 22. maja. r. Svetozar Prišević je prejel od nove uprave mestne občine Kistanje brzojavni pozdrav, ki mu obenem javlja, da je celokupna občinska uprava v rokah sam. demokratov. Pri občinskih volitvah je SDS dobila 20 odbornikov, radikalni pa 13. V upravo so izvoljeni sami samostojni demokrati.

Mobilizacija orožništva za Radića

Beograd, 22. maja. p. Med sremskimi radikali je radi jutrišnjega zbora Stjepana Radića v Stari Pazovi, zavladalo veliko razburjenje, zlasti ko se je razvedelo, da je dr. podsekretar dr. Pernar koncentriral v Pazovi celo orožniško armado. Prvotno je tamkajšnji sreški načelnik poklical 40 orožnikov, da omogočijo Radičev shod. Situacija pa je postala taka, da je sreški načelnik na vprašanje dr. Pernara izjavil, da ne prevzame nobene odgovornosti, ako ne dobi na razpolago vojaško asistenco. Proti Radiću se pripravljajo na eni strani radikali, na drugi pa mnogi njegovi dosedanj pristasi, ki ga prolašajo za izdajajo. Stjepan Radić bo govoril jutri, obdan od gostega kordona orožnikov. Z druge strani zopet javljajo, da so grožnje radikalov samo taktične poteze, da bi Radića prestrašilo in tako njegov nastop sploh onemogočili. Vesti, ki prihajajo iz Stare Pazove, so vzbudile v Beogradu živahne komentarje.

Odlikovani poslanci opozicije za dobro vladanje napram 13 milijardnemu proračunu

Beograd, 22. maja. r. Današnji beograjski listi objavljajo ukaze o odlikovanju članov finančnega odbora z različnimi redi. Odlikovani so sami radikali in radičevci, od opozicije pa klerikalci posl. Pušenjak in da vidovčević posl. dr. Slavko Sečurov. Ta odlikovanja se v Beogradu različno tolmačijo, zlasti zaradi navedenih dveh članov opozicije. Pravijo, da so bili odlikovani za svojo vdanost napram vladi, ki so jo pokazali ob priključitvi državnega proračuna 13 milijard. Vašemu dopisniku je v razgovoru o tej stvari omenil Sv. Prišević z nasmehom: »V drugih državah odlikujejo poslance vlado s svojimi zaupanjem, pri nas pa vlada odlikuje poslance opozicije z revdovci.

Dr. Šmid — generalni direktor carin

Beograd, 22. maja. p. Kralj je včeraj podpisal ukaz, s katerim je dosedanj pomočnik generalnega direktorja carine dr. Konrad Šmid imenovan za generalnega direktorja carin.

(Dr. Šmid, ki je s tem imenovanjem postavljen na eno najodličnejših in najvažnejših visokih uradniških mest v državi je rodom iz Slovenjgradca, sin nadučitelja M. Šmida. Po končanih pravnih študijah se je dr. Šmid posvetil finančni stroki državne uprave. Nekaj časa po prevratu je še služboval v raznih krajih Slovenije, potem pa je bil poklican v finančno ministristvo, kjer si je s svojim odličnim znanjem, svojo vestnostjo in delavnostjo kmalu ustvaril ugledno pozicijo ter je tudi brzo napredoval. Opetovan je zastopal našo državo kot ekspert pri raznih gospodarskih pogajanjih doma in v inozemstvu. Skupno z drjem. Gospodničevićem je dr. Šmid priredil znano veliko izdanje Carinskega zakona in carinskih tarif. Novi generalni direktor carin upravičeno slovi kot eden prvih naših carinskih strokovnjakov. Op. ur.)

Strašna ljubavna drama

Gardist zaklal nezvesto ljubico Slovenko.

Beograd, 22. maja. p. Danes se je pripetil v Beogradu strašen umor. Vojak kraljeve garde Cvetko Mitrović je imel dalje časa razmerje z vdovo Milico Milosavljević, rodom Slovenko iz Preternice, staro 26 let, s katero se je tudi zaročil. Milosavljevićeva pa ga je zapustila ter je prevzela mesto natakarije v neki gostilni. Pričela je nemirno življenje. Danes dopoldne je Mitrović ustrelil svojo bivšo ljubico pred hotelom Palace in jo rotlj, naj se povrne na pravo pot in naj se zopet vrne k njemu, kar pa je ona odločno odklonila. Mitrović je postal besen in je v strašni ljubosumnosti izvel iz čepa nož in dobesedno zaklal Milosavljević.

Mednarodna parlamentarna trgovinska konferenca

London, 22. maja. d. Prihodnji teden od torka do petka bo v Londonu mednarodna parlamentarna trgovinska konferenca, ki se je udeležijo 200 parlamentarcev vseh držav. Zastopanih bo 30 držav, včevši Indijo in Avstralijo, Novo Zelandijo in Južno Afriko. Že v sredo priredi angleška vlada na čast udeležencev konferenco svečan banket, ki mu bo predsedoval minister Churchill. Povabljen je tudi prestolonaslednik Jurij.

Seja medparlamentarne unije v Londonu

Naša država ne bo zastopana.
Beograd, 22. maja. p. Dne 23. t. m. se odpravi v Londonu zasedanje odbora Medparlamentarne unije. Zaradi splošne stavke na Anglijskem ni dobila naša delegacija pravočasno povabila. Zato se je sedaj sklenilo, da naša država tokrat ne bo zastopana na tem zasedanju.

Požar uničil mesto

Newyork, 22. maja. (Radio) Strahovit požar je popolnoma uničil mestec Matagalpa, ki šteje okoli 6000 duš in ki leži sredi karvinih nasadov.

Zastoj v angleški premogovni krizi

Zanimivi glasovi londonskega časopisja. — Vlada sestavlja odgovor. — Pomoč francoskih in nemških rudarjev? — Beda med rudarji.

London, 22. maja. (Radio.) Današnje »Times« pišejo: Zdi se, da ne bo mogoče obnoviti pogajanj in tudi ni mnogo upanja na ponovno intervencijo ministrskega predsednika Baldwina. Rudarji trdovratno odklanjajo znižanje mezd, ki je glavni pogoj vladnih predlogov za poravnavo spora. Ravno tako trdovratni so lastniki, ki odločno odklanjajo vladni načrt o ureditvi mezd in reorganizacije premogovne industrije. Obema strankama bi bilo treba pojasniti, da bo le ona stranka uživala podporo javnega mnenja, ki v polnem obsegu sprejme predloge ministrskega predsednika.

Konservativni »Daily Telegraph« ne vidi nobene razlike med odklonilnim stališčem rudarjev in lastnikov, ker so tako eni kakor drugi nasprotni vladnim predlogom. Treba pa je obsojati stališče lastnikov, ki hočejo imeti privilegirane pravice. Vlada ne sme zanemariti tako važne zadeve, ker gre za interese splošnosti, ki jih mora vlada ščititi.

Liberalni »Daily News« poudarjajo veliko popularnost ministrskega predsednika Baldwina in njegov visoki prestiž. Baldwin bi moral ti dve lastnosti uporabiti, da prisili lastnike rudnikov k opustitvi njihovega stališča. Vlada naj bo prepričana, da bo v tem slučaju na njeni strani ves angleški narod.

London, 22. maja s. Angleški delovni minister in državni podtajnik za rudarstvo sta po daljših razgovorih z min. predsednikom Baldwinom danes izdelala odgovor vlade na odklonilne izjave lastnikov rudnikov in rudarjev. Generalni tajnik rudarske federacije Cook je izjavil novinarjem, da more samo nacionalizacija zvišati produkcijo angleških rudnikov. Vlada mora rudarjem dati garancijo za iste pogoje, kakor so jih imeli pred izprtjem. Delavci bi se zavezali storiti vse, kar se od njih pričakuje.

Pariz, 22. maja s. Narodna zveza francoskih rudarjev je baje pri vladi in pri centralnemu premogovnemu odboru storila korake, da se prepreči transporti premoga v Anglijo, dokler bodo angleški rudarji izprti. Baje namerava stopiti v zvezo tudi s centralo nemških rudarjev, da bodo tudi ti preprečili vsak transport premoga v Anglijo.

London, 22. maja s. »Daily Express« objavlja poročilo iz Cardiffa, po katerem narašča beda med rudarji od dne do dne. V mnogih rodbinah vlada glad. Stavkovne podpore so se zadnjič izplačale 7. maja. Od tedaj rudarji niso dobili iz stavkovnih blagajn nobenih stavkovnih podpor več.

Razvoj dogodkov na Poljskem

Pomirjenje na Poznanjskem. — Vilmski monarhisti za Pilsudskega. — General Haller na svobodi.

Varšava, 22. maja d. Na Poznanjskem in v vsej vojvodini je položaj zopet normalen. K pomirjenju je mnoga pripomogel proglas senatnega maršala Trompczynskega in poznanjskega vojvode Blnskega. Poslanec desničarskih strank, ki se sedaj mude v Poznanju, so se priključili proglasu Trompczynskega. Predsednik narodne delavske stranke v Poznanju dr. Herz se je odpeljal v Varšavo, da poroča sejmškemu maršalu Ratju o zahtevah delavcev. Baje mu namerava sporočiti, da se hočejo Poznanjci brezpogojno staviti novni vladi na razpolago in nastopiti proti vsem separatističnim aspiracijam izvenih poznanjskih krogov. Vsekakor je važno, da je k ponehanju napetosti na Poznanjskem mnogo pripomoglo zaščitanje narodne delavske stranke.

Vojvoda pomoranski Wachowiak, ki je sam član narodne delavske stranke, se je sprijaznil z novim položajem. Min. predsednik Bartlu je poslal brzojavko, v kateri zagotavlja, da se bodo Pomoranci novi vladi pokorili. Ta korak Wachowiaka je prisilil tudi poznanjskega vojvodo Blnskega, ki doslej ni hotel ničesar vedeti o varšavskem kabinetu, da je spremenil svoje stališče. Zato je sedaj izdal proglas na narod, v katerem ga poziva, naj bo miren in naj se sprijazni z novim položajem.

Varšava, 22. maja d. Večina vodilnih konservativcev v Vilni se je sedaj izrekla za Pilsudskega, ki naj ga poljski narod izvoli za svojega predsednika. Predsednik monarhistične zveze v Vilni, dr. Dembowski, je izjavil, da je sedaj edino konvencionalno, ako maršal Pilsudski prevzame vrhovno vodstvo države. Predsednik zveze veleposestnikov Dowgiello je dejal, da je sedaj edino na mestu diktatura in da je Pilsudski edini človek, ki spada na to mesto. On ima dovolj močno in čisto roko in je v stanu pomiriti Polsko brez novega krvoprelitja. Tudi predsednik vilnske kmetijske zveze G. lewicz je izjavil, da so poljski kmetje splošno za to, da pride na krmilo vlada čistih rok. Ta kabinet ne sme biti demagoški in mora zasledovati skupen smoter. Ako je maršal v stanu, dati deželi tako vlado, lahko računa na vso podporo kmetijskega stana na Poljskem. Te izjave konservativnih krogov v Vilni so napravili v Varšavi velik vtis.

Varšava, 22. maja d. Danes teden je bil v Varšavi aretiranih precej članov fašistovske organizacije na Poljskem. Preiskava je dognala, da je fašizem dal njihov vodja, varšavski urednik Szewlewski, že v sredo povelje, naj posežejo po orožju in po močnosti napadejo čete maršala Pilsudskega od zadaj. Dal jim je tudi povelje, naj streljajo iz oken na prodirajoče čete. Da bi med pristasi Pilsudskega povzročili zmedo, naj trošijo govorice, da so Nemci vpadli v Oor, Slezijo in Pomoransko in da so se Ukrajinci uprli, ker da hočejo odtrgati Vzhodno Galicijo od Poljske. Szewlewski je baje tudi izjavil, da bo Pilsudskega, ako zmaga, ubil kak fašist.

Varšava, 22. maja s. Bivši generalstabinšef grof general Haller, ki je bil interniran v svojem varšavskem stanovanju, je bil na povelje min. predsednika Bartla izpuščen na svobodo. General Haller je zaprosil, da sme izstopiti iz vojske. Kakor doznavalo jutranji listi, se bo vršila seja narodne skupščine, na kateri bo izvoljen nov državni predsednik, najbrže v ponedeljek 31. t. m. ob 12. uri.

Moskva, 22. maja s. Predsednik ukrajinskega osrednjega izvrševalnega odbora Petrovskijski demantira v inozemstvu razširjene vesti, da se bo poljski in rumunski meji zbirajo rdeče čete.

Komunistični kongres v Berlinu

Nemški nacionalci razširjajo alarmantne vesti o današnjem komunističnem zborovanju. — Pripravljenost policije in vojaštva.

Berlin, 22. maja. d. Nacionalistični listi so pred par dnevi pisali, da se je za Binkošti bati krvavih spopadov, ker pridejo komunisti iz vse države velik kongres v Berlinu. Baje je napovedanih 80 tisoč komunistov. Listi pravijo tudi, da bodo komunisti oboženi in da ima policija na razpolago z vsemi ojačenji le 14.000 mož, kar je vsekakor premalo. Z druge strani se čujejo glasovi, da so vesti teh listov le manevar, ki naj bi prikriži namene nemških nacionalistov, ki bodo morda sami povzročili izgredo s komunisti. Ne more se sicer reči, da v nedeljo ne bo v Berlinu vse v redu in da bodo morda tuptam krajevni spopadi, vendar ni računati s tem, da bi bil javni red in mir znatno kaljen.

Komunisti so zadnje čase mirni iz svojih vrst so odstranili vse radikalne elemente. Stranka sicer ni postala bolj zmerna, a spremenila pa je svojo taktiko. Nekateri sumijo, da se je to zgodilo po navodilih iz Moskve. Na seji zbornice je izjavil komunistični poslanec Müller-Franken, da policija, ako bo morala za Binkošti nastopiti, ne bo imela toliko opravka s komunisti kot pa s pristasi domovinskih zvez, ako bi nacionalisti iskali spopade. Dejstvo je, da se prusko notranje ministristvo ne smatra za upravičeno, da bi prevladovali veliki komunistični kongres. Vlada stoji na stališču, da je treba spoštovati svobodo združevanja in zborovanja. Tudi je vlada dovolila lasti veliko nemško zborovanje v Lipskem in v Hallu in ni prepovedala državnega kongresa bivših bojničnikov za Binkošti v Düsseldorfu. Sicer pa policija nikakor ne računa s tem, da bi prišlo v Berlin kar 80 tisoč komunistov, zlasti ker so stroški preveliki.

Novi načrti bolgarskih komitašev

Skoplje, 22. maja. p. Dne 16. t. m. je bila v Gornji Džumaji na Bolgarskem konferenca makedonstvujuščih. Sklenili so, naj organizacije »trojke« zopet začno intenzivno akcijo. Te skupine po tri četaše naj vpadajo v Jugoslavijo in pobijajo naše ljudi. Vzdržijo vse bolgarske meje se opaža živahnejše gibanje pri četaših.

Mednarodni kongres stanovanjskih najemnikov

Bern, 22. maja. p. Včeraj je bil v Curihu odprt mednarodni kongres stanovanjskih najemnikov. Izvoljena sta bila dva odbora, od katerih naj eden proučuje pokret najemnikov, drugi pa izdela pravila zveze najemnikov. Na kongresu je zastopanih po delegatih deset držav.

Neuspeh razorožitvene predkonference

Po kratkih treh dneh zasedanja se je razorožitvena predkonferenca razšla brez realnega uspeha. Njena naloga je bila, da v smislu določb versajske pogodbe in temeljnega pakta Zveze narodov ter po sklepu obeh zadnjih plenarnih zasedanj Zveze narodov pripravi material za bodočo svetovno razorožitveno konferenco. Ta bi se sklicala tedaj, kadar bi bila podana zadostna jamstva za ohranitev miru v bližnji bodočnosti in bi bilo kolikortoliko verjetnosti, da bo svetovna razorožitvena konferenca tudi zares uspešna. Komisija, ki je tri dni zborovala v Ženevi, je torej imela tudi izreči svoje mnenje, ali je sploh oportuno v sedanjem času sklicovati tako konferenco ali ne.

Že po kratki debati se je komisija pričela, da vprašanje razorožitve, ali pravzaprav znižanja oboroževanja, se izdaleč ni dotle dozorilo, da bi se dalo misliti na njegovo izvedbo v občutni meri.

Vzrokov za neuspeh predkonference je več. Že samo dejstvo, da ni bila na vzvoča Rusija, ki je ena glavnih vojaških sil sveta, je jemalo posvetovanjem realni smisel. Negativno obnašanje Rusije je zadostno povod za njene sosedje, da ostanejo skeptični in da pristanejo na eventualne sklepe za znižanje oboroževanja le, če se tudi Rusija sorazmerno razoroži.

Drugi razlog je v tem, da Anglija, zlasti pa Amerika, delita razorožitveni problem na dva dela: na razorožitev na morju in razorožitev na kopnem (in v zraku) in smatra, da bi se naj v Ženevi ne govorilo o razorožitvi na morju. Prvi delegat Zedinjenih držav Gibson je tudi izjavil, da smatra njegova vlada vprašanje razorožitve na kopnem in v zraku za problem regionalnega značaja, ki je različen v različnih deželah. Tudi je mnenja, da se mora z razoroženjem pričeti prej, nego se doseže absolutna varnost pred izbruhom novih vojn. Iz tega stališča je dokaj jasno razvidna težnja Amerike, naj se razoroži le evropska celina. Enako je v bistvu mnenje Anglije.

Najvažnejši razlog neuspehu razorožitveni predkonferenci pa je bistvena razlika med Anglijo in Ameriko na eni in Francijo in večino ostalih držav na drugi strani o tem, kaj je smatrati za vojaško moč kake države. Angleška teza zahteva znižanje vidne armade in redukcijo vidnega orožja. Francija pa hoče, da se pri presoji vojaške moči posameznih držav upošteva tudi nevidno oboroževanje, da se računa z dejstvom, da morejo industrijsko visoko razvite države, čeprav so na videz razorožene, v najkrajšem času spraviti na noge milijonske armade in jih čez noč oborožiti z najdovršnejšimi morilnimi sredstvi. Če bi se znižanje učinkovitosti izvedlo šablonsko, bi tehnično manj razvite, posebno agrarne dežele, bile izročene na milost in nemilost industrijskim silam.

Lord Cecil je rotil svoje tovariše, naj se zgledajo v »brezkončnih proučevanjih« in naj »ostanejo na praktičnem polju razoroženja, ki se mu dajo postaviti meje«. Večina držav je smatrala navzlic temu pozivu, da sega problem razoroženja pregloboko v vprašanje obstoja posameznih držav, da bi mogle brez zadostne garancije vreči orožje proč in izročiti se na milost industrijskim veslesim.

Angleško-ameriško zadržanje je torej v prvi vrsti krivo za neuspeh razorožitvene težnje. Amerika, ki ne mara vstopiti v Zvezo narodov, doslej edino kolikortoliko pomembno mirovno ustanovo, in Anglija, ki je razbila ženevski protokol za svetovno koalicio proti vojnim izizivcem, ne moreta očistiti sovražnosti proti miru državam, ki so vstopile v Zvezo narodov in so bile pripravljene sprejeti ženevski protokol.

Vendar bi bilo krivično soditi, da hoče Anglija tako razorožiti Francijo in njene zaveznice, kar jih hoče izročiti nemškemu maščevanju. Anglija smatra, da je danes Nemčija v glavnem razorožena, da pa je Francija premočna. In tradicionalna angleška politika »balancing of power« je vedno najmočnejša na kontinentu. Kakor je pred vojno in med vojno nastopala proti Nemčiji, tako se je sedaj obrnila proti Franciji. Anglija smatra, da je sleherna prevlada na kontinentu nevarnost za pomorsko hegemonijo britanskega imperija. Odtod tudi njeno sedanje zadržanje.

So pa druge globlje ovire za svetovno razorožitev. Mirovne pogodbe so pustile toliko nerešenih vprašanj, toliko netiva za sovražstvo med narodi, da pred revizijo krivic ali pa pred pretekom desetletij, dokler se rane ne zacelijo, ne bo one moralne razorožitve duhov, ki je edino primerna atmosfera za vojaško razorožitev.

In končno ostane nerešeno vprašanje gospodarskih nasprotov, ki so vedno bila glavni vzrok vojn. Gospodarski imperijalizem Nemčije je eden prvih krivcev za vojno l. 1914. Današnje anglosaksonsko gospodarsko in finančno podjarmljevanje sveta gotovo tudi ni posebno ugodna metoda za podpiranje mirovnih stremenj. Anglija in Amerika bosta imeli najkrajše priložnost, da na eventualni svetovni gospodarski konferenci s popuščanjem od svojega gospodarskega imperijalizma pripravita pot k boljšemu uspehu kake bodoče razorožitvene akcije.

Evropski fašizem

Nešteto je že bilo prilik konstatirati, kako se vedno bolj uveljavlja nezadovoljstvo s sodobnim parlamentarizmom ter z delom političnih strank, kar je stvarno eno in isto. To nezadovoljstvo se opaža domala v vseh državah, dasi seveda ne povsod v enaki intenzivnosti. Organizirajo se skupine s fašističnimi stremeljenji, naperjene zoper obstoječi ustavni red, s ciljem, nadomestiti ga z novim, z odločnejšim, tako da si bo preko težav, ki jih povzročajo politične stranke ali opozicija, pomagal z diktatom močnih mož. Fašistične organizacije hočejo same izvesti prevrat ali hočejo biti vsaj rezerva za slučaj, da nastopi potreba po njihovem nastopu, ali pa skušajo dobiti vpliv v armadi, da bi jo mogli uporabiti ob zaželenem momentu za svoje namene.

Ne da se tajiti, da je postal fašizem označba naše dobe. Italija služi za vzgled; tu se je razvil najprej in do največje popolnosti ter je tudi najenergičnejše pokazal vse svoje cilje in metode. Razširil pa se je daleč po Evropi in malo je še danes evropskih držav, ki še nimajo svojih fašistov. Napačno pa bi bilo precejevati v tem pogledu pomen Italije, kakaj da ni vojna s svojim globoko segajočim preobratom ustvarila novo pojmovanje o učinkovitosti raznih akcij političnega udeleštovanja, bi fašizem kot evropski pojav ne bil mogoč.

Gotovo je značilno, da se je fašizem razširil celo v Češkoslovaško, ki spada brez dvoma med najbolj trezno in preudarno misleče dežele v Evropi. Pričelo se je pripravljati organizacije s fašističnim programom, fašizem se je širil v legionske vrste in pričel s propagando tudi v armadi. V časopisu so se množili napadi na fašiste in imenoval se je celo general Gajda v zelo dalekosežnih kombinacijah. Stvar je šla že tako daleč, da je moral general Gajda objaviti v listih posebno izjavo, s katero izreka, da je samo vojak in da ne pripada nobeni politični stranki ali frakciji ter da smatra za nezdružljivo z vojaškim poklicom udeleževati se aktivno političnega boja. Ta izjava je vzbudila precejšnjo pozornost, osobito, ko je prišla baš v času vojaškega prevrata v Poljski. Toda politična javnost se ni mogla popolnoma zadovoljiti z njo in vojni minister general Syrovoy jo je moral pospremiti s podrobним komentarjem na seji parlamentarne obrambnega odseka.

General Syrovoy se je z izredno odločnostjo izjavil proti zanašanju politike v armado in povdaril trdno voljo državne oblasti, za vsako ceno in z največjo brezobzirnostjo zatreti vsak tak poskus. Pri tem je izrekel general Syrovoy tudi pripombo glede Poljske, ki pri sedanjih vladnih močeh v Varšavi ne bo vzbudila najboljšega odziva. Dejal je: ako bi kdo zavedel armado v politiziranje in jo potem zavedel v slične korake, kakor se je to zgodilo v Poljski, bi jaz smatral to za največjo nesrečo v naši državi.

Izjavi generala Syrovega mora pritruditi vsakdo, kdor objektivno premo-triva politični razvoj. Ako se kdo poda na poskus, po fašističnem načinu preurediti državo, je to — teoretično vzeto — možen eksperiment. Toda kdor si želi olajšati dela na tako lahek način, da hoče porabiti v fašistične svrhe redno armado in jo vplesti v politično borbo, se s tem loti metod, ki se mora prej ali slej maščevati nad državo. Vojaška revolucija je najefektnije sredstvo politične borbe, tudi najriskantnejše z državnega stališča, zato se je bodo preudarni politiki poslužili samo v zares skrajni sili, kadar so to dovolj tehtne moralne osnove. Za to je izjava češkoslovaškega vojnega ministra glede politiziranja v armadi odgovor, ki bi ga moral dati vsakdo, komur je na srcu skrb za pomirjenje in stabilizacijo razmer v Evropi.

Italofilska politika Pangalosa

Atene, 22. maja. d. Grška vlada je odpovedala pogodbi, ki ju je sklenila šele lani s francosko vojaško in angleško mornariško misijo. Ta korak spravljajo narodni krogi v zvezo s poslednjimi konferencami italijanskega ministrskega predsednika z zunanjim ministrom Rufusom v Rimu. To nenadno odpoved pogodb smatrajo v Atenah za nekako zadoščenje Pangalosa Mussoliniju, ker je predsednik fašistovske vlade že opetovano dal razumeti, da ni zadovoljen s tem, da je grška mornarica odvisna od Anglije, zlasti ker so Krf, Mudros, Mitilene in Volo zelo važna oporišča za britansko brodnjve. Predsednik republike je hotel utrditi prijateljske odnose med Italijo in Grčijo s tem, da je odpovedal obe pogodbi s Francijo in Anglijo. Posebno velja to za pogodbo z angleško mornariško misijo. Pangalos je hotel s tem korakom dati Mussoliniju zagotovilo, da noče delati italijanski ekspanziji na Balkanu in v Levantu nikršnih ovir, tudi če to ni Angliji prav.

Atene, 22. maja. (Radio) Grški pravosodni minister Konduros je odstopil, kakor pravi uradno poročilo, iz zdravstvenih razlogov.

Gladovni umetnik

Dunaj, 22. maja. k. Gladovni umetnik Fred Ellern je bil noč ob 21.15 izpuščen iz svoje celice. Gladoval je 46 dni in 6 ur, ter s tem postavil nov svetovni rekord v gladovanju. Zadnje dni je bil obisk občinstva velikanski. Takoj je dobil prvo hrano, ki je obstojala iz ene čaše mleka, nekaj biskvita in ene čaše rdečega vina. Nato so ga odpeljali v bolnico usmiljenih bratov.

Binkoštno razmišljanje za našo duhovščino

Pridi sv. Duh! Tako poje te dni naša duhovščina. Bilo bi umestno, da ob tej priliki resno premišli o svojem dosedanjem in bodočem delu.

Kam je naša politikujoča duhovščina po osvobođenju zapeljala naše ljudstvo? Mesto v bratsko združitev in ljubosusni odpor, mesto v ljubezen v sovražstvo. Kjer je mogla, je metala državi v njenih težkih povojnih časih polena, in nešteto hudobij je bilo izgovorjenih in med ljudstvo razstresenih proti državi in proti narodnemu edinstvu.

Duhovščina je sledila vatikanski politiki, ki je bila sovražna že nastanku Jugoslavije, pozneje pa njenemu obstoju. Vatikan ščuva katoliški del Jugoslavije proti pravoslavniemu in podpira ves separatizem, Danes je politika sv. Stolice v bratskem objemu s fašizmom, kar se je te dni na novo pokazalo ob prslavi Františka Asiškega. Oba Rima delata skupaj in njuna politika napram Jugoslaviji je vsopredna. Jezuit D'Herbigny se danes pogaja v Moskvi po navodilih obeh Rimov.

Naša duhovščina, mesto da se tej od zgoraj namignjeni politiki upre, se jo je oklenila po veliki večini prav strastno. Zavedajoč se, ali nevede služi tuju in v vsakem pojavu klerikalnega časopisa (n. pr. antipatije proti Franciji!) je videti, da tu nikdar ne odloča oziroma lastni narod, ampak samo prisluskuje šahovim potezom, s katerimi vatikanski politiki na veliko škodo veri vzemirjajo svet.

Mesto, da je kakor med pravoslavci duhovščina na čelu vseh patriotskih pokretov, je pri nas baš narobe. Odpor se vidi povsod. In ta odpor duhovščina se je med narod.

Ena gesta tega odpora je boj za avtonomijo. S tem bojem je politikujoča duhovščina zapletla slovensko ljudstvo v brezupen položaj, ki se na celi črti maščuje v gospodarskem oziru in je obsojil delegacijo SLS v družbo pobiralcev dijet. Vse energije so vržene proč.

Ali duhovščina pomisli kaj dela? Ali je kdaj sama sebi polagala račun, zakaj tako dela? Veri v korist? Sigurno ne! Svoji politični moči v korist? To že, ali ta moč ravno zato brzo pada.

Mnogi pravijo, duhovščina mora, če tudi noče. Res je škof, ki ji tudi politično ne ukazuje. A kaj more škof, če duhovščina noče? Naše ljudstvo gotovo ne želi politikov v cerkve in je še vsakega poštenega in vzornega duhovnika štiti. Izgovor na ukaz iz škofije ne drži. Zato mora politikujoča duhovščina vzeti nase vse posledice svojega postopanja. Obzirnost bo prenehala.

Pridi sv. Duh nad slovensko duhovščino, da se vrne svojemu poklicu in svojemu narodu!

V znamenju režima RR

V zadnjem času smo slišali pritožbe, da uslužbenci ljubljanske prosvetne uprave v majhu niso dobili svojih plač. Javnost se je škandalizirala nad tem, sedaj pa se čuje, da je zadeva že urejena.

Imamo pa še drug zgled režima RR, ki javnosti ni znan, ki pa predstavlja veliko zlo za precejšnjo množico ljudi iz naših najbednejših slojev.

Ore za razmere v državni protezni delavnici v Ljubljani. Delavci tega zavoda sedaj že drugi teden niso dobili svojih zasluženih plač. Vzrok temu je dejstvo, da so vsi krediti osredotočeni v ministrstvu za socialno politiko, ki ne pošlje nobenega denarja, vseh česar je zavod popolnoma brez sredstev. V splošnem pa vladajo vsled pomanjkanja finančnih sredstev v tem zavodu zelo žalostne razmere. Uprava je morala odpustiti že skoro tretjino delavcev in zato tudi delo zastaja. Vojni invalidi zelo težko pričakujejo poplave starih in izvršitve novih protez ter drugih ortopedičnih pripomočkov, mnoga naročila so že leto dni stara. Civilni invalidi, za katere naročujejo proteze nekateri zavodi, se sploh ne morejo jemati v poštev. Marsikateri pohabljenec potrebuje svojo protezo nujno in je tudi v mnogih slučajih izkazana potreba za izvrševanje poklica, naša socialna politika pa delavce odpušča, namesto da bi njihovo število pomnožila, da bi mogli zadostiti vsem potrebam. Ako bo ostalo pri sedanjih razmerah, se skoro gotovo že tekom prihodnjih dni delavnica sploh zapre.

Kako bodo s tem prizadeti naši najbednejši sloji pohabljenec, se lahko razume.

Zalostno in resnično je dejstvo, da ima protezna delavnica že precejšnje skladišče izgotovljenih protez in drugih pripomočkov, pa jih ne more poslati invalidom, ki jih težko pričakujejo, ker nima niti pare za poštnino.

Uprava protezne delavnice si prizadeva, da bi revežem ustrežila, in je njen položaj pri takih razmerah nadvse mučen, toda centralne oblasti v Beogradu so postale popolnoma gluhe za prošnje, da bi dale na razpolago kredit in sredstva. Sicer je v to svrhu zadnji drž. proračun določil zelo malo, a še tistega ni moglo dobiti.

Socialna politika se nahaja v naši državi pred splošno ukinitvijo, ker je skrb za težko prizadete sloje v očeh naših odločujočih faktorjev nepotrebno breme.

Zastopniki v vladi in parlamentu imajo dolžnost, da se pobrižajo za take nevrdržne razmere in jim odpomorejo, posebno ker se sliši, da se misli revidirati sedanjí fin. zakon.

Falzifikatorski proces

Budimpešta, 22. maja. s. Danes dopoldne so imeli zagovorniki ostalih obtožencev svoje plaidoverje. Razprava se je nato odgodela do torka. V sredo bo razglašena razsodba.

Politične beležke

Nesolidna reklama

»Slovenec« prinaša z debelimi črkami poziv, s katerim vabi vse somišljenike in prijatelje SLS, Davidovičeve demokrate, bosenske muslimane in srbske zemljoradniške stranke na klerikalno strankarsko zborovanje, ki je napovedano v »Unionu«. Mislimo, da bo dr. Korošec vse somišljenike in prijatelje Davidovičeve, muslimanske in zemljoradniške stranke, ki se bodo udeležili zborovanja, lahko povabil na obed, medtem ko bodo njegovi pristaši morali oditi domov, nasičeni z novimi obljubami ter popleskami z novo barvo. Bolj ko se bližamo napovedanemu shodu v »Unionu«, bolj se vidi, da so korupcija ter beograjski »liberalci« in »afrazonci« samo limate za potrtje klerikalce, ki jih očividno dr. Korošec ne more drugače spraviti na shod, kakor z barnumsko reklamo. Že večerjati ugotovili, da že pisava »Slovenec« in način prireditve potrjuje, da klerikalci v resnici ni za pobljanje korupcije, pač pa za to, da uprize agitacijski humbug za svojo propadajočo politiko ter resvalno akcijo za ljubljanske poslance dr. Korošca, o katerem sami pristaši SLS govorijo, da tako slabega poslance Ljubljana še ni imela. Poleg vsega drugega je zanimivo še to, da so klerikalci pri pripravi svojega shoda popolnoma pozabili tudi na one, ki so dr. Korošcu dali ljubljanski mandat. Kje so ostali gospodje kumisti in »delavna ljudstva«? Ali so ti voliti dr. Korošca zato, da jih sedaj prezira in prireja shode v Ljubljani z beograjskimi in bosanskimi kapitalisti? Kje so ostali socialdemokrati, ravničarjevi in zeleni generali, s katerimi so klerikalci zadnjčt imeli pripravljeno skupno listo za občinski svet ljubljanski? Čudna so pota klerikalne špekulacije na zvedavost in politično nerazsodnost javnosti, še bolj čudna pa bo razočaranje, ko se bodo klerikalci sami prepričali, kako so naselili novi klerikalni komediji. Reklama je uspešna le, če je solidna, sleparska reklama pa še nikdar ni rodila dobrega in trajnega sadu in ga tudi klerikalcem ne bo, pa naj svoj strankarski shod prirede pod kakršnokoli firmo in s kogarkoli so. delovanjem.

G. Pucelj kot politični enfant terrible

»Beogradski Dnevnik« beleži trditve Puceljevega glasila »Kmetnega lista«, da zadnji sporazum z radikali ne pomenja kapitulacije z radicevci, temveč samo taktični umik, po katerem ima priti do nove Radiceve ofenzive ter jo spretno obrača po svoje: »Kapitulacija g. Radice oziroma HSS v poslednji rešitvi nespornoma med radikali in radicevci, t. j. Jamsva, ki jih je dalo vodstvo radicevskega kluba radikalom, niso torej nobena jamstva za nadaljevanje dela v skupščini in sprejetje nujnih ter državi zelo potrebnih zakonov, temveč samo sredstvo, da se radikalom potem Uzunovičeve vlade prizadeje še kak uder! To nam prvi glasilo aktivnega ministra v Uzunovičevi vladi g. Pucelja, ki je bil vsekakor vprašan za mnenje, predno je bilo omenjeno napisano v »Kmetnem listu«. In g. Pucelj mora biti dobro informiran, ker ga je St. Radic pri odhodu iz Beograda določil za svojega namesnika v klubu in v vladi. Res, g. Pucelj, težko je pisati za svoje pristaše in za radikale obenem na podlagi »sporazuma«. Bojimo se, da bo Radiceva dementirna brigalna morala sedaj preiti v Vaše roke.

Opozicija g. Davidovića

»Reč« od 21. t. m. piše o paradoksu, da ima doslej najslabši režim Pašicev in Radicev najbolj maloštevilno opozicijo. Edina stvarna opozicijska stranka so danes sam. demokrate. Davidovičevci, klerikalci, muslimani, Nemci, zemljoradniki in črnogorski federalisti so opozicija na papirju. Moglo bi se reči, da ima vlada v tej opoziciji pogosto jačo zaslonbo kakor v svoji večini, ker je opozila, da ima takozvana »ođa opozicija« samo eno željo, kako bi zlezla v vlado k sedanjim vladnim strankam ter participirala pri upravi države na pol, na tretjino, četrtino, kakor bi pač razmere prinesle. Vsa ta opozicija se ne nahaja v boju s sedanjim vladom, temveč samo v pričakovanju, da bo v vlado pozvana. Glavna osebnost te nominalne opozicije je Ljuba Davidović, čegar zadržanje pri zadnji vladni krizi je zbu-jalo pri resnih ljudeh posmeh. Čim je bila v skupščini izglasovana nezaupnica vladi, so davidovičevci izjavili svojo pripravljenost za vstop v vlado. Vprašali so jih, v kakšno vlado in s kakšnim programom že vstopiti. »V vlado z radikali, z radicevci, ali pa z enim in drugim. V vlado z muslimani, klerikalci, zemljoradniki in Nemci. Ali pa sploh v vsako kombinacijo, ki je mogoča med temi strankami.« so približno izjavljali. To je pomenjal, da bi davidovičevci šli v vsako vlado, samo da bi bila vlada. Na vprašanje, kakšen bi bil program bodoče vlade, so se davidovičevci začudili, kako je mogoče postavljati tako čudno vprašanje, ter so odgovarjali, da je to stvar »sporazuma«. Vladati »sporazumno« ne pomenja pri nas ustvariti vlado na nekakšem sporazumnem programu temveč sestaviti vlado, da bi se pozneje sporazumevala. Ko so davidovičevci imeli nekoliko sestankov z Uzunovičem ter so radikali z njimi preplašili radicevce, jim je poslal Uzunović po žandar-pismo, da jih ne more sprejeti v vlado, ker ne more sprejeti njihovih »pogovorov.« »Kakšne pogovore« so vpraševali davidovičevci. »Mi nismo postavili nobenih pogojev.« Tako so davidovičevci s svojim »opozicijonarstvom« samo dosegli, da se režim korupcije vzdrža in da sedaj Uzunovičeva vlada nedejše več slišati o korupcijskih interpelacijah.

Iz Italije

Rim, 22. maja. o. Danes popoldne je Mussolini odpotoval v Genovo, kjer bo prisostvoval kongresu italijanskih pomorskih delavcev. Ob tej priliki bo ministrski predsednik obiskal tudi Piso in Prato. V Rim se bo povrnil 27. t. m. Agenzia di Roma javlja, da bo polkovnik Nobile povisan v grofovski stan.

Koroško pismo

Bodočnost našega ljudstva tiči v šoli — Koroška deputacija na Dunaju. — Nemške propovedi v slovenski cerkvi. — Politika izmenjave otrok. — Stališče velenemške stranke proti slovenskemu vprašanju. — Bodočnost nemškega ljudstva tiči v šoli! Zato pa sta koroški deželni zbor in odbor dokazala z dejanjem, da spoznavajo pravilnost te misli in jo bočeta vsak čas uresničiti. Tako je govoril ob proslavi 75. letnice celovške realne deželni šolski referent dr. Dürflinger. Kar velja za Nemce, to velja tudi za Slovence. Tudi bodočnost našega ljudstva tiči v šoli. Zato pa zahtevamo in tudi moramo doseči tako šole, ki bo nam kazala pot v prihodnost. Deželni zbor in odbor sta dolžna enako skrbeti za nemško in slovensko šolstvo. Pravica rešitev našega šolskega vprašanja pa bi tudi pospešila dobro sožitje med prebivalstvom v korist cele dežele.

Pretekli mesec je bila pri zveznem kancelerju koroški deputacija pod vodstvom deželnega glavarja šumija. Govorili so o nujnih zadevah, o raznih zgradbah, cestnih popravah, o potrebi polpre celovskemu gledališču, ponovili so tudi željo po koroški vzhodni železnici, Obiljubilo se jim je upoštevanje najvažnejših stvari, v kolikor se morejo dati na razpolago skromna državna sredstva. Deputacije so bile še mnogokrat na Dunaju, pa bodo še, ne da bi se dale uresničiti še tako nujne želje, ker je finančno stanje Avstrije pač tako, da tega ne pripušča. S samo »dobro voljo«, ni nič pomagano. Nemci naj si stavijo pred oči v pravi luči notranjost svoje lastne države, kadar kritikujejo druge!

V podružni cerkvi občine Sv. Jakob v Rožu so se pričele nemške propovedi. Slovenci, kajere omenjajo »Freie Stimmen«, za pristaše Koroške slovenske stranke, so odšli iz cerkve, ko se je pričela nemška propoved. Celovški list dviga svoje po-bozne nemške oči proti nebu in kaže, da nobeden Nemec še nikdar ni zapustil osten-tativno cerkve, ako se je v njej slovensko propovedovalo. Resnica je ta, da stoji tudi cerkev v službi germanizacije na Koroškem, kakor je to povedano v znanih slovenskih pritožbah.

Z izmenjavo otrok za letošnje poletje imajo nemški nacionalci sedaj mnogo posla. Nekaj koroških otrok odide v Nemčijo, nemški pridejo na Koroško. Listi razlagajo, da je to nujno potrebno ne le s splošnega zdravstvenega stališča, marveč tudi s političnega. Mladina se spoznava med seboj in nemški otroci naj odnesejo po želji celovških Velenemcev domov prepričanje, kako je Koroška nemška in kako v njej gori želja po enotnosti nemškega naroda. »Freie Stimmen« so pred kratkim tožile, kako da je še mnogo predsodkov, kako so si Nemci še preveč tuji med seboj in da najbrže šele prihodnja generacija izvede njihovo srčno kopnenje. Politika izmenjave zasleduje poostrejšo razpoloženja koroških Nemcev proti slovenskim sodeželanom in v Nemčiji naj bi se vedno krepkeje razvijala misel po skorajšnji pripoditvi koroške polrajne k Nemčiji. Silno se jim medli. Strah pred manjšino je vedno večji.

Na letnem zborovanju koroške velenemške stranke je govoril deželni svetnik dr. Dürflinger tudi o ureditvi slovenskega vprašanja. Stranka stoji na stališču, da more rešiti to zadevo samo Zveza in ne dežela. Deželni odbor je po soc. dem. predlogu sestavil dve komisiji za obravnavanje slovenskega vprašanja. Vplivu Velenemcev se je pomeščilo, da se peča pritožbena komisija ne le s pritožbami Slovencev, ampak tudi s pritožbami »domovini zvestih«. V šolski komisiji se je pokazalo, da hočejo socialni demokrati Slovencev privoliti več nego ti sami želijo. Velenemci zato pajo stališče, da je mirno sožitje obeh narodov najboljša rešitev problema, in ne razumejo, da zahtevajo Slovenci manjšinsko varstvo, ko obsega sedaj obstojča ustava enakopravnost vseh narodov. Dr. Angerer je nato menil, da se more rešiti slovensko vprašanje samo na ta način, da se sklenejo pcom državnih pogodb med Avstrijo in Jugoslavijo dogovori, ki bi nudili predvsem tencem v Jugoslaviji boljše manjšinsko varstvo. . . . Do resnosti v svojih izjavah jih se ti veliki koroški Nemci ne morejo povzpeli. Ali bi uživali koroški Slovenci enakopravnost, bi »moji svoje šole, njihov jezik bi se upošteval v uradih in razvijali bi se lahko v vseh poklihih. Pritožbe bi odpadle. Tako pa se množe dan na dan. Dr. Angerer je posebno brilanten gospod. On šče »predvsem« manjšinsko varstvo za Nemce v Jugoslaviji. V to svrhu bi rad izkoristil slovensko vprašanje. Pa ga ne bo!

Svetovni izseljeniški kongres

Izseljeniški problem trka na vrata. Domovina ne daje kruha. Na ureditvi tega važnega socialnega kulturnega in — narodnega vprašanja smo zainteresirani tudi mi. Zato bi se morali zanimati. Imamo sicer izseljeniški zakon, ki je delo naglice in površnosti, imamo izseljeniški urad v Zagrebu, ki pri danih razmerah dela dobro, toda s tem problem ni rešen. Zanimati nas mora stvar prav intenzivno.

Internacionalne delavske organizacije so organizirale svetovni izseljeniški kongres, ki se ravno te dni (od 18.—21. maja) vrši v Londonu. Kongresu so predložene resolucije, ki v glavnem povdarjajo nezadostno skrbstvo za izseljenice in potrebo po mednarodni organizaciji, ki bi to važno mednarodno vprašanje uredila na zadovoljiv način.

Pri tej regulaciji morajo sodelovati tudi delavske strokovne organizacije. Kongres se izreka za svobodno izseljevanje, ki se sme omejevati le iz gospodarskih in ne iz političnih razlogov. Resolucije zahtevajo ukinitve vseh izseljeniških agencij in tudi parobrodskih druž, ki umetno organizirajo izseljevanje. Mednarodni in državni izseljeniški uradi imajo skrbeti za točne podatke o vseh prilikah v državah useljevanja in skrbeti za zadostno zaščito izseljencev v tujih državah, zlasti glede soc. zavarovanja. Kongres priporoča ustanovitev posebnega izseljeniškega fonda in da priseljenice štiti strokovne organizacije dotičnih držav.

Naši kraji in ljudje

Predsednik »Udruženja rez. oficira i ratnika«
Milan Radosavljević
rez. peš. podpolkovnik.
(Glej naš članek na str. 8.)

K otvoritvi esperantskega kongresa v Mariboru

Maribor, dne 22. maja.

Kongresov je danes na izobilje. Kdor se peča s statistiko kongresov, sigurno nima lahkega dela, saj ni dneva brez kakšnega internacionalnega kongresa, a kaj se potem še različni in mnogobrojni državni in nacionalni kongresi. Vzrokav za ta bujni razmah kongresov je več. Eden najvažnejših je gotovo ta, da je človeštvo spoznalo, da je le v skupnem delu uspeh. Kljub močnemu povdaruju nacionalizma, kljub zavesti, da korenini moč posameznika in družbe le v zdravem lastnem narodu, je vendar vestnemu opazovalcu jasno, da se naše življenje neverjetno internacionalizira. Najvažnejši dokaz temu so mnogoštevilni mednarodni kongresi.

Toda pri vseh internacionalnih kongresih se kaže mnogo več dobre volje ko faktičnega uspeha. Vzrok leži na dani. Razpravljanje v najmanj treh oficijelnih jezikih, večno prestavljanje, ki pa je prečesto še pomanjkljivo ali celo napadno, zavest večine delegatov, ki seveda ne pripada tem 3 oficijelnim jezikom, da je pravi pravzaprav njihov jezik omalovažuje, vse to — torej le jeziko na plat — silno otežkoča ali celo onemogoča uspeh. Kdor je prisostvoval le enemu internacionalnemu kongresu, bo moral tem dejstvom pritrčiti.

A vendar se vrši vsako leto kongres, ki ga po obsežnosti soudeležbe in po številu zastopanih narodov lahko štejejo med največje, a vendar ne pozna teh zaprek. To je svetovni esperantski kongres. Kljub temu, da je zastopanih po 30 in še več narodov, ni treba predstavljalec, vse se vrši nemoteno, hitro in v največjem sporazumu, saj se ne čuti noben narod omalovaževanega, ker kongres ne pozna svetovnih, gospodarskih jezikov, temveč le enega — esperanto. Slovenec se razume z Angležem prav tako dobro kakor Španjolec z Japoncem. Po dosedanjih izkušnjah se bo vršil svetovni esperantski kongres leta 1929. v Zagrebu. Razen prenočišč dela glavno tekočo kongresa dvorana, ki mora sprejeti 3000 ljudi.

Pomen državnih esperantskih kongresov pa ni le zamišljen kot nekaka priprava za svetovni kongres, temveč naj pokaže tudi verno sliko esperantskega gibanja v domovini. III. jugoslov. esperantski kongres v Mariboru bo pokazal, da se ideja svetovnega pomožnega jezika pri nas lepo razvija in da tudi v tem oziru korakoma vzporedno z drugimi narodi. V tem pozdravljamo udeležence binkoštnega esperantskega kongresa v Mariboru!

Zadnja pot dr. K. Trillerja

Včeraj popoldne je Ljubljana spremljala na zadnji poti svojega odličnega sodelavca dr. Karla Trillerja. Ves dopoldne so se še mnogi znanci poslovili od pokojnika ob mrtvaškem odru, obdanem od krasnih vencev, ki so jih darovali pokojnikov prijatelji in številne korporacije, zavodi in ustanove, pri katerih je sodeloval. Prekrasen venec je poklonila tudi mestna občina.

Zadnja pot pokojnikova je jasno pričala, kako visoko spoštovanje in kako velik ugled je užival dr. Triller. Kmalu po 13. uri je gosta množica napolnila prostor okoli pokojnikove vile v Nunski ulici. Ob krsti so bili zbrani poleg tuzgočje vdove in sorodnikov najvišji stanovski tovariši iz cele Slovenije, prijatelji, zastopniki oblasti, konzuli tujih držav, gerenti mestne občine, predstavniki kulturnih organizacij in gospodarskih zavodov.

Po končanih cerkvenih obredih je skupil pred pokojnikovo krsto član upr. sveta Ljubljanske kreditne banke g. dr. Peter Defranceschi, ki je slavil velike pokojnikove zasluge za ta zavod in njegove odlične finančne sposobnosti. V imenu mestne občine Ljubljanske je predsednik gerentskega sveta g. dr. D. Puc v krasnem govoru orisal pokojnikovo delo za gospodarski in socialni napredek Ljubljane ter njegove meščanske vrline. V imenu odvetniške zbornice se je poslovil od zaslužnega tovariša predsednik g. dr. Danilo Majaron, ki je v dovršenem govoru slavil

pokojnikovo odvetniško delo, in njegove odlične pravniške sposobnosti. Kot poslednji govornik je nastopil še češkoslov. vaški konzul g. dr. F. Rešl, ki je v češkem jeziku proslavil pokojnika kot navdušenega boritelja za idejo jugoslov. češkosl. bratstva. Svoj govor je gosp. konzul zaključil z besedami: »Za vse, kar je stvorilo Tvoje zlato srce, se Ti v imenu češkoslovaške domovine zahvaljujem danes na Tvoji zadnji poti.«

Po končanih govorih se je na Bleiweissovi cesti formiral žalni sprevod, ki ga je otvorila sokolska vrsta s starostom JSS Ganglom na čelu in dvema praporoma. Sokolski vrsti je sledil oddelek požarne brambre iz Vevč z venci in nato večja deputacija visokošolcev in srednješolskega dijaštva, ki je imelo v pokojniku vedno svojega dobrotnika. Krsti je sledila za žalujočimi svojci dolga vrsta predstavnikov oblasti ter kulturnih in gospodarskih organizacij in zavodov, katerim se je priključila velika množica narodnega ženstva.

Po ulicah, po katerih se je pomikal sprevod, so gorele svetilke in občinstvo je v gostem špalirju izkazovalo pokojniku zadnjo čast. Okraj tovarne Union se je sprevod ustavil. Krsto so prenesli v mestni pogrebni avto, ki je odpeljal pokojnikovo truplo v Škofjo Loko.

POGREB V ŠKOFJI LOKI

Ob 15. je mestni pogrebni avto pripeljal krsto v Škofjo Loko ter se ustavil pred Sokolskim domom. Sokoli so dvignili krsto in jo nesli v veliko dvorano, kjer so jo položili na mrtvaški oder, obdan s palmami in oranžnimi drevesi. Na krsto so položili sokolsko zastavo in jo posuli z zelenjem in cveticami. Ob vznožju je bilo razmeščeno nebroj vencev. Med cveticami so gorele sveče, ob njih strani pa je stala častna sokolska straža. Prihajali so ljudje od blizu in daleč kropit pokojnika in mu izkazat zadnjo čast.

Ob 16. se je pričel pogrebni žalni obred. Ko so svečeniki opravili svoje molitve, se je turobno oglasila stara, v srce segajoča žalostinka »Vigred se porvne«. Med zvonjenjem vseh zvonov se je jel pomikati sprevod proti Stari Loki, kjer si je pokojnik ob strani svojih roditeljev izbral svoje zadnje počivališče. Poleg sorodnikov so stopali za krsto številni domačini z mestnim županom Hafnerjem na čelu, za njimi pa neprečelna množica prijateljev in znancev od blizu in daleč. Številno je bila zastopana Ljubljana, odkoder so pohiteli za pokojnim na zadnji poti številni zastopniki uradov in raznih korporacij. Iz vseh krajev Gorenjske so prišli odlični možje, da še enkrat pozdravijo svojega zaslužnega ožjega rojaka.

Ob župni meji v Stari Loki sta prevzela krsto onodna duhovnika. Po blagoslavlju v cerkvi so pokojnika položili k večnemu počitku v grob, ob katerem so še govorili v imenu mestne občine škofjeloške župan g. Hafner, starosta ljubljanskega Sokola g. Kajzelj ter končno gg. Ivan Hribar in dr. Ravnhil. V slovo je še zadonela pesem žalostinka in kmalu so težke grude pokrile, kar je bilo smrtnega na Karlu Trillerju.

Likvidacija prosvetnega oddelka v Mariboru?

Maribor, 22. maja.

Vest o likvidaciji prosvetnih oddelkov pri velikih županijah v Ljubljani in v Mariboru ni bila stvarno v ničemer utemeljena ter je nastala v zvezi s sprejetim proračuna, v katerem so določili prosvetni inspektorij; s tem bi bila podana proračunska možnost, da bi se sedanji način šolske uprave preosnoval ter ustvarili pokrajinski prosvetni inspektorij. Ker pa spada po zakonu v obči upravi prosveta med obče upravne posle, katere vrši v prvi instanci srezki poglavar, v drugi instanci pa veliki župan, je kompetenca velikih županov, oziroma njihovih prosvetnih oddelkov vzakojena ter bi se morale izvršiti tozadevne izpremembe le z uveljavljenim posebnega zakona v Narodni skupščini. Ker do takega zakona dosedaj še ni prišlo in skupščini tudi še dosedaj tak predlog ni bil predložen, so vse vesti o likvidaciji prosvetnih oddelkov in kreiranju pokrajinskih prosvetnih inspektoratov netočne in prezgodnje.

Iz dejstva, da se 1. maja prosvetnemu oddelku v Mariboru niso izplačali prejemki, se ne more sklepati na likvidacijo, ker tudi osobe ljubljanskega prosvetnega oddelka, kjer bi se naj ustanovil inspektorat, ni prejelo rednih prejemkov. Ker ministrstvo ni pravčasno otvorilo kreditov za osobe prosvetne uprave v Mariboru in v Ljubljani, po proračunu pa, v katerem je osobe prosvetne uprave II. instance centralizirano, se število na posamezne pro-

Rudolfo Valentino, objestni dedič milijonov.
Rudolfo Valentino, razuzdani »gaudron«.
Rudolfo Valentino, slikar ženskih aktov.
Rudolfo Valentino, zapeljivec mladih žena.
Rudolfo Valentino, požrtvovalni borec za domovino.

Alice Terry, mlada žena starega moža.
Alice Terry, zaide na stranska pota.
Alice Terry, očara z igro in lepoto.
Alice Terry, strasna ljubimka.
Alice Terry, usmiljena sestra.

v grandioznem film-kem delu

»Štirje jezdec Apokalipse«

Mržnja! Voja! Kuga! Smrt!

KINO »LJUBLJANSKI DVOR«

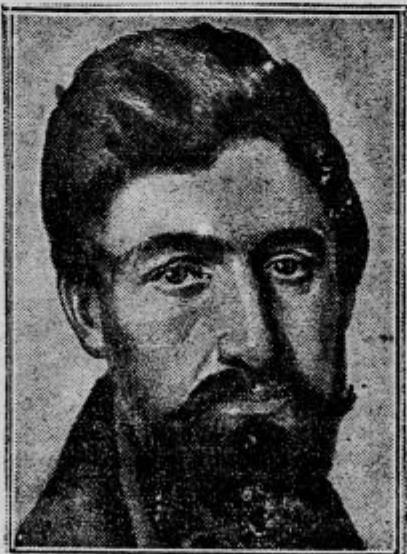
svetne oddelke odpadajočih službenih mest ni moglo razbrati, finančna delegacija prejemkov na lastno odgovornost ni mogla izplačati.

Po večkratnih brzojavah in telefonskih intervencijah obeh velikih županov se je po končnem osebnem posredovanju g. velikega župana ljubljanske oblasti izvršila po ministrstvu prosvete razvrstitev osebja na podlagi v novem proračunu razpoložljivih mest, tako da so se mogle plače likvidirati. Tako je osobe prosvetnega oddelka mariborske oblasti dne 21. maja dobile svoje redne mesečne prejemke.

Stanko Vraz

(Ob 75letnici njegove smrti.)

Dne 24. t. m. poteče 75 let, odkar je umrl v Zagrebu prvi nositelj in pravi apostol jugoslovenske ideje Stanko Vraz. Bil je sin Slovenskih gor, rojen dne 30. junija 1810. v Cerovcu pri Ljutomeru. Po končanih gimnazijskih študijah se je napotil v Gradec na vseučilišče, kjer se je sprva vpisal na modroslovni, kasneje pa na pravni fakulteti. Njegov tovariš in prijatelj je bil Fran Miklošič. Tu so bili že štajerski rojak Stefan Kočevar in Hrvača Ljudevit Gaj in Demeter, ki so osnovali »Ilir-

ski klub». V ta klub sta vstopila tudi Vraz in Miklošič, pa tudi v Gradcu se učeci srbski dijaki. »Ilirski klub« je tako postal zbirališče vseh narodno mislečih akademikov z našega juga. Že v tem času se je jel Vraz literarno uveljavljati in je bil sodelovnik »Kranjske Čebelice«. Intimni stiki z Gajem so ga napotili, da se je jel učiti hrvaščine, ki jo je v kratkem popolnoma obvladal. Kot oduševljenemu rodoljubi je bila seveda predvsem pri srcu usoda njegovega rodu, ki se je pod silnim pritiskom z Dunaja vedno globlje pogrezal v nemško morje. Strah ga je prevzel za njegovo bodočnost in jel je razmišljati, kako bi se dalo najuspešneje Slovence obvarovati pred grozečo jim narodno smrtjo. Bratski stiki z Gajem in z ostalimi hrvaškimi in srbskimi tovariši so ga privedli do prepričanja, da je bodočnost Slovencev zagotovljena samo, ako se čim najkasneje naslonijo na svoje brate Hrvate in Srbe in se pred vsem združijo z njimi na literarnem polju. Od Triglava do Balkana bi naj zavladal en književni jezik, ki bi naj spaljal vsa tri jugoslovenska plemena v eno trdno narodno celoto. Tako je vznikla v Vrazu jugoslovenska ali, kakor so jo takrat imenovali, »ilirska« ideja. In ta ideja mu je postala evangelij. V soglasju s to idejo narodnega edinstva se je Vraz odpovedal svojemu slovenskemu narečju, smatrajoč štokavščino kot skupni književni jezik vseh Jugoslovencev. Bila je to nemala žrtve veliki ideji, za katero se je nato boril vse življenje z navdušenjem in jekleno doslednostjo in vztrajnostjo, kakor nihče pred njim in nihče za njim. Oni, ki niso pojmovali veličine njegove ideje, so ga proglasili za narodnega izdajalca in celo njegov dobri prijatelj Prešeren je napisal nanj puščico:

»Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni,
Stanko Slovencev uskok, Vraz si narobe Catona.«

Toda ali je bil Vraz res uskok in izdajalec svojega naroda, oni Vraz, ki je usvojil nauk svojega velikega češkega prijatelja Havlička, da je treba danes za domovino živeti, a ne umreti, oni Vraz, ki se je na slovenskem kongresu leta 1848. v Pragi priglasi kot Slovenec in bil predsednik jugoslovenske skupine, oni pesnik, čegar vse pesmi dihaajo najčistejšo in najnežnejšo ljubezen do rodne slovenske grude?

Računi o tem vprašanju so danes sklenjeni. Stanko Vraz stoji danes pred nami v vsej svoji duševni veličini kot oznanjalec in plamteč propagator onih velikih idej, ki so nam donesle osvoboditev izpod tuje jarma pa državno in narodno ujedinjenje.

Zato bo Vrazov spomin živ, dokler bo živel naš narod in dokler bo obstajala naša jugoslovenska država. rp.

Reklame

ne potrebuje

O. Bernatovič

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo pripo-roča.

Za Binkošti dva velefilma v kinu »Ljubljanski dvor«

„Kralj Amerike“

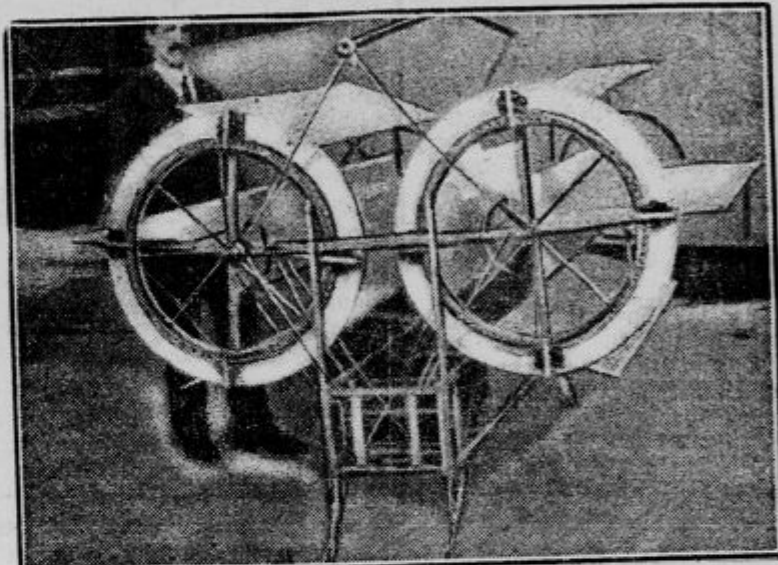
Avtomobilska senzacija v 8. dejanjih v glavni vlogi Reginald Denny. Film, ki vzbuja mnogo zabave in smeha! Film senzacij ter krasnih naravnih slik iz Kalifornije — V nedeljo ob pol 11, 3, pol 5, 6, pol 8. in 9.

Predprodaja vstopnic od 10. do 12. in od 2. naprej.

Predoznanje: Salve smeha! Charlie Chaplin najnovejša senzacija smeha!

„Štirje jezdec Apokalipse“

Mržnja! Kuga! Voja! Smrt! V glavni vlogi Rudolfo Valentino in Alice Terry. V 2 delih naenkrat! Predstave po 2 uri. Na praznik ob pol 11, 3, 5, 7, 9.

„Leteči avtomobil“ v ljubljanskem Mestnem domu

Slika predstavlja model »Letečega avtomobila«, ki ga je izumil g. Ante Radošević iz Sarajeva s svojima bratoma. Model predstavlja letalo, ki se more dvigniti brez zaleza z mesta v zrak ter ostati mirno v poljubni višini. Model nove iznajdbe je razstavljen te dni v dvorani ljubljanskega Mestnega doma, kjer izumitelj svoj aparat večkrat na dan demonstrira.

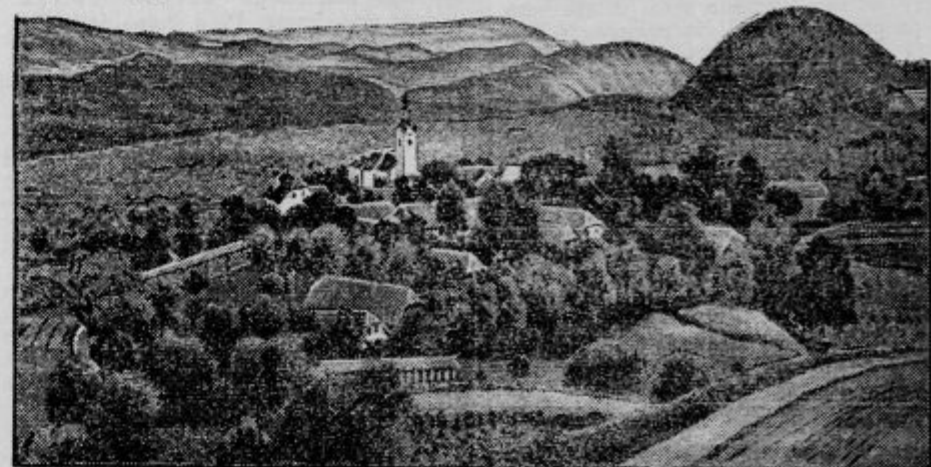
Sela pri Šumberku

Naša ožja slovenska domovina ima mnogo lepih ter več ali manj znamenitih krajev, ki so širši javnosti le malo ali nič znani. Tak kraj je tudi prijazna gorska župnija vas Sela pri Šumberku med St. Vidom pri Stični in Žužemberkom. Vas stoji precej visoko med gozdnatimi griči in hribi n se vanjo dospe iz Ljubljane od najbližjih železniških postaj St. Vid in Radovna v petih ali šestih urah. Slika kaže vas od severozahodne strani. V ozadju na desni je lep kopičast hrib z razvalinami gradu Šumberk, ki se je prvotno imenoval z nemškimi

pevci. Lepo in prijetno pa je tukaj tudi jeseni, ko začne zoreti sadje ter rumeneti in rdečiti se vrtno in gozdno drevje, da vsa pokrajina žari kakor začarana v najprej strejših živih barvah.

Vas Sela ima množinsko ime, ker se med ljudstvom govori: »Bil sem na Selih«, ali: »Grem na Sela.« Toda po pisarnah se kar ne morejo navaditi na to pravilno krajevno ime in še vedno prihajajo od tam dopisi, ki nosijo ime »Selo pri Šumberku« in druge podobne spakedranke.

Pred kakimi 40 — 50 leti so živeli v bli-

imenom Schönberg (Lepi hrib) in na levi na nižjem podolgovatem porobku je nizek grič z grobljo gradu Kozjak, ki je znan po Jurčičevi povesti »Jurij Kozjak«. Za Šumberkom se proti levi razteza velika vinska gora Liseč, nad Kojakom bolj proti desni se vidita v daljavi grad Hmelnik in Trška gora pr Novem mestu, a zadnji hribi so Goričanci z najvišjim vrhom.

Na Šumberku se nudi posetnikom diven in daleč sežen razgled na vse strani. Ob jasnem vremenu se z daljnogledom vidijo od tu celo Karavanke, Julijske Alpe s Triglavom in Ljubljanski grad. V rebrj pod razvalinami stoji še dobro ohranjena nekdanja grajska kapela in se zdaj rabi za podružnično cerkev. Ta ima v ploščatem zvoniku dva napol srebrna zvonova. Tudi razvaline gradu še mogočno štrle kvišku iznad preraščajočega grmovja in drevja. Grad Kozjak pa je porušen do tal. Vidi se iznad grmovja le še groblja temeljnega kamena in pod gričem nekoliko obzidja.

Bivanje v teh krajih je najprijetnejše in razgled po njih je najkrasnejši. Spomladi ob koncu aprila in v začetku maja, ko cvete sadno drevje in v mladem bukovju zopet kuka kukavica, v vrhovih visokih dreves glasno zvižgata kos in drozg, a po grmovju gostole penice, taščica in drugi drobni

njem gradiču Mala vas, v Doberniču in na Selih navdušeni lovcu in prijatelji prirodnih krasot. Ti so se večkrat zbrali na Selih in na Šumberku v veselo družbo in so privabili tja tudi uradniške izletnike iz Trebnja. Vsem se je ta kraj tako priljubil, da so ga vedno pogostoma obiskovali in je nastala navada, da je vsako pomlad meseca maja prišla na Sela in na Šumberk večja družba izletnikov iz Trebnja in Male vasi. Na Šumberku so do poznih popoldanskih ur peli, vriskali, trobili na lovsko rogove, godli na domačo harmoniko, kurili in pekli krompir.

S časom so začeli ti izleti postajati bolj in bolj redki in v zadnjih letih so popolnoma izostali, ker so dotični izletniki deloma pomrli, deloma so se izselili v druge kraje. Šumberk je bil zopet pozabljen več let. Letos na velikonočni ponedeljek pa so dobrovoljni izletniki znova prihrumeli na Sela in na Šumberk v velikem številu od vseh strani iz bližnje in daljne okolice. Zbralo se jih je na Šumberku hkrati okoli dvesto. Toliko tujcev najbrž še nikdar ni bilo tukaj obenem skupaj.

Izletniki, čuvajte planinsko floro!

Danes jubilarna produkcija trvdke Pan-tilm, Zagreb

ROSENKAVALIER

V glavnih vlogah filmski prvaki Huguette Dufos, Jaque Cutelaine, Paul Hartmann, Carmen Cartellieri, Carl Forest in Mihael Bohnen. Pomnožen orkester pod vodstvom kapelnika g. Ryneša.

Predstave dopoldne ob pol 11, popoldne ob 3, 5, 7, in 9. uri.

Kino Ideal

Slavnosti rezervnih oficirjev v Zagrebu

Zagreb, 23. maja r. Danes so se v Zagrebu pričele slavnosti Udruga rezervnih oficirjev in bojnikov, ki bodo trajale tri dni. Z jutranjim brzovlakom je iz Beograda dospela centralna uprava udruženja, s prvo številno skupino udeležencev. Obenem je s tem vlakom dospel tudi znani komitski vojvoda Kosta Pečanac s 14 četniki v četniških opravih in s številnimi odlikovanji. Ves dan je na kolodvoru vladala velika živahnost. Prvi vlak je sprejel divizijski general Nikola Uzun-Mirković s številnim častništvom in divizijsko godbo. Sprejema se je udeležilo tudi meščanstvo v izredno velikem številu. Po sprejemu se je razvila svečana povorka k Stolni cerkvi, kjer so rezervni oficirji položili venec na grob Zrinjskega in Frankopana. Govoril je ob tej priliki rezervni podpolkovnik nar. posl. Agatonović. Ves dan so prihajali posebni vlaki z udeležniki slavnosti iz vse države.

Rezervni oficirji so bili tekom čelega dne predmet simpatičnih ovacij od strani občinstva.

Tekom dneva so člani uprave oficijelno posetili komandanta armije generala Matića, nadalje vršila dolžnosti velikega župana Grabarčiča in župana Heinla, ki je predsedniku Udruga poklonil umetniško izdelane plakete Zagreba ter Udrugu zagotovil vso nadaljnjo podporo. Jutri se ob pol 9. vrši kongres na Markovem trgu, na kar bo sledilo ogledovanje mesta, promena koncert vojaške godbe na Zrinjevcu, popoldne dve predstavi v gledališču, konjske dirke in zvečer zopet promenadni koncert. Glavni del slavnosti in posvetitev zastave pa se vrši v ponedeljek na Jelačićevem trgu. Škoda, da slavnostne dni skuša motiti slabo vreme. Danes je v Zagrebu ves dan deževalo in grmelno.

Svečanostim v ponedeljek bo prisostvovalo tudi več ministrstev. Kralj ne pride v Zagreb, ker se odpelje v Skopje in druge kraje južne Srbije. Njega bo zastopal minister vojne in mornarice general Dušan Trifunović.

Ljubljanske binkošti

Ali nam bodo vremenski bogovi naklonjeni vsaj ta dva praznika? Vreme se spreminja vsako uro in skoro vsak hip. — Zdi se, da nebo noče poslušati gorečih prošelj stoterih malčkov, srečnih malih birmancov, ki se danes gledajo v novih oblekah, svetlih čevlčičih, z urami v žepih, s tortami v ustih in orglicami med ustinicami ter golobčkom nad glavo.

Akvaravno je vreme hudomušno in pravzaprav ne vemo kakšno misli ostati, vendar pa preživlja Ljubljana praznike v znamenju birme. Med gruči otrok je kaj lahko opaziti veselo razpoloženje in stikanje glav. Trgovine z urami in dragocenostmi v mestu so odprte na široko in razstavljeno blago v lalozbah vabi, vabi. Botrice in botri se zavedajo svoje dolžnosti napram srečnim birmancem. «Lectarij» pa imajo posla nad glavo. Šivilje in krojači so preživeli precej nervoznih dni, kajti botri in botrice ter njihovi birmanci niso bili v teh dneh ravno skromni. Treba je bilo ustreči vsestransko in naj se potem lomí hrast ali povdre hiša, če lete račun v kup. Svoje skrbi imajo tudi izvoščiki ter avtokajski, ki si belceže v notese, kdo naj pride prej ali pozneje na vrsto. Botri in botrice jih naskakujejo povsod, vsakdo hoče priti na vrsto čimprej. Koliko jih je, ki nimajo skrbi o binkošti? Gostilničarji ter kuhinjske vile so na straži včeraj po trgu, kjer je vladalo izredno živahno vrvenje do poznega popoldneva, moj bog, koliko ubogih čepč, grahk in rjavk, prinešenih v mesto iz vseh strani bližnje in daljnje okolice, je lončalo svoje neslavno življenje za binkošti.

A kdo se zmeni, če teče kri, samo, da udarijo v nosove iz kuhinjskih plemenitih duhov, ki naj napravijo marsikomu dva dneva nepozabna za celo življenje.

Zato pozdravljeni mali birmanci pa veliko orglic in še česa!

Iz Rogaske Slatine

I. K. — Rogaska Slatina, 20. maja. Odičen gost iz Ljubljane mi je rekel na moj pozdrav: »Tudi pameten pacient, ki prihaja meseca maja, ko je najlepše.« Res je to, da je bivanje v Rogaske Slatine v majevih dneh sredi bujne spomladanske krajske naravnosti divno. Bolnikom se ne more dovolj priporočiti prihajanje v zdravilišče v predsezoni. Poleti je naval na kopašča, včasih je treba precej potrpljenja, da se pride na vrsto, sedaj se opravi procedura lepo komodno. Opeha pa se, da ima hidroterapija letos že mnogo več gostov nego jih je bilo lani ob tem času. Zganiti bi se lahko še marsikdo in se prišel zdraviti takoj, brez odlašanja, ki je včasih lahko opasno.

Priznana je znanja lepota slatinskega kraja, priznana pa je tudi notranja sila zdravilišča, ki s svojimi sredstvi tisočim in tisočim povzrača zdravje. Pri zdravniku dobi pacient mal listek, zdravniško nakaznico, na kateri se predpisujejo kopeli: oglične, solane, smrečne ali hidroterapije procedure z obiranjem, kopeljo, polnili, četverročelna kopel, inhalacija, zdravilna gimnastika itd. Nakaznica dočeka tudi pitje mineralne vode ali iz »Styria« ali »Donatijevga« izvora. Takle listek hrani marsikak kopaški gost kot drag spomin na kuro v Rogaske Slatini, ki ga je oživila ali mu znatno izboljšala zrahljano zdravstveno stanje.

Star je že sloves slatinskih vrelcev in gotovo je, da so vživljali zdravilno slatinsko slovenski kmetje v okolici že mnogo prej, nego se je pisalo o njej. Slovenski kmetje so opozorili leta 1640 tudi grofa Zrinjskega, ko je prišel v te kraje na lov, na čudovit vod. V vrelcu in mu pripovedovali, kako se s pitjem te vode ozdravilo notranje bolezn. Grof Zrinjski je kmetom verjel, ostal pri vrelcu dalje časa, napravil je kuro in njegova bolezen na jetrih je izgubila. Aho bi Zrinjski danes vstal iz groba in šel gledat kraj ob onem vrelcu, bi se ne mogel načuditi, kaj je nastalo in se razvilo na onem mestu, kjer je pil zdravilno slatino.

Letošnji prihod gostov je že mnogo več.

Binkoštna nagrade za naročnike „JUTRA“

Da omogočimo našim naročnikom nakup zanimivih knjig, ki so izšle v zalogi »Jutrove« knjižnice, razpisujemo kot binkoštno nagrado njih prodajo s popustom 50 %. Prodaja knjig iz naše zaloge po teh znižanih cenah se vrši samo prihodnjih štirinajst dni ter se zaključuje 5. junija t. l. ob 18. zvečer. Popusta so deležni samo naročniki »Jutra«.

Seznam naših knjig (broširanih), njih prodajna cena in cena s popustom (v oklepaju):

1. Collin	Din	10.—	(5.—)
2. Blagajna Vel. Voj.		15.—	(7.50)
3. Gusarji		20.—	(10.—)
4. Hči papeža		20.—	(10.—)
5. Veliki inkvizitor		20.—	(10.—)
6. Lucifer		30.—	(15.—)
7. Pater Kajetan		30.—	(15.—)
8. Tigrvi zobje		30.—	(15.—)
9. Zvestoba do groba		45.—	(22.50)
10. Onkrat pragozda		20.—	(10.—)
11. D. Ohrida in Bitolija		16.—	(8.—)

Vsak naš naročnik lahko kupi poljubno vse gorenje knjige ali pa tudi poedine. Da še prav posebno olajšamo nakup celotne serije »Jutrovi« romanov, nudimo svojim naročnikom pod v ostalem istimi pogoji, ki so določeni za nakup poedinih knjig, nakup vseh gorenjih enajst knjig (broširanih), katerih tržna in prodajna cena znaša Din 256.— za 100.— Din.

Poštno za poslane knjige trpi uprava »Jutra«. Naročila brez vposlanega zneska se ne upoštevajo.

Kdor želi mesto broširanih vezane knjige, naj za vsako knjigo doda za »JUTRO«.

Harmoniki in pipo, da bi mu ne bilo dolgčas. Ponoči je prišel, ponoči odšel in veselo je pela harmonika in pipa spuščala oblačke. V Jugoslaviji so ga pa pričakovali orožniki. Prizna, da je res ukradl tovaršni vrednosti okoli 4880 Din. Mož je bil že večkrat kaznovan, zato ga čaka post in trdo ležišče.

France iz ljubljanske okolice sanja že več let o močnem, hrastovem svinjaku. Pripeljal je hrastove plohe in se pripravil na delo. Ob priliki je jutraj preplašen opazil, da je plohe vzela noč. Pogledal je okoli sosedov in jih res videl v drvarnici delavca Tinčka, ki pa ni rabil plohe za svinjak, ampak kar za kurjavo. Ker je bil radi kraje že kaznovan, bo 10 dni spet zgnil v zapor.

Polde je sirotek, saj ga poznate! Po Mitkovičevih čisti živja njegov nizki voziček, ki ga urno poganja s svojimi berglami, saj si revež ne more z nogami pomagati, ker ima pokvarjeno. Eno nedeljo se je peljal v škofijo brate obiskat, pa je malo poprosil. Bil je naznanjen in sodnik je moral izpolniti svojo dolžnost in ga obsoditi po postavi. Fant je dobil 24 ur zapore.

Delavca Miha in Janez sta kolezarila po šentpeterski cesti. Pa je videl Miha lepo Janezovo kolo in jezen ga je hotel prehiteti na svojem »nergaču«, tako je namreč krtil svoj cvetlič bicikel. Nergač se je res pogljal, a ker je Miha premalo pazil, je stakajoč zavozil v Janezovo kolo. Nastal je karambol, kolesi sta ostali celi in tudi moža sta se dvignila nepokvarjena iz cestnega prahu, vendar bo Miha plačal radi prehitre vožnje 50 Din globe.

Soseda

Ljubljana, 22. maja. V ljubljanskem predmestju se dviga naselbina mitnih vil, ki so tu zrastle kot gove po dežju. Eno izmed njih si je zgradil doktor Mesokrp, profesor medicinske fakultete in priznani kirurg. Sosednjo vilo pa ima v posesti akademski slikar Čopič. Čeprav sta oba gospoda soseda, se vendar ne poznata bližje, temveč se samo na daljavo vladno pozdravljata.

Zato se je profesor nekega dne silno začudil, ko so ga v naglici poklicali v slikarjevo vilo. — Je že kdo moral zelo resno zboleti, si je mislil in odhitel k svojemu sosedu. Ta ga je čakal na pragu svoje vile in ko ga je zapazil, mu je prihitel naproti, rekoč: — Oprostite mi, da Vas motim, cenjeni gospod profesor, toda mislim, da mi ne boste odedli male usluge, ki je zame velikega pomena. Ravnokar so mi prinesli domov mojega psa vsega okrvavljeneja. Povozil ga je avto. Zelo imam rad to ubogo žival. Zame je prijatelj in silno nesrečen bi bil, če bi ga moral izgubiti. Nobena mišica na njegovem obrazu ni izdajala njegovih misli, njegovega začudenja in nevolje, da ga sosed smatra za navadnega živinozdravnika. Premagoval se je in hladno rekel: — Oglejte si pacijenta.

Slikar je vedel zdravnika v svojo vilo in mu pokazal ranjenega psa. Doktor si ga je molče ogledal in mu iznil in zavezal rano s strokovnjaško roko. Ko je svoje delo končal, se mu je slikar prisrčno zahvalil in ga spremil nazaj do vrat njegove vile. Pri slovesu mu je dejal: — Dragi sosed, če me kdaj rabite, mi kar javite. Vedno sem vam na razpolago, ne pozabite na to!

Profesor teh besed ni pozabil, kajti čez teden dni je dobil akademični slikar od njega sledeče pismo: — »Dragi moj sosed!

Ravnokar so mi pripeljali divja. Nerodni voznik se je pa zadel z vozom v vrata moje vrtno ograje in mestoma popolnoma odrgnil barvo. Prosim Vas prav uljudno, če bi bili tako prijazni in popravili škodo. Par potez s čopičem in paletjo v redu. Z odličnim spoštovanjem udani prof. dr. Mesokrp.

Profesor ni videl kislega obraza, ki ga je napravil akademski slikar, ki je pričel te prijazne vrstice. Minuto pozneje je bil ta s čopičem in paletjo pri vrtni ograji soseda in začel junaško pleškati. Sklenil je pa, da profesorja ne pokliče nikoli več, pa če bi tudi moral njegov pes poginiti. — 2 —

Pred sodniki

Francelj in Marica sta bila osumljena poizga in čakala odločbe v preiskovalnem zaporu. Mleka iz Mošenj je pa v isti hiši stanovala. Tedaj je znanjalo Francetu in Marici ved stvari, 2 zglavni, robci, brisačke, bluze, čevlji, lopata, očala in drugo, vredno okoli 4000 Din. Menila sta, da je imela Mleka prete vmes; pa je bila valed pomanjkanja dokazov oproščena.

Anton Štifter je delavec in kočar za Vira. Mož je bil rođen v Freymingnu na Francoskem, a njegov novi poklic je aristokratovski. Senat mu je namreč prisodil 13 mesecev, ker je tam na Francoskem ukradl tovaršni 67 dolarjev, 2 kovačka, obleko, žago in drugo. Ker je sklenil takoj po tatvini pobegniti v Jugoslavijo, je vzel tudi

harmoniki in pipo, da bi mu ne bilo dolgčas. Ponoči je prišel, ponoči odšel in veselo je pela harmonika in pipa spuščala oblačke. V Jugoslaviji so ga pa pričakovali orožniki. Prizna, da je res ukradl tovaršni vrednosti okoli 4880 Din. Mož je bil že večkrat kaznovan, zato ga čaka post in trdo ležišče.

France iz ljubljanske okolice sanja že več let o močnem, hrastovem svinjaku. Pripeljal je hrastove plohe in se pripravil na delo. Ob priliki je jutraj preplašen opazil, da je plohe vzela noč. Pogledal je okoli sosedov in jih res videl v drvarnici delavca Tinčka, ki pa ni rabil plohe za svinjak, ampak kar za kurjavo. Ker je bil radi kraje že kaznovan, bo 10 dni spet zgnil v zapor.

Polde je sirotek, saj ga poznate! Po Mitkovičevih čisti živja njegov nizki voziček, ki ga urno poganja s svojimi berglami, saj si revež ne more z nogami pomagati, ker ima pokvarjeno. Eno nedeljo se je peljal v škofijo brate obiskat, pa je malo poprosil. Bil je naznanjen in sodnik je moral izpolniti svojo dolžnost in ga obsoditi po postavi. Fant je dobil 24 ur zapore.

Delavca Miha in Janez sta kolezarila po šentpeterski cesti. Pa je videl Miha lepo Janezovo kolo in jezen ga je hotel prehiteti na svojem »nergaču«, tako je namreč krtil svoj cvetlič bicikel. Nergač se je res pogljal, a ker je Miha premalo pazil, je stakajoč zavozil v Janezovo kolo. Nastal je karambol, kolesi sta ostali celi in tudi moža sta se dvignila nepokvarjena iz cestnega prahu, vendar bo Miha plačal radi prehitre vožnje 50 Din globe.

Šah

Pred odločilno tekmo za državno prvenstvo

Ljubljana je važno šahovsko središče naše države. Med nami živi skoro neopazeno največji amater sveta, dr. Milan Vidmar, česar mi ne znamo še dovolj ceniti. Nadalje imamo celo vrsto odličnih šahistov s katerimi lahko nastopimo povsod brez sramu. Imamo šahovski klub, ki razvija zelo močno delavnost, ki napreduje stalno in ki bo letos resno stopil v borbo za naslov prvaka države. Boji v Rogaske Slatine so za nas vsled tega velike važnosti in morda je prav, da se vse te prireditve odigrajo ravno v tem lepem, priljubljenem zdravilišču. Rogaska Slatina postaja s tem za naš jugoslovanski šah približno to, kar so Karlovi Vari ali Marijini Lazni na česki.

Ljubljanski šahovski klub ima postaviti osem igralcev, svojemu nevarnemu tekmeču nasproti. Kdo so ti igralci? Svetujemo, da se izbira izvrši s čisto objektivno in vestno. Pri velikem številu prvorazrednih moči v klubu je to zelo težka reč. Predvsem pridejo v poštev igralci, ki so nedavno nastopili proti Trstu. Bili so to Tekavčič, Jerošov, Furlani, Vidmar, Vakontinčič, Josip Vidmar, Mrzlikar, ing. Zupanc. V poštev pa pridejo poleg teh še Vasja Pirc, Stupan in Dernovšek, ki so bili takrat zadržani in pa mladi in izredno nadarjeni Adolf Vogelnik, ki se je med glavnim turnirjem dobro izkazal. Pa tudi igralci kot, Zadnek, Iskra in Zdenko Rupnik so resni kandidati za postavbo proti Zagrebu. Dr. Vidmar, ki mu bo prepuščena izbira igralcev, bo imel torej težko delo, kajti velika preobčila ni vedno dobra. Mislimo pa, da mu pravilno presjelo lahko zaupamo.

Poleg navedenih pa nastopi pri mednarodni tekmi Slovenija : Hrvatska še g. Emil Kramer, član mariborskega šahovskega kluba, eden najmočnejših amaterjev Jugoslavije.

PROGNOZA.

Kdo bo zmagal? To je odvisno mnogokrat od čisto zunanjih faktorjev. Zagrebčani so n. pr. boljše organizirani in predstavljajo boljše skupnost kakor naši mladi igralci. Ljubljanski klub pa je v tem na boljšem, da razpolaga z uspešnejšimi posameznimi igralci. Nič manj, kot pet njegovih igralcev je že sodelovalo na saveznih glavnih turnirjih z dobrim, včasih celo z izvršnim uspehom. Nadalje go gotovo odločevalo dejstvo, da so vsi dobro vigrani, ker bodo ravnokar absolvirali glavni klubov turnir. Gotovo je že sedaj, da bo borba izredno žilava in naš klub ne sme vsled svoje neznatne prednosti ponoviti napaka lanskega leta, da bi podcenjevali nasprotnika. Če bodo naši igralci razvili vsa svoja sila, če bodo poštenovali in vztrajno igrali, potem in le v tem slučaju je pričakovati zmago za Ljubljano. Pozabiti tudi ne smemo, da razpolaga Zagrebčani s tradicionalno zavestjo, da so najmočnejši šahisti Jugoslavije, kar bo dalo njihovim igri še večjo sigurnost in samozavest. Zagreb nastopi najbrže v slični postavi, kot lanske leto, ojačen z nekaterimi močnejšimi igralci. Borba bo težka toda nje izid mora biti za nas boljši od lanskega.

Sport

Propagandna binkoštna stafeta skozi Ljubljano za prehodno darilo »Jutra«

Letošnja propagandna stafeta skozi Ljubljano za prehodno darilo »Jutra«, kip Matije Gubca, umetniško delo znanega slovenskega kiparja Dolinarja, se vrši kakor vsako leto na binkoštni ponedeljek.

Naš list je s ozirom na važnost propagandnih tekov skozi mesto že l. 1922 daroval za vsakokratnega zmagovalca v tem tekmovalju prehodno darilo, ki si ga je po trikratni zaporedni zmagi priboril SK Primorje. Lani je v isti namen daroval dragocen umetniški kip Matije Gubca, ki si ga mora v svrhu trajnega prehoda v njegovo last pridobiti en klub štirikrat zaporedoma ali šestkrat v presledkih. Binkoštna stafeta je postala pri nas že tradicionalna, istočasno pa je postala središče plemenite sportne borbe med največjimi rivaloma na lahkoletskem polju v Sloveniji Ilirijo in Primorjem. Ista borba se vrši med vodilnimi avstrijskimi kluboma na Dunaju WAC in WAF pri statetnem tek »Rund um Schönbrunn«, v Pragi med Slavijo in Sparto pri »Behu napří Prahou«, v Berlinu med SC Charlottenburg in Berliner Sp. Cl. itd.

Tudi letos bo borba med Primorjem in Ilirijo skrajno napeta in nadvse zanimiva. Dočim ima Primorje nekaj plusa s svojimi rutiniranimi tekačema Valtrčim in dr. Perparjem, ima Ilirija protitež v homogenosti svojega moštva, sestavljenega iz talentiranih juniorjev, ki so letos že zelo napredovali. Na startu bomo videli dve stafeti ASK Primorja in eno stafeto SK Ilirije, ki nastopijo po dobjenih informacijah najbrže v sledečih postavah:

ASK Primorje I.: Arhar, Gruntar D., Janovsky, Močan, dr. Perpar, Valtrč, Weibl, Glavaški, Bizjak.

ASK Primorje II.: Corradini, Perscho, Omladič, Zorja, Lah, Šiškošek, Umek, Pintarič, Gruntar K., Camernik, Stupica, Hafner, Trost, Glaessener, Gregorič, Malnarčič. SK Ilirija I.: Omerza, Pesek, Fröhlich, Lado Zupančič, Režek, Stepišnik, Habič, Zivanović, Kalčić, Luschan.

Start pred Narodnim domom točno ob 11.30 uri, cilj na Kongresnem trgu.

Tekmovalna proga gre po sledečih ulicah: Aleksandrova c., Dunajska c., Dalmatinska ul., Kopitarjeva ul., Resljeva cesta mimo Jugoslov. tiskarne, Krekov trg, Pred Škofijo, Stritarjeva ul., Marijin trg, Prešernova ul., Selenburgova ul., Kongresni trg.

Naprosamo cenjeno občinstvo, da ne ovira poteka samega tekmovalja in upošteva navodila postavljenih rediteljev in službojnih javnih organov, ker bo vsled velikega navala na birmo edino na ta način mogoče izpeljati tekmovalje v redu.

LLAP. objavlja službeno: Za to stafeto se določa sledeča jurija: kot zastopnik »Jutra« urednik Zobeck; vrhovni sod: savezni sodniki Sanein D., Windiški J. in Sanein S., Gnidovec, Rybaf, Vodišek, Kandare B., Starter Sanein D. Sodniki na cilju in časomerilci: Vodišek, Brumet, Rybar, Gorjanc. Sodniki na progi: Windiški, Gnidovec, Kandare B., Gregorič, Baltesar, Lukežič, Ludvik, Jernejčič, Fink, Letnar, Sketelj, Podpac, Sanein S., Mesgolič, zapisnikar Saksida Vlado, reditelj starta: Smerzu; zdravnik dr. Mayer in dr. Perpar. Sestanek jurije točno ob 10.30 v Narodnem domu. Službenica za tekmovalce istotam. Tekmovalci morajo biti pripravljeni najpozneje ob 10.30 uri. Klubi ASK Primorje in SK Ilirija imajo postaviti po 10, ZSK Hermes in SK Jadran pa po 5 rediteljev, ki se imajo javiti najpozneje ob 10.30 uri pred Narodnim domom predsedniku LLAP M. Rybafu. Ako ne bi zadostili temu nalogu zapadejo kazni 100 dinarjev.

Kako je prišlo do zadnje službene objave ZNS.

Od saveznega nogometnega sodnika gosp. B. Husa smo prejeli sledeče pismo:

Cenjeno uredništvo! Vaš sportni referent je ob priliki nedeljskega incidenta glede sodnika pri tekmi Hašk : Primorje zavezal svoje stališče, a istočasno ste objavili službeno objavo, da je sekcija ZNS ugotovila, da je tajnik (gosp. Vodišek) postopal pri prijateljski tekmi Hašk : Primorje pravilno. Da javnost dozna, kako se je izvršila ta ugotovitev, podajam kot odbornik sekcije ZNS čisto kratko potek glasovanja pri zadnji seji u. o. sekcije ZNS. Na tej seji sem protestiral proti samostanemu postopanju g. Vodiška, ki ni le opustil svoje dolžnosti kot predsednik in tajnik v eni osebi, ampak ni stopil v zvezo niti z enim odbornikom, da bi spoznavno postavil novega sodnika, akoravno sem jaz že v petek sporočil, da ne bom sodil tekme. Celo na igrišču pred tekmo se je nahajala večina odbora. Gosp. Vodišek je vztrajal na seji na stališču, da je pravilno ravnal in je sam stavil predlog, da sekcija ZNS to ugotovi. Takrat smo bili pri seji samo še trije odborniki, vrstoma jo g. Vodiška, jaz sem glasoval proti, g. Fink za. Razmerje glasov torej eden proti enemu. Nato je g. Vodišek kot ludez in causa sua sam glasoval za sebe in tako je prišlo do znamenite konstatacije sekcije v službeni objavi.

O celi zadevi bom poročal Zboru in Savezu v Zagrebu, ki bo, upam, storil primerne korake. Branko Hus.

Vienna Cricket F. C. (Dunaj) : S. K. Ilirija

Binkoštna nedelja in ponedeljek ob 16. uri igrišče Ilirija.

Vienna Cricket and Football Club, ki odigra danes in jutri dve tekmi z našim prvakom Ilirijo, je najstarejši sportni klub na Dunaju. Osmovan leta 1892 po na Dunaju bivaajočih Angležih, je bil do notranjega razkola l. 1911, iz katerega je nastal današnji Amateursportverein, merodajni klub Dunaja, pa tudi nato se je vzdržal na visoki stopnji. Ob ločitvi amaterjev od profesionalcev se je izjavil klub za čisto amatersko moštvo Avstrije. Nedavno je vzbudila pozornost njegova zmaga nad pariškimi D. F. C., ki velja za kontinentalno klaso. Izvrstne rezultate beležijo tudi proti prvim profesionalnim klubom Dunaja. Moštvo igra visokostojek, tipično dunajski kombinacijski nogomet, ki ga je pred tekmi v Ljubljani dovršeno izvajal Amateur SV. Gostovanje Kriketjev obeta lepe in napete tekme ter nadaljno stopnjevanje naše letošnje nogometne sezone. — Razem tega

se vrši danes, v nedeljo na igrišču Ilirije ob 10.30 prijateljska tekma Slavija : Jadran komb. ter ob 14.30 Ilirija rez : Pano. nija, jutri v ponedeljek ob 14.30 pa tekma Ilirija rez : Slovan.

SK Moravska Slavija (Brno) igra v sredo 26. t. m. s SK Jadranom. Tekma se vrši na igrišču Ilirije ob 18.15. Moravska Slavija, prvorazredni češki klub, je po večletnem preledku prvi naš gost iz Čehoslovaške.

Hazenska propagandna tekma v Kamniku

Že delj časa se je kamniška omladina pripravljala na to, da osnuje sportne odseke in da posveti svoj prosti čas poudarjenim sportnim panogam. Po dolgem prizadevanju in ob podpori uvidevnejše starejša narodne generacije je omladina uspele, da si organizira nogometni odsek in hazensko družino, ki že marljivo trenirata in ki stopita v najkrajšem času na sportno mejo. V svrhu propagande lepega ženskega sporta hazene se vrši na binkoštni ponedeljek, Hazena Atena (Ljubljana) : Primorje v Kamniku. Ljubljanske hazenašice se bodo potrudile, da predvedejo lepo igro in da s tem pomagajo kamniški hazeni na nogo. Prepričani smo, da bo tekma vzbudila primerno pozornost med kamniško mladino in prebivalstvom. Začetek in kraj tekme je oglašen na plakatih v Kamniku. Sodni gosp. Sanein iz Ljubljane, Odhod hazenašic Atena in Primorja v ponedeljek ob 14.10 z gorenjskega kolodvora, Hazenašice naj bodo na kolodvoru ob 13.45 vsaka s popolno opremo.

Propozicije za juniorske pokalne tekme

V svrhu pospeševanja nogometnega sporta kakor tudi v nameri nuditi juniorskim moštvom priliko javnih nastopov, razpisuje Akademski sportni klub Primorje prijateljske tekme za katere veljajo sledeče propozicije:

1. Tekmovati smejo le juniorska moštva klubov LNP-a, včlanjenih v JNSu. Izjemoma se dovoljuje tekmovati tudi juniorskim moštvom še nevčlanjenih klubov, ki imajo svoj sedež na teritoriji LNP-a. Nastopati pa smejo le igralci, stari do 18 let (rojeni inclusive v letu 1908).

2. Klubi, ki želijo tekmovati, morajo to pisмено javiti, in sicer najmanj 8 (osem) dni pred pričetkom tekmovalj. Istočasno morajo v prijavi navesti vse igralce, s katerimi bodo nastopili v tem turnirju ter navesti leto rojstva, poklic, kakor tudi, če je igralec verificiran pri LNP-u.

3. Igralci ki so prekorajčili predpisano starostno dobo kakor tudi igralci, kateri so najmanj trikrat že nastopili javno v prvem moštvo, nimajo pravice nastopanja. Klub, ki bi s temi igralci nastopil, izgubi tekmo in izpade iz nadaljnje tekmovalje.

4. Pred nastopom morajo izročiti igralci dokument, s katerim lahko dokažejo svojo starostno dobo (spričevanje, rojstni list itd.), in sicer službenemu odborniku. Po verifikaciji dotične tekme se dokumenti vrnejo.

5. Pravo nastopa imajo tudi srednje in njim sorodne šole pod pogoji pričujočih propozicij.

6. Tekmuje se po cup-sistemu, t. j. vsak klub, ki tekmo zgubi, izpade iz nadaljnje tekmovalje. Za tekmovalje so veljavna pravila in pravilniki JNS-a, v kolikor pričujoče propozicije ne vsebujejo posebnih določil.

Igra se 2krat 35 minut. V slučaju neodločnega izida se tekma podaljša 2krat 10 min. Če ostane rezultat tudi nato neodločen, se tekma ponovi 2krat 35 minut. V slučaju ponovnega neodločenega rezultata se igra 2krat 10 minut. Če ostane tekma tudi sedaj neodločena, tedaj se zmagovalac izbere.

Zreb izvrši funkcijo sodnik zadnje tekme ob prisotnosti obeh kapetanov, funkcionarjev obeh klubov in pričujočih funkcionarjev LNP.

7. Za delegiranje sodnikov bo skrbel v to svrhu izvoljeni odbor.

8. V slučaju, da moštvo med tekmo odstopi, zgubi klub tekmo ter izpade iz nadaljnje tekmovalje.

9. Igralci, ki so kaznovani po LNP-u, nimajo prava nastopa za čas, dokler jim kazen teče.

10. V svrhu pravilne evidence in vodenja tekmovalja se osnuje odbor sestojec iz predsednika, podpredsednika, tajnika, 2 blagajnikov in 6 odbornikov. Predsednika, tajnika, 1 blagajnika in 2 odbornika določi ASK Primorje, ostale volijo klubi, ki so se prijavili k tekmovalju, in sicer na sestanku, ki bo v to svrhu sklican in na katerem ima prijavljeni klub pravo enega glasu. Ta odbor voli iz svoje srede odbor za reševanje sodniške delegiranja ter sestoji iz predsednika in dveh odbornikov, od katerih vrši eden funkcijo tajnika. Ta odbor je istočasno tudi kazenski odbor in njegovi sklepi so obvezni za vse prijavljene klube. Klub odnoso njegov igralce, ki bi se ne pokoril sklepu k. o., nima pravice nadaljnega nastopanja. K. o. ima pravico, da igralce, ki so bili od sodnika izključeni ali ki so se drugače pregrešili zasliši in event. kaznuje s tem, da jim zab

Domače vesti

*** Iz državne službe.** S kraljevim ukazom od 10. t. m. je naš rojak ing. in abs. pravnik Vojko Koprivnik, višji šumarski inšpektor premeščen od sreškega poglavarstva v Varaždinsko nazaj v ministristvo za šume in rudnike v Beogradu. Obenem je ponovno začel predavati na poljedelski fakulteti beogradske univerze.

*** Napredovanje v davčni službi.** V davčni službi so napredovali: v I skupino II. kategorije davčni lustrator pri delegaciji ministristva financ v Ljubljani Miroslav Pirkmajer; v 2. skupino II. kategorije višji davčni upravitelj in šef davčnega urada Ljubljana mesto Rudolf Strnad, višji davčni upravitelj pri davčnem okrajnem oblastvu v Kranju Josip Fric, višji davčni upravitelj in šef davčnega okrajnega oblastva v Krškem Maks Zoter in višji davčni upravitelj in šef davčnega urada v Ptuj Ladišlav Jeršič; v 3. skupino II. kategorije davčni upravitelj in šef davčnega urada v Šoštanj Franc Trepel ter davčni upravitelj in šef davčnega urada v Ložu Anton Vardjan.

*** Jugoslovanski ministri na vsesokolskem zletu v Pragi.** Kakor javljajo iz Beograda, bodo vsesokolskemu zletu v Pragi prisostvovali tudi nekateri naši ministri in sicer zunanji minister dr. Ninčič, vojni minister general Dušan Trifunović, minister prosvete Miša Trifunović, sokolskih prireditelj se udeležijo tudi nekatere jedinice naše vojske in mornarice.

*** Naš novi generalni konzul v Chicagu.** Radoje Janković, čegar ime je dobro znano v jugoslovanski književnosti, je s kraljevim ukazom imenovan za generalnega konzula v Chicagu. Po dovršitvi nižje in višje vojne akademije v Beogradu je g. Janković študiral v Parizu računovodstvo in vojno intendanstvo v tankalniji specialni šoli. Leta 1917. je bil v Rusiji kot major vpokojen ter je do leta 1923. ostal v emigraciji in se posvetil novinarskemu poklicu. Radoje Janković je prvi novinar, ki je postal generalni konzul in to v tako važnem centru, kakor je Chicago.

*** Angliški polkovnik F. W. Abbot na Gorenskem.** Dne 21. t. m. je napravil g. polkovnik Abbot s svojo soprogo in lektorico angleščine gđ. Copelandovo v spremstvu predsednika združenja rezervnih oficirjev in bojnikov Kalokire ter tajnika ing. L. Pirca izlet na Gorensko. Na Bledu je natančno pregledal vse lepote tega kopališča, gradu pa, ki nudi pogled po naših planinah, skoro ni mogel zapustiti. Pot je nadaljeval do Bohinja, kjer si je ogledal novi most, ki se gradi pri Sv. Janezu. Od »Zlatogorja« je ogledala družba izvir Savice in ostale planine. Med potjo so ga opozorili na Krn, na Karavanke in na starega ponosnega velikan Triglava. V Begunjah pri Lescah si je ogledal žensko kaznilnico, v Trzinu in Kranju pa se je divil našim lepim industriji. Po končanem potovanju ni mogel z g. soprogo zadostno prehoviti našega biseru Gorenskemu. Omenili je, da je prepotoval Kordijere, Pireneje, Apenine in druga gorovja, toda vse prekaša naša Gorenska. Obetal je, da bo povsod in vedno propagiral in omejal lepoto naših krajev in naš mirni, gostoljubni narod.

*** Akcija za izenačenje koledarja.** V Beogradu se vrši te dni skupna konferenca zastopnikov gospodarskih združenj in korporacij, na kateri se bo razpravljalo o ukrepih, ki jih je storiti v svrhu izenačenja koledarja. Gospodarske korporacije smatrajo, da bi arhihijski sabor moral že enkrat rešiti to važno vprašanje. Ako tega ne stori, je dolžnost države, da izvrši to važno in neobhodno potrebno reformo, ki jo nestrno pričakuje naš gospodarski svet.

*** Odkritje spominske plošče pokojnemu nadučitelju Ivanu Strelnu pri Sv. Andražu v Slov. Goricah.** V Slovenskih goricah pri Sv. Andražu je učiteljeval nad 20 let velezaščitni, daleč na okrog znan šolnik Ivan Strelec. Bil je med ljudstvom in učiteljskim priljubljen kot dober vzgojitelj, izvrsten pevec, zabaven družabnik, ljubi in blag voditelj, vnet za povzdigo omike in izobrazbe otrok in doraslih. V znak hvalečnosti mu postavijo njegov učenci prijatelji in znanci dne 29. junija t. l. na šolskem poslopju pri Sv. Andražu spominsko ploščo. Prostovoljni prispevki za nabavo spominske plošče naj se pošiljajo na naslov Zvonko Predan, šol. upravitelj pri Sv. Andražu v Slov. Goricah.

*** Železniške vozne cene za decu.** Nedavno se je v Sevili na Španskem vršila seja mednarodnega železniškega sveta. Ker je doslej vsaka država imela različne odredbe o izdajanju voznih listkov za decu, je železniški svet sklepal o izenačenju vozne cene za decu. V smislu odobrenega sklepa se bo plačevala odslej za otroke v starosti od 4. do 10. leta polovična vozna cena, za otroke izpod 4 let pa je vožnja brezplačna.

*** Ali bo res znižana potniška tarifa na naših železnicah?** V prometno-komercialnem oddelku prometnega ministristva se vrše konference o izpremembi železniške potniške tarife. V prometnem ministristvu vlada razpoloženje za znižanje potniške tarife, da se vsaj nekoliko približamo tarifam sosednjih držav, kjer je železniška vožnja cenejša kakor pri nas. Ali bo železniška potniška tarifa znižana in za koliko odstotkov, je odvisno od finančnega ministristva, ki bo svoj odgovor in tej zadevi podalo do konca tekočega meseca. Šele potem bo prometno ministristvo moglo pričeti z definitivno določitvijo tarife na podlagi odobrenega sorazmernega znižanja cen.

*** Vozne olajšave za članstvo Ferijalne zveze.** Z naredbo 9072 prometnega ministristva je Ferijalni savez z 26. marcem t. l. zopet dobil vožno olajšavo četrtinske cene za skupine po 3 člane. Izlet v Postojno, ki ga priredi ljubljansko poveljstvo P. S. se bo vršil 30. maja. Kolektivni vzajem je že dovoljen. — O. P. F. S.

*** Avtomatične telefonske centrale.** Instalacija novih avtomatičnih telefonskih central v Ljubljani in Zagrebu se bliža dovr-

šitvi. Kar se tiče sarajevske centrale, se bo najbrže prenesla tjakaj dosedanja ljubljanska centrala s starimi aparati. Vendar se ni definitivno tozadevna odločila, ker se pričakuje še poročilo iz Nemčije o možnosti čim brže dobave teh central.

*** Himen.** Danes se poroči na Ptujski gori g. Slavko Amon, trgovec v Mariboru, z gđ. Pavlo Predan iz Ptujke gore. Čestitamo!

*** Poročil se je danes na Rovihi gosp. ing. Fabjančič z gospodično Doro Stare iz graščine Rupčevih. Obilo sreče!**

*** Smrtna kosa.** Včeraj, v soboto ob pol 3. zjutraj je umrl g. Franjo Stegu, trgovec in posestnik v Celju, v 47 letu svoje starosti. Bolehal je že dolgo na neozdravljivi bolezni. Zapustil je ženo in tri otroke. Pogreb bo v ponedeljek popoldne iz Zagrada na mestno pokopališče. Pokojnik je bil blagega srca in je zapustil za dobrodelne namene 2000 dinarjev in sicer za celjske in okoliške uboge 500, za celjskega Sokola 500, za pevsko društvo »Ojka« 500, za železničarsko godbo 250 in za Slomskovo zvezo 250 dinarjev. Blagumu pokojniku želimo večni mir in pokoj, rodbini Stegu pa naše iskreno sožalje. — Včeraj je umrl višji revident drž. železnice g. Josip Lauter. Pogreb bo jutri ob 4. popoldne iz Kopitarjeve ulice št. 4 — V Mariboru je umrla ga Katarina Šonc roj. Nadnu. Pogreb bo ob 4. popoldne iz mrtvašnice magdalenskega pokopališča. — V Stražah je umrla 72 let stara posestnica ga. Marija Blatnik p. d. Kramar.

*** Pravilnik o delavskem zavarovanju.** Minister za socialno reformo g. Simonović je predvčerajšnjim posetil min. predsednika Uzunovića ter mu predložil pravilnik o ureditvi delavskega zavarovanja kakor tudi predlog za specialno doklado invalidom. Finančni minister je pristal na izplačilo teh dokladov.

*** Podpora za privatne bolnice.** Ministristvo za narodno zdravje je odobrilo kredit v znesku 500.000 dinarjev, ki se bo kot državna subvencija razdelil raznim privatnim bolnicam v naši državi.

*** Občudovanja in posnemanja vredna poštvovalnost naše mladine!** Mladina naših osnovnih šol je nabrala za pirhe Jugoslovanske Matice letos 70.000 Din. Takšni mladini in njenim vzgojiteljem čast in iskrena zahvala!

*** Prešernova kočna na Stolu** je zopet odprta, kakor poroča kranjska podružnica Slovenskega planin. društva.

*** Izletnikom oziroma planincem** se nudi krasen razgled. Če napravijo enodnevní pešizlet po Dolenjskem iz železniške postaje Ortnek na ortneški grad ter preko Sv. Gregorja, Sodražice, Nove Štifta na železniško postajo Zlebič ali Ribnico. Tudi za dijaške izlete prav priporočljiva ter splošno zadovoljiva tura.

Letne damske kostume

bluze po najnovejši modi
in v bogati izbiri vedno pri

FRAN LUKIČ, Pred škofijo 19

*** Zdraviliška godba v Rogaški Slatini.** Za tekočo sezono je vojno ministristvo določilo za Rogaško Slatino godbo Dravske divizije v Ljubljani pod vodstvom višjega kapelnika dr. Čerina. Redno enkrat na teden se bodo vršili simfonični koncerti v veliki zdraviliški dvorani. Ob lepem vremenu bodo ob večernih urah koncerti na prostem, ki so bili v preteklih sezonah zelo priljubljeni.

*** Rogaška Slatina.** Došla nam je te dni prva letošnja številka zdraviliškega vestnika »Rogaška Slatina« z naslednjo izbrano strokovno vsebino: »Zdravilna moč mineralnih vrelcev v Rogaški Slatini« (dr. Fran Kolterer); »Lekovitost Rogaške Slatine« (dr. Laza Nemačević); »Komparativna študija Rogaška Slatina-Karlsbad« (dr. Mavro Gross). V članku »Rogaška Slatina« najde interesent vse potrebne podatke o legi in podnebnju tega zdravilišča, o zdravilnih sredstvih, o kopelih in drugih napravah, o okolici in izletih, o železniških zvezah, o prehrani in stanovanju, o takšah in popustih ter o penzijskih cenah. V zdravilišču ordinirajo naslednji zdravniki: dr. Franjo Kolterer (uradni kopališki zdravnik), dr. Mavro Gross, dr. Anton Lavrič, dr. Laza Nemačević in dr. Emil Treo. Naročnina za »Zdraviliški vestnik« znaša do konca sezone 25 dinarjev.

*** Prošnja izletnikom v »Pekel« pri Borovnici.** Ena najlepših izletnih točk ljubljanske okolice je gotovo Pekel pri Borovnici. Krasni številni slapovi, divja romantična okolica, lahki dostop na izgledno točko »Hu dičev zob« zbujajo izletnikom občudovanje naravne lepote. Tudi že dokaj pojemajoči flori se divi posestnik tega kraja, a na žalost se mora naglašati, da s tako redko cvetlico kakor je »Primula carmoliaca« ravna brezobzirno in jo ne gleda na njeno redkost trga s korenino vred. Čujejo se tudi pritožbe posestnika travnikov in vodne žage, ki se nahaja nad slapovi. Pot, ki se odcepi na koncu vasi, vodi čez obsežen travnik. Baš v sedanjem času, ko trava najbujnejše raste, se posetniki Pekla ne držijo razpoložljive poti, temveč hodijo v gručah po travniku, ne oziraje se na občutno škodo, ki jo povzročajo. Vse obsebe vredno je tudi početi brezobzirnih ljudi, da si napravljajo pri omenjeni žagi iz desk splave, s katerimi se vozijo potem po vodi. Ni čudno, da rodi tako početje sovraštvo podeželskega prebivalstva napram izletnikom. Priporočamo na izletniki ne uničujejo z brezmišelnim trganjem raznih cvetlic krasno floro tega kraja in naj ne povzročajo posestnikom škodo.

*** Za II. planiški (planšarski) zbor** na Bledu je dovolilo ministristvo prometa s sklepom št. 13.553 z dne 13. maja polovično

vožnjo, veljavno od 21. do 26. maja. Udeleženci naj kupijo cele vozovnice, ki veljajo v zvezi z izkaznico tudi za povratek. Izkaznice se bodo izdajale na zboru na Bledu.

*** Popis živine in vozov.** V območju ljubljanskega vojnega okrožja se vrši pregled in popis živine, vozov in prenosnih sredstev od 1. junija pa do 1. avgusta t. l. Kdaj in kje se bo ta pregled izvršil za posamezne občine, bodo županji v najkrajšem času obveščeni od pristojnega sreškega poglavarja. K pregledu in popisu ni treba pripeljati volov, volovskih voz in dvokoles (biciklov), pač pa vso ostalo živino kakor konje, kobile, meze in mule, vse konjske vozove, vso tovarno in lahko konjsko opremo, potniške, tovarne in sanitetne avtomobile ter motocikle. V interesu vsakega posameznega posestnika je da se točno in pravočasno odzove pozivu, ker bodo preporno prihajajoči prišli na vrsto šele po končanem pregledu dotične občine. Dosejaj so se posestniki redno odzivali pozivom vojaške oblasti. V interesu vojaške oblasti in posestnikov je, da to store tudi letos in v bodoče, da se tako izognejo neprilicam in omogočijo oblasti redno poslovanje.

*** Izgradnja jadranske ceste.** Minister za javna dela je predsedniku vlade podal referat o izgradnji jadranske državne ceste, ki jo bo iz Beograda preko Raške vodila na Jadran. Zahteval je posebni kredit za dovršitev te v strateškem kakor tudi v ekonomskem oziru izredno važne komunikacije.

*** Očeta ustrelil.** Kakor javljajo iz Čačka je tamkaj prošli četrtke devetnaestletni Milan Raković v preprič z revolverjem ustrelil svojega očeta. Policija je mladega morilca aretirala in ga izročila sodišču.

*** Priljeta tihotapca.** Ponoči od 21. na 22. t. m. je zalotila železniška policija v čakalnici kolodvora v Zidanem mostu dva tihotapca, ki sta imela pri sebi 44 kg cigaretnega papirja, utihotapljenega iz Avstrije.

*** Usodna zmota.** Pred dnevi je tudi naš list poročal, da so v Beogradu aretirali nekoga Petra Martinovića, ki je na sumu, da je bil član znane roparske tolpe Jovana Čaruge. Martinovića so eskortirali v Osek, kjer so ga ugotovili, da ima aretovanec z roparjem Martinovičem skupno le svoje ime. Aretirani Peter Martinović je slušatelj beogradske tehniške visoke šole in sin znanega črnogorskega generala Martinovića. General je pretekli četrtke prispel v Osek, kjer ugotovili identiteto svojega sina. Pomotoma aretirane tehnika so seveda takoj izpustili iz preiskovalnega zapora.

*** Trile vlni v Komendi.** V Komendi na Gorenskem so v sredo ponoči doslej neznan zlikovci vlnili v tamkajšnji poštni urad ter odnesli nekoliko denarja in znak. Obiskali so tudi Mejačevo trgovino in tamkajšnje mlekarino, kjer pa ni bilo začelenežnega plena.

*** Vlni in tatvine na deželi.** Varnostne oblasti na deželi zasledujejo že okrog pol leta nekoga Mirkica Ličena, doma iz Gorice in pristojnega v Sp. Volčino pri Mariboru, ki ima na vesti nebroj raznih vlovov in tatvin izvršenih po večini na Koroškem v okolici Mute in Prevalj. Poleg vlovov starejšega datuma je nevarni komaj 27-letni vlomilec udri v noči na 16. t. m. v stanovanje učiteljice Kristine Selakove v Terbonjah ter ji odnesel za 3000 Din razne obleke, perila odelj, živil in dragocenosti. V isti noči je obiskal tudi župnišče pri Sv. Primožu na Pohorju, kjer pa je bil prepreden.

*** Vlomilška sodrga na delu.** V noči na 15. t. m. so neznanj svedrovali udri v nenaseljeno stanovanje Leona Erhartiča na Humu pri Središču. Vlomilci so demolirali celo stanovanje ter odnesli vse, kar je moglo iti z njimi. Natovorili so na voz, ki so ga brčkone imeli seboj, vse posteljno perilo, veliko moške in ženske obleke, več parov čevljev, več daljnogledov, lovške puške, samokrese z naboji ter razne druge stvari. Skupna vrednost ukradenih stvari znaša okrog 13.000 dinarjev.

*** Za letovišcarje** lepa poletna zdravilišča v zdravem kraju z izvrstno oskrbo dnevno 40 Din na naslov Marija Holzer, Gornja Poljskava, pošta Pragersko.

Trgovci, ki ne prodajajo »Pekatet«, ni pravi trgovci, ker le z izbornim blagom pridobi odjemalce.

*** Za dame** neobhodno potrebni Sanoform se dobijo v vseh lekarnah in drogerijah.

D. K. W.

Din 13 000

Še n kdar tako ceno kot sedaj

TEKSTILBAZAR

v Ljubljani, na Krekovem trgu št. 10, prodaja dokler zaloga traja:

Batist modno barvasti Din 5—
Kotenina 80 cm široka Din 8—
Kambrik zelo trepen Din 10—
Krep in delen fini najnovejši Din 12—
Moški in ženski angleški in češki
štofi najcenejši!

Pri Tekstilbazaru je blago!

Danes! Popolnoma novo Danes!

Čudež filmske umetnosti! Najbolj veličinski!

„ELINOR“

(ali „Film brez naslova“)

Film ljubavi, pustolovščin, senzacij, ženske trmoglavosti in muhavosti. Strahovita lavina. — Edeca avta v globoki prepadi — Eleganca v borbi z priradnimi elementi. — Esiotični plesi. Razkošna oprema. — Krasne tolete. Izvrstna igra. — Kolosala režija — V glavni vlogi **Elinor Boardmann** Prvo vrstni umetniški orkester pod vodstvom prof. E. Feršnja svira pri vseh predstavah.

Predprodaja vstopnic od 10 — pol 1
Predstave točno ob: 3., pol 5 6.,
pol 8. in 9. uri.

„ELITNI KINO MATICA“

vodilni kino v Ljubljani.
Telefon 124

*** Rogaška Slatina,** najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter, izven glavne sezone izredno nizke cene. Zahtevajte prospekte.

*** Občudujemo** jo vseh njene lepe opreme. Poželimo jo vseh njenega izvrstnega okusa. Slavimo jo vseh njenega poetičnega imena: našo »Mirno« čokolado.

*** Pension Villa Lucia v Aleksandrovi** na otoku Krku, z vsem komfortom tik ob kopališču vabi cenjene goste.

*** Čajanka** zahtevajte povsod najzgodnejše čajne mešanice »Čajanka«. Glavna zaloga pri trdnji Franc Kovač v Ljubljani, Hrenova ulica 19.

*** Izvirni slovenski »Pravosveti«**, za pravilno osvoboditev plošč, se dobijo v drogeriji Santas, Ljubljana, Prešernova 5. 615n

*** Novi tečaji za strojeplase, slovensko in nemško stenografijo, knjigovodstvo, slovenščino in nemščino** se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. julija in trajajo štiri mesece. Vpisovanje in poljsenja dnevno v trgovini trdnice Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 576

*** Botri in botrice.** Urarji in zlatarji v Ljubljani opozarjajo občinstvo, da bodo imeli svoje trgovine na binkoštno nedeljo in ponedeljek dopolne odprte, popoldne pa zaprte. Da bo možno tudi slabše situiranim slojem preskrbeti birmancem in birmankam lepa in primerna darila, ki so mladim najljubša, je bilo sklenjeno, da se bo prodajalo blago po znatno nižjih cenah 598

*** Dr. Miloš Besarović** ordinira, kakor vsako leto, že od 1. maja v Karlovih varih, Vila Leopold. 601

*** Leopold Erjavec,** gostinčar iz Vižmarjeve, priredi na binkoštni ponedeljek dne 24. maja veliko vrtno zabavo s plesom, pri kateri sodeluje tamburaški zbor domačega Sokolskega društva. Občinstvo se vaječno vabi k udeležbi. 617

*** Radiomanacijsko termalno kopališče Dolenjske Toplice (38° C)** postaja Straža. Toplice zdravi z izvrstnim uspehom reumatizem, živčne bolezni, vnetje živcev, otrpnenje, neuragije, ischias, ženske bolezni, eksemate, posledice zlomljenih kosti, zakasnelo rekonvalescenjo po težkih boleznih in operacijah, kron. kožne bolezni itd. Vsaka tukajšnja kura jo tudi okrepčevalna in omajevalna. Električna razsvetljava, tekoča voda v sobah, sploh moderni komfort. Hrana ala carte ali v penzionu. Cene znižane. Prospekte na zahtevo. 157

*** Pri glavobolu, utrujenosti, slabih prebavi** itd. izboljša naravni planiški »Spomladanski čaj« delovanje želodca in črevesja. Deleže včas kri čistilne in osvežujoče lastnosti tudi najbolj na polt kože. Zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana. 474n

*** Pri boleznih v žolču in jetrih, žolčnem kamnu in zlatenici** naravna »Franc & Jožefova« grenčica res dobro uredi prebavljanje. Izkušnje po kliničkih potrditvah, da je domače zdraviljenje s »Franc & Jožefovo« vodo posebno učinkovito, ako jo uživamo zmerno s nekoliko vroče vode zjutraj na tešče. Dobi se v lekarnah in drogerijah. 65

*** Mali šteditelj, r. z. z. o. z. v Ljubljani,** Gledališka ulica 8, vam dopušča na zahtevo svojo propagandno številko, iz katere je razviden povsem nov način štedenja, ki je združeno z nagradami in žrebom. 619n

Iz Ljubljane

u— »Mladinski dan« Jugoslovanske Matice. Trpečim sestricam in bratcem, ki jim brutalna sila hoče iztrgati najdražji zaklad materinski jezik, hoče izraziti naša mladina svojo iskreno ljubezen in jim dati tolažbo v njihovem brezmejnem trpljenju s tem, da prirede v nedeljo 30. t. m. »Mladinski dan« za Jugoslovansko Matico, zaščitnico ubogih sirot, ki so izgubile mater — domovino. Iz vrst naše mladine je izšla ta lepa ideja, ona sama organizira ta dan in hoče tako javno pokazati, da bile v njenih srcih blago rodoljubno srce in da je voljna in zmožna s svojimi lastnimi silami služiti vzvišeni ideji Jugoslovanske Matice. Program »mladinskega dne« je v glavnih oblikih: 1.) Prireditve in nastopi mladine v obeh gledališčih, Spreved mladine po mestu; 3.) Mladinska zabava na Sokolskem telovadšču pod Tirolcem. Podrobni spored se objavi tekom tedna.

u— Materin dan, ženska društva v Ljubljani naprošajo slovenske pisateljice in pesnike, naj bi te dni, ko se vrše priprave za Materin dan v Ljubljani, objavili v listih prispevke k materinskemu vprašanju. Saj ni mihče tako poklican opisati našemu narodu vrednost materinskega srca za življenje našega naroda kakor naši pisateljice in pesniki.

u— »Igralski dan« Dne 27. junija se vrši v Ljubljani »Igralski dan«. Ta dan se bodo pridružile matineje, prodajali se bodo znaki Udruženja itd. Čisti dobiček tega dneva je namenjen zgradbi »Igralskega doma«, v katerem bodo imeli izrazi svoje zatočišče. Po vseh drugih mestih Jugoslavije, kjer se nahajajo mestni odbori Udruženja, se vrši ta dan o Binkošti, v Ljubljani pa se je moral preložiti radj turneje. Potreba »Igralskega doma« je nujna, kajti le poleg svojega

ognišča moremo bodriti mlade in pomagati našim neosiguranim potujočim igralcem. — Dom Udruženja gledaliških igralcev Srbov, Hrvatov in Slovencev naj postane močna trdnjava, ki bo vlivala novo moč svečenikom naše lepe umetnosti, da vztrajamo na svojem težkem življenjskem potu.

u— Prihod belokranjske dece v Ljubljano. Včeraj popoldne je prispelo 42 belokranjskih šolarjev pod vodstvom g. K. Barleta iz Metlike. Otroci so bili deloma v narodnih nošah in zelo živahni. Posebnost je čuti njihov ljubeč dialekt s popolnim hrvaškim naglasom, ki se zelo loči od našega »blanskkega«. Danes priredijo ob pol 11. dopolne v dramskem gledališču matinejo s pestrnim programom, ki smo ga že objavili. Občinstvo naj pokupi vse vstopnice in naj napolni dramo z našo mladino, ki bo prav gotovo prišla na svoj račun!

u— Smotra Fordove karavane na kongresnem trgu. Včeraj ob pol 12. so iz garaže American Motors Ltd. na Dunajski cesti pri vozili po vrsti vsi tipi Fordove karavane, na čelu veteran Ford avto iz leta 1906, dokaj različen od sedanjih, vendar pa je strokovnjaku mogoče na prvi pogled spoznati sorodnost med njim in njegovimi modernimi tovariši. Ljubljanski zastopnik, g. John P. Sabec je dal našemu poročevalcu sledečo pojasnila: »Vod je prispel v Ljubljano v petek ob 2. zjutraj in namerava nadaljevati svojo pot v soboto zvečer. V Ljubljani se je karavana šele organizirala končno veljavno; od tu se udeležila potovanja tudi dva vozača. Ker bi pot na normalno montiranih traktorih bila prenaporna za vozače, so jim montirali streho, v Ljubljani so vozovi dobili tudi označbo. Sportni strokovni udeleženci karavane so pripravili na vsak slučaj tudi za bivanje na prostem in za lastno prehrano. Zato je njihova oprema prilegala jako obsežno. Karavana napravila vses ekspedicije v Afriko, vsaka najmanjša stvar je poskrbljena in spravljena na svojem mestu. Pred garažo je čakala skoraj nepregledna množica ljudi na odhod avtomobilov na smotro, bilo jih je toliko, da je policija poslala posebno patruljo za vzdrževanje reda. Ko je prvi privozil Ford z napisom »rojen 1906«, je bil živahno pozdravljen od ameriških inženjerjev. Tudi na Kongresnem trgu se je nabrala publika, ki je kazala posebno zanimanje za traktorje, ki so na priklopnih vozovih imeli naložene poljedelske stroje in druge vlačice. Zanimivo je, da so se Amerikanci izrekli jako pohvalno o stanju cest v mestu in o delovanju varnostne in prometne službe. Ljudstvo se je razšlo šele ko se je smotra v prav vojaškem redu završila. — PLY.

u— Razstava »Letečega avtomobila«. Danes v nedeljo, v ponedeljek, torek in sredo je razstavljen v dvorani »Mestnega doma« model »letečega avtomobila«, ki ga je izumil g. Ante Radošević iz Sarajeva s svojim bratom Franjom, prof. trgovske šole, in Filipom, elektrotehnikom. Posebnost »letečega avtomobila« je v tem, da se more dvigniti v zrak takoj z mesta brez zaleta ter ostati v karikoli poljubni višini. Bratje Radoševići so delali na tom izumu 25 let. Izum so pustili patentirati v vseh evropskih državah, ker ga pa nočejo prodati v inozemstvo ter smatrajo kot življenjsko nalogo, da rea-

? Kje bo za Binkošti veselo?

V restavraciji »POD SKALCO«,

Mestni trg 11

Posebno razpoloženje bo dala dobra in pristna kaplica vinca, katero sem za Binkošti specialno dal na pipo. Ta specialneta se toči pod imenom »Cvet ljubim« ter ga pijejo s slastjo dame in gosposde. — **Danes v nedeljo in ponedeljek od 20. do 1. ponedelja salonski koncert.** — Se pripravite za obilen obisk in beležim z odličnim spoštovanjem

4060

Jos. Uran, restavrateur

Kolesa!
samo pri Gorcu!

Palata Ljublj. Kreditne banke

Obleke za gospode

v izvrstnih kvalitetah priporoča po zelo zmernih cenah trdnica

A. Runc, - Ljubljana

Ustanov. l. 1879.

izirajo svojo kdelo v domovini, prireajo razstave svojega izuma po vseh večjih centrih Jugoslavije, da bi zainteresirali za stvar domače strokovne in finančne kroge. Vse štiri dni bo posetnikom razstave tolažila izum g. Ante Radošević od 10. do 12. dopoldne ter od 2. do 6. popoldne. Vstopnina je minimalna: za odrasle 5 Din, za vojaške in dijake pa 2 Din. Priporočamo obisk.

u— Poškodovanje poljišne. Prejeli smo: Pri kopanju v Malem grabnu in Gradaščici se kopači ne poslužujejo napravljene poti in dohodov, marveč hodijo vseppek po njivah in travnikih ter povzročajo s tem obširno škodo. V interesu zaštite kmetištva in po zakonu o varstvu poljišne je pod kaznijo prepovedano vsako stopanje na travnike in njive ob času, ko trava in poljski plodovi uspevajo. Tudi vodopravni zakon dovoljuje kopanje le v toliko, v kolikor se ne dela s tem škoda. Istotako je tudi strogo prepovedano delati škodo na javnem privatnem tleh s trganjem trave in zelenja ter sekanjem vel in nabiranjem drv. Proti vsakomur, ki se bo pri navedenih dejanjih zasačil, se bo v smislu obstoječih predpisov najstrožje postopalo.

TKD. Atena. Danes ob 11.30, se vrši tekma z zagrebško Concordio. Prva družina naj bo točno ob 11. v garderobi na igrišču. Vse ostale članice hazenašice, pa se imajo udeležiti sestanka, ki se vrši istotam ob 10.30. — Načelnica.

u— Poneverba železniškega materiala. Železniška varnostna straža direkcije državnih železnic v Ljubljani je pred kratkim dosegla, da je neki železniški uslužbenec prodal v Ljubljani raznovrsten material, kakršnega uporabljajo železniške delavnice. Pravočasne poizvedbe s pomočjo organov državne policije so privedle na pravo sled. Poneverba materiala je bilo osumljenih več železničarjev. Z njihovim zaslišanjem in priznanjem, kakor tudi po izpovedbah prič je ugotovljeno, da je bilo v zadnjih mesecih poneverjenega in razprodanega materiala v vrednosti nad stotisoč dinarjev in sicer največ v kurtinici, deloma pa tudi pri gradbeni sekciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Na podlagi teh ugotovitev so bili izročeni v preiskovalni zapor trije uradniki III. kategorije in en dnevnikar vsi iz Ljubljane. Direkcija je uvidela takoj obsežno splošno preiskavo o manipulaciji z materialom ter ji je uspelo doseči, da bo večji del škode povrnjen.

u— Vlom v trgovino. Dne 19. t. m. med opoldanskim urami je neznan svedovec odprl, brčkone z ponarejenim ključem trgovino s klobuki Ivane Smale na Marijinem trgu št. 1. ter ukradel iz prodajalne mize znesek 500 Din. Tat je svoj plen odnesel, ne da bi ga kdo opazil. Moral je biti pač predrzen vlomilec kajti za vlom pri belem dnevu na takom prometnem prostoru je potrebno že dokaj poguma. Uznovki se je nadejal brčkone tudia izdatnejšega plena.

u— Ukradeni kolo. Josip Znidaršič iz Viševka se je pripeljal včeraj dopoldne v mesto na ženskem kolesu radi informacij v vojaških zadevah. Šel je v vojaški urad v Mestni dom ter priložil kolo za kratak čas zunaj na tld. Kolesa pa po končanem opravku ni več našel na mestu, ker ga mu je med tem odjedal neznan tat. Ukradeni kolo je znanec »Puch« vredno 1000 Din.

u— Najboljši in najprejznjši češki dev. Ti Tip-Top in Baly-Svica, se dobe le v trgovini Zibert, Prešernova ulica, Ljubljana.

u— Priv. detektivski zavod prevzema naročila v zasebnih zadevah. Rimska cesta 9.

u— Pokvarjena mladina. Zadnje čase je pobežnilo od doma več mladoletnih otrok, zlasti obiskovalcev ljudskih šol. Taki mali ubežniki uidejo navadno na deželo k svojim sorodnikom. Vzrok v mnogih slučajih vpliv slabe družine, iz česar se izčrni kak mal greh. Ker je mislil, da je drugje prijetnejše kakor pri starših in v šoli jo je pobrisal že dne 11. t. m. od doma tudi 10 letni Franc Taciinger, stanujoč pri svoji materi na Glincih, na cesti VI. št. 3. Odšel pa ni

Danes in jutri obakrat ob 16. uri pop. na igrišču Ilirije.

Vienna Cricket F. C. : Ilirija

najmočnejše amatersko moštvo Avstrije.

Ob vsakem vremenu.

3971

Ob vsakem vremenu.

na deželo, marveč se je do danes, ko je bil aretiran potikal pred glavnim kolodvorom kjer je iskal zasluzka kot nosač kovčkov. Mladji ubežnik je prespal vse noči na prostem, vendar ga ni minilo veselje do novega poklica.

Iz Maribora

a— Cankarjeva proslava društva slov. književnikov. Upravnik gledališča dr. Brenčič se je obrnil na g. Ottona Zupančiča, predsednika Društva slov. književnikov, da bi priredil književniki tudi v Mariboru Cankarjevo proslavo. Ta se bo vršila v najkrajšem času, s čemer bo zelo ustrezno mariborski publiki.

a— Osebna vest. Kakor se nam poroča, je imenovan za notaria na mesto umrlega g. dr. Barleta v Mariboru slovenski pisatelj g. dr. Ivo Šorli notar v Šmarju pri Jelšah.

a— Rezervnim oficirjem, članom mariborskega Pododbora Udr. rez. ofic. i ratn., ki potujejo na svečanosti v Zagrebi! Večina udeležencev se odpelje iz Maribora v ponedeljek, 24. t. m. z brzovlakom ob 3.20 min. zjutraj. A tudi oni, ki se peljejo prej naj se peljejo po možnosti v skupinah. Med vožnje naj 1 član pobere vse objave in vse priznanice za prenočišče in prehrano; objave naj da ta član v kongresni pisarni na kolodvoru zigosati. Za priznanice pa bo dobil istotam nakaznice za stanovanje in hrano. Kdor prenočišča ne bi dobil tako nakazanega, kakor si ga je želel, dobi priznanico, izdano mu od Pododbora, nazaj in po slavnostih potom Pododbora tudi vplačan denar. Zbor je v ponedeljek ob 7. zjutraj v kasarni 35. pešpolka (Zrinjskega), od koder se krene ob 8. uri na Wilsonov trg, kjer se vrši razvite priprave. Eventualne izjemne dispozicije za razvite se bodo izvedle pri prihodu v Zagreb, kjer dobi vsak udeleženec program. aZ potovanje v Zagreb nismo dobili posebnega vagona, pač pa nam je zagotovljen za povratek ob 20.40 min. — Uprava Pododbora.

a— Potrčila o umetniškem značaju prireditve v smislu zakona o takšah izdaja je ministrstvo prosvete (oddelek za umetnost) v Beogradu, ne pa veliki župan (prosvetni oddelek).

a— Za spomenik pokojnemu dr. Antonu Medvedu. Odbor za postavitev spomenika msgr. dr. Antonu Medvedu, dolgoletnemu veročitelju na mariborski gimnaziji, je že nabral na prostovolnih prispevkih med pokojnikovimi prijatelji 9164.50 Din. Največje zneske so darovali: Mariborska posojilnica v Narodnem domu 1000 Din, mariborska mestna Orjuna in Josip Čežek v Jarenini po 500 Din.

a— Program III. esperantskega kongresa v Mariboru. Na binško to nedeljo in ponedeljek se vrši v našem mestu III. kongres esperantistov iz vse države. V nedeljo ob pol 9. ima v mariborski franciskanski cerkvi duhovnik g. Domac z Zagreba slovesno priidjo v esperantsčini. Ob 10. je slovesna otvoritev kongresa v veliki dvorani Narodnega doma, h kaveremu ima občinstvo prost vstop na galerijo. Popoldne bodo zborovali Esperantska liga in posamezne njene sekcije. Zvečer bo v Narodnem domu velika zabavna prireditve, pri kateri sodelujejo pevski zbor in godba »Drave«. Na sporedu je tudi enodejanka v esperantskem jeziku. Za tem bo ples. V ponedeljek posetijo udeleženci kongresa Pafo.

a— Primarij dr. Hugo Robič, specialist za kožne in spolne bolezni, ordinira sedaj v Prešernovi ulici št. 2, pritrilec levo, Maribor.

a— Smrtina kosa. Včeraj ob 5. zjutraj je preminula v bolnici ga. Katarina Šonc, so. praga poštnega sprevodnika. Pokojnica je bila članica pevskega društva »Jadrana« in zvesta naročnica »Jutra«. Pogreb bo v ponedeljek dne 24. t. m. ob 16. popoldne na pokopališču.

a— Od zasebnega učnega zavoda Ant. Rud. Legata v Mariboru. Z ozirom na splošni konec šolskega leta se ne začnejo novi tečaji 1. junija, temveč 1. julija t. l. S poukom iz slovenščine pa se lahko začne že sedaj. Natančneje v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7., telefon 100.

a— Razširjenje trgovine in antikvarična prodaja. Veletrgovina V. Weixl v Mariboru je svojo trgovino v preteklem mesecu izdatno razširila tako, da je to danes ne samo v Mariboru, ampak v celi Sloveniji eno najlepših in največjih podjetij v papirni stroki. Ob tej priliki priredi tudi antikvarično razprodajo ter opozarjamo na današnji oglas.

a— Tek skozi mesto. Na binško to nedeljo ob 14.30 priredi ISSK Maribor štafeti tek po Korošcih, Majstrovih, Kolodvorski in Aleksandrovi cesti. Cilj pred franciskansko cerkvijo. Tekmovalo bo šest moštev, med njimi tudi Primorje iz Ljubljane in Ptuj.

a— Izpraznjenja stanovanja. Mariborsko stanovanjsko sodišče prve stopnje bo razdelilo troje prostih stanovanj, in sicer 1) 4 sobe, kuhinja, kabinet za služkinjo v Gregorčičevi ulici št. 12/II.; 2) 2 sobi brez kuhinje na Glavnem trgu 4/I. in 3) 1 soba s štedilnikom na Pobreški cesti št. 11. Prošnje je vložiti do 27. maja.

a— Nesreča zidarja. Včeraj se je pri zgradbi Pokojniškega zavoda na Kralja Petra trgu ponesrečil 25-letni delavec Fr. Sekul od Sv. Petra na Dravskem polju. Padel je z odra tako nesrečno na tla, da je dobil težke notranje telesne poškodbe. Z

rešilnim vojnim so ga prepeljali v bolnico.

a— Preprečeno sleparstvo treh pomočnikov. Trije pomočniki, nastavljeni v neki tu-kajšnji manufakturni tvrdki na Vodnikovem trgu, so inkasirali v gospodarjem imenu večji denarni znesek, katerega so namerali razdeliti med seboj. Njihovo nakano je še pravčasno opazila blagajničarka, ki je zadevo ovadila gospodarju in ga tako obvarovala pred znatno škodo. Finaile bo pred sodiščem.

a— Glasbena Matica v Mariboru priredi v sredo, dne 2. junija pri Götzu svoj pomladanski koncert. Program je karakterističen za naše vokalne prireditve nekaj povsem novega. Ni preobširen, vsebuje z mojstrsko roko izbrane bisere vokalne glasbe. Na sporedu so med drugim Dev: Pomladni viharji, Nižankowski; Hujali, Grečaniinov: V gozdni tišini, Emil Adamci z dvema zboroma, Blagole Bersa; Mjesečina, St. Mokranjac; Kozar itd. Na sporedu bo prevod in razlaga neslovenskih skladb. Začetek ob 20.30.

Iz Celja

e— Telovadni nastop Sokolskega društva v Celju bo v nedeljo dne 30. maja ob pol 12. uri popoldne na dvorišču pred sokolsko telovadnico. Od 11. do 13. bo promenaadni koncert v mestnem parku. Pri koncertu in telovadbi igra nar. železničarska godba »Sloga« iz Ljubljane.

e— Zlet celjske sokolske župe v Trbovlje. Letošnji zlet celjske sokolske župe se bo vršil v Trbovljah v nedeljo dne 6. junija t. l. Na ta zlet se opozarjajo vse sosednje sokolske župe.

e— Izredni občni zbor podružnice Udrženja vojnih invalidov se vrši danes na binško to nedeljo ob 9. dopoldne v restavraciji »Narodnega doma« v Celju. Na občnem zboru se bo razpravljalo o invalidskem zakonu in o izpremenitvi pravih udrženja.

e— Tombola podružnice Udrženja vojnih invalidov v Celju. Podružnica Udrženja vojnih invalidov v Celju priredi v nedeljo dne 6. junija veliko javno tombolo v korist najbednejšim članom. Karte, ki stanejo po 3 dinarje, so naprodaj po vseh celjskih trafikah.

e— Društvo »Celjski dom« v Celju razpisuje zakup hotela Union (Celjski dom). V postev prihajajo samo kapitalno močni in strokovno naobrazeni reflektanti slovenske narodnosti. Zapečatene ponudbe je oddati do 31. maja 1926 na društvo »Celjski dom« v roke g. ravnarja Lesničarja, Celje, Strossmayerjeva ulica 1.

e— Protestni shod. Radi ukinitve zidanijske okoliščine šole so sklicali včeraj socijalni demokrati protestno zborovanje v hotelu pri »Kroni«. Sprejeta je bila ostra resolucija, ki obsoja postopanje gaberske nemškutarije in njenih pomočnikov.

e— Pobiranje prostovolnih prispevkov za postavitev spomenika padlim dobrovoljcem v Dobružji. Mestni magistrat celjski razglašuje po naročilu ministrstva za notranje posle, da se ustanovi odbor za postavitev spomenika padlim dobrovoljcem v Dobružji in poziva prebivalstvo, da se odzove s prispevki za ta patriotični namen. Prispevke je oddati mestnemu tajniku g. Krusiču v sobi št. 2. mestnega magistrata.

e— Splošna gradbena zadruga v Celju, ki je bila pred kratkim ustanovljena, je že začela s poslovanjem. Pričakovati je, da se bo v kratkem času začelo z zidanjem stanovanjskih hiš. Zanimanje za zadrugo je zelo veliko v vseh slojih. Zadruga pisarna se nahaja v Aleksandrovi ulici št. 4, kjer daje g. Fr. Jošt vsa zaželjena pojasnila. Mestni občinski svet je v svoji zadnji seji določil epake ugodnosti za »Splošno gradbeno zadrugo«, kakor jih ima Uradniška občekorisna stavbna zadruga v Celju.

e— Turjsko-prometna pisarna (Tourist Office) je ustanovilo v Celju olespevalno in turisko-prometno društvo v palači I. hrv. štedionice nasproti kolodvoru. Pisarna ima v prvi vrsti namen, pospeševati turistični promet v naših krajih, seznanjati tujece in jih opozarjati na naše naravne krasote, ter na v neposredni bližini se nahajajoča, kopališča Dobrna, Rog. Slatina, Laško, Rimske Toplice. Radenci, Čatež itd. obenem pa iti tujcem na roko z preskrbovanjem stanovanj. Pisarna oskrbuje tudi viriranje potnih listov proti majhni odškodnini 10 do 20 Din pri vseh konzulatih, na kar se javnost posebno opozarja.

e— Občni zbor sreske organizacije SDS za srez Celje-Vranksko bo v nedeljo dne 30. maja 1926 ob pol 9. dopoldne v mali dvorani Celjskega doma. Ker je občni zbor združen z zborom SDS, na katerem poroča naš poslanec g. dr. Pivko, pozivamo vse somišljenike iz Celja in okolice, da se tega zborovanja udeležijo. Vabimo na zborovanje tudi člane drugih krajevskih organizacij SDS.

Iz Metlike

m— Občni zbor gasilske župe. V nedeljo popoldne se je vršil občni zbor belokranjske gasilske župe. Zastopana so bila skoraj vsa gasilska društva Belokrajine. Občni zbor je otvoril župni načelnik g. Weiss iz Metlike in pozdravil zastopnike gasilskih društev. Za predsednika je bil izvoljen g. Franc Pezdirc (Draščič), za namestnike: g. Mik Ivan (Maverlen), g. Berko Ivan (Dobrlje in Hönigsmann Alojz (Semlj), za namestnika pregledovalca računov Jože Matjašič (Rosalnica). Na predlog zastopnika gasilnega društva Vinica je občni zbor sklenil, da župa naprosi za polovično vožnjo o

Priporočamo

vsem osebam, da pred odhodom na potovanje ali na letovišča zavarujejo svoja stanovanja proti škodi vlomne tatvine in požara, sebe in svoje sopotnike proti telesnim nezgodam. Taka zavarovanja kakor tudi ostale vrste (življenjska, transportna, zakonitega jamstva, proti toči i. t. d.) prevzema pod najugodnejšimi pogoji najstarejši domači zavod »Croatica« v Zagrebu, ki ima za Slovenijo svojo podružnico v Ljubljani, Stari trg 11. Izvolite se v zadevi obrniti na imenovano podružnico ali na njene krajevne zastopnike, ki se nahajajo v vseh večjih občinah Slovenije.

39-84

priliki župnega zleta v Novo mesto, ki bo v avgustu. Občni zbor je sklenil tudi naprositi oblast, da izda odredbo, da morajo občine prispevati gasilnim društvom. Večina občin prispeva, a vendar sta še občini Stari trg in Vinica, ki ne prispevata. Po občnem zboru se je večina udeležila veselice gasilnega društva v Rosalnici, ki je bila lepo organizirana, le žal, da je imelo društvo smolo z vremenom.

Iz Trbovelj

t— Anketa za trboveljske rudarje. Pretekli petek se je vršila v Ljubljani pri razmatljanju TPD. anketa, ki so se je udeležili od II. rudarske skupine v Trbovljah Anton Zupančič III., Franc Kuder in Franc Spiler, člani komisije Delavske zbornice, ki se je mudila v Franciji gg. Anton Podgoršek, absolvirani pravnik, Stanko Keše iz Trbovelj in Jurij Arh iz Zagorja, nato Anton Verden iz Hrastnika in Rudolf Regan z in iz Zagorja, tajnik Delavske zbornice g. Kopač, ravnatelj TPD. g. Skubic, centralni tajnik g. Pogačnik in rudarski glavni dvorni svetnik inž. Strgar. Zastopniki delavstva so izrazili željo, da bi se upostavile prejšnje plače, kakor so obstajale pred izvršenimi redukcijami. Toda TPD. se je izjavila proti temu predlogu, češ, da ima vane roke po nastalem gospodarskem položaju. Upoštevanje dejanskega stanja rudarjev pa bi privločila v enkratne izjemne podpore vsem rudarskim obdomem ne glede na njihovo število otrok v znesku 300 Din. Daljši razgovor se je vnel pri razpravljanju o izseljenem fondu. Predlog zastopnikov delavstva je namreč bil, naj bi za vse rudarje, ki so bili reducirani pri TPD. izplačala družba odpravnino, ki bi se naložila v izseljenjski fond, da bo vsakemu rudarju, ki bi ga doletela v tujini kaka nesreča ali pa bi postal brezposeln, omogočena vrnitev v domovino. Sklenjeno je bilo, da se vprašanje izseljenjskega fonda odgodi do prihodnjega tedna. Med tem časom se naj bi dobil pregled vseh onih, ki se mislijo izseliti v Francijo. Anketo bo nato sklical rudarski glavni inž. Strgar, kateremu se ima predložiti pregled, iz poteka ankete je bilo razvidno, da ni TPD. prav nič vnetja za izseljenjski fond, ker stoji na stališču, da za rudarje, ki bi jih rabila, še sama poskrbi in jim plača stroške, če ji bo konveniralo.

t— Ugodeno prošnjam socijalistov. Socijalisti so zaradi prepovedi razvijanja praporov »Svobode« poslali deputacijo v Ljubljano k velikemu županu, drugo pa k okrajnemu glavarstvu v Laško. Po podanih izjavah je bila prepoved preklicana in v tem smislu obveščena tukajšnja orožniška postaja.

t— Oogodeno odkritje spominke plošče. Občni odbor »Orjuna« v Ljubljani je včeraj obvestil okrajno glavarstvo, da je sklenil odložiti odkritje spominke plošče padlim Orjunšcem v Trbovljah na nedoločen čas.

t— Čepljenje koz v Hrastniku. Dne 25. t. m. se bo vršilo v deški šoli od 2. — 4. popoldne cepljenje koz, pregled pa 4. junija ob istem času in na istem kraju.

t— Razdelitev nabranih podpornih zneskov. V četrtak popoldne se je vršila seja akcijskega odbora, na kateri se je sklenilo o razdelitvi po raznih odborih nabranih podpornih zneskov za trboveljske rudarje. Sklenjeno je bilo, naj se prijaviijo najpoštebnější pri predsedniku Antonu Zupančiču, nakar se bo skupna vsota 5575 Din razdelila mednje.

t— Občni zbor Jugoslovenske Matice se sedaj že vdrugič ni mogel vršiti radi nezadostne udeležbe. Kdaj bo ponovno sklican, se še ne ve.

t— Spored v Sokolskem domu. Pomoto

Vremensko poročilo

Meteoroški zavod v Ljubljani, 21. maja 1926

Višina barometra 308.8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smet vetra in brzina v m	Oblačn.	Vrsta padavine	
							ob opazovanju	mm in ure
Ljubljana (dvorec)	7.	759.9	12.6	80	NE 1	7		0
	8.	759.7	14.4	72	NE 1	5		
	14.	758.7	16.6	58	SW 3	8		
	21.	759.7	13.9	71	SW 2	10		
Zagreb	8.	759.8	14.0	85	S 1	5		0.6
Beograd	8.	760.5	15.0	65	mirno	0		0
Sarajevo	8.	760.5	13.0	75	ESE 1	3		1
Skoplje	8.	758.1	17.0	55	NW 1	0		0
Dubrovnik	7.	000.0	0.0	00	0	0		0
Praga	7.	760.2	13.0	—	S 1	10		4

V Ljubljani je povprečni barometer nižji kot včeraj za 0.9 mm.

Solnce vzhaja ob 4.25 zahaja ob 19.29.

Vreme v Evropi je v tem tednu dobilo že povsem poletne značilnosti. Vse severozapadni del kontinenta je imel razmeroma hladno, a ves južnovzhodni del tople dni. Hlad na severozapadu, a vročina na jugovzhodu, to je karakteristično za evropsko poletje, dočim je pozimi ravno narobe, toplejša na zapadu, a mrzlo na vzhodu. Rusija je imela ta teden ne le na jugu, marveč tudi v srednjem predelu, še daleč preko Moskve toplejša nego mi v Sloveniji, daleč ravno smo več sto kilometrov južneje. Več dni so imeli v srednji Rusiji celo toplejša vreme nego v Italiji in Španiji, kjer je običajno temperatura za več stopinj višja. Mi v Sloveniji še vedno nismo dobili niti enake prave vročine, kakor se pojavi v maju že prebogostem; tudi najtoplejši dnevi so še vedno nekako pomladno hladni. Ali še mnogo večji je hlad severno in zapadno od Alp, oobito v Franciji, Angliji ter zapadni Nemčiji, kjer je viadala temperatura kakor pričetkom aprila.

Varek tej nekoliko čudni razporeditvi toplote je seveda v stanju zračnega tlaka in od njega odvisnih prevladujočih vetrovih. Domala ves teden se je držal nad srednjim Sredozemskim morjem ter nad srednjo Evropo nizek zračni pritisk, ter

povzročil slabo vreme; ponekod, n. pr. zlasti nad Italijo in v njenem sosedstvu, so nastopile hude nevihte, nalivi ter viharji. Okrog središča te postrane depresije je v velikanskem vrtincu krožil zrak; ves zapadni del Evrope je preplavalja severna zračna struja ter obilovala s severnim hladom dežele tja do južne Španije in južne Italije. Seveda je mrzli tok povzročal obilne padavine, kjer se je mešal s toplejšim. Ves evropski vzhod je bil pod poplavo toplega foga, ki je potegnil za seboj segreti zrak s severne Afrike in prednje Azije ter ga podil daleč tja za »gornjo Volgo in proti finskim jezerom, kjer je še nedavno vladala zima. Sredi tedna je imel n. pr. Leningrad isto temperaturo kot daljni Tunis v Afriki ali južna Španija mesta, in sicer več dni zaporedoma. Tako stanje pa je vendarle nekoliko preveč abnormalno, zato je bilo pričakovati naglih sprememb, tudi pri nas, ki smo bili nekako na meji med obema strujama. Koncem tedna je zavladalo izrazito razpoloženje za nevihte; za praznike se nam potemtakem ne obeta nič dobrega.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: izpremenljivo vreme. Deloma dež. Temperatura se bo precej izpremenila.

Nagrada Din 500—

Senzacionalni vefilm »ELINOR« še vedno nima oficijelnega naslova. Avtorji filma so razpisali ogromne nagrade v dolarjih za tistega, ki bi pogodil pravi naslov temu filmskemu umotvoru. Do sedaj se to še ni nobenemu posrečilo.

Razpisujemo nagrado 500 Din

za tistega, ki pogodi pravi naslov tega kolosalnega filmskega dela. Odgovori se bodo ocenili po posebni strokovni komisiji in nagrada izplačala se v tem mesecu. Natečaja za nagrado se sme udeležiti vsakdo, ki bo posetil ta vefilm. Odgovori naj se pošljejo na naš naslov najpozneje do 26. t. m. Odgovoru je treba priložiti vstopnico! Vse odgovore pošljemo avtorjem filma v presojo in eventualno nadaljnjo nagrado.

ELITNI KINO MATICA, Ljubljana, Kongresni trg 9.

CITROEN AUTOMOBILI

v specialni luksuzni izdelavi 10/22 HP, 4—5 sedežni, jeklena karoserija, porabi 8 l. benzina na 100 km. Brezkonkurenčne cene. Zehitevatje cenik pri zastopstvu JUGO-AUTO, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. Telefon 236.

Dospel je svež, zelo fin, cenen svetlopišni papir

pozitiv in negativ

trgovina Iv. Bonač.

Protireformator Tomaž Hren

Zgodovinsko odkritje o njem in njegovih sodobnikih

Tomaž Hren je tipična figura naše zgodovine. Njegovo ime je zapisano v cerkveni zgodovini, v politični zgodovini in v kulturni zgodovini slovenskega plemena. V politični zgodovini nam je doslej sporočen kot goreč, celo zagrozen in zletski protireformator, energičen do brezobzirnosti, in politično bi ga v običajni terminologiji smeli označiti za skrajnega desničarskega reakcionarja. V kulturni zgodovini je v njegovim imenu združena konfiskacija in sežiganje slovenskih protestantskih knjig, — katerim pa ni sledilo pozitivno kulturno delanje, nadomestitev teh knjig z drugimi, pravovernimi, pa vseeno slovenskimi. Zato je zahteven kot nezaveden, pa dejanski sovražnik in uničevalec mlade slovenske kulture in našega knjižnega jezika, kot latinizator in germanizator. Pozneje se je tudi dognalo, da je v ožjih zvezah s Kranjskim in štajerskim nemškim plemstvom in graškim nadvojvodskim dvorom, torej ne na strani slovenskega ljudstva, marveč proti njemu. V cerkveni zgodovini, kakor so jo nčili nam v ljudskih in srednjih šolah pred 20 leti, in kakor smo čitali v cerkvenih glasilih, pa nam je sporočen kot goreč vojskač Kristusov, neizprosni uničevalec krivoverstva, kot vrtnar, ki se trudi od zore do mraka, da iztrebi hujšilo iz vinograde Gospodovega. Po tej cerkveni verziji je on očistil Slovenijo ali vsaj Kranjsko krivega nauka, preganjal luteršpredikante, uklonil reformirane laike, jih naučil respekta in vladal svojo vladikovino, obsegajočo vso Kranjsko in slovenski del Štajerske, s trdnjo roko in velikim uspehom ad maiorem Dei gloriam.

Na ljubljanski stolnici stoji kip Tomaža Hrena, ki pa ni pravi Hren, marveč nekdo drugi, katerega so v poznejši dobi pomotoma upodobili za Hrena. V škofski privatni kapelici je pa celo slika Tomaža Hrena v pozi Kristusa, ki nese križ. To sliko je dal napraviti škof in poznejši kardinal Missia po medalji, ki jo je dal kovati Hren sam kot razlago svojega gesla: Terret labor, aspicere praemium.

Idealiziran ta tip in kip je v skladu s tradicijonoelno figuro Tomaža Hrena reformatorja — idealista, kakršnega so nam oficijelno doslej predstavljali.

Pri inteligentni, posvetni kar duhovski, je učinkovalo, kakor pravcata senzacija, ko smo na znani lanski veliki historični razstavi portretov slovenskega teritorija zagledali portret Tomaža Hrena. Portret je očito realističen in te note ni izgubil vkljub nerodni poznejši »restavraciji« slike. Na tem portretu ni nič idealizirano. Tu stoji Tomaž Hren, ko je bil živ in kakor da bo zdajci zagrmel ali udaril. Obraz je poln močne volje in neugane energije. V njem ni nič zaletelo zelotskega, niti nič sinjega sentimentalnega idealizma. To je obraz brezobzirneža, radikalnega vršilca gospodovalne volje, obraz, ki bi danes spadal generalu ali industrijskemu kapitanu, armatorju ladje, večjemu bankirju ali borzljancu. Visoko čelo kaže inteligenco, oči gledajo uporno in prodorno, nos in zlasti brada razodevajo močno in sebtčno voljo, ustna pa, da niso nasprotna dobremu zalagaju niti drugim užitek. Ni treba baš uganjati fiziognomike, vendar so poteze tega sodobnega portreta tako značilne in žive, da smemo po običaju s teh živih potez lica sklepati na značaj osebe. Lice je zdravo zarudelo, držanje mirno, dostojanstveno, visokomerno. Ta, ki je tu upodobljen, ni le gospod, marveč gospodar, in je borec. Težko bi bilo življenje nasprotnikom, da bi proti njim danes vstal rojen političar, kakor je bil ta Tomaž Hren!

Slika škofa Tomaža Hrena je v teh dneh bistveno popolnena. Novo odkritje je kakor tekst k dosedanjim upodobitjem Tomaža Hrena. Tekst tega odkritja korigira skvarjeno Hrenovo sliko ter popolnoma odstranjuje sentimentalno navlako in idealiziranje ter potrjuje portret Tomaža Hrena, kakršnega nam je od lani znan. Malik je razbit, To-

maž Hren se nam predstavlja v luči objektivne zgodovinske resnice.

V zbirki vatikanskih dokumentov se nahaja množica listin, ki se nanašajo na škofa Tomaža Hrena in pritožbe zoper njega ter poročila o njem, v dobi 1603. do 1621. Najvažnejši so oni dokumenti, ki poročajo o vizitaciji, vulgarno rečeno, o nadzorstveni in kazenski preiskavi, katero je po instrukcijah vatikanskih izvršil v ljubljanski tedanji škofiji škof Janez Krstnik Salvago kot posebni papeški odposlanec. V vatikanski zbirki se nahajajo uradna poročila tega vizitatorja. Ta vizitatorjeva poročila so bila znana že rajnemu zgodovinarju dr. J. Grahdu, ki nas pa ni seznanil z usodno njihovo vsebino, najbrže, da ne škoduje legendi o idealizmu Hrenovem. Kobariški rojak g. dr. Miroslav Premru je sedaj objavil v »Časopisu za slov. jezik, književnost in zgodovino«, V. 1—4, najvažnejši del teh rokopisov, del že preje v mariborskem »Časopisu« in v tržaškem »Arheografo«. Objava še ni dokončana, vendar je dovolj važna, da poročamo o njej že sedaj. Ti dokumenti so namreč pristeni in neizkriveni, marveč objektivni portret škofa Tomaža Hrena, obenem pa portret njegove dobe, njegove duhovščine in cele takratne Slovenije

Škof Tomaž Hren
(Po sodobni podobi.)

Pa preidimo k poročilu samim:

Grof Ivan Ambrož Thurn se v posebnih spomenici pritožuje zoper škofa Tomaža Hrena in zoper škofjeleškega prošta Andreja Kralja. Proštu očita, da je požrešen in da je prodal mašne plašče in drugo cerkveno blago, izkupiček pa obdržal zase, prodal jih je pa za verižniško ceno. Kar je iztržil, je zapil in zajedel. Podožnega vernika je kaznoval radi prešuštva z globo 150 florinov, denar obdržal, je 20 fl. je od te globe odstopil sodniku, ki je globo izrekel in ki je bil proštov prijatelj. Škof je vse to mirno gledal in trpel. Radevolje je ljubljanski škof ugodil neki mladi hrvaški plemkinji krivoverki, ki je želela sprejemati obhajilo v obojni obliki, tudi s kelhom, in je njeno prošnjo priporočil. Če si hotel doseči, da pokopljejo krivoverca na katoliškem groblju, si moral plačati sto tolarjev — za takrat ogromna vsota, ki je pa zato tudi pomagala in zalegala. Ljubljanski škof izroči svojemu rodnemu bratu škofovski fevd, posestvo, katero donaša 1000 letnih zlatnikov, v dosmrtni najem za 200 letnih zlatnikov, mu torej iz cerkvenega premoženja daruje 800 zlatnikov letno do smrti. Obe poročili, namreč o prodaji spritualij kakor o oddaji cerkvenega premoženja sta zbudili v Rimu nemilo pozornost in veliko nevoljo.

Iz Radevolje poroča vizitator v Rim, da se škof sploh ni brigal, kako žive njegovi župniki, marveč je trpel, da imajo vsak svojo prilježno, s katero žive na koruzi in imajo kopico dece pri sebi. Župniki so obenem gostilničarji, tudi mesarji. Za krst jim morajo plačati in za poslednje olje, a pravilne listine

o vstopljenju v župnijo nima sploh noben župnik, marveč jim škof te listine ne da, da jih more zato vedno tudi spoditi od župnije, ki ni bila redno podeljena. S tem jih drži škof vse na udi, da so poslušni in da se mu ne upro v nobenem oziru. Redno mu odračunavajo del svojih dohodkov. Zato pa škof ne vpraša, kakšne vrste in odkod so ti dohodki, trpi ne le konkubinate, marveč kupčijo s spiritualijami in vsako drugače zlorabo cerkvenega premoženja, verskih obredov, ritualnih posod, oblek itd., ter svojim duhovnikom vse izprekleta. Edina vez med njimi je dobičarski interes.

Posebno poglavje je razmerje škofa Tomaža do — lastne sestre Urše, ki je sicer omožena, vendar je ona ... Tomaževa ljubica in priljezna. Papeški nuncij Porzia je že ukazal škofu, da mora to sestro odstraniti iz škofijskega dvorca, ker se je nad njunim notornim skupnim življenjem vse skandaliziralo, in je škofu zabranil, da bi zopet sprejel sestro k sebi, pod kaznijo ekskomunikacije latae sententiae. Toda vizitator poroča, da je škof to nuncijevo zabranilo izigral, in da »gre Mohamed k goru«. Sestro je namreč spravil škof v Kamnik, z njenim možem vred in hodil vsak mesec trikrat k njej v vas, vsakokrat je ostal pri njej 3 do 4 dni na obisku, »con scandalo universale sino ne' contadini«, v obče pohujšanje, segajoče celo med seljaški narod, kajti »egli abbia commercio carnale con lei«, in ona vlada nad vladikovino tiranično, in sicer v posvetovanih in v verskih zadevah.

Vizitator poroča dalje o proštu Gaspertu Freudenschussu iz Ljubljane, kuratu cerkve sv. Martina pri Kranju, kateri »abbi deflorate due sorelle carnali«, ima konkubino, deil, una ragazza di 10 anni, in je imel tudi una monaca di Loch (iz Loke). Iz ljubljanske prošnje je bil pregnan radi »slabega življenja«, pa mu je škof dal šmartinsko faro. Pri št. Lenartu v Kropi je našel vizitator župnika Jerneja Kumarja, 30 let oženega, s sedmero dečo, poročil ju je neki duhovnik, a vizitator sumi, da je to bil le luteršpredikant. Pri sv. Petru pa je 77 letni župnik Peter Šubelj (Schobel), ki že dve leti ni bral maše, 30 let že živi s prilježno, pa ne vedno z isto, marveč s prvo 16 let, peto dečo; z drugo 13 let, četrto dečo, s tretjo eno leto, et usava ancora carnalmente due volte la settimana. Kamniškega arhidijakona Boštjana Truhana pa vizitator pohvali, da je pošten, neoporečen in pravovern. Toda pri nadaljevanju vizitacije odkrije vizitator nove pregrehe: »Vsak dan najdem važnejše stvari, kajti razen priljeznice z deco, kar je že najbolj vsakdanje, se tudi prodajajo sakramenti, in smihelški župnik Filip Marsica pušča, da umro novorojenčki brez krsta, ker starši radi uboštva niso mogli za krst plačati. Je deca ostala nekrščena. Zahteva pa ta župnik od kmeta za krst »due Ungari«, dve križevaci. Spoved pa so pri njem tako opravili, da je vernik enostavno povedal: Boga sem žalil, obžalujem, Filip ga je pa odvezal. V konkubinati živi ta župnik že 30 let. Škof pa mu daje potuho, celo proti vizitatorju.

V Gradišču pri Moravčah je kovač Luka, ki zbira denar in ima privide svete Trojice, Barbare in drugih. Vizitator naperi proti njemu proces in mu zapleni vse zbrane mile darove, ki tvorijo že znatno vsoto. V Ljubljani so duhovniki pokritih glav prenašali Najsvetejše. Heretika je škof dal pokopati v blagoslovljeni zemlji za nagrado 30 goldinarjev. Na Dolenjskem je našel vizitator le dva duhovnika brez priljeznice, »toda ni čuda, ker je glava smrdljiva«, ribiški arhidijakon ima tri obenem, duhovniki niso trdni v veri, nekateri obhajajo sebe in druge su utraque, drugi bero samo mašo brez daritve. Neki frančiškan ima tudi babnico, deca njuna pa skače po cerkvi v majhnih kuth, v Novem mestu in v Krškem je slično, pri »Uskokih« je pa našel druge vrste svečence, ki se razkolniki, nimajo povzdigovanja, obhajajo deco, v cerkvah so samo nič drugega, in pa ... njihov poklic

tatvina, ker so zelo revni.

Omeniti treba še, da je v Ljubljani vrsta uglednih meščanov, ki bi se vrnili v naračje cerkve in bi več ne vlekli s protestanti, če bi škof in njegovi živi drugače, in frančiškani so v stikih s temi nezadovoljnimi in tudi proti škofu. Rim svetuje vizitatorju, naj vernike in malkontente potrdi v veri in trdnosti in stori vse, kar je v interesu cerkve. Vizitator se pa opetovano vrača na poročilo o škofovi sestri in njenem pohujšljivem ljubavnem razmerju, o njenem gospostvu in pa o velikem grehu, da je škof njej in še bratu daroval vsakemu po eno graščino.

Vizitatorjeva pisma so velezanimiva kulturna slika takratne Slovenije, njene uboge ljudstva in njegovih samopašnih gospodarjev. Duhovščina koruptna, nevedna, nemoralna, škof sam glava nemoralnosti, samopašnost in prodaja spritualij je naglavna obča pojava.

Kongres esperantistov v Mariboru

Dr. L. L. Zamenhof

Le pod gotovimi okolnostmi se rodé genij, katerih ideje preobrazijo včasih kmalu, včasih pa šele po dolgem času vsaj del sloveštva. Nikdar se ne bi bil Zamenhof bavil z idejo svetovnega pomožnega jezika, če ne bi od mladih nog živel v nesrečni deželi Litavski, če ne bi vsakodnevni prizori v njegovem rojstem mestu Bjalistok zanetili v njegovem srcu tisti veliki plamen človekove ljubja, ki je v njem gorl do zadnjega diha.

Štirje različni narodi — Poljaki, Rusi, Nemci in Hebrejci — so prebivali po mestih skupaj. Toda med posameznimi ulicami je vladalo nezaupanje in sum, na trgih vsakdanje razalutice, maščevalnost, sovraštvo. Nahujskani eden na drugega, različni jeziki, nasprotujoče si vere, vse je vplivalo dražljivo, v zraku je bila večna nevihta, v srcih pa želja po Miru. V katerem kraju bi lažje zrastle genij kakor Zamenhof, katerega pogled je prodir najgloblje in se preko nacionalnega egoizma povzpelo do najvišjega stališča, do vse človeštva vredne enako ljubezni?

Pri neverjetni jezikovni nadarjenosti, ki jo je obdudovalo še nebroj jezikoslovcev, strokovnjakov, je iz te ljubezni vzrasel jezik esperanto. Ni ga ustvarila učenjska suhoparnost, ni mu kumovala aprobacija raznih akademij, toda danes, če pogledamo na razvojno črto nazaj, šele vidimo, kako premišljena in duhovita je enostavna zgradba Zamenhofovega jezika. Sigurno je eno: znanost bodo uvrstili ustvaritelja esperanta med največje genije človeštva.

Dr. E. Privat končuje svojo knjigo »Vivo de Zamenhof« z besedami: Velik je bil ta mož. Velik v javnosti, velik privatno. Kaj smo mi s našimi malenkostmi, našim kreganjem, našo zločinsko bojazljivostjo? On se je bojeval za dobro in lepo. Toda delo je nedokončano. Kdo ga bo nadaljeval? Kdo bo dovršil njegovo voljo?

Nov svet bo treba ustvariti!

Kratka zgodovina esperantskega gibanja v Jugoslaviji

Zgodovino esperantskega gibanja v Jugoslaviji lahko delimo v dva dela. Prva doba je čas neorganiziranega, razpršenega dela, druga doba priležja z zagrebškim kongresom, ko so vsi jugoslovenski esperantisti ustanovili »Savez esperantistov Kraljevine SHS«. Začetni pojavi esperantizma na sedanjem teritoriju naše države niso enotni. Dočim sta Bolgarska in Srbija prejele prvo seme naravnost iz Rusije, so Hrvati in Slovenci spoznali esperantsko gibanje potom Nemcev. Gibanje v Srbiji pred svetovno vojno je bilo precej živahno, čeravno ga vlada ni podpirala. Svetovna vojna je pa skoraj popolnoma uničila ono srbsko inteligenco, ki je propagirala svetovni pomožni jezik.

Razmah gibanja na Hrvaškem se je pričel sicer nekoliko pozneje, vendar pa je dosegel tako stopnjo, da služi danes kot osnova vsemu jugoslovanskemu esperantskemu gibanju. Centrum je bil vedno Zagreb. M. Spitzer in D. Bedeković sta izdala prve slovnice, besednjake in prvi list »Hrvatski esperantista«. Leta 1908. se je ustanovilo v Zagrebu društvo hrvatskih esperantistov. Med drugimi deli je izdalo društvo tudi esperantsko prestavo romana od Senoe »Zlatarjevo zlatce«. Istočasno je deloval v Sarajevu N. Buhalo, ki je izdal list »La telo Bosnija«. Izmed drugih mest moramo menovati Zemun, Bjelovar, posebno pa Dalmacijo. V Sloveniji je v predvojni dobi meniti L. Koserja, ki je izdal slovensko esperantsko slovnico. Sicer pa je bilo celotno esperantsko gibanje koncentrirano okrog sebe dr. Haasa, odvetnika v Mariboru.

Vsa njegova prizadevanja so se v našem pričakovanju razbilita v suho materijalnost in se prav po pogansko zgostila tu v zlato uro, tu zopet v srebrno uro in zlato verižico, tam v zvrhan koš vonjavih piškotov ali pa v novo, mornariškimi uniformam podobno modro obleko z dolgimi hlačami. Nekaterim se je bistvo birne spremenilo v izlet v Postojnsko jamo — ki takrat še ni bila grotta di Adelsbergo — ali pa v popoldansko družinsko zabavo pri »Ruskem carju« na Posavju ali kdosi gavedi kje. Premnogim je bil najvažnejši del tega zakramenta Zalaznikov sledil in njegove sladčice ali pa dvovprežen botrkov voz, s katerim jih bo bo na binokostno nedeljo hlapec — v cilindru, seveda, in belih rokavicah — peljal v Senklavž. To ga bodo ljudje gledali in zavijali za takega botra!

Taki smo bili takrat, da! Dobro, da nam katehet ni naših krivoverških pričakovanj razbral kar iz oči in da ni pogruntal, kje smo — nadebudni šolarčki — iskali bistva birme. Samo, da so nas botrčki razumeli in nam uresničili naša hrepenja, pa je bilo dobro! Najbolj je še izpolnil katehetove želje — kakor jih je pač doumel — Koželjev Lojzek, ki si je za birmo želel od botra sabljo. Čelad, ščit in sulico ter hotel tako postati pravi srednjeveški vitez.

Naglasiti je treba, da so to razmere, kakršne so pred reformacijo bile obče. Pri nas pa so se utrdile, ko je s Trubarjem započeta reformacija bila že premagana in ko je 30 let poprej tudi podlegel uporni slovenski kmet. Sedaj je nastopila istočasna radikalna protireformacija, brezobzirno gospostvo plemstva in obenem strašna moralna gnoloba duhovščine. S to doto obremenjenosti smo stopili v 17. stoletje in živeli v njem. Takrat nam je bil udarjen žig največjega ponižanja, takrat smo bili dejansko raznarodeni. Dvesto let od zmage nad upornim kmetom do francoske revolucije je vek našega naglobnega narodnega ponižanja. Takrat so se postavili temelji slovenskega klerikalizma, takrat se je oblikovala tradicionalna duša ponižanega slovenstva, — premisa za vse neuspehe, ki so sledili vkljub napornim Teh dveh vekov do danes še nismo preboleli.

Po vojni je gibanje izhajalo skoraj izključno iz Zagreba. Z obsežno propagando, mnogobrojnimi kurzi in smotrenim delom je izrazilo v Zagrebu močno esperantsko društvo, ki služi lahko celemu esperantskemu gibanju za vzor. Posebno velikih zaslug so si stekli gg. dr. D. Maruzzi, dr. J. Domac, P. Kastner, J. Rotković in J. Puhalo. Liga jugoslovenskih esperantistov izdaja esperantski mesečnik »Konkord«, ki je verna slika naših esperantskih razmer in nas dobro predstavlja pred celokupnim esperantskim svetom. Do sedaj so se vršili v Jugoslaviji trije državni kongresi. I. je bil v Zagrebu, II. v Splitu in III. v Mariboru. Slednji kongres je nekaka manifestacija esperantskega gibanja v Sloveniji, ki je v zadnjem času zavzelo lep razmah. Močne esperantske klube imamo v Ljubljani, Mariboru, Celju, na Vrhniki, v Logatcu in Škofji Loki. V Vojvodini je centrum Novi-Sad, v Bosni je najživahnejša točka Brčko. Mnogo esperantistov pa je tudi v Bihaću in Mostaru. V Srbiji se ni prišlo do živahnejšega delovanja, vendar pa nam imeni R. Klajića in prof. D. Antonovića jamčita, da imamo tudi tukaj pričakovati najlepšo bodočnost. Staro društvo je »Mojsije Palije« v Zemunu. V južni Srbiji imamo esperantiste v Ohridu in Pirotu.

V zadnjem času je dobilo naše gibanje podporo tudi v vplivnih političnih in socialnih krogih, in tako lahko pričakujemo, da je esperantskemu gibanju bodočnost zagotovljena.

100.000 Din za 10 Din

lahko zadene, kdor kupi srečko loterije društva »Trgovska akademija« v Ljubljani 100a
885 dobitkov od 50 do 100.000 Din.

GRAMOFON

Pionir I 3828 a

velikost 32x24x15 cm, teže 3 kg.

10 dvostranskih plošč

(25 cm v premeru; vse skupaj samo

Din 800.—

A. Rasberger
Ljubljana

Stalna razstava.

Tavčarjeva ulica šte. 5.

150 aparatov 5000 plošč.

Vse potrebščine za

GRAMOFON

Birmanci

Birma je važen in pomemben zakrament in so njene duhovne pa tudi telesne blagodati in njih nevenljivi simboli zabeleženi z debelimi črkami v velikem in malem katekizmu. Spominjam se še prav dobro, kako smo se v ljudski šoli učili tiste razprto tiskane odstavke na lizustu (to je zelo pripravna beseda in nima z višjim deli glave nobenih pravih stikov) in kako nam je katehet, ki je bil moder, blag in obavten mož, z izbranimi, vernimi besedami razložil pomen birme in v razboritih kretnjah in privlačnih podobah predložil njeno obširno, prav posebnega zanimanja vredno zgodovino.

Iz tedanje nevesele vojne sodobnosti nas je gospod katehet na krilih lahkonoge fantazije povedel v daljni, globokovrni srednji vek, razgrnil pred nami mistično bogastvo in blesteči slaj srednjeveške katedrale ter priprosto udobnost viteških gradov, opisal veličastne ceremonije sprejemanja mladih vitezov v slavni in bojevitih viteški stan in prešel od tega zanimivega pripovedovanja k razlaganju o tmenosti birme, o dolžnostih in časteh vojskačkov Kristovih, o udih vojskojuče se cerkve in tako dalje Govoril je, ko da bi rožice sadili, njegove besede so bile slajše

od medu, zanimivejše od povesti Krištofa Šmida in so nas opajale bolj kot tiste iliputanske steklenice, sladkega likerja do vrha polne, ki jih je takrat po krajcarju prodajala branjevka v naši ulici. Škoda le, da kateheta ni več med živimi in da zato ne bo mogel brati teh vrstic. Gotovo bi jih bil nad vse vesel in še tisto petico bi mi morda zbral, ki sem jo dobil nekoč po božji volji in z bog katehetove torbe, ker sem se pozimi na šolski torbi držal od trnovskega farovža po klancu nizdol v zamrznjeno Gradaščico.

Povedati pa moram kar takoj na tem mestu, da se je opojnost teh ur krščanskega nauka, ki so imele ponosen pridevek »priprava na sveto birmo«, kmalu razpršila in da je za to delstvo seveda nehoti poskrbel naš učitelj, ki je kar takoj prihodnjo uro napisal na tablo dolz, zveržen slovenski stavek (takih stavkov dosedaj še noben pisatelj ni umel napisati), iz katerega je bilo treba izluščiti skriti osebke in na dolgo in široko oddaljeni glagol, ali pa je govoril o čapliji ali travniški kadulji, oziroma sploh o stvarih, ki z birmo niso imele nobenih vidnih stikov.

Ko smo opoldne pristorkljali iz šole h kosilu, nam je neizmerno zapeljivo plaval pred duhovnimi očmi samo še materialna, praktična plat birme in binokostnih praznikov sploh. Na to plat naš

je gospod katehet spomnil le mimogrede in si je ob tej priliki popravil zlato nanosnike, položil eno roko na obokani telovnik in s prsti druge roke pomembno požugal. Zraven pa se je smejal (skoro bi bilo bolje, da bi napisal — posmehljaj ali nasmehnil, oziroma namuznil) in nas tako svojevrstno pogledal, da smo kar takoj vsi uganili, kam da pes taco molli. Zakaj v tem oziru smo se bali gospoda kateheta in smo si zato vse odtence v njegovih obraznih potezah in udnih kretnjah hipoma znali razložiti.

Tvarna pripravna plat birme na je kljub temu bila nad vse mikavna in zvodljiva. Vsakega izmed nas nadebudnih šolarčkov je zapeljevala pod drugo podobo, prikazovala se nam je v sanjah, motila nas je nad knjigami, dražila radevednost, razburjala mlade živce, mešala se je med črke šolske čitanke, onegavila v računici, najajala pri poštevanki in deljenju in nas zadnji teden pred binokostnimi prazniki sploh popolnoma izvojevala in osvojila.

Predolg bi bil ta podlistek, če bi hotel naštetiti in opisati površje vse mamljive podobe, vse tako srčno željene in nestrno pričakovane predmete, za katerimi se je skrivala duhovna slajnost birme, ki jo je s pomočjo srednjega veka in z mehikimi, božajočimi, bodrečimi besedami opisal naš dober katehet.

I. A. Krylov:

Orakelj

Nekje lesen je bil v svetišču bog, ki je začel proroški govoriti in modre svete vsem deliti. Zato je bil od glave pa do nog obvešen s srebrom in nakitom zlatim, ognjen s plaščem prebogatom, obložen z žrtvami, s prošnjami zaglušen in s timijanom zadušen.

V orakelj vse je verovalo siepo. Naenkrat — čudno in sramotno! — začel je govoriti zmotno ter odgovarjati neskladno in nelepo, in kdor za kaj se k njemu je podal, orakelj se zlagal je, kar je znil, tako da vsakdo se je čudoval, kam dar njegov proroški je izginil. Skrivnost je bila v tem:

malik je votel bil, a v njem sedel je žrec in modroval ljudem, tako se je zgodilo, da dokler žrec je umen bil, malika ni motilo, a ko je sedel vanj bedak, postal malik je ravno tak.

Ne vem, če res je, kar so mi trdili, da v starih časih rasodniki so živeli, ki so prav umni bili, dokler so umne tajnike imeli.

Prevel B. Vdovič.

Naši rezervni oficirji

Povodom razvitja zastave in letnega zbora v Zagrebu

Udruženje rezervnih oficirja i ratnika

Svetovna vojna je pokazala, da imajo rezervni oficirji mnogo skupnih interesov, da spadajo ne glede na svoje civilne poklice v enotno organizacijo in da jih življenje samo sili k tesnemu kontaktu tem bolj, ker morajo biti vsak hip pripravljeni stopiti na branik države in žrtvovati za njo vse, če treba tudi življenje. Ta vzvišena naloga daje veliki družini rezervnih oficirjev posebno obelježje, obenem pa pravico, da se organizirajo in ščitijo svoje stanovske interese.

Kakor v drugih državah, tako so se začeli po prevratu rezervni oficirji tudi pri nas organizirati v enotno udruženje, ki je do bilo na letnem zboru dne 15. marca 1925 v Beogradu svoja pravila ter postalo uradno priznana organizacija pod imenom »Udruženje rezervnih oficirja i ratnika«, čigar delokrog obsega vso državo. Prvi koraki te mlade organizacije seveda niso bili brez ovir in težav. Do omenjenega zbora je mogel postati redni član Udruženja samo oni rezervni oficir, ki se je boril v srbski armadi, vsi ostali, t. j. prečasniki rezervni oficirji so pa mogli postati le izredni člani. Šele na zboru leta 1925. je uspelo delegatam ljubljanskega pododboru, da se je do točnice član pravil spremenil v toliko, da morajo postati člani udruženja vsi v jugoslovensko armado sprejeti rezervni oficirji. Do sprejetja te spremembe je obstajalo v Sloveniji tudi društvo rezervnih oficirjev za Dravsko divizijsko blast, ki se je pa nato razšlo in povečini pristopilo k ljubljanskemu pododboru. Redni člani morajo postati tudi osebe, ki so se borile za svobodo, ujedinenje in edinstvo Jugoslavije — rezervni oficirji, bivši obvezniki, uradniškega značaja, bojovniki, nacionalni delavci in vsi ostali rezervni oficirji, boritelji za idejo edinstva našega troimenega naroda, če izpolnjujejo članske obveznosti. Poleg rednih članov se sprejemajo v udruženje tudi doporni, ustanovni, dobrotorni in veliki dobrotorni člani. Po sprejetju stori udruženje vse potrebne korake, da dobi dotični čimprej odgovarjajoči oficirski čin tudi v jugoslovenski armadi. Velike prednosti je delal prvotno društvo znak, ki je bil do letnega zbora v Beogradu samo srbski, pozneje se je pa na pritisk zagrebskega pododboru spremenil in postal jugoslovanski.

V razmeroma kratkem času se je razvilo udruženje v močeno organizacijo, ki šteje danes že okrog 15.000 članov in nad 100 pododborov. Predsednik središnje uprave je rezervni pešadijski podpolkovnik Milan Radosavljević, glavni tajnik pa sudski podpolkovnik dr. Ljubomir Stefanović. Premoženje udruženja znaša okrog 3 milijone dinarjev, računata se pa v glednem času na skupni uspeh v znesku 7 milijonov dinarjev, ki se bo porabil večinoma za »Ratniški dom« v Beogradu. Delokrog Udruženja obsega zaščito gmočnih in moralnih interesov poedinih članov, gojitve domovinskega čuta in vojaškega duha med rezervnimi oficirji, razne intervencije v prid članom itd. Udruženje izdaja svoje glasilo »Ratniški glasnik«, ki izhaja vsak mesec. Organizatorično udruženje seveda ni popolno, ker bo treba odstraniti še marsikatero oviro, predno dobe rezervni oficirji naše države organizacijo, ki bo stonela na principu vsi za enega in eden za vse. Vendar lahko upamo, da bo v glednem času tudi ta končni cilj dosežen. Močna, po duhu in cilju enotna organizacija rezervnih oficirjev je za državo zelo važnega pomena. Saj smo se v vojni pričeli, da pade velik del odgovornosti za uspešno obrambo naša na ramena rezervnih oficirjev.

Pododbor Ljubljana

Med organizatorično in tudi številčno najmočnejše pododboje Udruženja spada nedvomno ljubljanski pododbor, ki ima v Celju sekcijo pododboru in obsega v Sloveniji. Ljubljanski pododbor je ustanovil 15. septembra 1924 pokojni urednik »Jutra«, rezervni kapetan II. klase, Milan Plut. Do leta 1925. se je včlanilo okrog 200 rezervnih oficirjev, sedaj pa šteje pododbor Ljubljana že 800 članov. Pričakovati je, da se včlaniti tokom letošnjega leta še okrog 700 rezervnih oficirjev, tako da bi štel ljubljanski pododbor 1500 članov. Predsednik je ing. Vladislav Bevc, I. podpredsednik dr. Janko Zirovnik, II. podpredsednik Ante Kalokira, I. tajnik ing. Ciril Pirce in II. tajnik Ivo Burger. Lansko leto je ustanovil ljubljanski pododbor v Celju svojo sekcijo, ki jo vodi dr. Leopold Vičar. Take sekcije namreka ustanoviti tudi v ostalih večjih krajih Slovenije. Poslovanje ljubljanskega pododboru je v primeri z drugimi pokrajinskimi v zornu. Vsi funkcionarji so na svojem mestu in se rade volje žrtvujejo za skupno stvar, kar

dokazujejo tudi dosedajni uspehi, ki so za naše razmere zelo zadovoljivi. Z intervencijami je dosegel ljubljanski pododbor za svoje člane sledeče ugodnosti:

Vsak član dobi proti majhnemu prispevku za »Ratniški dom« kompletno uniformo. Dosejel je bilo razdeljenih že 300 uniform. Na železnicah 50 % popust, in sicer trikrat na leto. Ta ugodnost je začasno ukinjena, upanje pa je, da bo na pododborovo intervencijo zopet dovoljena. Oprostitev plačevanja taks za orožne liste. Donar na podpora za čas zdravljenja za bolezn, ki so posledice vojne. Znatni popust vseh stroškov v raznih sanatorijih.

Poleg tega je pododbor zainteresiral medrodajne kroge za izpremembo zakona glede priadležnosti rezervnih oficirjev na orožnih vajah. Na pododborovo intervencijo je prometno ministrstvo dovolilo rezervnim oficirjem, ki gredo na orožne vaje, vožnjo z brzovlaki. Rezervnim oficirjem se računata osnovna plača po letih od dneva imenovanja in ne po efektivno odsluženem času. Pododbor je storil tudi potrebne korake, da se sprejmejo naknadno v jugoslovensko armado vsi oni oficirji, ki se niso sprejeli, pa to zaslužijo. Končno se je pododbor zavzel za to, da dobe rezervni oficirji, ki niso državni ali samoupravni uradniki, za časa orožnih vaj pravico do polne plače. Omeniti moramo še, da ima pododbor v društvenem lokalu na Kongresnem trgu za člane knjižnico, obstoječo iz vojaških zakonov, uredb, pravil, službenega »Vojnega lista«, glasila mednarodne federacije bojovnikov »(Fidaca)« itd. Udruženje rezervnih oficirjev je namreč včlanjeno v »Fidaco«, ki predstavlja nad 2 milijona bivših bojovnikov zaveznih držav (Francije, Belgije, Italije, Zedinjenih držav, Poljske, Rumunsk, Češkoslovaške in Jugoslavije).

Svečanosti v Zagrebu

Danes in jutri se vrše v Zagrebu velike svečanosti povodom razvitja zastave in letnega zbora Udruženja rezervnih oficirja i ratnika. Razvitijske zastave kralja Aleksandra I. Svečanostim prisostvujejo odposlanci inozemskih armad, delegat mednarodne federacije bojovnikov v Parizu, angleški polkovnik g. Abbot, člani vlade, zastopniki kulturnih in nacionalnih organizacij, akademska omladina, zagrebska garnizija in deputacije aktivne armade iz drugih krajev, nad 6000 rezervnih oficirjev itd. D nes se vrši letni zbor službenih delegatov v zagrebski zbornici, jutri pa svečano razvitijske zastave. Po razvitijski izkažejo vsi udeleženci čast zastavi, pred katero bo defilirala vsa zagrebska garnizija. Ponovno bo skupna tovarniška veselica, zvečer pa udeležencem na čast svečana predstava v zagrebskem gledališču, kjer bodo igrali Jlenčev enodejanski »Na Kosovu«. V načrtu je tudi splošen poljski odred, ki ga prirede udeležencem na čast oficirji zagrebske garnizije. Predviden je v skupinah ogled mesta in njegovih znamenitosti, obisk muzeja in izleti v okolico Zagreba.

Tako bo Zagreb danes in jutri pozorišče prve velike reprezentacije Udruženja rezervnih oficirjev, za katero so zainteresirani najvišji krogi, vlada, vojska in vsi prijatelji našega edinstva. Razvitijske zastave in letni zbor rezervnih oficirjev se razvije v močeno manifestacijo naše narodne vojske, ki ima baš v rezervnih oficirjih najmočnejšo in najzanesljivejšo oporo. Na močni, v duhu državnega in narodnega edinstva vzgojeni vojski smo enako zainteresirani vsi, ki ljubimo svobodno državo, in zato želimo rezervnim oficirjem, da bi svečanosti v Zagrebu še bolj strnile njihove vrste. Zastava, ki jo dobe jutri iz rok vrhovnega poveljnika naše narodne vojske, kralja Aleksandra I., jim bo simbol ljubezni in zvestobe do domovine. Pod to zastavo jih bo klicala domovina, kadar ji bo pretlila nevarnost in s to zastavo v rokah se ne bodo strahili novih žrtv za dobrobit velike Jugoslavije.

Prihodnji letni zbor

Kakor smo informirani, se bo vršil prihodnji letni zbor Udruženja rezervnih oficirja i ratnika leta 1927. v Ljubljani. Ljubljanski pododbor se je že obrnil na gerentski svet mestne občine Ljubljane, ki pojde seveda rezervnim oficirjem z veseljem na roko in stori vse, da tudi Ljubljana prihodnje leto dostojno sprejme v svoje okoliščine odlične predstavnike naše narodne vojske.

Birmanske-ure

F. Cuden Prešernova 1

Divji lovci

Nebroj ljudi, ki nosi z dovoljenjem po gozdovih, senožetih, poljih in planinah puško, ter išče, kje bi bilo kaj za ustreliti, nazivamo za lovce; vse druge, ki hodijo brez posebnega dovoljenja, imenujemo divje lovce, krivolovce itd. Kakšna velika razlika med enim in drugim lovcom in še mnogo večja med enim in drugim divjim lovcom. Med prvimi je mnogo dobrih, a morda še več slabih, in nekako podobno razmerje je tudi med divjimi lovci. Kot merilo naj velja: Kdor hodi po loviščih iz dobičkaželosti in ne gleda, na kaj strelja, komur se divjad ne smili in brezsrčno po njej udriha, ta je mrhar in ni vreden lovskega imena.

No, pa pustimo lovce ki jih itak lahko vsak spozna; ogledimo si one, ki se klatijo po naših gozdovih in planinah, se izogibajo potov ter jih največkrat pokazuje večerni mrak in vzame zora.

Najbolj grda lastnost divjega lovca je dobičkaželost. Tak divji lovec je gorji in nevarnejši lovišču, kakor zver. Volk ropa, kar povprek vjame in ko mu zmanjka plena, ki ga lahko doseže, se preseli, toda človek, ki je k temu nagnjen, se poslužuje najrazličnejših sredstev: puške, zanjke, samostrelnic in kaj še vsega samo, da vse uniči, da vse izropa. Znani so primeri, da je divji lovec, ki je danes, žal, nameščen kot lovski paznik, o Veliki noči v snežnem plazu opazil večjo tropo gamsov, ki je težko gazila sneg. Divji lovec je imel na nogah krplje in ni mu bilo težko približati se ubogi divjadi. Bresrčnež je, kakor rabel zavil gamsov vrat, nato pa pozval znanca, da so jih odnesli v dolino. Take vrste divje lovce najdemo največkrat v ravninah, v bližini mest, kjer lovljenje pogreša skoro vso romantiko in obstoja užitek lova največ v streljanju, kar je pa divjim lovcom v bližini naselbin itak onemogočeno, kajti v enem samem strelu ni užitka, ako pa večkrat strelja, ga že popade paznik. Krivolovstvo vrše v takih krajih navadno delomirnež ali pa posebni požeruhi, ki ne gledajo, kaj, kje in kako si divjačino prisvojijo — samo, da jo imajo. To so navadno zanjkari. V hudi zimni streljajo na gladno divjad navadno na krmiščih, v pomladnih večerih pa na pevajoče fazane s flobertovkami. Fazan čepi v svojem pomladanskem ljubezenskem razpoloženju na kakem srednjem visokem drevesu in poje. Nepridiprav se mu lahko približa na par korakov in dogodi se, da ga vjame celo na limanico pritrjeno na daljši palici.

So pa še drugi, omenjenim prav nič podobni divji lovci, toda, ker je v zakonu tako določeno in zapisano, tudi med prve prištet. Doma so navadno visoko na planinah, večkrat ugledni posestniki, ki ne poznajo dobičkaželosti, in ki nad vse ljubijo lepoto narave in včasih tudi postopajo po lovskih predpisih. A različni so povodi, ki jih pripravljajo do divjega lovsstva. Mnogo jih je, ki so bili pred leti zakupniki lovov, sedaj pa nimajo več lovišč, ker so jih prevzeli tuji ali premožnejši domačini. Strast v njih še vedno vrtavi in ker ne dobe druge ufehe, jo tu pa tam skrivaj mahnejo po kakšna ročca.

Med planinci smatrajo za pravega vaškega junaka, kdor je ustrelil najlepšega ruševca ali močnega gamsa in si z lastno priborjenimi trofejami okrasil klohub. Kje ga je ustrelil, to je vse eno. Planinska dekleta ne upoštevajo fanta, ki nima v predpustu novega gamsovega šopa.

Ako prične orožništvo stikati po vasi za divjimi lovci, prav težko dobi kake podatke in dogodi se, da celo po krivemu prisega, samo da rešijo domačine, osumljene divjega lova. Gorje pa tudi tistemu, ki bi koga izdal.

Kakor druga romantika, tako izginja tudi pravo krivolovstvo s planin. Pred leti so se navadno v pozni jeseni sestali divji lovci in jo mahali v planine. Nekateri so imeli prave puške kakor drugi lovci in so jih iz previdnosti poneli navadno že par dni poprej v planine in jih skrili v kakih svsih, ostali pa, so imeli navadno sestavljene puške iz več delov, edina cev je bila cela. Nosili so jih zložene v nahrbtnikih, ali pa

cev za hlačnico, kopito pa v dveh delih, na vsaki strani pa en del v suknji, na rami pa sekuro, kakor da bi šli sekati les. Vsak je ubral svojo stezico, na planini pa so se sestali.

V kakih osamljeni koči so zakurili in s pripovedovanjem raznih zanimivosti in dogodiljev iz preteklih let, z raznimi šalivkami in s sestavljanjem načrta za lov preganjali noč. Zjutraj pred zoro so si po obnovljeni prisegi počrnili lica z ogljem, da so izgledali kakor pravi vragi. Obnovili so še posamezne znake in se nato razšli. Po dva ali trije na čakališča, po eden za zalezovat in poganjati. Pok, pok, je kmalu odjeknilo zjad tu, zjad tam.

Zvečer so se zopet sestali, navadno v drugi koči. Plena niso prinesli v koč, obesili so ga precej visoko v kako drevu, kamor niso dosegle roparice. Le toliko, kar so potrebovali, so prinesli s seboj za večerjo. Za posebnost še danes smatramo divji lovci gamsovo juho, ki je tako mastna, da se kar strdi, če se le malo ohladi; pripisujejo ji neko posebno, skoro bajno moč.

Kaj radi nagažajo divji lovci poklicanim lovcom in zakupnikom lovišč. Imajo posebne vrste užitek, ako odstrelijo močnega gamsa ali celo jelena. Lovski pazniki prežijo noč in dan na divje lovce in se kaj rado dogodi, da v borbi eden ali drugi obleži mrtev. Takim div-

jim lovcom ni za plen in gotovo bi plačali tudi ustreljeno divjad, ako bi mogli brez kazni poravnati. Čuden je nagon takih divjih lovcev, ki jih neštokrat spravi v največje zagate, včasih s prav neprijetnimi dolgotrajnimi posledicami.

Zanimivo je tudi, kakih zvijač se poslužujejo divji lovci, da prevarajo lovške paznike in orožnike. Znan je primer, da je gozdar videl, kako je divji lovec nesel v hišo smjaka. Pazil je v bližini hiše, dočim je njegov prijatelj hitel po orožnike; bil je prepričan, da mu ptiček to pot ne uide. Divji lovec pa je vse to pravočasno opazil in prišel je na izborni misel: Srnjaka je dal v zibelko in ga pokrtil kakor dete. Ko so prišli orožniki je žena divjega lovca zibala smjaka. Vse so pregledali, le zibelke ne, in odšli so z dolgim nosom. Podobno se je zgodilo pred dvema leti neke na Gorenjskem. Orožnik je prišel v kuhinjo. Mati divjega lovca je bila trenutno presenečena, toda kmalu se je znašla. V lonec, kjer je kuhala gamsovo meso je nasula otrobov, češ kuha za prešče. Orožnik je vse pregledal, le prešče hrane ne.

Čeprav divji lovci vedo, da imajo nepriklje pri svojih romantičnih avanturah, le prav polaxoma odnehavajo in bo dalo še mnogo truda, preden bo divje lovstvo popolnoma popustilo. VI. K.

Glas iz Mehike

Mixcode, koncem aprila.

Odkar je priseljevanje v Zedinjene države močno omejeno, je postala država Mexico ona obljubljena dežela, ki naj bi omogočila izseljencem vtihotapljenje v Zedinjene države. Moje vrstice naj služijo v prvi vrsti v resen opomin rojakom iz Jugoslavije, naj ne hodijo iskati svoje sreče v to klasično prevratno državo, kjer so mezdne in življenjske razmere sploh mnogo slabše kakor v Jugoslaviji, da o varnostnih razmerah niti ne govorim.

V Mehiko prihajajo rojaki iz Jugoslavije predvsem radi tega, ker jih parobrodni agenti nalažejo, da je prehod v Zedinjene države čisto lahek. Toda razočaranja so velika. Čim pridejo izseljenci v pristanišče, so prepuščeni popolnoma samim sebi, vsem žalostnim posledicam. Jezika ne znajo, dela ne dobe, komur pa je morda sreča le mila, zaslužijo mnogo manj, kakor bi morda zaslužili v Jugoslaviji. Izseljenci strdajo in se potkajo semintja kakor izgubljene duše. Nihče se ne zavzame zanje. V Mehiki naša država nima nobenega zastopnika.

Življenjske prilike so v Mehiki izredno težavne. Tu opravlja navadna dela Indijane, ki zaslužijo na dan 12—25 Din, v bližini mest 1,5 peza (37 Din). Hrana je dokaj dražja, kot v Jugoslaviji. Koruza je kilogram 2—3 Din, krompir 8 Din, kruh 10 Din. Naš človek torej ne zasluži niti za prehrano, kaj šele za obloko in stanovanje. Indijane tukaj lahko izhaja, ker je bos in napol nag. Njegova obloka obstoja iz belih spodnjih hlač, srajce in slamnika. Spijo kar na tleh ali po luknjah, v kakršne v Jugoslaviji ne bi zaprli niti svinj. V eni zaduhli sobi jih spi po 20, stisnjeni kot sardine v škatljah, vsi ušivi in polni stenice.

Ljudstvo je slabo. Revščina jih sili, da krajejo vse, kar morejo. Ropi, umori, tatvine, napadi, poboji, to je tukaj dnevna slika. Taki dogodki nas niti več ne zanimajo, ker smo se jih popolnoma privadili. Vlada in uradniki so podkupljivi brez meje. Najbolj drzni ropi in poboji ostanejo brez kazni — ako je imel krivec denar, da je podkupil sodnika in druge uradnike. Zadnje čase pa se je pojavila še posebna struja, ki je naperjena proti tujcem. Dosedaj so bili tuji v splošnem spoštovani in jim vsaj krivice niso delali. Sedaj pa se je začelo proti njim naravnost sovražno gibanje, čeprav se imajo domačini za ves svoj napredek in kulturo zahvaliti samo tujcem. Sprejet je bil tudi poseben zakon proti tujcem. Mnogim so razlastili posestva, drugim delajo ovire vsepovsod.

Bogastva te dežele so bajna v vseh ozirih, toda ljudstvo radi slabih vlad

kljub temu — pri polni mizi strada. Država je trikrat večja od Nemčije, šteje samo 13 milijonov prebivalcev (med njimi je 98 nepismenih) — strada pa 80 odstotkov. Nedavno je imel tr svetovno znani španski pisatelj Blasco Ibanez, ki dobro pozna tukajšnje razmere, javno predavanje, katero je zaključil s sledečim značilnim, žalostnim, a popolnoma resničnim stavkom: »Gospoda moja! Mexico je nočna posoda iz samega zlata, a polna blata!« Lepše res ni mogel karakterizirati razmer, ki vladajo v tej prevratni državi. Posebno sedaj, zadnje tri mesece, se finančni položaj dnevn, slabša, gospodarski pa v pod vsako kritiko. Prezident Calles je pričel sicer uvajati reforme, ki so morda dober mišljene, a jih ljudje slabo razumevajo. Državni organi pa še slabše izvajajo. Pojavljajo se konture nekakega boljševizma v milejši obliki, čegar rezultat pa je, da je kapital takoj pobegnil iz države in je gospodarstvo naravnost v obupnem položaju. Nikjer ni dela, kupčija počiva, edino revščina in njene strašne posledice napredujejo v vseh smereh.

To je v kratkem slika Mehike. Kdor hoče iz Jugoslavije v to smolnato blato, naj gre. Pogreznil se bo v njem, ali pa bo mogel iz njega, je drugo vprašanje. Kdor misli, da se mu posreči prekorčiti mejo in se vtihotapiti v Zedinjene države, ta se kruto vara. Predno pridejo ti ljudje 300 km do ameriške meje, jih že polove na mehiškanski strani oblasti, jih oropajo in celo pobijejo tople banditov, ali pa jih ogoljufajo profesionalni vtihotapci ob meji. Ti jim obljubijo za par sto pezo, da jih prepeljejo na ameriški stran. V resnici jih ponoči odeljejo z avtom na samotnem prostoru, nakar jih do nagega slečejo, jim vse poberejo, nato še pretepejo in ostavijo potem v obupnem položaju. Če pa se enemu od sto morda le posreči priti čez mejo, ga pa potem sigurno vlove ameriški detektivi. Sledi 6 mesecev ječe, ali pa toliko časa na cesti kamne tolči, da zasluži za vožnjo za povratek v Jugoslavijo. A to, je še najmilejši konec, ki ga moe doživeti oni, ki misli preko Mehike v Zedinjene države.

Cenjenim

damam

priporočamo, da zahtevajo vedno posodo samo

CREME MOUSON

Dr. R. Marn:

Po ovinkih v Afriko

Seveda smo se poredno zakrohotali, za prišli in moral je z nami. V elegantnem, sijajno razsvetljenem lokalu smo poslušali jazz-bando.

Menda je to najelegantnejši lokal Nizze, kjer se zbira le družba gornjih desetisoč. Ostali smo celo uro in opazovali to pestro življenje. Bilo je staro in mlado, vse v veselju. Pili so pri eni mizi iz šampanjske steklenice, ki je držala najmanj tri litre. Drugod je star sivolas gospod čemerno gledal, ko se je njegova soproga vrtela z mladim kavalirjem, ki jo je stiskal k sebi. Igralci zamorci so med igranjem obenem peli in plesali, zlasti je bil virtuos mož na boben. Kljub pozornim očem soproga ali staršev smo opazili hitre poljubce, ki so se menjavali v kakem kotu ali za debelim stebrom. Prešerno uživanje mladine je bilo tu na višku.

Po odhodu iz tega lokala smo hoteli še v Casino d'Etrangeurs, pa je bilo že zaprto. Šli smo na parnik, pa vseeno še našli v zgornjem salonu večjo družbo pri plačji na čelu admirala Milana, ki ni samo gledal na red, ampak če je bilo na mestu, prednjačil tudi pri zabavi. Le g. Živilj je ostal še v družbi. da je zjutraj gledal odhod parnika iz luke, ostali smo šli spat.

Zapeljivo je bilo to bivanje v rajski

Nizzi in razkošnem Monte Carlu. Kar prišlo se nas je in uživali smo se za en dan in eno noč, da smo tudi mi mi — oziroma bilijonarji. Lepo je bilo in ostane nam to bivanje v najlepšem spominu.

V Nizzi smo se tudi poslovili od francoske zemlje, ki nas je ves čas gostoljubno sprejemala in kjer smo se povsod čutili kakor doma. Menda nas nima po celim svetu nihče tako rad kakor Francozi; to smo tudi čutili v srcu in ne samo skusili dejansko. Kar nekam tesno nam je bilo, ko smo mislili na to, da stopimo v prvem pristanišču na italijanska tla.

«Karadžordže» je plul precej blizu obale, da smo lahko še občudovali lepo francosko in potem italijansko riviero. Proti poldnev u — na nedeljo 9. maja — smo zavili v lepo Genovsko pristanišče in uzrli Genova v njeni lepi legi in pristaviščih, v katerem je bilo nebroj trgovskih in osebnih parnikov. Znamenje, da je Genova eno največjih in najpomembnejših trgovskih mest na svetu, v Italiji pa vsekakor.

13. Genova in Elba. Napoleon.

Nismo se varali v slutnji, da ne pojde v Italijo vse tako gladko kakor doslej na potovanju. Komaj smo pristali, se je cel roj italijanskih uradnikov v uniformah in brez njih vsul na naš krov. Takoj smo slišali, kaj hočejo od nas: potne liste!

Omeniti moram, da smo se doslej v šestih državah mudili in se prosto gibali na kopnem, da pa nikjer niso htevali nikakih dokumentov od nas. Celu v igralnici v Monte Carlu, kjer do volj strogo zahtevalo legitimacije, je zadostovalo, da smo rekli, da smo pasazirji »Karadžordže« v Nizzi in so nas pustili. Zato smo bili tem bolj ogorčeni, ko smo morali v procesli iti v zgornji salon, kjer so trije italijanski uradniki vsakega posebej primerjali s sliko v potnem listu in pritiskali žigove vanj. In ko smo šli na kopno, so zopet čakali koncem stopnice drugi uradniki in pregledali pasose, če je v njih žig. Lep vtis, ki ga je Genova napravila na nas z morja, je bil s tem ogrenjen, zato tudi nismo s potrebno pažnjo in občudovanjem ogledavali znamenitosti Genove.

Na obali so nas čakali avtomnibusi, ki nam jih je ljubezno preskrbel naš konzul, ki nas je tudi pričakal na obali in vodil vse ogledovanje. Bil nam je res dober vodnik in na tem mestu mu v imenu naših izletnikov izrekam toplo zahvalo.

Ogled se je vršil najprej po mestu, kjer stoji v nekaterih ulicah stare palače, druga lepša od druge, zlasti je bila notranost: dvorišče nekaj lepega, kolikor smo mogli mimogrede opaziti. Potem so nas peljali na pokopališče: cam-po santo, ki se razprostira zunaj mesta na obronku večjega hriba. To pokopa-

lišče je nekaj tako lepega, zlasti v umetniškem pogledu, da ga z najlepšimi besedami ne bi mogli opisati. Vsak tretji grob umetnina zase, iz marmorja izklesani nagrobni spomeniki predstavljajo cele skupine, največkrat pa po dve figuri: umrlega in pa zaostalega, ki ga je najbolj ljubil. Vse to je tako živo v naravnih velikosti, kakor bi človeka v življenju videl pred seboj. So tudi spomeniki, ki predstavljajo umrlega na smrtni postelji, okrog nje pa vso njegovo rodbino. Na figurah lahko študiraš prejšnje noše, ker so izdelane od vseh podrobnosti. Opaziti je tudi veliko čisto golih figur, ki pa napravljajo le najprijetnejši vtis človeške lepote in niti najmanj kaj poltnega. Človek bi moral na tem polju smrti ogledovati cel teden te umetnine, da bi vsaj površno preštudiral italijansko kiparsko umetnost. Že od površnega pregleda smo bili očarani, celo oni, ki imajo le malo umetniškega čuta. Težko smo se ločili od velikanskega vrta mrtvih, čegar le mali del smo si mogli ogledati. Naš ljubezni konzul nam je pokazal tudi krematorij sredi pokopališča, ki ga večina od nas še nikoli ni videla. Videli smo, kako položijo mrtvece v akamiti vozček v nekako vdolbino, porinejo vozček v peč in kako se pepel sežganega zbere ves v žare. Ob straneh so štiriozgli predalčki, kamor se postavi žara, in na pokrovih so napisli. To se mora priznati

Italijanom, da noben drug narod ne časti tako spomina umrlih kakor oni.

Avtomobili so nas nato zavozili višje v brdo, odkoder smo imeli krasen razgled na Genova in pristanišče. Potem je šlo zopet navzdol na ogled katedrale, kjer nam je mežnar razkazoval slike največjih italijanskih umetnikov. Katedrala hrani tudi druge umetnine v zlatu in srebru in je sploh tako bogato okrašena, da smo malo takih videli. Odtod je šlo na lido, obsežno morsko kopališče, kjer smo videli v bližini potopljeno ali bolje rečeno prevrnjeno ladjo, dalje smo videli sredi mesta lep park s kaskadami itd. Vrnivši se v pristanišče smo si ogledali slučajno navzoči največji italijanski potniški parnik »Duilio«, res velikanski kolos s 30.000 tonami in prostorom za več tisoč pasazirjev.

Pri večerji so nam Italijani zopet porabili potne liste, kar je mene in večino izletnikov tako ujezilo, da po večerji nismo šli več z ladje. Kdor ni bil slučajno na brodu, je moral zjutraj zgodaj odpreti kabino in oddati pasoš. Veseli smo bili, ko smo drugo jutro odpluli iz tega pristanišča.

Zopet smo lahko opazovali ob obali rajске kraje italijanske riviere, toda globoka žalost nam je napolnila srce, ko smo zagledali St. Margherito in Rapallo, kraja nesrečnega imena, kjer je bila zapečatena usoda Reke in primorskih rojakov.

Zrak, solnce, voda, gibanje, zdravje...

Deset minut jutranje gimnastike

Mnogi med nami nimajo niti časa niti sredstev, da bi se udeleževali sporta aktivno. Drugi se zopet imajo sami za prenerodne in za prestare, da bi se zanimali za to ali za ono sportno panogo.

Vsi imamo na razpolago sredstva, da ohranimo telo prožno in čvrsto do visoke starosti. Najhujši sovražnik okorelosti in otrplosti ter pokornosti udov je jutranja gimnastika.

Gimnastične vaje ne služijo v to, da zapremo pot odebelosti, ki preti mnogim v zreli in starejši dobi, temveč predvsem v to, da krepimo organe, ki so najvažnejši za naše zdravje: srce in pljuča. Skrbeči moramo za pravilen krvni obtok v celem životu, za dobro prebavo in za pravilno izločevanje organov, ki služijo tej svrhi. Jutranja gimnastika nas v tem prizadevanju krepko podpira. Oslabeli živci se učvrstijo in poživijo vsi pospreni znaki neprijetnih občutkov pa izginejo.

Seveda vse to samo pod pogojem, da telovadbe ne vršimo kadar se nam zdi, marveč jo gojimo redno in dosledno. Kdor dela pavze, škoduje samemu sebi in svojemu organizmu. Kakor povsod v življenju, tako najdemo tudi pri gimnastiki zahtevo po smotrenosti.

da pride v sobo in v naša pljuča čim več svežega zraka.

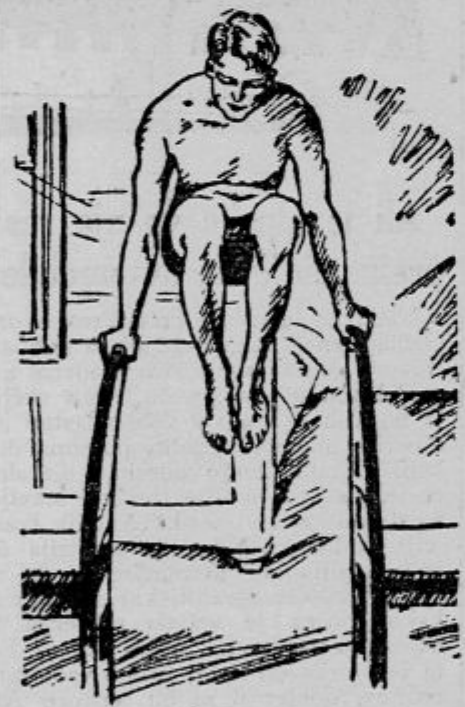
Vale kot take se ne morejo določiti na splošno. Tu ima vsak posameznik prosto polje in naj postopa kakor se mu zdi najprimernejše. Gimnastičnih sistemov je mnogo in nikogar ne kaže siliti, da se veže na ta ali oni sistem. Vsakdo naj si izbere tistega, ki mu najbolj pri-

Jutranja gimnastika.

ja. So vaje, ki jih najdemo v vsakem sistemu, n. pr. počepanje ter vaje z nogami. Zelo koristne so tudi gimnastične vaje, ki jih lahko izvršujemo leže in ki imajo namen ohraniti život kolikor mogoče gibčen. Vaje te vrste krepijo posebno trebušne mišice in pomagajo zmanjševati vplive maščobnih plasti, ki se nabirajo na tem delu telesa. Urnejše pretakanje krvi povzroča naglo zgorevanje maščobnih snovi. Telovadba te vrste pomaga ne le trebušni, ampak tudi prsni muskulaturi ter mišicam na hrbtu.

Trajanje jutranje gimnastike zavisi od različnih činiteljev. Kdor ima na primer namen dvigniti svojo telesno moč, ne bo ostal samo pri navedenih vajah, marveč bo večje razširil tudi na druge ude, na priložnost na roke. Kdor pa ne razpolaga s časom, naj si privoščijo vsaj deset minut gimnastike dnevno. Seveda pa ne more tudi gimnastika storiti in nadomestiti vsega kar nemanje človeku manjka. Kdor se vdaja alkoholu, naj nikar ne pričakuje, da bo z desetminutno telovadbo na dan spravil svoje telo v popoln red. Tudi v zavži-

Bradlja iz dveh stolov.

vanju hrane je treba ohraniti zmernost. Kdor inklinira h korpulenci, mora v prvi vrsti uravnati svoje življenje po treznih načelih, da se ne bo še bolj redil. Taki ljudje naj se ogibajo jedi, ki vsebujejo mnogo maščob in naj zavzavajo sadeže, ki imajo mnogo vitaminov.

Sadje pride pri takih na prvem mestu v poštev.

Slednjič še beseda o hrani. Trije obroki dnevno zadostujejo za človeka. Tudi težak izdrži lahko vse napore s to količino hrane — seveda, če je pravilno pripravljena in pametno zavžita. V ostalem bi bilo treba opozoriti ljudi na to, da je nepretrgano osemurno spanje zdravju mnogo koristnejše kakor spanje v dveh obrokih, ponoči in

Vrednost in pomen sporta pod milim nebom

Prislovici starih, brezdomno dobro opažajočih narodov: «mens sana in corpore sano» t. j. «zdrav duh v zdravem telesu» je bilo po skoraj 2000 letnem spanju komaj pred sto leti možno zopet priti do svoje nekdanje veljave. Stoprav ko je prosveta, sloneča na prirodoslovnih vedah, napravila svoj zmagoslavljen pohod med narodi, se je zopet pričelo človeštvo zavedati svojih življenjskih pravic in se jih veseliti v polni meri, ne da bi mu bila zagrenjena vsaka minuta z neprestanim poživljanjem k mračni, življenjsko radost zanikajoči in moreči askezi, s proglaševanjem ničnosti vsega sveta in večnim zatiranjem o težki grešnosti nesrečnega človeškega telesa. Novi rod se je, dasi ne čez noč, pa vendar v relativno kratkem času, otresel duševnih starih predsodkov in je spoznal v kako neverjetni odvisnosti je vsa človeška duševnost od njegovega telesa, in se zavedal, da si brez zdravega telesa ni misliti res zdrave in krepke duše. Vrnili se je k naravi nazaj, in se kakor otrok začel veseliti razmaha svojih telesnih sil, katere je z nogo svoje- ga telesa, skušal dvigniti do čim najvišje stopnje. Vdihnil in vadal je svoje telo, se veselil naraščajočih moči, opazil, da odporna sila raste tako napram naporom, kot boleznim, videl, da se lepšajo oblike telesa, in zagal, da postajajo nekdanje okorne in nerodne kretnje zaokrožene, zglajene, harmonične in estetično zadovoljive. In predno je vedel sam kaj in kako, mu je postala telovadnica preozka, in tudi telovadišče premajhno. Zato je odšel pod milo nebo, ter prenesel telesne vaje in nogo telesa iz zidov na belo cesto, na poljane, v vodo in na gore. Skakal je, tekal, bil in suval žogo, drsal se po ledu ali smučal po snegu, plaval in veslal, jezdil in pohajal po tratah in gozdih, plezal po skalah in se veselil sebe, svojih sil in krasot narave. Kakor je že usmeril posebej svoje vaje, tako je gojil svoj poseben sport, pri čemer se mu je bilo samo ogibati prevelike enostavnosti. Tampakaj je seveda mogel priti do dosegljive popolnosti, a pač na škodo zaostlosti v drugih ozirih. Zato je v obče izvajanje telogojnih sportov toliko večje vrednosti, čim bolj harmonično izoblikujejo celo telo. Ker noben sport v tem pogledu popolnoma ne zadosti, jih je treba gojiti več, ki se dopolnjujejo in izpopolnjujejo. Dočim eni gotove organe (osebno vezi in muskulaturo) sistematično, enosmerno izoblikujejo, delajo drugi to manj redovito, za to pa v obče. Za vse panoge pa prihaja v poštev kretanje, gibanje in vežba telesa v naravi, kjer učinkujejo na človeka solnce, zrak in voda s svojimi mogočnimi vplivi.

Naslednja izvajanja veljajo v večji ali manjši meri za vse vrste telesnokulturnih sportov, toda da ne zaidevmo v postranosti, bomo preiskovali telesne vaje pod milim nebom v obče, kot jih izvaja n. pr. turist, ali lovec, ali trnkar pri svojem poslu. Naš prijatelj torej stoji, hodi, sedi, teče, skače, brede, se pripogiba semtertja, pokleka, lazi in se plazi, pleza, morda tudi plava ali jezdi ali vesla. Hrbet nosi pogosto obložen, v rokah drži puško ali palico. Vse, kar izvaja, dela v solncu in senci, v vročini in mrazu, v suhi in dežju, v tišini in vetru — torej v različnih podnebnih odnosih. Gotovi pregibki so večini sportov lastni, drugi samo posameznim panogam, ali tudi eni sami. Nekateri so samo pripravljalni, drugi se ponavljajo, so ritmični, usmerjeni, značilni za poedini sport. Eni kakor drugi pa so zahoteni, bodisi zavedno ali podzavedno. Naše kosti, vezi in mišice jih izražajo, živčevje jih vodi in uravnava, čutila jih nadzirajo. Začetkom nečolani, se polagoma usmotre, postanejo porabni, umestni in končno avtomatično-harmonični. K temu pa vodi samo vaja in vežba. Pri vsakem pregibku se v začetku cela vrsta nepotrebnih mišic iznervira, se dela ne-

podnevi. In pri vsem tem ne smemo pozabiti tudi na kardinalno zahtevo počitka: kjer je mogoče, spimo pri odprtih oknih, da vsrkava organizem zadostno količino kisika, ki nam je tako potreben. Kdor se drži vseh teh pravil in je poskusil par minut dnevne gimnastike, bo naša navodila v celoti potrdil in ne bo opustil gimnastike dokler mu bodo dovoljevale telesne moči.

Dr. G. F.

Seveda potrebuje vsak stroj ognja, in vsaka stanica hrane. Tudi delajoča muskularna vlakna potrebuje nadomestila za porabljene snovi. Delujoče mišice porabijo mnogo oksidantov, ker proizvajajo mnogo ogljikovega dioksida. Zato morajo živahno dihati, in potrebujejo mnogo z oksidacijo nasičene krvi; tudi morajo paziti na to, da se primerno preskrbi s novimi sokovi. Na prvo gleda že mišica sama, kajti ob vsakem pregibu, se poglubi dihanje in se preplavi jo organi živahno s krvjo. Da pa mišica dobavi, kar je porabila pri delu na stanih, sestavljeni, zato potrebuje nekoliko počitka, t. j. časa in prilike da si preskrbi teh snovi, in da razkroji odstrani. Če se teh v tkanini preveč nakopiči, se jih mišica ne more več znebiti. Zastrupljajo jo, da nemore in se utruji. Z vajo, z ritmično, navado in voljo, se da to pač zakasnit, ne pa preprečiti. Opomore si zopet, ko se je odpeljala.

Ker zvišano delo muskularno maso poveča, porabi ta pri živahni oksidaciji mnogo maščobe. Seveda pa tudi več sveže krvi. Zato postane obtok krvi živahnejši, srce se mora krepkeje udeleževati, pljuča pogostejše in globlje dihati. Pri tem seveda nastane mnogo toplote, ki zopet povzroči, da prične liti obilen znoj, s katerim spravi telo mnogo zanje neuporabne žlindre iz tkanine, in se znebi pri živahni presnovi in razkrojanju nastalih strupov. To oživljanje pride seveda vsem organom v korist, in te obnove se udeležuje kajpada tudi naše centralno živčevje, ki se osvobodi obremenjenosti z ogljikovega dioksida, vemoznega zastaja in raznih otrovov. Zato se čuti lahkega, svežega, kot na novo prerajenega.

Pri vsem pa prihaja še mehanični momenti v poštev. Vsako stiskanje privodno po mišičevju vodi do povečane izcejanja krvi v srce. Da je možno preskrbeti pljučam dovolj oksidantov, je treba globokih vdihlajev, s čimer se razširja koš in krepi vdihovalna muskulatura. Ko telovadita pljuča in srce srca koš kri po žilah vase. Globoki vdih pri vodi zopet do pregibanja trebušnih mišic, ki morajo pri dihanju celo pomagati. Pri tem pride do zmanjševanja in povečevanja prostora, v katerem se vije črevesje, ki se preobrača po dobrih in slabih in presunljivih sedaj sem sedaj tja, kar zopet ugodno vpliva na peristaltiko.

Ko smo sedaj pregledali učinek muskularnega dela samega na sebi, preiskujmo še, kako vplivajo ostali faktorji na človeka, vežbačevega svoje telo v prosti naravi.

Odvč bi bilo dokazovati, da je zrak v stanovanjih osebno mestnih zaduhel, poln saji, prahu in bolezenskih kalov. Na deželi je manj prahu, ki ga veter ne more v taki množini vzdigovati in raznesti. Že zato, ker je zanj manj skrivališč, v katerih bi se mogel tako nakopiti, kot v mestih. Mi pa potrebujemo za dihanje čistega, primernega z vodo nasičenega zraka. Če je zrak prevlačen, telo ne more oddajati lastne vlage vanj, če je pa presuh, popije vodo, kjer jo dobi in zato jo vsrče tudi iz naših sluznic, in jih osuši. Eno kot drugo pa je podlaga boleznim z bog takozvanega prehlajenja.

Če je pa zrak čist, kot na deželi, potem

to razlike v prenasitčenju in podnasitčenju zraka z vodeno paro ne pomenijo mnogo, ker ni kalov, ki bi na razdraženi ali celo vnetju naklonjeni sluznici mogle priti svoje uničevalno delo.

V ostalem pa zrak, osebno na golo kožo sam ob sebi, odnosno s svojo temperaturo ugodno vpliva, in izvaja nanj takozvane termične dražljaje, s čimer učinkuje zopet na cirkulacijo v koži.

Ne dosti bolj srečen kot glede zraka, je mešan tudi glede luči. Zlasti v vsemestih je mnogo stanovanj, v katere nikdar ne posije solnce, ki je za razne bakterije, osebno za bacile tuberkuloze, naravnost strup. In vendar vemo da je solnce izvor vsega življenja, da brez njega ni nobenega prospeha, nobenega razvoja.

Ako razstavimo solčno svetlobo na spektralne barve, vidimo, da vsebuje glede učinkovitosti v bistvu trije vrste žarkov: srednji rmen in zeleno barvni deli svetla, rdeči in ultravijolični barvani se ponašajo s toplo, modri, vijolični in ultravijolični pa s kemičnimi žarki. Ti tudi povzročajo, da se globoko v koži zasejajo pigmenti (barvilo), prisihi kvisku, tako da zdej njega koža ogori.

Dasi ne prodre solnični žarki globoko v naše telo, pa vendar na površini opravijo mnogo dela, ki pridi globoko ležečim organom, posebno pa krvi v prilog. Nabodre presnovo v stanicah, in napravijo, da se barvilo rdečih krvnih teles živahno gradi in sestavlja. In kako upliva solčna zlat svetloba na našo voljo! Kaj nisi še nikdar občutil more deževnega mračnega jesenskega dneva, in nikoli ne oživljajoče osvobodilne sile zgodnjega pomladanskega jutra!

Kogar veseli še voda, pride na svoj poseben račun! V bistvu vpliva na kožo in organe tako kot zrak, samo hitreje, izrazitejšo in enakomernejše. Najprvo krči žilovje na površini, potem pa razširi, in do seže, da pridrvi več krvi v površine žilovja, s čimer se notranji organi razbremenijo. Kdor plava, dela tudi muskularno; za odvajanje nastale toplote pa skrbi voda, ki te sproti ohlaja. Vrh tega ti voda, posebno pa valovi masirajo kožo in mišičevje. Dobiček torej na vse strani.

Solčne, zračne in vodne kopeli so silno učinkovita sredstva, da se utrdimo. Naši nenaravni življenjski odnosi, osebno pa naša moderna obleka, so večina ljudi spravili ob sposobnost točno in pravilno regulirati temperaturo. Naša koža je pozabila ob pravem času in primerno svoje pore (luknjice) odpirati in zapirati, in tako pravilno razdeljevati in razpošiljati odnosno odvajati kri iz mesta na mesto. Zato naj se tudi koža navadi telovaditi, in obolenj z bog prehlajenja ne bo več.

Kjer pa telo napreduje, se razvija, se utrjuje in razstruplja, tam je deležna tudi duša priobrnjenih dobrot. Z ojačenjem telesnih sil se uravnovesi tudi naše čustveno življenje, naša razdražljivost se umakne iz ravnosti in miru, in odmori zbog izčrpanosti so vedno krajši in redkejši. To velja tudi za rekonvalescentne po vseh mogočih boleznih, ki začno po zdravniškem nasvetu uporabljati v dosegu izgubljenih moči solnce, zrak in vodo uspešno v svoje okrevanje, potem pa se odločijo za nekaj vrst dopolnjujočih se sportov in jih pametno izvajajo.

Končno ne smemo tudi prezreti psihološkega vpliva in pomena, ki ga ima sport v obče na naše hotenje, na našo voljo. Pogosto mora sportni raznolik, naglo se menjajoče situacije sam zaznati in dojeti, mora v to svrhu uriti svoje čute, osebno oko in uho, mora razlagati z živo prisotnostjo duha in se mora prav tako hitro, da v trenutku odločiti, kaj velja storiti. Tako je sport rojen sovražnik neodločnosti in cincaivosti. Hitra prevadnost, nagel, a jasen pregled situacije, odločen ukrep, vo dajo do zaupanja v samega sebe, do energije, do vstrajnosti, do podjetnosti in poguma. Ker so ti procesi združeni z občutkom ugodja, se čuti tudi svobodnega, vselega, vedrega, čiliga in svežega. Uspehi ne izostanejo, in ne priznanja; zato vzbuja sport veselje do udejstvovanja, do tekmo vanja, do zmagovanja, do uspehov, do priznanja in ponosa. Sport pa tudi šola znanje, uči obvladati se, odreči se, zmagovati nad samim seboj, uči začetkom umevno pojavljajoče se afekte krotiti, potlačiti, in psihično ravnotežje, miš in premislek spoštovati

A. P. Čehov:

Letoviščarji

Na železnični postaji nekega letovišča se sprehajata mladoporočenca. On je bil ovil desnico krog njenega pasu, ona pa se je ljubko naslonila nanj. Oba sta bila zelo srečna. Luna ju je opazovala skozi raztrgane oblake in si namrgodila obraz. Bila jima je najbrž nevoščljiva in se je jezila nad svojim dolgočasnim devištvom, katerega ji nihče ne more vzeti. Zrak je bil čisto miren in prenasitčen od vonia po bezgu in krljkovicu. Nekje v dalji, onstran tračnic, se je oglašalo klicanje divjega netelina.

»Kako lepo je to, dragi Aleksander, kako lepo!« je dejala mlada gospa. »Zares, zdi se mi, da o vsem tem samo sanjam. Pogled samo, kako udoben in prijazen je oni gozdiček! Kako prijetni so tudi ti visoki, molčeči telegrafski drogovi! Kar oživljajo to pokrajino slika, kajne, Aleksander, in nam pripovedujejo, da so tam nekje daleč ljudje... civiliziran svet. Ali se ti ne zdi razveseljivo, če ti veter tiho prinaša na uho ropotanje bližajočega se vlaka?«

»Da, seveda... Toda, kako imaš vroče roke! To je zato, ker se tako razburjaš. Varja... Kaj pa bomo imeli za večerjo?«

»Mrzlo juho in piščanca... enega bova imela oba dovolj. Zate pa sem poslala v mesto še po sardine in jesetrovino.«

Luna je skrila obraz za oblake ko da bi bila njuhala tobak. Pogled na človeško srečo jo je bil spomnil na njeno lastno samoto, na njeno samotno ležišče v gozdovih in dolinah.

»Vlak prihaja!« je zaklical Varja. »Kako je lepo!«

V daljavi je bilo videti troje žarečih oči. Postajni načelnik je stopil na progo. Na tračnicah so tu in tam zableskele signalne luči.

»Še vlak pusti mimo, potem pa pojdiva domov.« je dejal Aleksander in zazdehal. »Kako lepo življenje imava tu, Varja, tako prijetno, da je kar zares neverjetno!«

Črna pošast je skoro brezšumno spolzela mimo nju na postajo in se ustavila. Skozi slabo osvetljena vlakova okna je bilo videti zaspale obraze, klobuke in ramena.

»Ah, ah!« se je oglašilo iz enega izmed vagonov. »Varja in njen mož sta nas prišla iskati! Evo jih! Varja... Varja! Tu smo!«

Iz vagona sta poskočili dve majhni deklici in se vrgli Varji krog vratu za njima se je prikazala debelušna, postar-

na dama in nato visokorasel, suhljat gospod s sivimi zalizci, potem dva s prtljago otovorjena gimnazijca, za gimnazijcemata guvernantata, za guvernantata babica.

»Vidiš, zdaj smo pa tudi mi tu, ljubček, evo nas!« je pričel gospod z zalizci in stisnil roko mlademu zakoncu. »Gotovo si nas že dolgo nestrpno pričakoval! In jezil si se na strica, ker ga tako dolgo ni bilo! Nikolaj, Konstantin, Nina, Fifa... otroci! Poljubite bratrance Aleksandra! Vsi smo prišli k tebi, vsa družina, tako za tri ali štiri dni. Upam, da vama ne bomo v nadlego? Kaj? Kar odkritosrečno mi povej, prosim!«

Ob pogledu na strica in njegovo družino se je mladi par strahovito prestrašil. Med tem, ko ga je stric nagovarjal in poljuboval, je Aleksander gledal sledečo podobo v mislih pred seboj: z ženo bosta morala prepustiti gostom vse tri sobe, pernice in prešivane odeje; jesetrovino, sardine in mrzlo juho bodo kar hipoma pojedli, Bratrance bodo trgali rože, polivali črnilo in razsajali vsepovsod. Teta pa bo vse dni govorila samo o svojih boleznih (o trakuilih in bolečinah pod srčno duplino) in o nepozabnem delstvu, da je po rodu baronesa plemenita Flintchova...

Aleksander je ves razjarjen gledal svojo mlado ženko in ji šepetal: »K tebi so prišli... Da bi jih vrag pobral!« »Ne, k tebi!« je odvrnila ona ježno in neievolino. Postala je bila čisto blede. »Saj to niso moji sorodniki, ampak tvoji!«

Potem pa se je okrenila h gostom in jim s prilaznim pozdravnim nasmehom dejala: »Srčno nam dobrodošli!«

Luna se je bila prikazala spet izza oblakov. Zdelo se je, da se smehljala in raduje, ker nima nobenih sorodnikov. Aleksander pa se je obrnil v stran, da bi pred gosti skril svoj razkačeni in obupan obraz. Izbral je svojemu glasu prijazen in iskren ton in dejal: »Srčno nam dobrodošli, ljubi gostje! Srčno nam dobrodošli!«

P. K-n.

L. A. Krylov:

Orel in kure

Da solnčnega bi se nadihal dne, car ptic je pernatih pod nebom plaval in tam se je izpreletaval, kjer bliski se rodé. Na konec iz oblakov visočine spusti se nižji car na skedeni, da se odočine.

Za orla sicer ni, da sedel bi vrh skedenja,

a carska glava ima svoje muhe slednja, Morda skedenj je hotel dati čast, morda, da sedel bi po činu imenitnih, ni bilo blizu hrasta, ne pečin granitnih. Ne vem, kakova misel orlu je prišla, da tam je samo malo posedel pa že na drugi skedenj sest je šel. Ko kura čopka to zagleda, priteče modra ji iz ust beseda: »Zakaj-le orle tak čast? Zastran poleta pač! Mar ne? sosed! A prava reč! Če smo pri volji, s skedenja na skedenj tudi me zletimo, le take bebe me nikar več ne bodimo, da orlov bi sloves od nas bil boljši. Oči in nog imajo toliko kot mé. In videla si prav ta čas, da nizko letajo kot ti in jaz.« Dovolj postane orlu kurleza blebeča ter reče: »Prav imaš, a vsega ne! I nižje orl nego kura leta, nikdor pa pod oblake se kura ne popne!«

Kadar talente sodite, le brez potrebe ne iščite njih slabosti, čutite, da i sile i krasote v njih je dosti, uméjte rjši vi, se dvigniti do njih kreposti!

Prevel B. Vdovšč.

in ceniti. Kdor premaga samega sebe, je zmagovalce.

Končno naj še omenimo, da izvajanje sporta zahteva tudi rednega in tečnega prehranjevanja in da ob živahnem pomnoženem presnovljanju skrbi za prvovrsten red v našem telesu tudi v tem pogledu.

Da ni sport pametno in pravilno izvajati, samo izredne profilaktične važnosti, ampak da je jako primeren, seveda pod zdravniškim nadzorstvom, ob raznih boleznih, leži na dlani. Zvezan z mogočnim premikanjem je priporočljiv v prvi vrsti ljudem, ki nasklanjajo k debelosti; ljudem s slabo prebavo, slabim tekom in spanjem, s krv-

nim zastojem v raznih organih. Nadalje je priporočljiv pri gotovih boleznih presnove, pri lahkih slabokrvnostih, pri gotovih srčnih, da celo pljučnih boleznih, seveda v teh slučajih pod vednim zdravniškim nadzorstvom. Isto velja za muskularne vaje. Posebno ugodno pa vpliva sport pod milim nebom na nevrasenike in druge živčno bolne ljudi. Vse to okrepi in ureja presnovo, jih razstruplja, jih bodri, odvaja od obupanja in mračnih misli, jih tolaži, miri, jim daje vero v lastne sile, v boljšo bodočnost, v lepoto življenja. In s tem je pridobljeno vse. Tako zmagojuje nad samim seboj, in s seboj nad življenjem.

Tenis

Dva šampiona na odprtih prostorih: Američan William Tilden, svetovni prvak v tenisu za l. 1925; Suzana Lenglen, svetovna prvakinja za l. 1926.

Pred vojno deloma tudi še prva leta po vojni je bil teniški sport pri nas razmeroma malo razširjen. Razumljivo; primanjkovalo nam je tedaj še igrišč, kojih vzdrževanje tvori največje denarno postavko v celokupnem proračunu tega lepega sporta; pred vojno pa je poleg tega igral tudi veliko vlogo nacionalni moment ki je teniški širokim krogom naše inteligence malone osovražil in mu udaril sramotni pečat frakarskega sporta, ki ga mi Slovenci že zavoljo tega nismo smeli gojiti, ker je bil privileg med namij naseljene nemške buržoazije. Ta moment je res da po vojni odpadel ostala pa je v nezmanjšani jakosti denarna ovira. Šele ko se nam je posrečilo dobiti na razpolago nekaj novih igrišč (predvsem seveda v Ljubljani, pa tudi ponekod na deželi, v manjših mestih in celo trgih), ki so zbog zmernega prispevka dostopna tudi srednjim slojem, šele tedaj se je jel tenis vdomeževati tudi pri nas. Prihujbil se je našim ljudem neverjetno brzo; danes ga goje že vsi vprek: moški in ženske, solidni, vmerjeni svet in mladež, poročenci in samci. Eni ga vzamejo bolj z resne plat in bi hoteli samo tekrovati in — zmagati seveda, drugim zopet ni toliko do bola kakor do raztresenja in ubijanja časa. Prvim kakor drugim pa je tenis najlepše razvedrilo v lepih solnčnih dneh.

Kakor domala vsem sportskim panogam je tudi tenisu domovina Anglija. Tam ga še danes najraje igrajo — kakor pred 50 leti — na travnatih igriščih (odtud tudi ime lawn-tenis). Iz Anglije se je hitro razširil po kontinentu, najprej v Franciji in od tam v Italijo, Nemčijo, Avstro-Ogrsko in skoraj istodobno so ga začeli igrati v anglosaških deželah onstran oceana (v Zd. državah Severne Amerike, Kanadi, Avstraliji). V vseh deželah so sprva gojili tenis na travnatih igriščih, ki so brez dvoma higijeničnejša in manj opasna igračem (v kolikor je igranje tenisa sploh apasno!) kakor takozvana trda igrišča, ki pa imajo pred onimi to prednost, da je njih vzdrževanje neprimerno cenejše. Zato igrajo danes tenis povsod več del na trdih igriščih; lawn-tenis v prvotni obliki se je ohranil (deloma) le v Angliji in Severni Ameriki.

Tenis je izredno zdrav, morda najbolj zdrav sport. V tem pogledu mu gre nedvomno prednost pred vsemi drugimi igrami na prostem (nogomet, rugby, hakena itd.). Sportnik, ki goji tenis, ima priliko, kretati se na svežem zraku v solncu, razmajaati si mišice na nogah, rokah, da celo trebušne mišice opravljajo pri igri veliko delo. A ne deluje

tenis samo fizično na človeka krepilno in zdravilno. Pri nobenem drugem sportu ni potrebna tolika prisotnost duha in psihična energija kakor baš pri tenisu, kjer je treba včasih v drobnu sekundo premisliti in izvesti pravilni udarec. Tilden sam je izjavil: Tenis se igra 40% z nogami, 40% z glavo in 20% z rokami.

Velika prednost tenisa zlasti pred nogometom je v tem, da ne vzgaja in ne razvija nikake surovosti. Igrač je eminenten družabni sport; igrač srčne kulture se pri njem ne bo pokvaril; kdor pa je od narave nagnjen k surovosti, ne

Dva šampiona na zaprtih prostorih: Francoz René Lacoste, prvak Zedinjenih držav za leto 1925 (zgoraj); Francoz Jean Borotra, prvak Francije za l. 1925

bo nikjer drugod lažje spoznal kakor pri tenisu kako malo doseže človek s surovostjo. In s tega, predvsem s tega razloga svetujemo vsakomur, ki mu dopuščajo sredstva in bi rad gojil katerikoli sport: odloči se za tenis!

Prvi teniški turnir se je vršil leta 1877 v Wimbledonu v Angliji. Udeležilo se ga je 22 tekmovalcev; prvo nagrado je dobil Anglež Spencer Gore. Od tedaj se vrše v Wimbledonu redno vsako leto turnirji, in zmagovalci na teh turnirjih slovi za poloficijskega svetovnega šampiona v tenisu. V vojnih letih so bili ti turnirji ukiniteni; obnovljeni so bili leta 1920. Značilno za veliki razvoj tenisa po vojni je dejstvo, da niso od leta 1920 niti enkrat triumfirali Angleži, ki

Tenis na aeroplanu: dva drzna ameriška letalca igrata tenis na krilu letedečega zrakoplova.

Letošnja plavalna sezona

Planinstvo je razvilo v našem narodu velik zmisel za umevanje in uživanje prirodnih lepot, ki nam jih nudi v odlični meri romantika naše krajine. Žal, da se je šele v zadnjem času pričelo večje zanimanje za privlačnost vodnega sporta, dasi imamo na razpolago dovolj jezer in rek, ki omogočajo udejstvovanje te poleg planinstva ene najidealnejše panoge telesne kulture. Tudi v tem oziru smo zelo zaostali za drugimi narodi. Pogledmo na primer Dunaj ali Berlin. Donava in Sprece sta edini reki v teh mestih in vendar je dosegel plavalni sport v teh sportnih središčih naravnost velikanske višino. Tu se plava v vseh stilih, akače, jadra, vesla in na stotisoče ljudi se udeležuje v vodnem sportu, čeprav ne vedno iz sportnih vzrokov. Poleg tega pa tudi klimate matične razmere tamkaj niso nič boljše, če ne morda še slabše kot pri nas.

Komaj štiri slabe mesece se nam nudi prilika, da gojimo vodne sporte. Zadeva nas samih je, da ta pičli čas temeljito izrabimo, ko nam vendar neposredna bližina Save in Ljubljane nudi dovolj prilike za to. Komunalno skrbstvo je sicer v zadnjem času to stremljenje precej podprlo z zgraditvijo ljudskega kopališča ob Ljubljani, a vendar še ne dovoljno. Njegova nadaljna skrb in briga se mora usmeriti v zgraditvi zimskega kopališča. Da se to zgodi, pričakujemo že v bližnji bodočnosti, posebno v očigled vsehstranske modernizacije našega mesta.

Menimo, da lahko z optimizmom gledamo na nadaljnji razvoj vodnega sporta sploh, posebno pa plavalnega. Napredek v plavalnem sportu se vidi že v tem, da se pojavljajo pri nas plavalci, ki gojijo najbolj napreden način plavanja, crawl, v skakalnju pa smo dosegli prav mojstrsko višino. Naš najboljši skakač Kordelič se namerava letos udeležiti se nekaterih važnih skakalnih tekmovalj v tujini. Nadaljnja etapa v razvoju našega plavalnega sporta bo, da s pridobitvijo v načinu plavanja združimo še kvantitativno napredovanje.

Program letošnje plavalne sezone je jasno podan. Naloga naših sportnih klubov in njih nadrejene instance plavalnega podseveja je, da v prvi vrsti skrbijo za najizdatnejšo propagando za plavalni sport. Zato naj vsebuje delovni program teh organizacij priveditve propagandnega značaja v vseh naših večjih krajih, ki leže ob Dravi, Savi, Sori in Krki. Ta program je lahko izvedljiv, ker bo našel razumevanje vseh onih činiteljev, ki so na ta ali oni način poklicani skrbeti za narodovo zdravje.

so poprej sloveli za najboljše igrače. Leta 1920 je zmagal v Wimbledonu Avstralec Patterson, leta 1921 in 1922 Američan Tilden, 1923 Američan Johnston. Leta 1924 in 1925 pa sta prvič, odkar obstoja wimbledonski turnir, pridobila njegovo trofejo za svojo domovino Francoza Borotra oz. Lacoste. Damsko prvenstvo je odnesla v Wimbledonu zdržena od 1920 do 1923 francosinja Lenglen, leta 1924 ga je dobila mis Mac Kane, 1925 pa zopet Lenglen. Druga velika vsakoletna teniška prireditve je tekmovalje za Davisov pokal. Od leta 1900, ko se je prvič vršila mednarodna borba za to dragoceno sportsko trofejo, so zmagali Američani devetkrat, Avstralci petkrat, Angleži štirikrat. Po vojni je samo leta 1919 zmagala Avstralia, vsa druga leta so zmago odnesli Američani. V semifinale so prišli l. 1919 Anglija, 1920 Avstralia, 1921 Japonska, 1922—1924 Avstralia, l. 1925 pa Francija.

Pričakujemo, da bomo imeli priliko tekmo letošnje poletja propagandna tekmovalja tudi zunaj Ljubljane. Potem bo bilanca letošnje plavalne sezone aktivna in prireditelji si bodo lahko šteli v zaslugo, ker bo vsled tega naš plavalni sport hitreje napredoval.

Ali je alpska vožnja res preizkušnja za avtomobile?

Nedavno je »Neue Freie Presse« priobčila članek neznanega pisca pod naslovom »Kako preizkusiti moderni avtomobil«. Pisec izjavja, da je le v večjih in bogatih državah z veliko lastno industrijo mogoče zgraditi posebna dirkališča; tako imajo posebne dirkalne ceste, da celo amfiteatralno stavljen na dirkališča v Ameriki, Angliji, Franciji, Italiji in Nemčiji. Avstrija da vzlic svoji jako avtoindustriji še ni imela sredstev zgraditi kaj sličnega in kakor ocena je veljala udeležba in uspeh na vsakoletni alpski vožnji. Leta je tvorila do sedaj vedno večjo prireditev, dokler ji ni bil teritorij Avstrije premajhen in se torej razproštila v zvezi z avtokonkurenco jugoslovanskega Avtokluba tudi na ozemlje kraljevine SHS.

Pisec razmotriva potem problem preizkušnje in priha do sklepa, da je 14dnevna turna vožnja mnogo prevelika naloga za avtomobile, češ, da si mnogo tovarn in še več sportnikov ne more dovoliti takega luksusa, da po-

stavi le za reklamo voz v promet, ki ga nato mesec dni ne more uporabiti, da so finančne težkoče velikanske in da so ostale težkoče še večje. Katero so torej le ostale težkoče? Predvsem »veda leži« v značaju motorja in voza. To pa namerava alpska vožnja: pokazati, katerega tipa je resnično kaj vredna »vzdrži res brez tekoč in večnega popravljanja 14dnevno turo. Res je, da se sportniki morda ne bodo mogli v izdatnem številu udeležiti v turah, a kolikor smo informirani, bo Avstrija svoje najboljše vozače poslala v boj tudi baš z najboljšimi stroji. Da se pa ne bi udeležile avtomotorice zaradi finančnih težkoč je pa — milo rečeno — jako malo verjetno. Saj je najboljša reklama za podjetnike, ako preteče voz to izrazito preizkušnjo progo. Kakor smo že pred kratkim omenili, so kondicije take, da jih izvrši le najboljši material in najsigurnejši vozač, vrhutega je v programu dirke hitrostna, zavorna, vztrajnostna tekma, tekma na vzdržljivost in penjanje. Ta tekma je vendar izrazito preizkušnja.

Pisec članka v dunajskem časopisu predlaga 24urno preizkusno vožnjo. Da je to na eni strani preveč, na drugi strani premalo, je vsakemu vozaču jasno. Seveda bi na 24urni vožnji bilo dovoljeno menjanje vozačev; a vozač pozna po prvi rundi — vožnja naj bi se vršila na cesti, ki je za promet zaprta in tvori v sebi zaključno dirkališče — še celo dirkališče in vsakdo, ki je sedel za volanom, dobro ve, da je nekaj različnega vozi po znanih in po znanih cestah. Ni voza, ki bi pa delal 24 ur zaporedoma. Tako delo opravlja eventualno traktor, t. orni voz v vojnem času. Normalna mašina dela na dan kvečjemu 14 ur, že zaradi tega, ker dašje vožnje ne premore vozač. Da bodo na progi tudi klanci, je sicer majhna preizkušnja za penjanje avtomobilov, ne pokaže pa kvalitete motorja. Motor potem dalje časa dela normalno na ravni cesti z najmanjšim naporom, potem par minut z drugo ali prvo, nato pa ima zopet čas, da se ohladi in počaka do prihodnje runde, kjer je zopet klanec. Kdor garantira takemu motorju, da prepelje Ljubelj, ki ga alpska tura dvakrat križja.

Končno se predlaga, da naj bo avstrijska alpska vožnja ločena na dva dela. Kratka avtovožnja za amaterje (sic!), ki naj obsega 3 do 5 dni, in 24urno krožno tekmo za avtomobiliste trdke.

Ze zopet vidimo tendenco izločiti po receptu letos izdane »Reklamenverbotliste« tovarne od sportnih dirk. Reči pa moramo, da je sicer vozač važen faktor za uspeh dirke, da pa v motornem sportu igra na vsak način tudi stroj toliko vloge, da mu moremo pusti mesto za udeleževanje.

Sicer prirejuje dirko predvsem Avstrijski klub — a vendar imamo mi v Jugoslaviji vsaj toliko besede, da gre prireditelju po našem oziromu in ob naši izdatni soudeležbi. Mislim, da bi bilo nesportno in popolnoma napačno, ako bi hoteli resno poizkušnjo vozov izpremeniti v turno konkurenco amaterjev; specialne fabrikate, ki naj pokažejo nove ideje v konstrukcijah, v praksi pa bi pustili teči za 24 ur v kletki, da uvidimo, kakšna je morda vzdržljivost akumulatorja. Tako konkurenco vzdrži tudi slabotni stroj prav dobro, posebno ako ne gre izrecno za štedenje bencina in olja. Tem težje je ločiti kvaliteto dveh vozov, ki delata na prvi pogled enako, ki je pa njih različnost v materialu ali konstrukciji evidentna po 14dnevni normalni ali vsaj kolikortoliko normalni uporabi.

Pri naših sportnih motornih prireditvah pa nečemo le imeti užitka gledanja in drukanja, predvsem se hočemo učiti iz prakse za prakso, za vsakdanji promet in za nadaljni razvoj konstrukcij. Turni voz je postavljen nalogi, da prevaža gotov tovor v najrazličnejših prilikah na cesti, zato spada njegova konkurenca na cesto, dirkalnim tipam pa naj ostane prejkoslej rezervirano dirkališče. Amaterji naj se pa magari vozijo 24 ur v krogu pa naj si bo že v Avstriji ali kjerkoli — mi jim bomo ploskali...

F. L. Y.

Izletniki, čuvajte planinsko floro!

Jaro Hilbert:

Kairo in njegova arabska četrt

(Dopis »Jutru«).

Kairo, sredi maja.

Vroč, zrak miren, solnce visoko. Pripeka kakor bi hotelo vse uničiti. Ulice prašne, mestoma polite izparevajo. Sinje nebo oživilno z brezštevilnimi jastrebi, skozi zrak se nosi njih vršič.

Ulice nabito polne. Arabci, Sudanci, Nubijci, Turki, Perzijanci, Levantinci se prerivajo v pestrih galalijah. Žene s polzagrnutimi obrazji, bele, črne, rjave, v črnih do tal segaajočih oblekah se počasi šetajo, ogledujoč si razno robo, izloženo v malih trgovinah. Pocestni trgovci ponujajo svoje blago, vsak s svojo melodijo, ki spominja bolj na upitje pijanca kakor na petje. Ta ima kumare, oni vodo, ta krompir in zopet zelenjavo, tam zopet kruh, in sladkarije in cigarete, vpitje, vpitje samo vpitje...

V kottičkih sede črni Sudanci, večnoma starci pred seboj razprostri pri s peskom; za mali piaster pove preteklost, bodočnost, srečo in nesrečo. Da, razodene vse to, vse samo iz peska. Ob hišah leže leni umazani postopači in spe, obsuti z muhami. Nikomur niso in

njim ni nihče v napotje. Spe, kje naj spijo!

Po cestah v gneči se podijo vozovi, avtomobili, v male vozove vpreženi osli; felahi na oslih; velblodi obloženi s kavo; kmetje goneč črede ovac; vse to se drugo v drugo vali in preriva ves božji dan. Smrad in puh iz arabskih kuhinj. Težak zrak.

Tam! Kaj se je zgodilo? — Pretep. Galalije strgane, kri teče, pretep se širi. Že se jih ruva pet — šest, deset — Zakaj? Malenkost! Samo za besedo. Bogine, kako udrihajo! Šauviš miru, Končno popade prvega za vrat in ga tira na garakol. O, ta bo tepen! Tepen? Seveda, zakaj se pa pretepa! Batine so najboljše kazen... Vendar glej, vsi pregovarjajo šauviša. Prej so se pretepali, a zdaj prosijo za aretiranca. Kako ne bi, saj ne smejo pripustiti, da bi bil tovariš uradno tepen — na golo telo z bičem! Brr, kako neprijetno!

Ja salam! O, dobri so ti šauviši! Za bakšiš store vse. Izpustil je aretiranca. Glavna pretepača sta zopet prijatelja, držita se okolu vratu in gresta mirno. Klofuta. Saj sta prijatelja. In gresta dalje...

Ja salam, ja salam! Ubogi šauviš, težavni so posli. Zakaj ne bi smel Arab z vozičkom tod? Eh, ne sme! A on ho-

če tod — trdovratna duša! Šauviš ne dopušča, — Arab hoče — a ne sme. Ze pet minut se prerekata, deset, o, kje bi že bil lahko tudi kmet z osličkom. Končno — ja salam, končno je šauviš pripoznal, da pojde kmet po tej ulici. Zakaj ne? Saj kamela sme tudi pred dirjačo avto. Kamela, ta že. Otroci, to je nekaj drugega...

Krik... O, kakšna rana! Ubogo dete. Ampak otroci ne spadajo na cesto! Kako naj bi sicer avto vozil, saj je že kokiš preveč... Maleš maleš — tempo — sofer ne more muditi časa... Prah. Solnce pripeka dalje. Na stopnicah sedi slep otrok in poje. — La illah ej Allah, Mohamed rašul Allah... Njegov drobn glas prekrčičujejo sirene, riganje oslov, zvoncev voz.

Tu nekdo ponuja ribe — solnce pač dalje —: Daj Allah pošli lačnega, usmili se bo mejeza bremena...

Z višnje plane jastreb. Dobro vihti in odnese lepo ribo. O, Allah, velik je Allah milostljiv je Allah. Srečen je prodajalec, saj Allah mu je naklonjen, — sit je jastreb...

Dobrodušni Arabi. Oni so pametni, Evropejec je neumen. Saj ga je tako lahko goljufati! Sedaj imajo Arabi čisto vest. Rhamadam, veliki post, je minil in Allah je milostljiv vse odpustil.

Zdaj se lahko slepari na novo.

»Koliko? 30 piastrov? Deset!«

Oh kako bi revež samo za 10 piastrov da stvar, ko je vendar med brati vredna 30!

»Deset!« —

No, enajst!

Dobra kupčija. Evropejec je zadovoljen, dobro je kupil, za tretjino; kaj je to! Smešna cena. Kako se da Arab omečiti!... A Arab? Saj je dobro prodal! Kakšen dobiček! Kako so vendar Evropejci trapasti! No, zadovoljen eden in drugi — to je kupčija...

Repot, ropot, ropot. Oče pretepa sina. Kradel je... »Di nala buk!« tako robantni oče — proklet bodi tvoj oče! Tako preklinja sebe in pretepa sina, saj ga lahko ubije, če hoče. Zakaj ga torej ne bi pretepal!

Godba. Kako živa in bučna je arabska ulica! Kak živahno zasvirajo galdaši. Sami gajdaši, le eden je bobnar, eden pa je žongler. Ne, dva. Tudi bobnar je žongler. Kapelnik meče svojo taktilko, zavrti jo nad glavo, zavrti jo za hrbtom, vrže jo med nogama visoko v zrak in jo vjame. Seveda saj je žongler in je ponosen na svojo umetnost. Ljudje ga občudujejo, godbe ne poslušajo. On, to je nekaj! In bobnar je njegov konkurent. Svoja dva tolkača vihti

visoko po zraku, udari v boben, ju vrže pod noge, roke križem v zrak in to vse v ritmu in taktu. O, kako znajo. Za slovo še eno nato se odpravijo dalje. Izgubljajo se na onem koncu Za njimi se kakor val zagrinja ropot, vpitje in večni dirndaj. Še visoko je solnce, še daleč je do večera. Skozi sinje ozračje se nosijo številni jastrebi.

Med najboljšje zgodovinske povesti

Štejem Budalov

Križev pot
Petra Kupljenika.

Povest se godi v protestantski dobi na Slovenskem.

ena broš. 17.—, vez. 22.—, poštnina 1/2

Naroča se v
Knjigarni Tiskovne zadrage v Ljubljani.

Kulturni pregled

Slikarska razstava J. M. Gorupa in B. Jakca.

Jakopičev paviljon od 23. maja do 13. junija

Slovenska upodabljajoča umetnost, ki je postala predmet zanimanja širših slojev javnosti šele z nastopom našega impresionizma po razstavi v Mestnem domu l. 1900, je doživela po svetovni vojni precejšnjo evolucijo. Predhodnik in učitelj vseh naših pomembnejših impresionistov, slikar Azbe v Monakovem, je umrl še predno so se njegovi učenci docela uveljavili v domovini. Grohar je omahnil sredi kipečega razvoja. Za njim so ostali: Jakopič, Stern, Vesel in Jama, ki še danes visoko drže prapor svoje umetnosti. Ob teh najmarkantnejših mejnikih slovenskega impresionizma se je razvilo še nekaj talentov. Omenil bi Frana Tratnika, ki je že pred svetovno vojno precej izstopal s svojimi risbami. Potem je prišla vojna — Tratnik je zajel njeno grozo v »Begunci«. Ko je pa vihra minila, je jela stopati na plan nova generacija.

Najprej je prišel Anton Gojmir Kos, danes priznan slikar dekorativne smeri. Za njim je prigrmel cela revolucija. Reklji so ji ekspresionizem, in na čelu sta korakala kiparja in slikarja brata Kralja.

I. Pod geslom ekspresionizma je nastala in zdržema rastla nova struja, ki je kmalu poteknila za seboj še druge: kiparja: Ivana Napotnika in Toneta Kosa ter slikarje: Vena Piona, brata Draga in Nandeta Vidmarja, Božidarja Jakca, Frana Zupana, Frana Stiplovskega, Marijana Mušiča in Lojzeta Spazapana. Ta imena so se z večjim ali manjšim odmevom ponavljala pri nas zadnja leta vselej, kadar je bilo govora o novi upodabljajoči umetnosti. A skupina — katero je slednjič logično zaključil s konstruktivističnimi drznostmi Avgust Cernigoj, ki je krenil od umetnosti na utilitaristična pota arhitektonskih eksperimentov — ni ostala prevratniška samo z dejanji, ona se je tudi na zunaj opredelila napram domačim in tujim umetnostnim pojavom: naraščaj se je združil v »Klub mladih«, ki je l. 1922. korporativno nastopil v Beogradu, l. 1924. razstavil v Hodoninu na Češkem, lanko let, pa v Splitu in sedaj pripravlja razstavo v Sarajevu. Najmočnejše slikarske individualnosti med »mladimi« so bili in so še danes: brata Kralja, Pilon in Jakac. Ti štirje vodijo: prva dva s pobudo, Pilon z nepretrganim resnim študijem, Jakac — no, Jakca si bomo pobjež ogleдали v nastopnih vrstah.

II. Prišel je iz mehke dolenske pokrajine, iz mirnega, romantičnega Novega mesta, kjer so domačinom gotovo še danes v spominu burni umetniški dnevi iz l. 1920. Takrat je segel val umetnostne prekucije od Ljubljane do Novega mesta in se ni omejil samo na eno panogo umetnosti. Mešalo se je vse križem: literatura, slikarstvo, glasba. A »mladi« so prešli blagoslov od »staršev«, zakaj ž njimi sta bila Jakopič in Tratnik. V družbi ž njima so morali prekmalu uvideti, da v pojmovanju čiste umetnosti ne more biti razlike med mlajšo in starejšo generacijo. Pota in izrazna sredstva so lahko dvema strujama različna, cilji pa — če so iskreni in če imajo opraviti z resnično umetnostjo — ostanejo isti, skupni. Razlika je torej samo formalna in se bolj vidi kot je notranje utemeljena.

III. Iz Novega mesta je torej priromal Božidar Jakac. Razstavil je v Ljubljani prvič septembra 1918. Predstavil se je s tremi slikami in se je posled redno udeleževal ne baš redno sejanih razstav. L. 1919. ga najdemo v Pragi, kjer obiskuje 2. letnik splošne slikarske šole prof. Obrowskega. Drugo leto prebije v specialni šoli prof. Thieleja, kjer se prvič poskuša v črno-beli umetnosti z uspehom. Koncem leta priredi šolsko razstavo. Z lesorezi in drugimi grafikami zmaga na celi črti in tako se mu posreči priti v grafično šolo k lani umrlemu prof. Brehmseeju, znanemu nemškemu grafiku. Pri njem ostane dve leti. Medtem pridno razstavlja v domovini (Beograd, Ljubljana, Zagreb, Maribor, Novo mesto). Ko dovrši študij, priredi kolektivno razstavo svojih

del v praškem »Rudolfinu«: okrog sto stvari. Kritika ga ugodno sprejme in mladega moža skušajo prikleniti k temu in onemu podjetju. A Jakac zavrne službo. Njegova mislija je drugačna. Zato se rapoti s častno diplomom, ki si jo je priboril na akademiji. v Jugoslavijo in ostane nekaj časa doma.

Praška študijska leta je Jakac izkoristil tudi za poučne ekskurzije v Nemčijo. Obiskal je Berlin, Draždane, Lipsko, Hamburg in Rügen. Pozneje je videl Italijo; ustavil se je v Padovi in v Benetkah. L. 1925. ga najdemo kot štipendista beograjske vlade v Parizu, kjer se mudi pol leta. Pred zaključkom bivanja v Franciji odpotuje za mesec dni v Afriko. Ogleda si Tunis, Gabes in

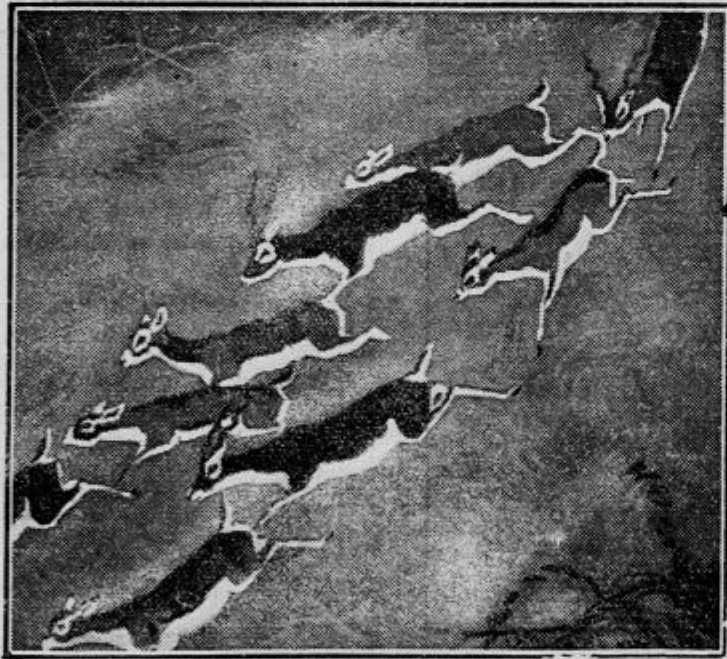

Božidar Jakac: Novo mesto

drugi kraje. Novi vtisi mu razklenjejo peroti — toda sredstva so skromna in slikar na povratku komaj doseže Marseille, kjer mora čakati pomoči od rojakov iz Pariza. Ko pride toli pričakovana nakaznica, sledi povratek v domovino, jeseni l. 1925. pa nastopi službo profesorja za risanje na gimnaziji v Ljubljani.

IV.

Novomeška pokrajina je dala Jakcu pobude za njegove prve lične pejsaže. Sprva je ljubil meglenost, nejasnost, zabrisanost. To je trajalo do konca prve

Josip M. Gorup: Antilope

njegove razvojne faze. Potem nastopi druga doba, doba Jakca-grafika. Z grafikom se umetnik ukvarja celi dve leti in ji posveča vso pažnjo. Šele v zadnjem, najnovšem času, ga zopet zamikajo barve. V roko jemlje pastel in čopič ter slika pokrajino in portret. Polagoma prehaja v nov stil, jasen, razločen, vder in umirjen ter napravi račun z mladostno vihravostjo, ki je živel od gole impresije in ekspresije.

Kakor je pri Jakcu značilen za zaključek prve dobe »Kurent« (risba za nedovršen ciklus iz Cankarjeve povesti istega imena) — na sedanji razstavi

visi celo načrt za tozadevno kompozicijo — tako karakterizira drugo Jakčevo dobo ukvarjanje z grafikom. Sem spadajo n. pr. lesorezi: Mati, Sestra, litografije: V gledališču, Noč i. dr. Tudi Gradnikova »Pisma«, dvobarvni ročni tisk, izšli v jedva 30ih izvodih (nekateri so še na razpolago pri slikarju), datirajo iz tega časa. »Pisma« so bila odlikovana na lanskem razstavi mednarodne dekorativne umetnosti v Parizu.

Poleg tega je napravil Jakac mnogo naslovnih strani za knjige in druge publikacije. Ilustriral je tudi revije. Skice, ki jih je prinesel s svojega potovanja po Afriki, pa so le bežni vtisi. Vendar so ti momenti zanimivi. Na razstavi jih najdemo celo vrsto.

V zadnjem času je imel Jakac napraviti mapo Ljubljane. Namenil se je obdelati jo v litografijah — toda naročila, še vedno visi, dasi bi bilo želeli, da tudi Ljubljana dobi vsaj rahel pendant k Kirinovemu »Zagrebu«.

Na sedanji razstavi vidimo okoli 100 Jakčevih del. Prevladujejo motivi iz Pariza in risbe iz Afrike, pokrajine ter druga dela iz zadnjih treh let.

Jakčeve stvari so raztresene daleč po svetu. Večjo kolekcijo njegovih del ima Narodna galerija v Ljubljani; njegove zbirke in posamezni listi pa se nahajajo tudi v Pragi, v Berlinu, na Norveškem, (Oslo, Bergen), v Parizu in Le Havreu, v Madridu in celo v Tunisu. Poleg domačih razstav se je Jakac udeležil razstav na Češkem (Hodonin, Praga), priredil razstavo v

v Berlinu. V Pragi je študiral dve leti. Imel je za učitelja prof. Loukota, v Berlinu pa se je šolal pri Wolfsbergu, poleg tega je obiskoval pouk še v ateljeju za risanje živali pri prof. Kocu.

Gorup je živel doslej večinoma zase in se ni kazal v javnosti. Razstavil je samo dvakrat javno — obakrat na tujem: prvič l. 1921. v praškem »Rudolfinu« skupno z drugimi dijaki, drugič v Hodoninu. Edina njegova doma znana delo je načrt za dekoracije na l. lovski razstavi ljubljanskega velesejma.

Mladi Gorup je naklonil vso svojo ljubezen in vse svoje slikarske spretnosti naravi in temu, kar je ž njim najneposrednejše sklenjeno: pokrajini in živali. Ta svet Gorup ljubi in ga pročuje ter upodablja zdaj v olju, zdaj v temperi, zdaj v akvarelu. Njemu je poglavita svrha ujeti živalsko življenje na platno ali na papir ne suho, marveč sočno, življensko. On ne slika podobe radi zunanje dekoracije in površne dopadljivosti, temveč zato, ker ga k temu naganja in sili njegovo sodoživljanje. Zato vidimo, da štafaža v njegovi pokrajini povsod odnada. Gorup goji pokrajino tako, kakršna je v resnici: intimno. V prvih letih je slikal krajino iz zanimanja do atmosfere, sedaj je to opustil. Zanima ga v prvi vrsti plastika pokrajine in lokalni kolorit. Vegetacija, živali, gibanje, vtis istinitosti življenskosti — to je Gorupu kardinalni princip, kateremu podreja vse ostale pritlikline.

Temu načelu odgovarja njegov način slikanja. Njegovi volčje, medvedje, bi-voli, pičci, srne, njegove marine in ribe pričajo o solidnem slikarskem znanju in o lepem elanu. Portret in kompozicija sta spriči tega Gorupu nekako oddaljena. Njegovih del je na razstavi okrog 40. Iz njih govori narava, naše planine, njih prebivalci, ki se pokažejo le ljubitelju prirode, naše reke v divjem elementu in morje s svojimi skritimi zakladi. Evo predmetov in sujetov, ki bodo zainteresirali tudi laičko publiko, tisto, ki običajno ne posega umetniških razstav, evo stvari, ki bodo zadovoljile in opazovalca s kritičnim merilom.

VI.

Jakac in Gorup si nista mogla izbrati pripravnejšega časa za skupno razstavo: v dobi, ko vse klije v naravi, je tudi med stenami Jakopičevega paviljona vse tako živo, da te naravnost vabi in kliče k sebi. Če nisi zakrknjen, odrevenel za slehern impulz in če čutiš kaj zveze z življenjem in zdravjem ter ne zametuješ lepote v umetnosti — boš stopil na to razstavo in boš našel na njej vsega v izobilju. Naši dve sliki — Novo mesto od Jakca in Antilope od Gorupa sta le dva skromna izreza iz velikega bogastva, ki se sploh ne da reproducirati. Treba je seči vanj z lastno roko, ga uživati z lastnimi očmi. Šele potem ostanejo vtisi nepozabni in trajni.

St. K.

Hudožestveniki v Beogradu

Iz torza, kar je postala družba Hudožestvenikov po odhodu mnogih svojih članov, se je sedaj formirala nova celota, ki tostran mej Rusije nadaljuje delo v smislu umetniških smeri svoje matice. Ansambel, ki je tokrat posetil Beograd, ni več to, kar je bil leni, namreč družba štirih, petih močnih tvornih osebnosti, ki so jih spremljale po-možne moči in jim pravzaprav ustvarjale le okvir, v katerem so mogle kreirati svoje zamisleke. Letošnja družina kaže vse znake nastajajočega organizma; čuti se duh enotne vzgoje, sled smotrne skupnega dela na podlagi skupne umetniške resnice, ki piete od posameznika do posameznika vezi enotnega razumevanja, enotnega čustvovanja, enotnega duha v interpretaciji človeka iz njegovih potov. Pri sedanjih vzporeditvah so zopet nekako vidnejši sestavni deli, ki se jih Hudožestveniki poslužujejo pri zgradbi posameznih umetniških del na odru. Na osnovno stremenje — obseči bistvo, živce prikazovane osebe in te samostojno živče, izpolnjene kreacije z dogodkom spojit v organizem, ki ga je pisatelj očrtal — se opira neverjetno obsežno psihološko znanje, silna intuicija poznavanja miljeja in dobe, umetniško pojmovana razvrstitev dejanja v prostoru, gest, blesteča tehnika govora, mimike, okus in polno drugih podrobnosti, ki vse pričajo o umetniški višini moškove družine. Naravno so tvorne kvalitete posameznih članov precej različne in zdi se, da se nastajanje novega ansambla vidi in za ceno žrtve močnejših osebnosti.

Hudožestveniki so vzporedili v Beogradu N. Gogolja: »Zemlje«, L. N. Tolstega: »Živce mrtveca«, M. Gorkoga: »Na dnu« in Ostrovskega komedijo »Siromaštvo ni greh«. V slovo so priredili večer Čehova in na univerzi umetniško-literarni večer. Osebnosti, ki sta pri teh prireditvah absolutno

dominirali s svojimi kreacijami sta Pavlov in Križanovska. Pavlov je redke umetniške pojave, čigar znanje in tvorne sposobnosti visoko presegajo povprečnost. Prost vsake programatičnosti temelji neposredno na svoji globoki človečnosti, ki polni vsa njegova ustvarjena lica s silnim žarom prirodnosti in organske zakonitosti. Pavlov ustvarja s pripraviteljstvom in uveljavlja svoje kreacije s podajanjem njihove vsebine in funkcij ob enem. Obilica jih zarja absolutnosti, ker so plod bogate pesniške in miselne nature, ki temelji izven vseh slučajnosti v intuitivnem spoznanju resnice izven dnevnih obrazov in potov. Od tod tudi Pavlova suverenost in moč v zgradbi razvoja, njegova široka, jasna plastika v prikazovanju in izpeljavi notranjega dogodka.

K.

Lojze Dolinar: Matija Gubec (Prehodni dar »Jutra« slovenskim sportnikom.)

Tri operne reprize v Ljubljani

Letos smo dobili v Bohémni še tretjo Mimi. Gospa Lovšetova se je potrudila in naštevala partijo, ki jo ima vsaka primadona na svojem repertoarju. Po Rozumovi in Adi Polojakovi ter še Čaletovi je prinesla Lovšetova pevski vsekakor prva dobro Mimi, zlasti v zadnjih dveh dejanjih. Igralski jo pač še popoln ter izgraja tudi nekatere praznejše prizore. Tudi kostim prvih treh dejanj ji mora gledališka garderoba stilsko urediti.

»Bohème« lajnajo zdaj že dva leti na našem odru; zato so predstave vedno povzrajše. Opere se ni naveličala le publika, nego tudi osebe, ki si dovoljuje zato zmerni več netočnosti. Dejanje se godi pozim l. 1830. v hudem mrazu in snegu. A večina osebja nastopa v poletnih oblekah brez plaščev in ogrtačev; pojo, da silno sneži, a ne vidiš niti kosmice snega; Mimi si želi mufa, ker jo zebe v roke, priletnica pa istočasno nastopa razoglava s slamnikom v rokah. Ga. Poličeva nadomešča bolešno gđ. Thalerlevo.

»Pagliaccio« so bili zanimivi po novi Neddi gđ. Zaludove in novem Canlu g. Knittla. Sicer dalejo tudi to zelo obrabljeno oporo že zelo podomače. Zbor je netočen, tistega ruvanja za stole in valjanja po tleh v 2. sliki je še vedno preveč. Da se poje kar v treh jezikih, tudi ni ugodno poslušalcem. Vse hvale vreden le trud gđ. Zaludove, da je naštevala partijo v slovenščini, dasi le pač ne bo mogla dovolj izkoristiti. V pevskem oziru, dasi brez kolorature, je prav izvrstna; njeva sočni glas jemlje zmagovito vse višine. Nikar pa ni zakon, da mora vsaka Nedda arilo o seleh se púčkah peti na stopnicah sedeč. Izprehajajoč je možno to točko lepše izigrati. Prizora s Silvijem in v komediji je igralski še popolniti. Stopnice so preozke in zato opasne, igri kvarne. G. Knittl nas je prav prijetno presenetil: pel je in igral, kakor že davno ne. Njegov Canlo je prav dobra, močno učinkovita. Čisto verjetna kreacija. Odličen kakor vselej je bil v prologu in v operi g. Holodkov.

»Gianni Schicchi« je dobil z g. Jankom izvrstnega interpreta, ki primaša partijo tudi pevski po originalu. Komične naloge se očividno temu pevcu ki le ob enem doer igralce, najbolje podajalo. Laura g. Riččeye je prav dobra, takisto Zita gđ. Potočnikove, Rinuccio g. Banovca je odličen v vsakem pogledu. Simon g. Zupana še boljši kakor ob premieri; dobro se je uveljavil g. Mitrovič kot notar. Sploh so imeli vsi sodelujoči izvrstne maske ter so se trudili, da je šla komedija prav vzorno preko odra. Samo tekst le bil mestoma malo razumljiv; na to razumljivost treba torej obratiti več pozornosti. Gheraldino naj sopetka ne pretraval. Z lučmi bo prihodnjič pač bolje...

»Gianni Schicchi« je s svojo duhovito glasbo in zares originalnim, predrznim dejanjem — vse se godi ob mrtvecu in vpliva vendarle komično — zopet jako ugajal ter žel mnogo odobravanja.

Pozna sezona pa je kriva, da so tudi operne predstave zadnji čas le še jedva zadovoljivo obiskane ter je postala publika čudno hladna. Osebe zaslužijo vzpodbude in priznanja.

Fr. G.

Razveselil uspeh tenorista dr. Morica v Pragi. Bivši tenorist dunajske Volksoper dr. Moric, znan v Ljubljani pod pevskim imenom Adrian, je te dni parkrat gostoval v nemškem opernem gledališču v Pragi. Pel je najprej vlogi Linkertona v Puccinijevi »Madame Butterfly«, nato pa temnozveno partijo Radamesa v Verdijevi »Aida«. Praška kritika hvali lepo izsolani glas, ki je zlasti v višinah blesteč in priporoča njegov angažman brez zadržkov.

Jelenčeva aktovka »Na Kosovu« se bo igrala o priliki kongresa rezervnih častnikov v Zagrebu na dramskem odru. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Zagrebu. Dne 2. junija priredi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom dirigenta Prelovca koncert v Zagrebu. Na sporedu bodo skladbe komponistov: Lajovica, Ravnika, Adamčiča, Premiza in Pawla.

Miran Jarc:

Stendhal — matematik v leposlovju

Dočim so svojstvene črte nemške literature spekulativnost, labilnost in dinamičnost, je za romansko predvsem značilna gojitev forme, izraz statike, objektivnost. Kakor ena, tako tudi druga smer, če zakle v ekstrem, odhaja, odrača radi neživljenjskosti, neresenosti in narejenosti. Pomislimo samo na nemški, protestantski, solipsistični ekspresionizem, ki je iz knjižne strupljivosti brizgnil tudi med nas in vzbuja navdušenje pri marsikaterem premladem zanešenjaku lepe besede. Prav tako se tudi kult čiste oblike sleseni v muzejsko kipnost, ki je ne oživlja več valovanje krvi in žarenje duha.

V francoski književnosti, tej klasični zakladnici in čuvarki odličnega stihja, pretehtane in premerjene proze, kjer so še Balzac hudo zameril njegovo slogovno kaotičnost in kjer je za dolga desetletja postala Madame Bovary leposlovna biblija, stoji še vedno osamljen, še vedno neopredeljen in visoko svojstven plitavost Stendhal (1783—1842; glavna dela: Le Rouge et le Noir, La Chartreuse de Parme, de l'amour, eseji in razprave o Italiji,

o glasbi in slikarstvu), čudaški razvojelec, v sebi samem vroč čustvenjak, brezobziren sodnik ali obenem preračunljiv, istosten razkrajevalec duševnosti, iskava, več dramatičnih nasprotov, iz katerih zna izkresti pekoče, žareče sijaje svoje umetnosti. Za svojo dobo je bil Stendhal izjema. In prav tako še danes samonikel sega preko celo potegnjene črte mernice. V njem se razbija vsa subjektivna romantika, on ne pozna več barvite bolesti razločenstva in zveneče otočnosti razkolstva med hoteljem in spoznanjem; marveč s pretehtano mirnostjo, ki ji je tuj sleherni patos, gradi jasno, geometrično podobo sveta in življenja, sovražen vsaki metafiziki, tej nevarni vsiljivki v umetniški tvornosti in je baš zato vzgleden Evropejec.

V Stendhalu se je prvič pojavila velika misel, da še niti nikoli umetnik, če si čustven oz. če umeša ta čustva izraziti, temveč da moraš v svojem delu dati svetovni nazor. Toda ta svetovni nazor ne v besedah, temveč v bitjih in življenjih, ki si jih sam ustvari. Stendhal se ni ustavil pri glasbenosti v umetnosti, ki je že sicer dovolj močna komponenta; on jo glasbenosti vzel z brezprimerno smelostjo njeno varljivo prividnost in jo ujel v čisto zakonitost, v tajnovito — matematičnost. V tem dejanju leži baš njegova ve-

ličina in večna »modernost«, ki se ji ni mogel načuditi sam Talma, ki je prečital roman »Le Rouge et le Noir« osemdesetkrat. Zanimivo je, da je Stendhal v vseh dobah franc. književnosti ostal večen tujec. In vendar si ga je vsaka za nekaj časa vzela v zakup: Balzac ga je proslavil kot mojstra realizma (l. 1840.), štirideset let kasneje si ga je struja psihologov izbrala za borce proti naturalizmu, dočim ga je Brunetiere iskical za temeljitelja romantičnega pokreta. Neoklasični pa so ga postavili kot vzor proti zablodam čustve. njaštva in kot najzaokroženejši tip klasičnega prizvema. Vendar je kljub vsemu ostal tuj in nedostopen tem in onim.

Iz navedenih dejstev je baš jasno razvidna vseobsežnost stendhalstva, katere na temelji morda v eksperimentalnosti, temveč v razodetju življenja izvedenega v najkrajnejšo bistvenost, v ogrodje — formule. Zato je tudi Stendhalov slog tako vedno nov, kot je vedno nova matematična enačba ali Pitagorov izrek. Že v osemdesetih letih je E. Zola doživljal skrb, kako dolgo utegne živeti slog kakoga dela in katera je skrivnost modernosti. Te svoje misli je Zola izražal tudi Turgenjevu, po sebo jasno jih pa je povedal v nekem pismu: »...najhuje je, da sem prišel do prepričanja, da bo naš slog kot vzgled najbolj

napihnjene in našemurjene proze v francosčini. Prispejoda je tisto, kar se najhitreje postara. Kakor hitro gre prispejoda skozi roke dveh, treh pokolenj, je že pocestna in nesramna. Poglejte pa Voltaireja, čigar suhoten stavok brez privednikov, pripovedujoč in ne slikajoč, živi vedno mlad, dočim najdete pri očetu romantizma, pri Rousseauju strani, ki so še nam samim neznozne radi barvitosti, vonjivosti in glasbenosti. Umetnina ne živi radi poetičnega sloga, marveč radi lapidarnosti, enotnosti in ostriosti jasnote. Manj »umetnosti« in več temeljitosti!...

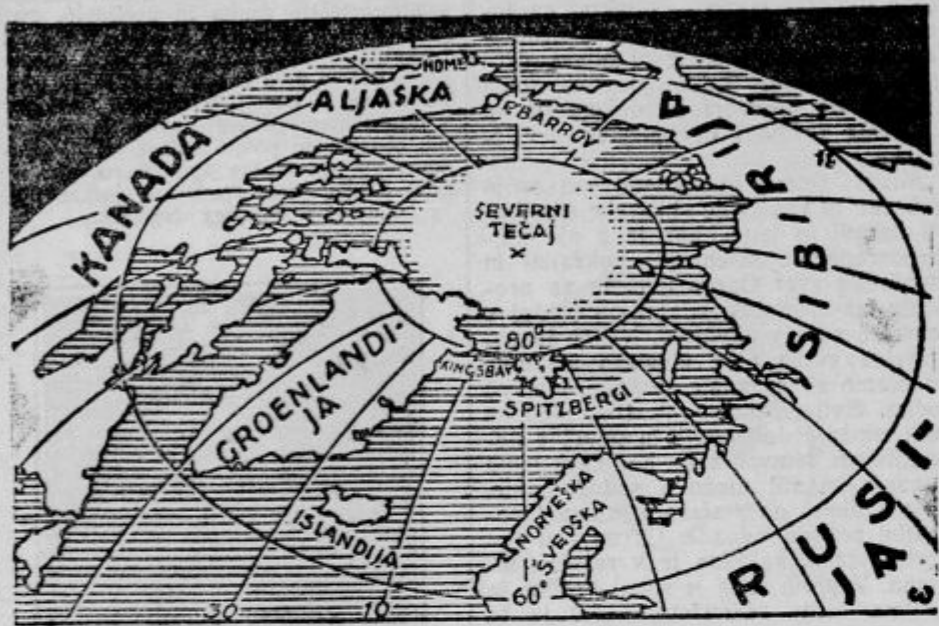
Čas je bil najboljši zagovornik Stendhalja. Podoba, obleke, bobnačji švenket utihne, misel pa se ostro vsehvi. Za večerajnikke še sub okostajski, se je sodobnikom odkril mogočen, velicanimiv in osupljivo globok.

Ko je P. Bourget prečital Stendhalov fragment »Souvenir d'égotisme«, je vzkliknil: »Čez nekaj let bodo smatrali ta odlomek enakovredno Ispovedim sv. Avgustina, Constantovemu Dnevniku in Baudelairejevemu zapiskom »Razgledno srce«, to je delo, kot jih ni dvajset v vseh literaturah«.

Poleg Balzaca in Flauberta moramo postaviti Stendhalja kot enega največjih graditeljev evropskega romana, ki ima svoje mesto in vrednost tudi za nas.

Severni tečaj v besedi in sliki

„Norge“ in letošnja Amundsenova ekspedicija

Severni tečaj s sosednimi kontinenti

Zračna ladja »Norge«, s katero je preletel Amundsen prvič v zgodovini človeštva najsevernejšo točko naše zemlje, je last italijanske države, toda še oddaleč ni največja ladja svojega tipa na svetu in je v primeri z ameriško transoceansko križarko »Los Angeles« (prej Z. R. III.) naravnost otroško majhna. Dočim meri »Los Angeles« v dolžini celih 200 m, ter potrebuje za polet 70.000 kub. m. plina, je »Norge« dolga samo 106 m in rabi 18.500 kub. m. plina.

Amundsen je začel razmišljati o poletu z zračno ladjo šele potem, ko je bila njegova lanska ekspedicija z zra-

moral zadovoljiti z manjšim tipom.

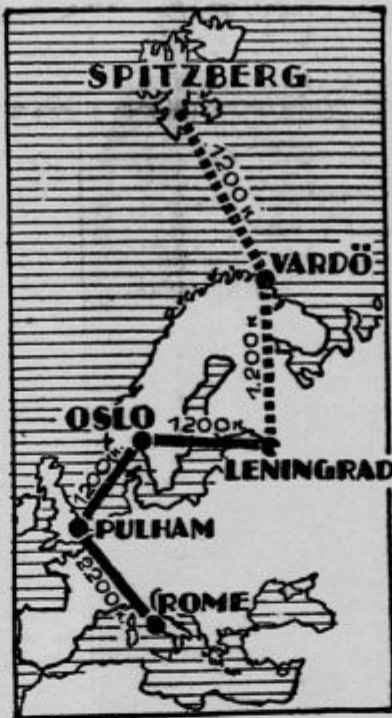
Cim sta se Amundsen in Nobile sporazumela glede ladje, so se začela posvetovanja glede zračne črte. V začetku je bilo določeno, da bo najprimernejša pot iz Rima v Kingsbay čez Pulham in Drontheim. Iz Kingsbaya pa je bilo dogovorjeno, da bo letela ladja do rta Barrowa, ki leži na drugi strani severnega tečaja. Sprva je tudi prevladovalo mnenje, da bi se posadka po srečno zaključenem poletu izkrcala na rtu Barrowu, odkoder bi meseca avgusta po ekspediciji prepeljali čolni zračno ladjo v kako pristanišče, kjer se ustavljajo velike ladje. Toda pozneje se je smer vožnje

Letošnji april je obetal največ ugodnosti za polet. Ovire pa so tvorile dežele in morja, ki imajo različno podnebje in katere je morala »Norge« preleteti, če se je hotela približati cilju. Najtežavnejša etapa na vožnji do Kingsbaya je bila partija od Gatčine mimo Wadsöja do Kingsbaya. Posebno del polarnega morja, ki leži med Norveško in med Spitzbergi je znan kot vrlo opasen za zrakovplovo. V teh krajih divjajo večkrat viharji, katerim ni primere. V ostalem pa je vreme v okolici Kingsbaya baš meseca aprila najpovoljnejše. Poročila so obetala ugodno vreme, o viharjih ni bilo ne duha ne sluha. Megla je bila naravnost malenkostna, vse je torej kazalo, da je treba čimprej odriniti na pot. V poletnih mesecih bi bil tak polet nemogoč in kar se megle tiče, je za tako vožnjo najprikladnejši mesec april. Toda zrak je v aprilu mnogo hladnejši. Radi tega je ekspedicija odrinila na pot šele 11. maja.

Ladja »Norge« ni bila pred letom dni niti oddaleč pripravljena za težavno vožnjo v polarne kraje. Polkovnik Nobile je moral pred vsem skrbeti za to, da se »Norge« primerno preuredi. Nosilnost ladje se je morala povečati, predmeti ki niso bili za vožnjo neobhodno potrebni, so se morali odstraniti.

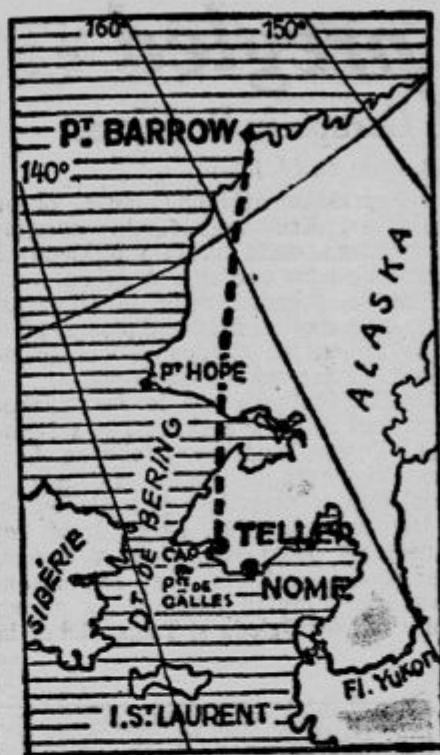
Amundsen, pripravljen za polet

Zračna črta »Norge« od Rima do Spitzbergov

treba je bilo ladjo oskrbeti s pripravo za pristanje na jamorih ter skrbeti, da bodo aprati čim bolj zavarovani proti mrazu. Tudi se je morala ladja pripraviti na vse eventualnosti, ki bi jo utegnile srečati na težavnem potovanju. Ladja je tehtala predno je bila preurejena, 13.000 kg.

»Norge« je dobila pri rekonstrukciji tri motorje, katerih vsaki je razvijal

Rt Barrow, Nome in Teller z Berinško ožino

260 konjskih sil. Vsi trije skupaj pa so lahko gnali ladjo z brzino 115 km na uro. Vendar je bila normalna hitrost mnogo manjša in je znašala 78 km. Za to hitrost sta morala biti v obratu dva stroja, ki sta porabila na uro skupno 95 kg bencina in olja. S tema dvema strojema je ladja lahko dosegla maksimalno brzino 93 km na uro, vendar je pri tej hitrosti šla večja količina goriva, namreč 140 kg.

»Norge« je dobila pri rekonstrukciji tri motorje, katerih vsaki je razvijal 260 konjskih sil. Vsi trije skupaj pa so lahko gnali ladjo z brzino 115 km na uro. Vendar je bila normalna hitrost mnogo manjša in je znašala 78 km. Za to hitrost sta morala biti v obratu dva stro-

Poročnik Larsen, vodja navigacijske službe na »Norge«

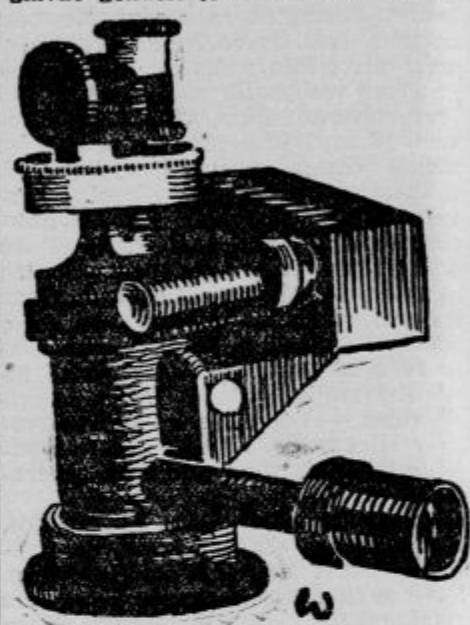
ja, ki sta porabila na uro skupno 95 kg bencina in olja. S tema dvema strojema je ladja lahko dosegla maksimalno brzino 93 km na uro, vendar je pri tej hitrosti šla večja količina goriva, namreč 140 kg.

Najkrajša razdalja med Kingsbayom in Barrowom je znašala 3400 km. K temu pa je bilo treba prišteti še 15 odstotkov pota za morebitno pogrešno krmarjenje in za napake, ki bi jih ladja utegnila napraviti radi vetra. Na ta račun je ekspedicija prištela še 500 km pota, tako da je v njenem načrtu znašala skupna distanca 3900 km. Že vnaprej je bilo namreč treba računati z dejstvom, da se bo pojavila na poti od severnega tečaja proti Alaski uporna zračna struja, ki bo ovirala »Norge« na vožnji. Bilo je torej treba opremiti ladjo s približno 7000 kg goriva.

Poveljni Nobile je bil pred težko nalogo, 22.200 kg. kolikor bi tehtala ladja z gorivom in s posadko vred, je bilo le preveč. Bilo je treba zmanjšati predvsem težino ladje same. In res, posrečilo se je odvzeti za 1200 kg razne opreme, ki ni bila ekspediciji nujno potrebna. Velika centralna gondola

je dobila nadomestilo v manjši gondoli, hodnik v notranjosti ladje so predelali in ga zmanjšali in skrčili so tudi številne rezervoarje za vodo. Ventilacijo so poenostavili in tako se je ekspedicija slednjič odpravila na pot.

Trije motorji na zračni ladji »Norge« so bili nemškega tipa Maybach. Poleg glavne gondole je imela ladja še dve

Amundsenov solčni kompas, izdelek nemške tvrdke Goerz

stranski gondoli, kjer se je stabiliral večji del posadke. V tej gondoli so bili instrumenti za navigacijo in druge priprave za znanstveno raziskovanje ter tudi postaja za radio. Samo ob sebi se razume, da je bila »Norge« bogato opremljena s kompas, toda na naprave z magnetno iglo ni mogel nihče računati zato si je ekspedicija nabavila solčni kompas, ki ga je izdelovala nemška tvrdka Goerz. Ta kompas je omogočil orientacijo posebno radi tega, ker ni bilo pričakovati velike megle in snežnih viharjev. Že na lanski Amundsenovi ekspediciji se je solčna busola te vrste dobro obnesla.

V ostalem je bila ekspedicija baš radi solčnih razmer na severnem tečaju izredno zanimiva. Na arktidi, kjer se zemlja suče okrog lastne osi, ni 24-urne izmene med dnevom in očno. Solnce v teh krajih poleti ne zaide in s te točke je mogoče opazovati, kako opiše solčna kroga vsak dan pravilen krog na nebesnem svodu. Amundsen je pri opazovanju vselej odštel vrtenje zemlje in je upošteval solnce kot fiksno točko na enem in istem mestu zemlepisnega tečaja. Tako je lahko izračunal smer vožnje ob vsakem času. Po njegovi lastni izjavi je ta račun popolnoma zanesljiv.

Pogled z »Norge« na Severni tečaj...

Vsem birmancem

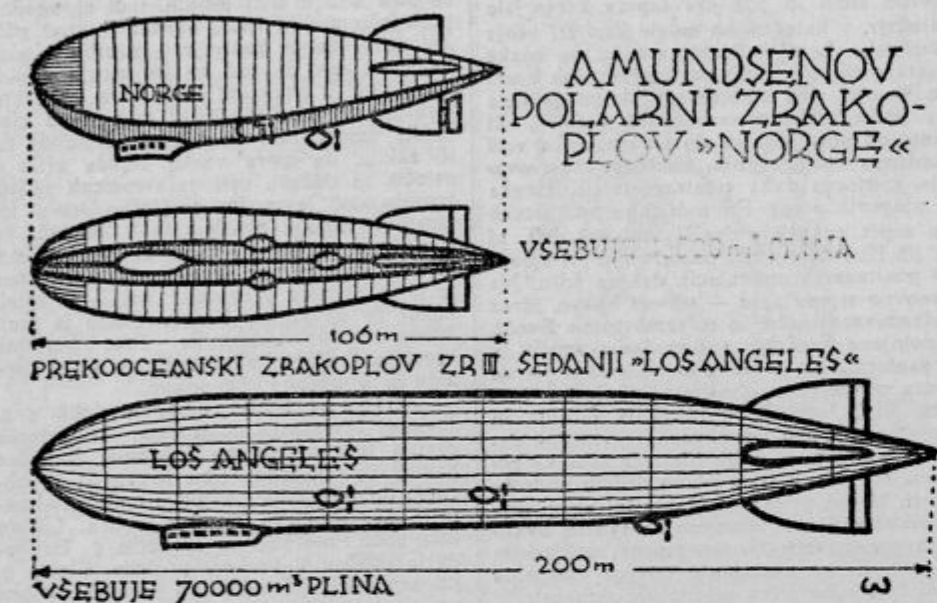
obilo sreče in veselja

botrom in botricam

obilo zabave

tvrdka

DRAGO SCHWAB, Ljubljana

Ameriška zračna križarka »Los Angeles« v primeri z »Norge«

Romain Rolland:

Mladostni spomini mojstra Breugnona

.... Ampak, za vraga vendar, kam me vodi ta pot? In jaz hinavec sem se pretvarjal prej, kot da ne vem prav dobro, kam drži ta vabljiva steza. Kako dobro znaš lagati, Nikolaj! Še iznajdljivejši si od Odiseja, celo sam v sebi si nekaj izmišljaš. Presneto natančno veš, kam greš. Vedel si to, ti zvitorepec, tisti hip, ko si v Asnoisu stopil skozi grajski vrata. Uro hoda od tam je oddaljena kmetija Celine, stare moje ljubezni. Presenetimo jo. Toda kdo od naju obeh, ona ali jaz, bo bolj presenečen? Mnogo let je že od tega, kar je nisem več videl. Kaj je neki še ostalo od porogljivega obrazka in fine šobice moje male Belette? Zdaj ji lahko brez strahu stopim nasproti: zdaj ni več nevarnosti, da mi s svojimi ostrimi zobčki raztrga srce. Moje srce je izsušeno kot star vinski trs in ona, bogve če ima še svoje zobe? Ali Beletta, Beletta, kako imenitno so znali tvoji

* Iz romana R. Rollanda: Colas Breugnon, 5. pogl.

mali zobje smejeti se in vgrizniti! Kako si se igrala z ubogim Breugnom? Dovolj si ga pustila, da se je vrtil, obračal in divje sukal, kot vrtavka! No, če ti je to bilo v zabavo, dete moje, prav si delala. Bil sem pravo telet!

Vidim se še dandanes, kako slonim z odprtimi usti, obe roki podprti v komolcih, na zidu mojstra Medarda Lagneauja, mojega učnega gospodarja, ki me je podučeval v plemeniti kiparski umetnosti. In na drugi strani, v velikem zelenjadem vrtu, dotikajočem se našega dvorišča, ki nam je služilo za delavnico, med gredicami ločike in jagod, rdečih redkvic, zelenih kumar in zlatorumenih dinj, je hodilo boso, nagih rok in golega vratu, lepo, urno dekletce: edino breme so mu bili težki, rdeči lasje rumenkasta platnena srajca, ki so se pod njo odrtavale trde grudi in kratko krilce, ki ji je segalo baš do kolien; v obeh rjavih in krepkih rokah je spretno držala dve polni škropilnici vode nad rastlinskimi glavicami, ki so odpirale svoje male kljunčke, da bi mogle piti. A jaz sem začuden odprl svoj kljun, ki je bil vse prej, samo maihen ne, da bi bolje videl. Hodila je tja in sem, izpraznila svoji kancilji in ju znova napolnila, poveznivši obe naenkrat v vodnjak, se nato naglo kot šiba vzrav-

nala in se vrnila, skrbno stopaje po vlažni prsti ozkih stezic, dočim je iz gledalo, da njene nežnožilnate noge z dolgimi prsti spotoma otipavajo zrele jagode. Imela je okrogla, krepka kolena kot mladi dečki. Požiral sem jo skoro z očmi. Zdelo se je, da ne vidi, kako jo opazujem, toda prihajala je, svoj drobni deček rosé, vedno bliže; in ko je bila čisto blizu, je vrgla iz svojih oči strelce vame. Začutil sem trnkovo ost in tesno pleteno mrežo, ki me je ovila. Prav pravilo: »Iz ženskih oči ljubezen grozi, kot sredi pajčevine pajek preži.«

Jedva ulovljen, sem se branil. Prekasno. Jaz, bedasta mušica, sem obvisel prilepljen na zidu, s perotini v kleju. Ona se sicer najprej zame ni več zmečila. Sklonjena je presajala svoje zelje. Samo semtertje se je zvišalo bitje pričalo s pogledom od strani, če je plen ostal ujet v zanki. Videl sem, kako si je grizla ustne, da ne bi bruhnila v smeh in imel sem dovolj povoda, da sem si dejal: »Ubogi fant, pojdi no proč, saj se le norčuje iz tebe.«

Ko sem jo videl, kako se smeje, sem se moral prav tako še sam silno neumno zasmejati. Kako trapasto sem moral izgledati! In glej jo, naenkrat skoči v stran. Preskoči gredico, še drugo, tretjo, teče, skače vlovil v teku regra-

tovo semensko zrnce, ki je kot ladjica mehko plavalo v vetru in z obema rokama mahaje, je zaklicala, pogledavši me: »Spet sem enega ljubčka vlovila! S temi besedami je spustila puhasti čolnček v odprtino svojega prsnega izrezka med obe nedrji. Jaz, čeprav zaleknoljunc, vendar ne spadam med oboževalce, ki brez koristi zapravljajo svoj čas, in zato ji rečem: »Še mene položi tja!«

Tedaj se je pričela smejeti. In roke v bokih, široko razkoračena, se je obrnila povsem k meni in odvrnila: »Lej ga sladkosnedeža, lej! Kaj meni, da moja jabolka zore za tvoji kljun?« Tako sem se torej poznega večera v avgustu seznanil z njo, z Belloto, z Beletto (tako pravimo pri nas podlasci), lepo vrtnarico. Podlascica so ji rekali zato, ker je slično nji, gospodični z ošiljenim smrčkom, imela sloko telo in majhno glavo, lokavi nosik Pikardij, usta malce naprej stoječa, ki so pa bila lepo zarisana in tako pripravna za smeh in pa da se zagrizajo v srca in zobljejo orehe. Toda iz njenih jekleno-modrih oči, ki so plavale kot v meglici blešččega, hudournega neba in iz kotov njenih ustnic, ustnic pripludne faunovke, v katerih je čepel divje paleč smehljaj, od tod se je pletla pajčevina, s katero je

rdečelaska omreževala ljudi.

Polovico svojega časa sem zabil odslej, mesto da bi delal, s tem, da sem zijal preko zidu, dokler ni mojstra Medarda noga prav krepko pobožala moje zadnice in me s tem spravila nazaj v resničnost. Večkrat je Beletta nestrpno zaklicala: »Kaj se me še nisi dovolj nazižal od spred in od vзад? Kaj bi na rad še videl? Saj me moraš že temeljito poznati.«

In jaz sem pobalinki pomežiknil z očmi in odgovoril: »Ženske in dinie si nikdar dovolj ne ogledaš.« Kako rad bi si bil odrezal kos te dinie! Morda bi bil sicer zadovoljen tudi s kakim drugim sadežem. Bil sem mlad, vroče krvi, zaljubljen v vsak predpasnik. Mar je bila ona edina, ki sem jo ljubil? V življenju pridejo trenutki, ko bi ljubil našemljeno strašilo v prosu. Toda nikar, Breugnon, saj obrekuješ. Saj sam nobene besede tega ne verjameš. Prva, ki jo ljubim, je prava, resnična, tista, ki bi jo moral ljubiti vekomaj. Zvezde so jo prinesle v življenje, da nam pogasi željo. In zdi se mi, ker nisem pil od nje, da zato trpim željo, večno željo, in jo bom trpel, vse dokler bom na svetu.

Kako sva se razumela! Oba sva imela jezik na pravem koncu. Pravila mi je robate, jaz sem ji vračal z obrest-

Iz življenja in sveta

Kdo je prav za prav lastnik severnega tečaja?

Najmodernejša vseh prometnih sredstev, aeroplan in zrakoplov, sta osvojila severni tečaj. Se pred 20 leti bi imelo doseženje severnega tečaja in odkritje arktičnega ozemlja sicer znansko in idealno vrednost, ne pa praktično. Baš radi sredstev, ki so omogočila doseženje severnega tečaja, je sedaj in v bodoče odkritje ozemlja na severnem tečaju tudi praktičnega pomena. Tudi najmanjši otok v ledeni arktični puščavi dobi kot oporišče za zračni promet veliko vrednost. Ne sme se pozabiti, da je najkrajša zveza v zračnem prometu, kateremu pripada brez dvoma bodočnost, med kontinentom Amerike in Azije kakor tudi v gotovem oziru med Ameriko in Evropo, pot čez ozemlje severnega tečaja. Medkontinentalni zračni promet via severni tečaj, danes še utopijski, bo v močnejši najkrajši časi sam ob sebi umeven, ker je odvisen le še od tega, je li v arktičnem ozemlju za pristajanje aeroplanov najti kaj pripravnih mest, ki bi služila ljudem kot oporišča za reden zračni promet. S tega vidika je doseženje severnega tečaja tudi v znanstvenem oziru zanimivo in je nameravano nadaljnje raziskovanje ozemlja še nad severnim tečajem v Alaski velikega praktičnega pomena. Čez neraziskano ozemlje med severnim tečajem in Alasko pojde namreč eventualni zračni promet. Ako se najde tam kak otok, ali sploh kako varno pristanišče, potem so danj pogoji za vpeljavo zračnega prometa čez polarno ozemlje.

Lastnik takih oporišč bo imel na ev. zračni promet odločujoč vpliv. Pride torej k vprašanju, čegav je pravzaprav severni tečaj in eventualno še ne odkrito ozemlje severnega tečaja? Nek dunajski profesor mednarodnega prava je mnenja, da ostanejo ozemlja severnega tečaja, ki so bila dosedaj brez gospodarja, po sedanjem mednarodnem pravu, tudi vobodo brez gospodarja, ker posamezne države nimajo interesa razjasniti vprašanja o lastništvu ozemlja, od katerega ni pričakovati nobenega dobička.

To je s stališča znanstvenega teoretičarja čisto pravilno, praktik pa mora soditi drugače, ker nam je zadnji čas pokazal, da se vodi v danes že odkritih krajih okoli severnega tečaja hud boj za posamezne točke, ki bi prišle v posest kot oporišča za zračni promet. Kakor je znani dunajski učenjak pravil, je nastal preprič med Ameriko in Rusijo za otok Wrangel, med Kanado in Združenimi državami za hipotetično deželo Harries itd. Je vsled zračno-prometnih interesov. Tudi Anglija je umevno močno zainteresirana na tem, kdo da bo lastnik severnega tečaja, ker drži najkrajša pot v vzhodno Azijo in tudi v Alasko čez arktično ozemlje.

Razvoj zračnega prometa bo v kratkem omogočil, da se bodo tudi ledene plošče kot vmesna pristanišča in oporišča uporabljala brez opasnosti tako, da bo prinašala tudi posest navidez nič vredne ledene pustinje dotični državi ki bo lastnica severnega tečaja, veliko korist.

Sedaj se seveda še ne more dati odgovora na vprašanje, čegav je severni tečaj. Danes ni to ozemlje še last nikogar. Niti svojevčasna zasleditev ameriške zastave po Pearyju, raziskovalcu severnega tečaja, niti sedaj po Byrdu na to ozemlje vržena zastava in polet čez severni tečaj po Amundsenu se ne more smatrati kot zasedba ozemlja v imenu katerekoli države. Tudi pristaneč aeroplan ali zrakoplov ne bi zadostoval za okupacijo, ker pozna sedanje mednarodno pravo le efektivno okupacijo, ne pa simbolične zasedbe. Za efektivno okupacijo pa je potrebna med drugim tudi trajna nastanitev uradnikov in zastopnikov države v zasedenem ozemlju, vpeljavo domačih zakonov, vojaško zagotavljanje terena itd. Zato je na pr. uvedla Rusija pred kratkim na nekaterih neobljudeh otokih v z ledom napolnjenem Barentskem morju svojo upravo in je poslala tja vojaško posadko, da zasede te otoke, ki so bili doslej brez gospodarja.

To je storila vsled mednarodnega prava, ker leže ti otoki na zračni poti med Anglijo in Vzhodno Azijo in so torej ti otoki za državo, ki je njih lastnica velike vrednosti.

Ce ne bo mogoče takoj, pa bo vsaj v najbližji bodočnosti polarno ozemlje zasedeno od te ali one države. To bo pri drugih državah gotovo povzročilo veliko nezadovoljnost. Zgodovina nam jasno kaže, da morejo postati okupacijske prav neupravičene zadeve, ker je zasedba teoretično in praktično v smislu mednarodnega prava stvar, ki ima več pomenov in se na različne načine tolmači.

Slavni zvezdoslovec Flammarion s svojim dresiranim psom.

Pariško pismo

(Parižan na binkoštnih počitnicah.)

— Ž. — Pariž, 18. maja.

Parižan je človek posebne sorte. Obožuje svoj Pariž radi živahnega vrvenja po ulicah, radi avtobusov, kinov, kavarn, velikih prodajaln, Parižank in nešteto drugih privlačnosti.

Ko pa pride pomladanska vročina, začuti Parižan v sebi neko nevzdržljivo hrepenenje po miru, zelenih tratah in gozdovih. Ob tem času postaja sit vlemesta. Zato sklene, da preživi nekaj dni, če že ne nekaj tednov na deželi, kjer se pasejo krave, kjer tajinstveno sije luna v gozdove in kjer predvsem vlada tišina, blažena tišina.

Hitro si kupi vozni red z zemljevidom pariške okolice in začne študirati, v katero smer se odpelje. Sele po dvodnevem brskanju po številkah in imenih postaj se slednjič na slepo srečo odloči.

Poznam mnogo Parižanov, a nikoli nisem našel koga, ki bi se spoznal v voznih redih ... razen enega, to je portir na kolodvoru.

— In še jaz se zmotim mnogokrat, mi je dejal eden izmed njih. Toda to nič ne de: ljudje navadno niso sposobni, da bi kontrolirali svojo zmotno. Prepričani so, da so se oni zmotili.

Zato Parižan, ki se hoče odpeljati v bližnjo okolico in se ne znajde v voznem redu, kratkoma vpraša na kolodvoru.

Vlaki na vse strani odhajajo po kratkih lokalnih progah skoraj vsako uro, če že ne vsake pol ure in zato se kar pada na kolodvor ter vstopi v prvi vlak, ki mu ga svetuje uslužbenec. Treba je dvakrat ali trikrat prestopiti. Z večkratnim povpraševanjem se mu slednjič le posreči, da pride do postajice, ki si jo je izbral za letovišče ali so mu jo nasvetovali dobri prijatelji.

Marsikateri tujec se bolje spozna v geografiji pariške okolice kakor povprečni Parižan. Francozom se splošno očitja, da ne znajo geografije. Do gotove meje je to res. Če zamenjamo Jugoslavijo s Češkoslovaško, ali pa Armenijo z Azerbejdžanom, jim tega ne smemo preveč zameriti; lahko bi pa bili malo bolj orijentirani o bližnji okolici svojega domačega mesta.

Naš Parižan, ki je slednjič izstopil na postajici, kamor je bil namenjen, je z zadovoljstvom opazil, da postajenačelnik goji krasne rože v gredah na peronu. Hoteč se mu prikupiti, mu reče:

— Gospod šef, Vaše potonke so pa res krasne!
— Kaj ne? ... Toda to so begonije.
— Veste, begonije ali levji zob, meni je vseeno, samo radujem se, ko vidim tako lepe cvetke ... Prosim, gospod šef, ali je vas daleč od postaje?
— V desetih minutah ste tam ... kar naravnost po cesti.

Parižan in njegova soproga odhitita lahkih korakov. Čez trideset ure zapazita izza gozdnega ovinka vaški zvonik v razdalji enega ali dveh kilometrov.

Parižan je brijten, zato jo mahne po bližnjici, se izgubi v gozdu in po enurni hoji slednjič le pride na cilj. Slaba volja ga pa kmalu mine, ko odkrije lečno hišico z vrhom, ki se daje v najem.

Za binkošti se s svojo ženo naseli tu za štirinajst dni.

— Najbolj mi ugaja veranda, mu pravi soproga, ki je ravnokar razporedila vsebino kovčgov po omarah in po mizi. Ob lepem vremenu ljudi lahko zunaj večerjala. To je bil vedno moj ideal.

— Večerjala ne, pač pa kosila. Zvečer luč privablja komarje.

— Boš pa kadil pipo in jih preganjal. Tako kujeta krasne načrte, dokler se ne znoči.

— Poslušaj, kako je vse tiho!

— Res, blažen mir ... spala bova kakor v raju.

In ležeta v posteljo. Postelja škripa, rjuhe so vlažne, žimnica sestoji iz gub in jam. Skozi ubito okno prihaja preprič, kajti vrata ne zapirajo dobro. Vodovod v kuhinji, ki se ne da dobro zapreti, neprestano curli. In blaženi mir začenejo motiti črčki, ki

Higijena

Ime tega učenjaka je z zlatimi črkami zapisano v zgodovini praktične higijene. Rojen leta 1800, je študiral medicino in postal kasneje profesor na pariški univerzi. Največja izmed znanstvenih zaslug drja. Pierrea je ta, da je leta 1824., tedaj v starosti 24 let, izumil prvo ustno vodo, ki je ustrezala vsem zdravstvenim predpisom, in kmalu nato tudi zobno pasto, ki se je odlikovala z enakimi vrtilinami. Ustna voda in zobna pasta drja. Pierrea se izdelujeta še danes in po izvirnem receptu svojega izumitelja in sta razširjeni po vsem civiliziranem svetu. Njiju posebna prednost je v tem, da razkujeta zobe, dlesno in ustno votlino ter dajeta sapj neprekosljivo prijeten duh, zobem pa bismernobel sijaj in preprečujeta nastajanje kamna, ne da bi najedali zobni lošč kakor toliko drugih preparatov. Z izumom drja. Pierrea se je začela razvijati cvetoča industrija izdelkov za nego ust in zob. Na tisoče in tisoče izumiteljev in tovarnih je od tistih dob do danesnjega dne preplavilo svet s svojimi zobnimi pastami in vodami; toda nobena izmed njih ni niti daleč dosegla prave ustne vode in prave zobne paste po izvirni sestavi drja. Pierrea.

veselo prepevajo. Nato neke v daljavi zalaja pes, temu odgovori drugi, potem tretji v neposredni bližini in tako naprej, brez prestanka, celo uro. Komaj prenehajo psi, se oglasi bedast petelin, ki smatra mesečino za jutranjo zarjo; drug, še bolj bedast petelin mu odgovarja. Tudi žabe se oglašajo ... Pasje — petelinje — žabji koncert traja do zore. Naša dva Parižana ne zatiseeta očesa vso noč.

Slednjič zaspiata, ko se prikaže solnce. Toda samo za pet minut. Kovač v soseščini začne uprav peklenko razbijati po nakovalu. Mimo hiše gre mukajoča živina na pašo. Z zvonika se oglašajo jutranjica.

Parižanka ima dovolj. Vstane ob pol šestih — menda prvič v svojem življenju — in gre kuhat zajtrk. Vlažna drva nočejo goreti, vsa kuhinja je polna jedkega dima, mleko se ji grize ...

Parižan pa se jezi v škripajoči postelji:

— Ljudje so res bedasti, če mislijo, da se na deželi dobro spi. Saj ni miru ... Bog se usmili, to je bila noč ... Pri moji veri, dobro je mogoče spati edino v Parizu.

In se vrne za binkoštnih počitnic.

Dunajsko pismo

Sredi maja.

Dunaj poleti. — Radošni in skrbni. — Prater. — Najlepša Dunajčanka in najdebelejši Dunajčan.

Dunaj se poleti razvira. Ves dunajski mešani slovansko-nemški temperament, ki se je vso zimo vrtel po zakajenih barih in kabaretihi, bruhne z vso silo na dan. Parki v mestu in lepa okolica, vse je oživelo. V nedeljah popoldne muzika na vseh koncih in krajih. Nabito polni tramvaj. Vse vre na griče, ki kakor trdnjave obdajajo penzionirano cesarsko prestolico. Vroč kri, trava zelena, vino prijetno, to vse stori ljudi še živahnejše, radostni še opojnejše. Dunajčan je zadovoljen, pozabljene so vse bridkosti. Malo še zamrmra o predvojnih časih, a — tudi zdaj je prijetno. Gospodarsko stanje ni baš urejeno. Poslušna diktatu Zeneve je avstrijska vlada storila vse, da uredi državni proračun, četudi na škodo privatnega gospodarstva. Konkurni in polomi starih firm so še vedno na dnevnem redu. Če govorijo s lastniki večjih tvrdk, ti na pamet naštejejo znana imena ljubljanskih tvrdk, ki so ž njimi imeli pred vojno trgovske zveze. Potem zamahnejo z roko: »Minulo, minulo. Kje so časi!« To je jeremijada Dunaja in zaslužena jeremijada mesta, ki se je od pamtveka redilo od naših žuljev.

Armada brezposelnih povzroča še vedno mnogo skrbi. Kam jih izseliti in kje zaposliti. Znan je poizkus, ki so ga napravili z izseljevanjem v rusko kirgiško republiko. Aprila je odšel prvi transport 200 ljudi z otroki vred, v kratkem odide drugi večji transport 400 ljudi. Med tem pa so od udeležencev prvega transporta prispeli ne baš prijetne vesti. Mnogo jih je že zapustilo kolonijo Ksil Orda — »Uhlfeld« in to predvsem Dunajčanov, ki niso navajeni živati delati. Nekaj se jih vrne, nekaj jih odide v ruska mesta.

Na Dunaju se težko stanje pozna predvsem na številu samomorov. Letos jih je vsak mesec registriranih okrog 200, za 10 do 20 več kakor lansko leto.

Toda to so pustja in mračna dejstva. Kaj vselejšega. Prater je živahen in vesel kakor nekdanj. Pravijo, da bo Dunaj izginil takrat, ko se bo sesedel Riesenrad. Bog ve kdaj bo še to, Prater še nori.

Orjaške črke te povabijo v pratersko gostilno. »Najlepša Dunajčanka« bereš in »Najdebelejši Dunajčan« strmiš. Bo poroka, ali kaj? Samo konkurenca. Ves Prater je sicer poln, samo ta posvečeni kraj orakla je prazen. Ne moreš videti ne najlepše Dunajčanke, ne najdebelejšega Dunajčana. Dobrodušna natakaraica nam pomiri: »Kmalu prideta!« Pikolo nam šele razkrije skrivnost: »Najdebelejši mož pride šele ob desetih. Zdaj je razstavljen v Prateru.« Če je že razstavljen pobije vsako konkurenco. Zato je razumljivo, da nobenega drugega ni. Toda kje je najlepša Dunajčanka? Polno deklet se vrti okoli gostilne, zakaj ne vstopijo? — Ob desetih! Najdebelejši Dunajčan je točno prišel. Pojedel

je ogromno pečenko, da ne izgubi svoje časti.

Toda, kje so Dunajčanke? Obupali smo, da jih vidimo. Konkurenca se ni mogla vršiti, ker ni bilo lepotic. Ali sploh ni več lepih Dunajčank? Ali mislijo, da so tako lepe, da ne potrebujejo javnega priznanja? Natakara je skladal stole in mrmral: »Katera je najlepša na Dunaju? Neumnost tako vprašanje. Nagrado je treba razpisati: Kdo je najneumnejši Dunajčan? Kdo ima najbolj prazne denarnice? ... To bi bilo za današnje čase ...« i. t.

Nesrečen rdečkar

Bilo je po padcu komunističnega režima na Madžarskem, ko je beli teror najstrašnejše razsajal po deželi. V neki ódenburški gostilni v Gradišču (Burgenland), ki je takrat še pripadalo Madžarski, so lepega popoldne sedeli možaki in govorili o komunizmu. In tu je mlinar Hofman zaradi svojih rdečkastih las dejal v šali: »Ah kaj, jaz pa sem rdečkar in ostanem rdečkar.«

Ni minilo pol ure in Hofman je bil aretiran, ker je njegov dvoumni izrek slišal špicelj pri sosednji mizi. Zaman je Hofman pojasnjeval, da se je tako izrazil le zaradi svojih rdečih las. Še tisti večer so ga z eskorto odtrajali v tabor internirancev v Zalaegerszegu, kjer so vladale strašne razmere, znane po vsej Evropi. Šest mesecev je Hofman prestal v tem peklu. Končno je ženi uspelo, da mu je s težkimi žrtvami olajšala stanje in naposled dosegla njegovo osvoboditev.

Hofman je danes docela strti, nele telesno, temveč tudi gospodarsko. Zaradi nesrečne dvoumne šale.

Zgodba o rekrutu in njegovi deci

V Versailles so te dni prišli v vojaško službo novi rekruti. Med njimi Angelo Lalla, čvrst, zagorel fant, delavec z dežele. Veliko vrečo je prinesel na hrbtni, v njej nedeljsko obleko, dve velikanski copati, odejo, nekaj perila, kavni mlinček, dva lonca, sveženj ključev — skratka, vse svoje premoženje. Pa še nekaj: ob vsaki roki je vodil po eno deklico, prvo staro dve, drugo tri leta.

»Kaj pa to?« je zagrml narednik, ki je na dvorišču sprejemal rekrute.

»Moja dva otroka!« je skromno odvrnil rekrut, odložil žakele in skušal vojaško pozdraviti.

»Milost božja, kaj pa naj počnem, z njima?«

»Sam ne vem,« pravi rekrut. »Moj oče je padel na fronti, tudi mati je izdihnila med vojno, starši moje žene so mrtvi in še moja ženka je umrla pred mesecem. Nimamo nikogar ...«

Narednik je zmajal z glavo in hitel zadevo sporočiti poročniku. Poročnik stotniku. Stotnik polkovniku. — In polkovnik je o tem pisмено obvestil vojno ministrstvo. Vse v redu in po predpisih. Toda preden bi vojni ministerstvo odločilo, ali naj rekruta pošlje zopet domov služiti vsakdanji kruh ali pa naj ob deklici odda v sirotišnico — dotlej delita hčerki bivališče svojega očeta v kasarni. Vojaki so navdušeni za obe revni stvarici. Dnevno zlagajo denar za beli kruh, mleko, jajca in slaščice, ker nežni žledčki pač ne morejo otepati komisa, konzerv in fižola.

× Ruski graščaki. Po grozotah povojnega komunizma je dovolila sovjetska vlada bivanje v domačem kraju onim graščakom, ki sami obdelujejo svet. Večkrat so prosili za nekdanjo gosposko kmetije sami. Sedaj po končani reviziji je sklenila vlada na novo izgnati v Sibirijo 2924 rodbin nekdanjih graščakov plemiškega pokolenja, da »mašuje grehe zajedalskega plemstva nad ljudstvom«. Preseliti se morajo v najsirovo večje kraje v Sibiriji: Irkutsk, Jenisejsk, Tjumenj. V celem šteje 43 gubernij RSFSR še 7779 graščakov z 102.369 ha zemlje, 2967 neplemiških rodbin bo ostalo doma. Ostalih 1888 rodbin se pričakuje vladne odločbe o svoji usodi.

× Propadanje spomenikov. V okolici Pskova je zapisan propadu stari Svetogorski samostan, poleg katerega je pokopan Puškin. Grob in cerkev sta se razpadla, ker drvi vse hrib v reko. Prvi plaz bo strl spomenik velikega pesnika. Propada tudi rojstna hiša Dostojevskega v vasi Darovje Rjazanske gubernije. 75 let stara nekakšnja pisatelja prebiva tam le poletni, ker nima sredstev za kurjavo pozimi. Vseled vlažnosti se bo kmalu udrl strop. Štiri sobe hišice hranijo knjige in pohištvo pisatelja.

SKRAJINI JE ČAS

Je, da se prepičate, da eden par nogavic z žigom in znakmo (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih Dobivajo se v prodajalnah

traja kakor štirje pari drugih Dobivajo se v prodajalnah

mi. Oba sva bila z očmi in zobni pripravljena. Da ugrizneva. Nekajkrat sva se smejala nad tem, da sva se skoro zadušila. In če je bila uganila kako prav poredno, je počemila, da bi se mogla lažje izsmejati, na tla, kot da hoče izvaliti svojo repo in čebulo.

Zvečer je prihajla k mojemu zidu na pomenek. Še jo vidim, kako je nekoč, klepetaje in smeje se, medtem ko so njene drzne oči po mojih iskale šibkega mesta v mojem srcu, kjer bi mu mogla zadati bolečino. — Še jo vidim, kako je tedaj z vzhajajočimi rokama potegnila doli k sebi češnjevo vejico, vso rdečo in težko obloženo, da je nalik vencu obkrožala njene rdeče lase, in ne da bi odtrgala češnje, je z napetim vratom, kljun navzgor obrnjen, zobala sadeže z drevesa, dočim je peclje s koščicami pustila viseti na njej. Slika trenutka je bila nianjo povabljenja. Bok oboku sva sklonjena sedela v razoru. Najini glavi sta se skoro dotikali in zdaj pa zdaj sem ponevedoma, kadar sem hotel utrpati jagodo, z roko oplazil nje hrbet ali njeno bedro. Tedaj je dvignila svoj razpaljeni obraz in udarila po meni kot mlado žrebe ali pa mi pomazala nos s sokom vinske jagode. In jaz, jaz sem zmečkal temno, sočno jagodo na njenem zlatem, od solnca vročem vran-

tu. Branila se je kot hudičevka. Lahko sem se tako hudo pritiskal nanjo, nikoli se mi ni posrečilo, da bi jo vjel. Drug drugega sva zalezovala. Netila je ogenj, opazovala kako gorim in se mi nato rogala: »Dobil me pa le ne boš, Miklavžek!«

Jaz sem se pa posiljal s čisto nedolžnim obrazom zviral po mojem zidu, podoben debelemu, v klopčih zvitemu mačku, ki se dela, kot da spi. In skozi ozko šprango napol odprti vek ipak preži na plesoč miš — obližoval sem se že vnaprej in mislil: »Kdor se zadnji smeje, se najsilaje smeje.«

Tako je prišel popoldan (bilo je to v tem istem mesecu kot zdaj), koncem maja (ampak tistihdob je bilo dosti bolj vroče nego dandanes). Zrak je bil so-

paren; belo nebo je puhalo vročo žarečo sapo kot iz žrela velike krušne peči doli nad nas. Tako nekako že cel teden je v tem gnezdu neviht valila svoja jajca, ki se niso hotela izleči. Kar topili smo se od vročine. Obličje je postal skoraj moker in moj sveder se je kot priplepljen prijemal dlani. Belette nisem več čul, dasiravno je ravnokar še pela. Iskal sem jo z očmi. Na vrtu nikogar. Naenkrat sem jo zagledal, tam zadaj v senci vrtnice utice na stopnici, tam je se-

deli in spala na pragu, z odprtimi usti, glavo nagnjeno vznak. Ena roka ji je visela preko škropilnika. Spanec jo je iznenada premagal. Brez obrambe, telo iztegnjeno, napol razgaljena in brez zavesti se je, podobna Danaji, ponujala pod žarečim solncem. Bilo mi je kot da sem Jupiter. Preplezal sem zid, v urnem teku pomandral glave salate in zelja, objel Beletto z obema rokama in jo poljubil naravnost na usta. Bila je vroča in naga in vlažna od znoja; napol v spanju, kipeča od naslade, je omagala, se ni upirala; in ne da bi odprla oči, so njena usta iskala moje ustne in mi vračala poljube. Kaj se je zgodilo z menoj? Kakšna zmedenost se me je lotila! Struja poželjivosti je vrela pod mojo kožo. Bil sem pijan. Objel sem to lepo, vročerkavno, za ljubezen ustvarjeno bitje. Plen, ki sem ga zalezoval, pečen golobček mi je priletel naravnost v usta. In tedaj (o, jaz osel!) se nisem upal, da bi jo vzel. Ne vem, kakšni glupi pomisleki so me zadržali. Vse preveč sem jo imel rad. Misel, da je premagana od spanca, da objemam pač njeno telo, vendar ne njene duše in da se imam torej za mojo ponosno vrtnarico, ki se mi je nudila speča, zahvaliti samo izdajstvu, ta misel mi je bila neznošna. Iztrgal sem se svoji sreči, razklenil najine lakti,

razložil najine ustne in pretrgal vse vezi, ki so naju medsebojno vezale. To ni šlo brez bolečin, — kajti mož je ogenj in ženska netivo. Midva oba sva gorela s plamenom in trepetal sem in stokal, podoben onemu drugemu oslu, ki je premagal Antiopo. Na koncu pa sem zmagal — to se pravi, pobegnil sem. Še danes, po petindvajsetih letih, mi rdečica zalije obraz, če pomislim na to. O norčava mladost! In vendar se človeku srce kar omešča in tako dobro mu dč, če se spomni, kako silno neumen je mogel biti pred davnimi časi...

Kranj, naša gorenjska metropola

Znamenita gotška farna cerkev od južne strani Sedanji Kranj

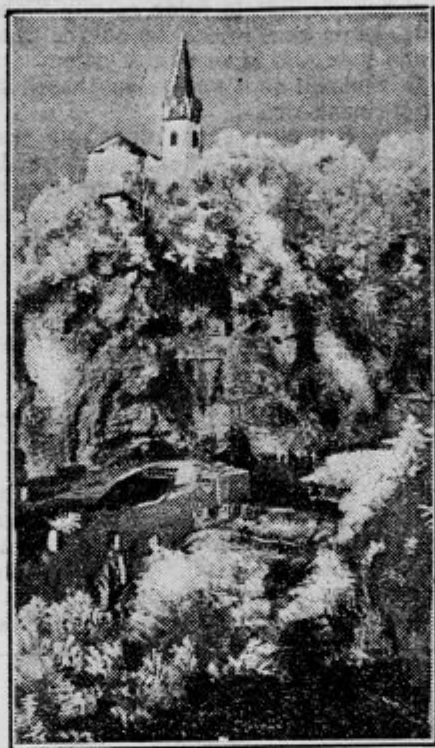
Kranj, trgovsko in gospodarsko središče cele Gorenjske, leži na planoti ob izlivu reke Kokre v Savo, v višini 385 m nad morjem. Zaledje Kranju tvorijo Gorenjska ravan, obdana od gorskih velikanov — Kamniških planin, Karavank in Julijskih Alp, ki dajejo mestu najlepše naravno ozadje. Kranj sam je sicer malo mesto, ker ima le nekaj nad 3.000 prebivalcev, vendar kot center velike in bogate okolice, ki se zbira vsak ponedeljek v mnogih tisočih v njem, je njegov pomen veliko večji, kakor enakih naših mestec.

V Kranju je sedež sreskega poglavarstva

s svojim smotnim delom smernice tudi posameznikom za gospodarski napredek.

Mestni zastop je najprej dosegel razširjenje mestnega pomenja z inkorporacijo sveta na desnem bregu Save, kjer se je nahajala železniška postaja in pa sveta, ki je prikladen za večje industrije. Predvideval je, da je napredek mestu mogoče le, ako se posreči Kranj industrializirati ter zato direktno, kakor indirektno zelo uspešno podpiral vsako ustanovitev novega industrijskega podjetja in tako v kratki dobi dosegel, da je Kranj že danes industrijsko mesto. Z vso vnojo je podpirala mestna občina vsa kulturna in gospodarska stremjenja meščanstva, včasih z velikimi žrtva-

vsaj ona društva, ki za želijo. Pri zgradbi Narodnega doma se je pokazala požrtvovalnost kranjskega meščanstva v najvišji meri, kajti to malo mesto, kakor je Kranj, je postavilo v kratki dobi dveh let stavbo, ki je veljala čez 4.000.000 Din in od katere vsote so skoraj tri četrtine že plačane. Okoli Narodnega doma je mogoče, lepe urejeni park, ki je danes že poln življenja. Kdor je poznal slovensko zapuščenost in zanemarjeno Zvezdo in kdor pride danes v Prestolonaslednikovo park pred Narodnim domom, se ne more dovolj načuditi temu velikemu in očitnemu napredku. Pred Narodnim domom pa stoji spomenik kralju Petru, ki je prvi spomenik našemu Osvoboditelju v Sloveniji. Spomenik je pravkar dovršen in bo odkrit 1. avgusta t. l. ki

Cerkvica v Puntgratu. Pogled iz Lajha

obeta postati praznik prvega reda za vso Gorenjsko. Spomenik sam se lahko smatra kot nekaj viden program kranjskega meščanstva, ki priča o njegovi nacionalni zavesti, saj je to meščanstvo vsikdar želelo in hotelo svojo nacionalno državo, za to se raduje svojega osvobodjenja in obenem zaveda, da je bilo osvobodjenje mogoče le po velikih žrtvah našega najmočnejšega narodovega dela to je Srbov pod vodstvom njihovega junaškega kralja. Spomenik pa tudi kaže po svoji obliki, da Slovenci niso zadovoljni z njim določenimi mejami, marveč da jih hočejo razširiti na zaslužene brate okraj gorskih velikanov, ki obdajajo Kranj.

Kakor je Kranj po prevratu v splošnem napredoval, v isti meri je napredovalo tudi gospodarstvo posrednih meščanov. Trgovina in obrt sta se razvili do poprej nepoznanega višine. Največji razmah pa je doživel Kranj s svojo industrij. Objektivni opazovalec je že pred nekaj dnevi konstatiral v »Jutru«, da je Kranj v tem oziru med vsem slovenskimi mesti relativno najbolj napredoval. Njegova ugotovitev je brez dvoma resnična, zakaj dočim je imel Kranj do prevrata le eno samo večjo industrijsko podjetje in sicer velik Majkličev valjni mlin s kapaciteto 10 vagonov dnevne produkcije, ima danes celo vrsto velikih industrijskih podjetij, tako da lahko trdimo, da postane Kranj kmalu eno najbolj industrijskih mest Slovenije. Na popreje zapuščen Gaštevski gmajni, kjer so se pasle le ovce in koze, je nastal danes povsem nov del mesta. Leta 1923. se je ustanovila v Kranju z domačim in češkim kapitalom Jugoslovenska - češka tvornica bombažnih tkanin d. d. Kranj kratko Jugoslovenska imenovana, ki je začela graditi tovarne, ki so zamišljene v največjem obsegu. Tovarna obstoji danes iz tkalnice, ki ima 600 stolov, nadalje iz tiskarne za tiskanje blaga, ki je največja in najmodernejša tiskarna te vrste v vsi kraljevini, potem iz belinice in barvarne ter proizvajala že sedaj letno 10 milijonov barvastega in tiskanega blaga vsake vrste, kakor tiske, flaneli, barhente, najrazličnejše vzorce za srajce in perilo itd. Blago konkurira lahko s tujim izdelkom. Tovarna, ki zaposluje danes čez 600 delavcev se še vedno povečuje. Na Gašteju se je začela graditi tovarna škroba, ki se bo prkloboval iz krompirja. Tovarna bo v letošnjem letu že stopila v obrat in bo v veliko korist zlasti kranjski okolici, ker bo potrebovala, ko bo povsem dograjena, do 1000 vagonov krompirja, katerega bo skušala seveda v prvi vrsti dobiti v okolici. Že pred vojno obstoječa Polakova tovarna usnja se je v zadnjih letih zelo povečala, da tvori danes eno izmed večjih govarništev v Sloveniji. Je povsem modernizirana in ima lastno elektrarno.

Kmalu po prevratu se je ustanovila v

Plotže: Agta, Lumler, Sigurd, Houff.
Pisatelj: Sa-
trap, Mimos
Jongla, vsi
drugi
prilobi k fo-
tografiji se
dobivajo
najceneje le
v drogeriji
„Sanitas“,
Ljubljana-
Cejce.

Z hlev je naša največja celik. 40/10

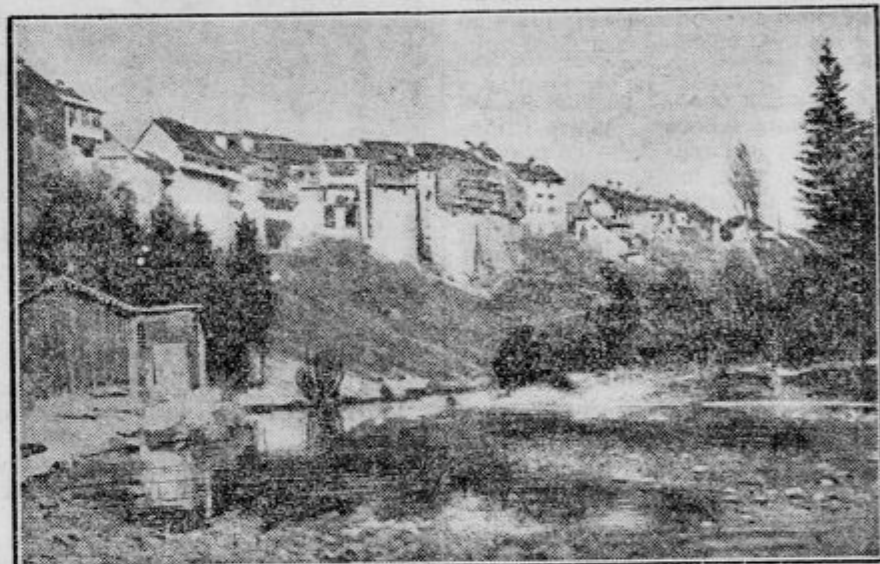

Slab ponedeljek — tržni dan — v Kranju

Kranju tovarna »Vulkan« za gumljeve izdelke.

Po nesrečnem koroškem plebiscitu se je ustanovila v Kranju Puškarna z namenom, da se prenese boroveljska puškarska obrt v Kranj. V ta namen je kranjsko meščanstvo doprineslo velike žrtve, ki pa niso ostale brez uspeha, zakaj danes je puškar-

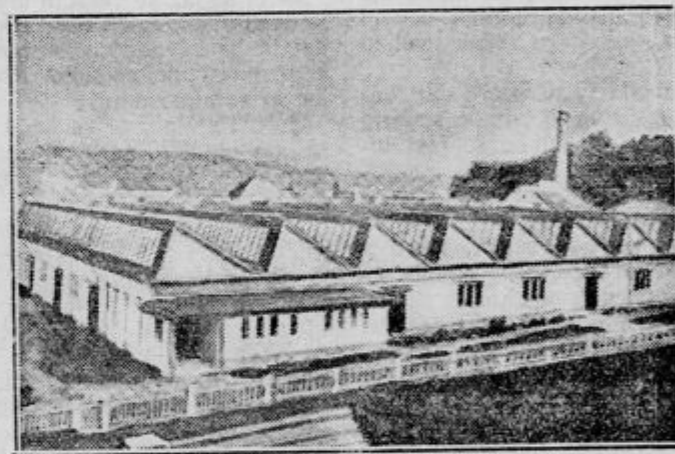
g. Dženc in čevljarna g. Ivana Prešerna in še več manjših. Velika je tudi tovarna perila g. Edmunda Kocbeka, ki zaposluje par sto delavcev. V zadnjih letih je nastalo v Kranju več obratov za pletenine, izmed katerih je največja tovarna Ika d. z. o. z. (lastnika gg. E. Kocbek in A. Adamič), ki zaposluje več sto delavcev in izdeluje plete-

Pogled na Kranj iz Kokrškega dola.

ska obrt v Kranju udomačena in ji je zagotovljen obstoj po puškarski šoli, ki zelo lepo uspeva in katere izdelki so na razstavi v Parizu vzbujali občo pozornost. V Kranju se je naselilo tudi že več samostojnih puškarjev, in je Kranj že danes v Jugoslaviji, kar se tiče puškarskega toka, kar so bile popreje v Avstriji Borovlje. Puškarna sam, ki je v zadnjem času prešla v last znanega puškarskega strokovnjaka Jakoba Pošingerja, je danes povsem moderna tovarna orožja, ki zaposluje okoli 80

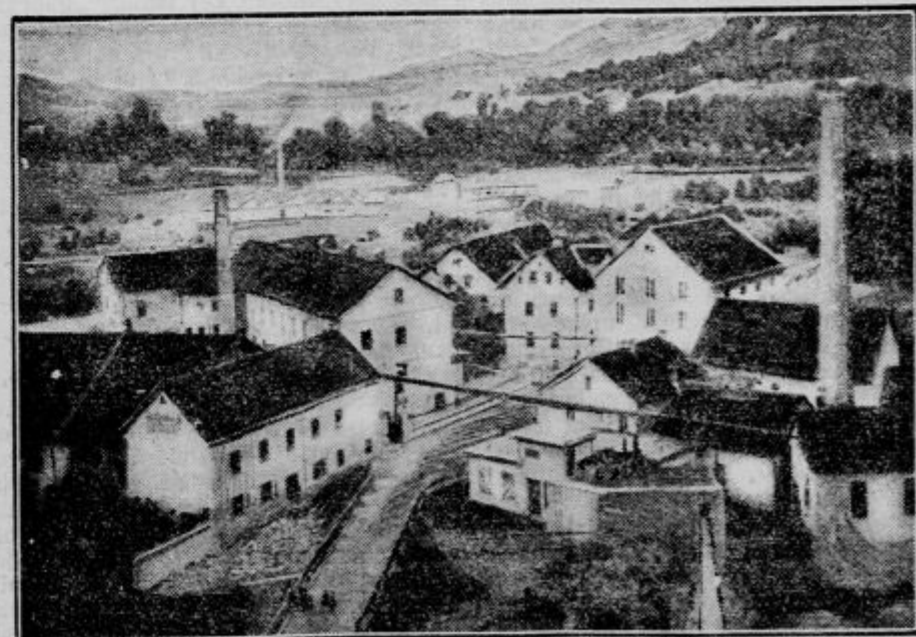
učne vsake vrste, ki so na najboljšem glasu, in pa trikotajo. G. Edmund Kocbek gradi sedaj za to tovarno novo trinadstropno hišo. Velika je tudi tovarna izbornih pletenin g. Cirila Valta in moderna tovarna pohištva g. Petra Kobala. G. Ivan Savnik, ki je lastnik ene največjih galanterijskih trgovin na debelo, je ustanovil lansko leto tovarno galanterijskih predmetov, zlasti naramnic, nahrbtnikov, potnih potrebščin itd., in eksportira svoje izdelke po vsi kraljevini. Po solidnosti svojih izdelkov slovi

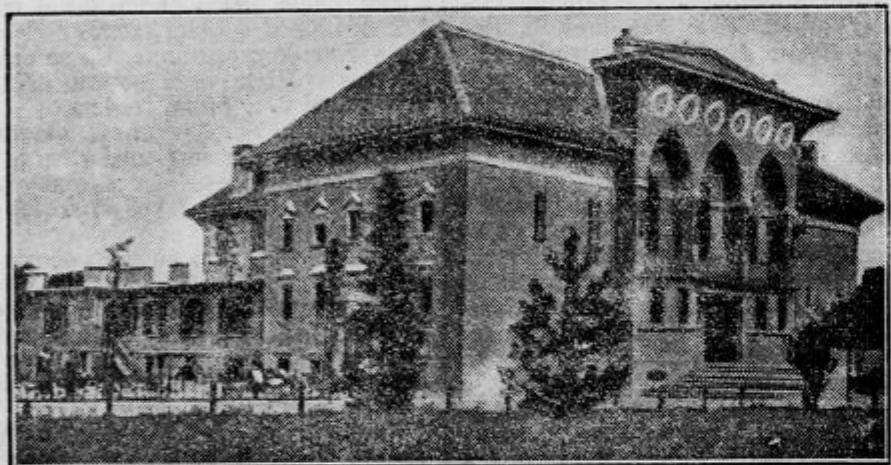
Tovarna tvrdke »Čehojug« v Kranju

puškarjev in izdeluje lovskega orožja dovolj za potrebe vse države. Velika panoga je po prevratu postala v Kranju čevljarska obrt, ki dela za izvoz čevljev v južne kraje naše kraljevine, zlasti v Makedonijo in Srbijo. V Kranju so čevljarska podjetja in imajo 50 do 60 delavcev v svojem obratu, poleg tega po več sto delavcev po vsem Gorenjskem. Tako Jadransko-podunavska čevljarna d. z. o. z., ki jo vodi g. Stefe in

kranjska mlarna, ki je najstarejša mlarna v naši kraljevini (lastnik g. Makso Fock). Predalec bi zašil, ako bi se navajala še vsa druga obrtna in trgovska podjetja, ki v Kranju obstojajo in uspevajo. Omenimo le, da ima Kranj štiri elektrarne, Mayrjeva, ki preskrbuje zlasti mesto z razsvetljavo, Majkličovo, ki služi v prvi vrsti industriji, Polakovo in Završnico, nadalje šest de-
narnih zavodov (tri banke in tri hranilnice),

Tovarna za usnje tvrdke »Indus« v Lajhu. V ozadju tvornice tvrdke »Čehojug«

Narodni dom v Kranju

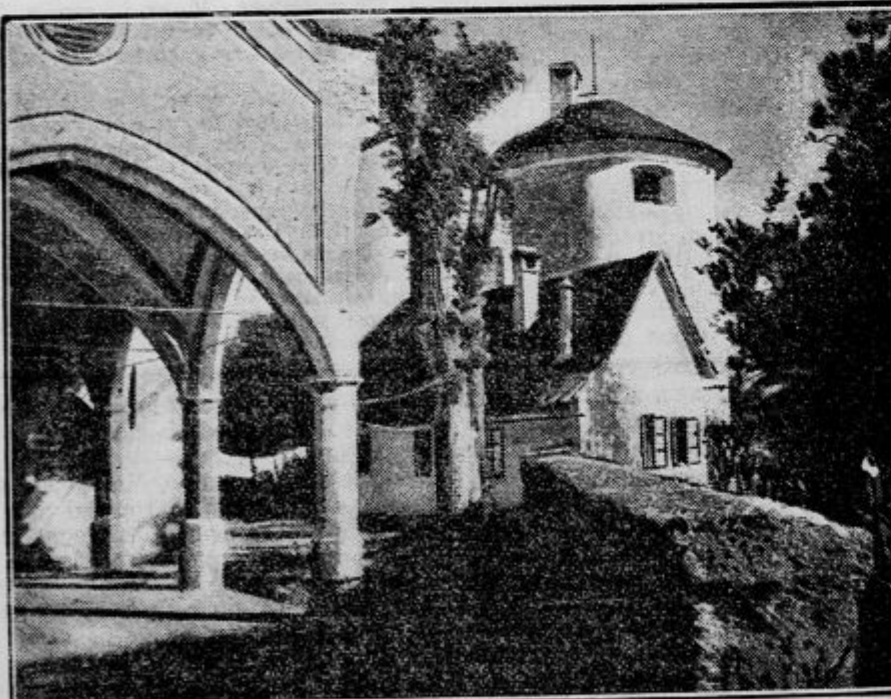
in drugih uradov, ki se nahajajo navadno v takih mestih, ima mnogo šol, med njimi veliko gimnazijo in strokovno puškarsko šolo.

Ker je Kranj največje tržišče na Gorenjskem, ki ima ob ponedeljkih zelo velik promet, se je razvila v Kranju že davno dobra in solidna trgovina, kakor tudi obrt, ki je napravila meščanstvo za precej imovito. Svoje imovitosti so se kranjski meščani v prejšnjih časih radi zavedali in se je menda še danes, vendar se mora povdarjati, da so zelo darežljivi in da je njih požrtvovalnost, zlasti kadar se gre za nacionalne in kulturne svrhe tako velika, da se ji skoraj ne najde drugod primere.

Ker je bilo meščanstvo v dobrih gnotnih razmerah in ker so bili ponedeljski sejmi stalni vir dohodkov, se meščanstvo

ml. Kako uspešno je občinsko gospodarstvo kranjske občine, priča dejstvo, da je kranjska občina menda edina mestna občina v vsi Sloveniji, ki nima ne le nobenega dolga, marveč ima v svojih različnih fondih in v svojih nepremičninah razmeroma veliko premoženje, četudi je že po prevratu plačala velike lastne dolgeve in četudi je občinske doklade še v zadnjem času znatno znižala.

Stanovanjsko vprašanje je skušala kranjska občina rešiti na ta način, da je dala in še daje občinski stavbeni svet interesentom skoraj brezplačno, če se obvežejo zgraditi hiše v doglednem času. Na ta način je nastalo v zadnjih letih celo novo predmestje pod Jelenovim klancem in tudi na podoban način predmestje na Gaštevskem pašniku.

Mestni stolp izpod cerkvene lope v Puntgratu

do prevrata ni posebno trudilo, da bi dalo svojemu mestu večji razmah. Vojna in po-vojne razmere so ustvarile povsem nov položaj. Kranjsko meščanstvo je spoznalo, da zahteva nova doba drugačnih gospodarskih metod, kakor prejšnji časi in če hoče napredovati, mora izginiti konservativni duh in je treba izrabiti ugodne prilike, ki se nudijo na gospodarskem polju z izpolnitvijo naših nacionalnih aspiracij in ustanovitvijo lastne države.

Zato je meščanstvo, katerega reprezentant je mestni občinski zastop, po prevratu, ko so bile zaceljene prve rane, ki jih je zapustila vojna, započelo z velikim elanom novo gospodarsko politiko ter podalo

Tako, kakor se udeležuje kranjsko meščanstvo v svojem občinskem zastopu, udeležuje se tudi v drugih javnih panogah. Če omenimo, da ima Kranj miš manj kakor 57 društev, od katerih imajo nekatera društva po 400 in 500 članov, vidimo, da je v kranjskem meščanstvu društveno življenje zelo razvito. Vkljub temu pa je šele najnovejši čas prinesel tem kulturnim organizacijam primeren dom. Duh nove dobe, ki je v kranjskem meščanstvu, je s trdo roko pretrgal vse predsodke, začel in izpeljal stavljen naloge z brezprimerno odločnostjo. Posekala se je stara zanemarljiva dolgočasna »Zvezda« in se v njej postavilo »Narodni dom«, v katerem imajo prostora

Kraljestvo mode

Moda na obali

Letošnja moda na obali — bodi že ob morju ali v domačih kopališčih ne bo štedila z barvami in živahno pestrostjo. Črna kopalna obleka je dočela izgubiti svojo veljavo. Iščemo se posebej nove barvne kombinacije, da se bodo oči v letošnji kopalni sezoni lahko do sita napasle vsakojakih raznolikosti.

Na razpolago je cela vrsta možnosti: predvsem so letos najrazličnejše svile, ki jim voda ne škoduje, na originalen način črtaste križno in prečno. Kombinira se: modra z zeleno, aprikosa z lilasto, črkasta s svetlo zeleno, oranžna z modro.

Za plavanje je seveda triko najprilagodnejši, na obali pa radi ozke prilagodnosti često učinkuje neestetično in ga je treba odklanjati. Zatorej bo večina dam preko trikoja obleka svilen kopalni kostum, nele zato, ker je »spodobnejša«, marveč tudi zato, ker se vsaka dama zaveda, da ji pestro svilen obrobje izborna pristojba. Praviloma gre tu za kratke srajčke, ki se oblečejo preko trikoja, a se pred plavanjem odložijo. (Glej na sliki desno figuro z japonskim solnčnikom!) Često se tovrstne kopalne srajčke izdelujejo iz križno in prečno črtastega materiala ali iz rozaste svile. Ako pa izbereš gladko svilo, jo okrašaš s cvetličnimi aplikacijami ali pa z volneno vezeno. Izborna se k temu obnašajo japonski solnčniki iz oljnatega papirja, kretona ali poslikanega

divjega usnja (poslednja moda!)

Kopalne srajčke so namenjene samo vitkim postavam. Močnejšim damam naj za vzorec posluži sedeča figura v ospredju naše slike. Svila ne sme biti kričeče svetla, marveč umerjena: zelena, modra ali vinsko rdeča. Fazona z ravnim gornjim delom in razširjenim krilcem je menda najprilagodnejša, da tudi močni dami ustvari videz vitkosti. Namesto trikoja pa pod ta kostum oblečeš male hlače iz enakega materiala. Posebno je za močnejše dame priporočljiv takozvan kopalni steznik, ki vzdržuje lepo linijo in niti malo ne ovira svobodnega gibanja.

Kopalni plašč v vseh svojih konvencionalnih oblikah postaja bolj in bolj nemodern. Pojavljajo se povsem novi tipi. Uveljavila se bo tako imenovana kopalna rjuha, ki je vrlo dolga in široka ter v barvah zelo pestra. Tudi gladek kopalni kep bo na mestu. Posebno novost pa predstavljajo modeli kopalnega pyjama, s priprojenim kepom, vrezanim iz kariranega materiala. Vse te novosti niso samo efektne, marveč tudi praktične. Kako dobro posluži po kopanju pyjama, ve vsaka dama, ki ima doma kabino. A kep ni le za parado, marveč tudi za uporabo ob frotiranju. In cela stvar ni draga, ker si jo lahko izgotoviš doma, na makar se s tisočaki odpravljaj v Deauville, Biarritz, Ostende ali v Florido...

govorili. Ze drugo jesen, ko dovršim četrti razred.

«Eh!»
«Tako je! Za notarja se bom moral učiti ali pa za sodnika. Veliko denarja bom služil. Dosti več, kot sam gospod fajmošter. In potem si kupimo še drugo hišo. Ono pekovo na trgu. In s teboj se oženim! S teboj, Ančka! Da boš imenitna gospa. Kaj bi z Janezkom? Ničesar nimajo pri njih. Goli so vsi in lačni. Še belega kruha ne premorejo. Pri nas pa je bogatija. In vidiš — sosedeje smo! Pa bo potlej, ko se vzameva, Ančka, tudi vaša domačija naša in naša postane vaša! Rečem ti! — Kako misliš?»

Besede so vrel iz Bertilja zanešeno in navdušeno. Ančkino dlan si je položil na koleno in jo neprestano božal. Ančka ga je izprva poslušala z dvomom in nevero. Toda se je orosil deklečev obrazek z iskreno zarjo, zasenčile se oči z zamišljeno kopreno in se izgubile v bukovju in hrastju Priškega hriba onstran vrta, med tem ko so se prsti njeni krčevito oklenili Bertiljeve desnice... Kam je zletelo, kam je poromalo mlado srce? Učenjaki in modrijani, ki poznate človeka bolje od svoje dlan in svojega žepa, povejte, ako vestel Razložitel! Ali se niso ob besed

dah zgovornega soseda pred drobno nečimerno dušico hipoma znižale. Priške hoste in se je za njimi razgrnil in odprl prekrasen svet, čisto nov in celo sanjam se nepoznan. Ali se niso med valovečimi travniki po ravnini razpele ceske, z bisernim peskom posute, z jagredni-podnebesniki in z brezami-devicami obrobiljene? Ali ni zašumela med jelšami in vrbami bajna pesem reke, skrivnostno se viječe in v nedogled hitede, da se ji ne vidi konca? Ali se niso na neki zazibali čolnčiki — ladjice — snežnokrile brze ptičice? — In nad njimi visoko zaplavali beloruni oblački, solčne dobrote vrtoglavi pilančiki, ki se preganjajo v dihih dehtelih vetrov, se objemajo in poljubljajo pa beže vsi razposajeni v vijoličasto obzorje — beže v mavrične prečudežne dežele jutrove? — In pod obzorjem vijoličastim, tam na samih mejah prečudežnih kraljestev jutrovih — ali niso zapevali zeleni gajji? In je pod njimi vstalo mesto, srebrnozidno in zlatostreho, mesto s pravilnimi zvonovi, ki potrkavajo desetkrat lepše in ubranješe od zvonov na fari in stokrat milejše od zvonov na Gori? Modrijani in učenjaki, ki poznate sleherno gubico človeškega srca in vsako potezo njegove nature, razložitel Povejte —!

Gospodje v poletju

Modern površnik je enovrsten, srednje dolg, zadaj raven, brez tajie. Reverji so precej široki. Najprimernejše blago za površnik je dublé ali koverkot.

Kombilirana sako-obleka je enovrstna. Sako je kratek. Spredaj spodaj zaokrožen. Z dvema gumboma. Tajla sme biti le malo naznačena. Reverji so široki.

Ta obleka je navadno iz marengo (črnosivkasto), modrega ali črnega blaga.

Hlače svetlo progaste, precej široke.

Dvovrstna sako-obleka ima kakor enovrstna široke reverje in malo naznačeno tajlo ter po dva gumba. Iz modrega ali temnega blaga je posebno elegantna.

Hlače so iz istega blaga, odnosno bele ali svetlosive.

Sportna obleka z našitimi žepi in dvema gumboma. Sako je zadaj popolnoma raven. Pump-hlače so srednje široke in segajo čez koleno.

Sportna obleka zahteva blago živih vzorcev, črtasto ali karirano.

Sport in promenada

(Pariški modeli.)

Negovanje polti v vročih dneh

Jasno, da polt potrebuje v vročih dneh večje nege kakor ob hladnih in mračnih. Kakorkoli si moderna dama želi solnčenja, toliko bolj se mora zavesti, da vroči žarki lahko občutno škodujejo nepravilni polti na obrazu, ramenih in golih rokah.

Sredstva zoper pege naj se uporabljajo profilaktično. V vsaki boljši prodajalni kozmetičnih sredstev se dobijo mazila in tekočine, ki preprečujejo

vsako pojavljanje pegic. Brezpogojno je treba zvečer in zjutraj omastiti polt s tanko plastjo kreme, da ne začne v vročini razpokati, marveč da ohrani svežost in da pod vplivom solčne toplote prijetno zatemni.

Izboren pripomoček za očuvanje lepe gladke polti je mehka krtača za obraz, s katero se po obrazu sčetaš s potezami navzgor. Nekoliko trša je sčetača za telo, s katero se pravilno masiraš, da spraviš kri na površje kože in preprečuješ vsako nabiranje maščobe.

Pri letošnjih dirkah

odklanjajo dame velika paradna oblačila, ker dirk ne smatrajo več za modne temveč sportne prireditve. Naša slika predstavlja par vrlo enostavnih, a vseeno elegantnih modelov, ki so primerne za dirke ravno tako kakor za promenado in letovišče.

Radio

Radio za nos

je najnovejši izum. Menda Edisonov. S tem je torej rešen problem radionjhanja, če se že radio-gledanje ne more obnesti. Tako bo torej v bodoče že kosček kruha nudil skrivnostne užitke.

Izvečki iz večernih programov

BERLIN (404 m. 10 kW in KÖNIGSWU.)
STERHAUSEN 1300 m. 20 kW, BRESLAU (418 m. 10 kW), DUNAJ (531 m. 7 kW), RIM (245 m. 2 kW), BRNO (521 m. 24 kW).

Nedelja, 23. V.

BERLIN 20.30: Majski večer.
BRESLAU 20.25: Pomladanski izlet v besedi in pesmi (Recitacije, kvartet).
DUNAJ 19.30: «Orlovo». Opereta v 3 aktih.
RIM 20.40: Odlomki iz opere «Aida».
BRNO 19: Orkestralni koncert. — 1. Offenbach: «Lepa Helena», 2. Gounod: «Faust», 3. Bizet: «L'Arlesienne», 10: Pesmi in recitacije.

Ponedeljek, 24. V.

BERLIN 20.30: Orkestralni koncert.
BRESLAU 20.25: Večer arij in duetov.
DUNAJ 18.10: Beethovnovi godalni kvarteti.
20: Tretja šubertiada.
RIM 20.40: Vokalni in instrumentalni koncert. (Slavnostni koncert radi XI. obletnice vstopa Italije v svetovno vojno.)
BRNO 19: Orkestralni koncert.
20: Odlomki iz operete «Visokost pleše valček».

Torek, 25. V.

BERLIN 20.30: Koncert. — Od Offenbacha do Leharja.
BRESLAU 20.25: Sinfonični koncert. 1. Handel: Concerto grosso D-dur. 2. Schubert: Sinfonija C-dur.
DUNAJ 20.15: Poljuden večer. (Solisti, kvarteti, pihala).
RIM 20.40: Vokalni in instrumentalni koncert.
BRNO 19: koncert Moravskega kvarteta. 1. Borodin: II. kvartet. 2. Dvofaki: kvartet C-dur.
20: Pesmi.

Sreda, 26. V.

BERLIN 20.30: koncert. (Moški zbor, solisti in orkester).
BRESLAU 20.25: Zabavni večer. (Recitacije in pesmi).
DUNAJ 20: Eno stoletje vesele domače glasbe. (Uverture, pesmi, arije, dueti in kupleti).
RIM 20.40: Vokalni in instrumentalni koncert.
BRNO 19: Orkestralni koncert. — 1. Narodna himna. 2. Morava, Morava. 3. Stoletnica Pilackega. 4. Moravske pesmi.
20: Odlomki iz Smetanove opere «Libuša».

Četrtek, 27. V.

BERLIN 20.30: komorna glasba od Haydina do Schönberga. — Brahms (kvartet in klavir).
21.30: Mednarodni jugoslovanski tamburški zbor.
BRESLAU 20.30: Program iz Berlina.
DUNAJ 20.15: «Carmen». Iz dunajske Volksopere.
RIM 20.40: Odlomki iz operete «La Sella vagabonda».
BRNO 19: klavirski koncert.
20: koncert tamburaškega zbora.

Petek, 28. V.

BERLIN 20.30: koncert radiofonskega orkestra.
BRESLAU 20.25: Večer komorne glasbe. 1. Handel: Serenada št. 3. E-dur, za violino in klavir. 2. M. Berger: Largo iz suite op. 131 c, za čelo, mala romanca; Caprice. 3. Brahms: sonata A-dur za violino in klavir.
DUNAJ 21.20: Koncertna akademija.
RIM 20.40: Vokalni in sinfonični koncert.
BRNO 19: koncert pevskega društva Fürster.

Sobota, 29. V.

BERLIN 20: «Seviljski brivci». Iz Državne opere.
BRESLAU 20.25: Die Laune des Verliebten (Goethe).
DUNAJ 20: «Mädi». Opereta v 3 aktih.
RIM 20.40: Vokalni in instrumentalni koncert.
BRNO 19: Orkestralni koncert.
20.30: Pesmi in humor.

Debatni večeri Radio-kluba v Ljubljani. Radioklub v Ljubljani je v sredo dne 19. tm. zaključil svoj prvi radiotehnični tečaj. Udeležba in zanimanje je bilo vsestransko, uspeh prav zadovoljiv. Klub je s tem tečajem vzburil med amaterji splošno zanimanje za to novo tehnično znanost. Pri zadostnem številu interesentov se bo tečaj letošnje jeseni ponovil. Kot nadaljevanje tečaja se bodo sedaj vršili debatski večeri, na katere vabimo vse članke in prijatelje radiotehnike. Prihodnji debatni večer bo v sredo, dne 26. t. m. ob 8 v prostorih radiokluba na velesilnu. Razpravljalo se bo o vzrokih in možnostih odstranitve tramvajskih motenj.

Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Gospodarstvo

Ljubljanski trg

Minuli teden se je položaj na ljubljanskem trgu na spremenil. Cene so ostale v glavnem na nivoju predzadnjega tedna. Nekoliko so se pocenili novi krompir, kumare, kolerabe, piščanci, domači zajci. Moka pa se je v ljubljanskih trgovinah malo podražila. Cene zelenjavi so še vedno previsoke. Bile so v Ljubljani v minulem tednu naslednje cene:

Meso in mast: goveje meso 15-19, telečje 17-20, svinjsko 22-25, slanina 20-22, mast 25, šunka 35, prekajeno meso 30-32, koštrunje meso 14-15, kozličevina 20, konjsko meso 6-8, hrenovke in safale 35, tlačenke 30, sveže kranske 32-35, suhe kranske 67, prekajena slanina 28-30. **Din za kg. Perotina:** piščanci majhni 15-18, kokoši 30-35, petelin 30-40. **Din za komad. Ribe:** karpi in ščuke 30, postri 60, klini 15, mrene 15 Din za kg. **Mlečni proizvodi:** mleko 2.50-3, sirovo maslo 45, čajno 60, kuhano 45, bolinski sir 36 Din za kg. **Jajca:** 1.75-2 Din za par. **Sadje:** jabolka 8-12, dateljni 24-26, orehi 12, luščeni 32, češnje 10-16, suhe češnje 10-11 Din kg. **Specarijsko in kolonijalno blago:** kava 40-76, pražena 52-100, kristalni beli sladkor 13.50, v kockah 15.50, riž 9-12, testenine 9-12, čaj 75-100 Din kg. **Mlečni proizvodi:** moka 5.75, »1« 5.50, kaša 6-7, ješprenj 6-8, ješprenček 10-13, turščina moka 3.50-4, turščini zdrob 4-5, pšenični zdrob 7, ajdova moka 8-9, ržena moka 5 Din kg. **Žito in stročnice:** pšenica 355-360, riž 250-280, ječmen 230-260, oves 225-240, proso 275-300, nova sušena turščica 190-200, ajda 260-300, fižol 350, grah 400-500, leča 600-1000 kg. **Kurivo:** premog 44 Din za 100 kg, trda drva 160, mehka 75 Din kušični meter. **Krma:** slama 50-75, polsladko 60, kisle 50, slama 45-50 Din za 100 kg. **Zelenjava in solate:** glavna solata 10-12, ajserica tržaška 10-15, zgodnje zelje tržaško 9-10, kisló zelje 2.50-3, ohrovt gorški 10, šparglji 25-30, kolerabe 10-11, kolerabe podzemljice 1, špinata 5-6, kumare 24-25, buče 40, grah v stročju 9-10, luščeni grah 28, fižol v stročju 24, čebula 5, česen 10, krompir 1.50-1.75, krompir novi 6-7, kislá repa 2-2.50 Din za kg. **Gobe:** jurčki 25 Din za kg.

Mariborski trg

Včerajšnji trg je bil z zelenjavo v veliki meri založen in tudi precej obiskan. Jajcem je sprito praznikom cena poskočila, in sicer za 25 par pri komadu. Češnje so se pocenile za 4 Din pri kg. Cene krmi stalne. Slaninariji so pripeljali na trg 28 vozov s 64 komadi svinj, ki so jih prodajali na drobno po 10.50-27, na debelo v komadih pa po 15-17 Din kg. Krompirja je bilo na trgu 10 vozov po 0.75-1 Din kg. **Ostale cene:** Meso in mast: goveje meso 8-19, telečje 12.50-20, svinjsko 10.50-27, ovčje 12-15, slanina sveža 18 do 25, prekajena 26-36, mast 20-26 Din kg. **Perotina:** kokoši 55-60, piščanci 12.50-40, race 30-40, gosi 50-60, purani 80-95 Din komad. **Jagnjeta:** 80-100 Din komad. **Domači zajci:** 7.50-30 Din komad. **Kozličji:** 75-100 Din komad. **Krompir:** novi 8 Din kg. **Zelenjava in solate:** grah v stročju 8, karfiola 3-8, česen 12-18, čebula 2.50 do 5, kisló zelje 2-3, glavna solata 8 do 9 Din kg. **Sadje:** jabolka 6-12, suhe češnje 10-12, češnje 14-16 Din kg. **Mlečni proizvodi:** mleko 2.50-3, smetana 12-16 Din liter, maslo sirovo 40, čajno 45 do 65, kuhano 50 Din kg. **Jajca:** 0.75 do 1.25 Din komad. **Fižol:** 1.50-2.50 Din liter. **Dalje so pripeljali kmetje 5 vozov sena, 3 vozove otave, 4 vozove slame in 12 vozov škode. Cene:** seno 70-77.50, otava 75 do 80, slama 30-35 Din za 100 kg, škopi 1.25-1.50 Din komad.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (22. t. m.): Pšenica: baška, 2 vagona 306; Begej, 3 vagoni 302.50. Turščica: baška, Novi Sad, 4 vagoni 135; zlati zuban, 5 vagonov 135; Indija, 6 vagonov 135; za 15. junija, 5 vagonov 136. Moka: »0g«, sremska, 1 vagon 482.50; »6«, baška, 1 va-

gon 290, Otrobi: baški, v jutajstih vrečah, 2 vagona 115. **Dunajska borza za kmetijske produkte (21. t. m.):** Sprico čvrste tendence na prekomorskih borzah in tukajšnje majhne ponudbe se je prijazno razporeženo še povečalo. Pšenica je bila prav čvrsta; madžarske in jugoslovenske vrste so se podražile za pol šilinga. Notrajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 43-43.50, madžarska potiska 47-49, druga 42-42.50; turščica: 21-22; riž: 26.50-27.75; oves: domači 29-30, madžarski 28.75 do 30.

Ne pozabljamo na naš velesojem. Slovenci smo prvi v naši kraljevini uresničili misel velesoja, ki je izra ustanovitve vsa leta doslej pokazoval, da je njegov obstoj opravičen. Institucija Ljubljanskega velesoja je velika pridobitev za naše gospodarstvo, ki se v veliki meri poživlja z njegovo pomočjo. Zato bi bilo po- nizevalno in sramotno, da bi zanemarjali naš velesojem, ker bi s tem pokazali, da ne napredujemo, temveč nazadujemo. Te dni pred velesojem pomislimo, kaj bi lahko še storili za večjo impozantnost letošnje velesojmske prireditve, že potekajo zadnji dnevi, ko se je še mogoče prijaviti za razstavo. Zavržite pomisleke, ki ne držijo, in prijavite se val, ki pride za razstavo v poštev. Velesojem je zrcalo naš samih, je zrcalo Slovenije in je zrcalo države. Ravno tako opozarjamo zainteresirane kupce, naj si v dnevi od 26. junija do 5. julija t. l. ogledajo pridobitve zadnjega leta in zboljšanje produkcije v enem letu.

Trgovinska pogodba med našo kralje- vino in Španijo. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je prišla z nabiranjem gradiva za trgovinsko pogodbo s Španijo ter je razposlala vsem podjetjem, ki jih ima v evidenci, da so v trgovinskih stikih z interesi Španije obširne okoli- nice glede podatkov in predlogov za car- insko - tarifni del trgovinske pogodbe. Podjetja, ki niso prejela take okoliščice, se pozivajo tem potem, da javijo Zbornici svoj naslov in obenem sporočijo predloge, ki jih imajo glede ureditve naših trgovin- skih odnošajev s Španijo in njenimi kolo- nijami.

Trgovinska pogodba med našo kralje- vino in Belgijo. Po obvestilu ministrstva trgovine in industrije v Beogradu se imajo v kratkem pričeti pogajanja za trgovin- sko pogodbo s Belgijo. V to svrhu poziva Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse interese, ki so v trgovin- skih stikih z Belgijo, odnosno z belgijski- mi kolonijami, da ji sporočijo svoje želje in predloge glede bodoče ureditve trgovin- skih odnošajev z omenjeno državo, poseb- no v carinsko - tarifnem kakor tudi v že- lezniško - prometnem oziru.

Obtok novčanice Narodne banke se je v tednu od 8. do 15. t. m. zmanjšal za 117.9 milijona na 5658.2 milijona Din. Isto- časno pa je padla tudi kovinska podloga za 17.8 milijona na 427.5 milijona Din zlate in nemarne vrednosti. Posojila so se zmanjšala za 26.6 milijona na 1358.1 mili- jona Din.

Sklicanje izvršilne sekcije tarifnega odbora. Izvršilna sekcija tarifnega odbora bo imela 26. t. m. sejo v dvorani Centrale industrijskih korporacij v Beogradu. Raz- pravljala bo o sklepih, ki sta jih donesli prva in druga sekcija na skupnih konfe- rencah od 12. do 16. aprila t. l. na Sušaku. **Redni občni zbori:** Opekarna »Emona«, d. d. v Ljubljani, dne 7. junija t. l. ob 17. v Srebrni dvorani hotela »Uniona«; Tvor- nica za dušik, d. d. Ruše, dne 18. junija t. l. ob pol 16. v prostorih Ljubljanske kreditne banke, podružnice v Mariboru; Vzemna zavarovalnica v Ljubljani dne 24. junija t. l. ob 16. v društvenih prostorih v Ljubljani.

V trgovinski register sta se vpisali naslednji trditi: »Humanka«, industrija i trgovina koža i cipela, d. d., podružnica Celje; Zidarski mojstri, družba z o. z. v Ljubljani (družba prevzema in izvršuje vsa stavbna dela). — Izbrisale so se nastopne trdite: M. Gregorič & Ko v Ljubljani (ker se je obrat opustil); »Intercontinental«, jugoslovensko transportno i prometno di- ničarsko društvo prij. S. & W. Hoffman v Zagrebu, podružnica v Mariboru (ker je po-

slovanje prestalo); Lesna industrijska tr- govna družba bratje Tavcar v Vuzenici (ker se je družba razšla). Avtomobilna pro- metna zveza v Škofji Loki, d. z. o. z. v likvi- daciji (ker je likvidacija končana).

V zadržni register so se vpisale v Sloveniji naslednje zadruge: Mlekarska zadruga v Kostanjevici, r. z. z. o. z.; Prva stavbna zadruga mestnih nameštencev ljubljanskih, r. z. z. o. z. v Ljubljani; Sa- vez agrarnih zajednic v Mariboru, r. z. z. n. z.; Pašniška in planšarska zadruga v Naklem, r. z. z. o. z. — Izbrisale so se na- slednje zadruge: Živorejska zadruga na Brestnici, Produktivna zadruga ključavni- čarjev in sorodnih strok na Ježici in Ka- njerejska zadruga v Lescah, ker so likvi- dacije končane.

Ugodno stanje posevkov v naši kra- ljevini. Oddelek za poljedelstvo v ministr- stvu za kmetijstvo in vode je izdal za čas od 1. do 15. aprila t. l. poročilo o stanju posevkov. Obče stanje ozimnih in jarih po- sevkov v vsej kraljevini je bilo med do- brim in zelo dobrim. Stanje žirine je bilo povoljno. Od kušnih bolezni sta se pojav- ljala ponekod v manjši meri svinjska kuga in metilji pri ovcah.

Dobava, Direkcija drž. žel. v Ljubljani sprejema do 26. t. m. za dobavo armatur za plinsko razsvetljavo, za dob. 2500 m² kislaka za avtogenično varjenje, za dobavo 14.000 kilogramov U-železa; do 28. t. m. za doba- vo 1000 kg loja; do 1. junija za dobavo 1000 komadov žaril za Helioborke, za do- bavo gorilcev in stenja; do 1. junija za doba- vo steklenega papirja. Predmetni pogoji so pri ekonomskem odelanju te direktije. — Vršile se bodo naslednje ofertne licitacije: 25. t. m. pri Središnjem uradu za osi- guranje radnika v Zagrebu glede oddaje ključavničarskih, soboslikarskih in plekar- skih ter steklarskih del; 8. junija pri Di- rektriji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 300 ton portlandskega cementa; 9. junija glede dobave železnih delov za štedilnike; 11. junija glede dobave 7500 ko- madov bakelj ter glede dobave 10.000 m² strošne lepene in 140 komadov dimniških nastavkov; 12. junija pri Direkciji držav- nih železnic v Ljubljani glede dobave 10.000 kg gnetilnega maslinnega materijala. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgo- vino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Prodaje. Vršile se bodo naslednje pro- daje: Dne 27. maja t. l. pri Upravi uboj- nog slagalista IV. armijske oblasti v Za- grebu glede prodaje odpadkov od železa in jekla. Dne 18. junija t. l. pri Upravi drav- skega intendantskega slagalista v Mostah pri Ljubljani glede prodaje odpadkov od moka za svinje. Predmetni oglasi z natanč- nejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in- teresentom na vpogled.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje ofertno licitacijo za dobavo pohištva za opremo novega ambu- latorija v palači na Miklošičevi cesti št. 20. Interesenti se opozarjajo na tozadevni razpis v »Uradnem listu« št. 48.

Švicca bo povišala uvozno carino na hmelj. Švicarska vlada bo predložila pa- rlamentu predlog, po katerem se povišuje jo uvozno carino na hmelj, ječmen in pivo. S povišanjem carine na hmelj bo naše hmeljarstvo le v manjši meri prizadeto, ker se naš hmelj izvažja v Švicco le v manj- ših količinah.

Pred znižanjem diskonta v češkoslo- vaški, iz Prage poročajo, da se pripravlja znižanje oficijelne diskontne postavke za pol odstotka. **Obtok novčanice v Avstriji** se je znižal od 7. do 15. t. m. za 28.7 milijona na 759.1 milijona šilingov. Podloga je za malenkost narasla na 508.1 milijona šilingov. Kritično razmerje se je zboljšalo od 60.7 na 61.3 odstotka.

Borze

ZAGREB. V dopoldanskem svobodnem prometu je bila tendenca neizpremenjena. Promet kakor običajno ob sobotah precej zmeren. Za denar so bile zabeležene na- slednje taksacije: Dunaj 803, Berlin 1355.5, Italija 220, New York 56.74, Pariz 190, Pra- ga 168.45, Švicca 1098.5. — Promet v Vojni škodi minimalen. Blago je ostalo na 311. **CURIH**, Beograd 9.115, Berlin 123.05, New York 516.75, London 25.1325, Pariz 16.95, Milan 16.90, Praga 15.3175, Budim- pešta 0.007220, Bukarešta 1.9875, Sofija 3.74, Dunaj 73.

Javna zahvala

Vsled moje dolgotrajne in mučne bolezi- ni sem se moral podvreči nevarni opera- ciji, ki jo je izvršil profesor gosp. dr. Aloj- zij ZALOČAR. Prijetna dolžnost mi je izreči imenovanemu gospodu mojo najpri- srčnejšo javno zahvalo, da me je s srečno dokončano operacijo rešil nadaljnih bole- čin in gotovo tudi prerane smrti. Enako mi je tudi prijetna dolžnost, zahvaliti se ki- rurgu gosp. dr. Kraju za skrbno zdravni- ško ne-jo pred, posebno pa po operaciji, kakor tudi častitim bolniškim sestram v Leonišču za njihovo požrtvovalno skrb. Šiška, dne 21. maja. 1926. 618

Marija Lah.

Poslano

Pozivam trdko »Slovenija« s sedežem v Tetovu ozir. v Skopju, oziroma dru- žabnika Janka Homana in Havojiča, da ta- koj javita upnikom svoje sedanje bivališče oziroma, da takoj zadostita plačilnim dol- žnostim, sicer bomo njihovo posedanje po- stopanje napram upnikom javno ožigosali. Ime pošiljatelja tega poslanega je v upravi Jutra na razpolago. 620

Zarnice

Osram — vsakovrstne najceneje

J. Gorec, palača Kreditne banke.

Preklic

Preklicujem žaljivke, ki sem jih izrekla proti g. Valošek-u. 621

MILKA KALAN.

Razpis hotela „UNION“

(„Celjski dom“) v Celju.

Oddaja se v zakup hotel in restavracij »Union« (Celjski D.m) v Celju (Slovenija). V hotelu je 23 mebliranih tujskih sob s 49 poste- lami (brez perila), restavracija, veranda, vrt, mala in velika dvorana (1500 oseb), veranda, avtogaraja, kegnišče, vsi potrebni postranski prostor. Potreben je poleg hotelskega perila tudi kuhinjski in restavracijski inventar. Hotel nasproti kolodvoru, kjer stoji vsi dnevi in ponoči brezvolaki.

Shajališče letoviščarjev
Prometno izhodišče za Rogaško
Slatno Dobro in Savinjske planine.

V poštev predo samo kapitalno močni, strokovno naobrazni reflektanti slovenske na- rodnosti. Zapečatene ponudbe do 31. maja t. l. na društvo »Celjski dom« v Celju v roke predsednika ravatelj Lesničarja, Celje. Strossmayerjeva ulica št. 1 4003 a

Reform
steklenice
za konzerviranje sadja in povrtnin v vseh velikostih ter vse druge pri- tukline in zupanjeve knjige: Kon- zerviranje sadja in povrtnin ima v zalogi trdko
Lovro Petrovar, Ivanjkovci.
151-a Ceniki se pošljejo na zahtevo.

Izletniki! Planinci! Potniki!
Začenjajoča se pomlad
vam zadaja
veliko vprašanje:
Ali že imate Bad'urova vodnika?

Slovenija. Vodič kroz jugosloven- ske Alpe. Pohorje.
?
Bad'ura vam ne pove samo to- liko kakor znanci in domačini.
! Bad'ura ve vse!
! Za naročila se priporoča
Knjigarna
g. Kleinmayr & Fed. Bamberg
155-a d. z. o. z. Ljubljana.

Restavracija Alla Venezia Giulia
v Trstu, ulica C. Ghega št. 7, v nepo- sredni bližini glavnega kolodvora
LASTNIK: Václav Stengel
se priporoča potujočemu občinstvu. Iz- borna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski.

Restavracija Alla Venezia Giulia
v Trstu, ulica C. Ghega št. 7, v nepo- sredni bližini glavnega kolodvora
LASTNIK: Václav Stengel
se priporoča potujočemu občinstvu. Iz- borna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski.

Prodaja

potom prostovoljne javne dražbe Frna- devega posestva in sicer njiv, trav- nikov in gozdov, bo v nedeljo, dne 30. maja 1926. dopoldne v St. Vidu nad Ljubljano. 4025-a

ČEVLJARJI POZOR!

Prvo čevl'arsko učilišče v Ljubljani!
otvori priokrojevalni teoretični in prak- tični tečaj za g. mojstre in g. pomočnike. Srečujemo se tudi udeleženci iz dežele. — Po- jasnita in prijave sprejema oblastveno priznani stroko-ni učitelj in vodja tečaja K. Majce, Celovška cesta 57, Ljubljana VII. 4037-a

„Spectrum“ d. d.

Inž. Kopista, Dubsky in Krstić

tvornica ogledal in brušenega stekla

LJUBLJANA VII,
Medvedova ulica 38, telefon 755

82 Zagreb, Beograd, Osijek.

Središnjica Zagreb.

Zrcalo steklo, portorno steklo, mašinsko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteki- vanje v med. Fina, navadna ogledala.

Naiceneje in najbolje

si za pomlad in poletje oskrbite

raznovrstno usnje

kakor n. pr. boks od 14 Din naprej pri trdku

Fran Erjavec

Ljubljana, Stari trg št. 11 a.

Prepričajte se o tem! 3556-a

Priporoča se

Parfumerija „Strmoli“

Ljubljana, Pod Trančo 1

Lep trgovski lokal na Bledu

na najbolj prometnem kraju, za modno in ma- nufakturno trgovino se takoj odda.

A. Wölfling, Bled. 4053-a

D K W

SPORT

PROHER ODER SPATER- FAHRT D K W EIN JEDER!

Cena: Din 13.000.

Franke zacarinjeno Marlbor.

Prospekti na razpolago

pri

generalnem zastopsivu

Albert Achtig

Maribor

Trg svobode št. 1.

4043-a

V najem se odda (eventualno takoj) na najprometnejšem prostoru v Ptuj dobro upeljana detajlna

trgovina

z manufakturo

z inventarjem vred. Natančnejša pojasnila daje August Kraighor, Ptuj.

Ivan Kravos, Maribor

Konjske opreme, usnjate tor- bice vseh vrst, gamaše, na- hrbtniki, kovečki za vzorce in potnike. 3902-a

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš dobri soprog in skrbni oče, gospod

Franjo Stegu

trgovec in posestnik

danes dne 22. maja 1926 ob pol 3. uri zjutraj po dolgem trpljenju previden s tolažili za umirajoče v 47. letu izdihnil svojo dušo.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v ponedeljek, dne 24. maja popoldne iz Zagrada na mestno pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bode brala v sredo zjutraj ob pol 7. v farni cerkvi v Celju.

Dragega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

V Celju, dne 22. maja 1926,

Rozalija Stegu,
soproga.

Ferdinand, Stanko, Svetozar.
sinovi.

Gaston Leroux:

Prikazen v Operi

Tako je kruto razmišljal bedni Raoul, ko je tekel k pevkini loži... »Kristina!... Kristina!...« Grenke solze so žgale mladeniču veke. Brezupno je zrl na oblčila, razmetana po pohištvu, na oblčila, ki naj bi odela njegovo zaročenko ob uri bega!... O, zakaj ni hotela oditi prej! Zakaj se je toliko zamudila?... Zakaj se je igrala z grozečo katastrofo?... S srcem poašasti?... Zakaj je hotela v zadnjem usmiljenju vreči za zadnjo pašo tej peklenski duši božanski spev:...

»Angelov rajskih ti zbor!
Vzemite mi dušo v nebo!

Raoulu vre iz grla ihtenje, kletve in psovke. Z nespreditimi dlanmi otipava veliko zrcalo, ki se je nekega večera odprlo pred njim in pogoltnilo Kristino v temo. Upira se, pritiska, tipa... toda zdi se, da zrcalo... samo Erika... Morda so vse kretnje zaman pri takem ogledalu?... Morda bi zadostovalo, da izgovori določene besede?... Ko je bil še otročaj, so mu pripovedovali, da nekateri predmeti ubogajo na besedo!

Nakrat pa se Raoul spomni... »omrežja, ki se odpira na Scribeovo ulico... podzemeljskega hodnika, ki vodi od Jezera naravnost k Scribeovi ulici...« Da, Kristina mu je govorila o tem!... In ko je žal ugotovil, da težkega ključa ni več v skrinjici, je navzlic temu stekel v Scribeovo ulico.

Tam zunaj je zdaj, s tresočimi se rokami grebe po orjaških skalah, išče izhoda... naleti na železne pregrade... Ali je ta?... ali ona tam?... Če ni morda tisto okno?... Pogreza pogled skozi drogove... kakšna temna noč tam notri!... Poslušaj!... Kakšna tišina!... Nadaljuje pot okrog orjaške stavbe... O, tu so širni drogovi, mogočno omrežje!... To so vrata upraviteljskega dvorišča.

Raoul zdira k hišnici: »Oprostite, gospa ali mi ne morete pokazati zamreženih vrat, da, vrat, napravljenih iz drogov, železnih drogov... ki gledajo na Scribeovo ulico... in ki vodijo k Jezeru! Saj veste za Jezero? Da, za Jezero! Za jezero, ki je pod zemljo... pod Opero.«

47

»Gospod, vem, da je pod Opero jezero; ne vem pa skozi katera vrata se pride tja... še nikdar nisem bila dolil!...«
»In Scribeova ulica, gospa? Scribeova ulica? Ali ste že kdaj šli v Scribeovo ulico?«

Zasmejala se je! Zakrohotala se je! Raoul je pobegnil tuleč, skakal je po stopnicah, prekoračil je celo upravo in se je zopet znašel v luči odra.

Ustavil se je. Srce mu je bilo, da mu je hotelo razgnati sopeča prsa: morda so medtem našli Kristino Daaé? Vprašal je prvo skupino ljudi:

»Oprostite, gospodje, ali niste videli Kristine Daaé?«

Zasmejala so se.

V istem trenutku je na pozornici zabučal nov hrup in v množici obdajajočih ga frakov se prikaže, krileč z rokami, človek, ki je videti zelo miren in kaže prijazen, ves rožnat in debelušast obraz, obkrožen z nakodranimi lasmi. Modre oči so se mu svetile s čudovito vedrino. Upravnik Mercier pokaže novodošleca vikontu de Chagnyju, rekoč:

»Gospod, na tega človeka se obračajte odslej s svojimi vprašanji. Predstavljam vam gospoda policijskega komisarja Mifroida.«

»O! Gospod vikont de Chagny. Očaran sem, da vas vidim, gospod,« je dejal komisar. »Ali se hočete potruditi z menoj?... Kje pa sta ravnatelj?... Kje sta ravnatelj?...«

Ker je upravnik molčal, je tajnik Rémy prevzel nalogo, da pouči g. komisarja, da sta se gg. ravnatelja zaprla v svojo pisarno in še ničesar ne vesta o dogodku.

»Ali je mogoče!... Pojdimo v njuno pisarno!«

In g. Mifroid se je napotil z vedno gostejšo procesijo k priteljstvu. Mercier je izrabil priložnost in je stisnil Gabrielu ključ v roko:

»Slabo se obrača ta zadeva!« mu je zamrmral... »Pojd in da malo zraka mami Gyry...«

Gabriel se je oddaljil.

Kmalu so dospeli pred ravnateljska vrata. Zaman je Mercier moledoval in dopovedoval, vrata se niso odprla.

»V imenu postave, odprite!« je zapovedal jasni in nekoliko nemirni glas g. Mifroida.

Končno so se vrata odprla. Cela družba se je vsula v pisarno

s komisarjem na čelu.

Raoul je bil zadnji. Ko je baš hotel slediti v sobo, je začutil roko, ki se mu je spustila na ramo, in zaslišal je tele besede, izgovorjene na uho:

»Erikove skrivnosti se nikogar ne tičejo!«

Okrenil se je in je zadušil krik. Roka, ki se mu je bila spustila na ramo, je zdaj na ustnicah osebe z ebenovo poltjo in zelenkastih oči, pokrite z astrahansko kapo... Bil je Perzije!

Neznanec je nadaljeval kretnjo, ki je zabičevala molk. V trenutku, ko ga je osupli vikont hotel vprašati po vzroku njegovega tajinstvenega vmešavanja, je pozdravil in odšel.

XVII.

Čudna razkritja gospe Gyry o svojih osebnih odnošajih s fantomom Operi.

Preden sledimo g. policijskemu komisarju Mifroidu h gg. ravnatelja, naj mi dovoli čitatelj, da ga zadržim pri nenavadnih dogodkih, ki so se odigrali v pisarni, kamor sta tajnik Rémy in upravitelj Mercier zaman skušala prodreti in kjer sta se gg. Richard in Moncharmin zaklenila tako neprodušno iz povoda, ki je bralcu še neznan, ki ga pa moja zgodovinska dolžnost — reči hočem, moja zgodovinarjeva dolžnost — ne dopušča več skrivati.

Povedal sem že ob priliki, kako neprijetno se je izpremenila zadnje čase dobra volja gg. ravnateljev, in opomnil sem, da te izpremembe gotovo ni zakrivil zgolj padec lestence v okolnostih, ki jih poznamo.

Naj tedaj zve čitatelj — navzlic razumljivi želji gg. ravnateljev, da bi naj tak dogodek ostal prikrit za vse večne čase — da je fantom mirno potegnil svojih prvih dvest tisoč frankov. O, bilo je jokanja in škripanja z zobmi! Zadeva pa se je izpeljala čisto enostavno:

Neke nedelje sta našla ravnatelja na pisalni mizi kuverto z naslovom: Gospodu F. O. (osebno). Kuverti je bil pridejan listek s temle kratkim sporočilom F. O. samega: »Napočil je čas, da se izpolnijo klavzule, navedene v seznamu službenih dolžnosti. Vtaknite dvest bankovcev po tisoč frankov v tole kuverto, ki jo zapečatite z lastnim pečatnikom. Nato izročite kuverto Gospe Gyry, ki bo stala vsa potrebno.«

HARLEY-DAVIDSON

močnikih svetovno »nan champion 1/2, 7/9 in 10/12 H.P. — Radi jake konstrukcije sposoben za slabše poti. — Izhod v kvaliteti in izvedbi neprekosljiv. — V uporabi najekonomičnejši a po eg tega v ceni danes brez konkurence — Oglejte si najnovejše modele 1926.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica šte. 11.
Zastopstvo za Celje Drago Gams, Gaberje.

3572 a

Evo zlatnik!

Poglejte si ga dobro, kako je lep in blesteč zlatnik po 10 fr.!

Kupite si še danes

ZLATOROG terpentinovo milo

in prepričajte se o njegovi nedosegljivi kakovosti.

Ako Vam je sreča mila, boste našli pri uporabi tudi Vi skriti zaklad, pristni zlatnik po 10 frankov!

Brez potnega lista in brez dolarjev se vsakdo lahko poda v Ameriko, kjer bo življenje sprejet in pogoščen z izbornimi štajerskimi, dolenskim in dalmatinskimi vini, izbranimi gorkimi in mrzlimi jedili ter solidno postrežbo v vsakem oziru v nanovo urejenih prostorih ali na senčnatem vrtu ki ima prvovrstno urejeno električno razsvetlavo, kroglišče. — Cenj. občinstvu se vildno priporoča

Jakob Bolčič, gostilničar, „Amerika“, Vič-Glince.

Najboljši so „KRONA“ žebliji za podkve

Zaščiten znak

Pozor!

Zahtevajte pri kupovanju samo naše žeblije za podkve z naznačenim zaščitnim znakom.

So najboljši in najdovršenejši. Največja in najproduktivnejša tvornica.

MUSTAD,

jugoslavenska tvornica čavala te željezne i čelične robe d. d. Karlovac.

Autoomnibus Kranj-Jezersko

vozi vsak dan. Jezersko odhod ob 6. uri, Kranj odhod ob 15.50. Ob nedeljah in praznikih Jezersko odhod ob 6. uri in 14. uri, Kranj odhod ob 7.50 in 15.50. uri. Ustavi se v vsaki vasi. V prostem času je auto na razpolago tudi za druge vožnje

4013 a

Moka, žito, koruza, otrobi

najceneje

4055 a

pri Žitnem zavodu,
Ljubljana, Krekov trg 10/I.

Na debelo. Telefon 243. Na debelo.

Novi in rabljeni pisalni stroji, razmnoževalni aparati, »Opalograph« rotacijski stroji in tiskarski stroji ter vse potrebščine za pisarniške stroje. Lastna delavnica in strokovna šola za strojepisje in stenografijo.

4032 a

Ant. Rud. Legat & Co.

MARIBOR, Slovenska ulica 7.

Telefon 100 * Telefon 100

Antikvarična razprodaja

raznih leposlovnih in drugih knjig, muzikalij, pisemski papir ter sploh razne pisarniške potrebščine po čudovito nizki ceni, dokler je v zalogi, v veletrgovini **V. WEIXL** v Mariboru. Opozarja se na to ugodno razprodajo vsakogar, posebno pa ljudske in šolske knjižnice, trgovce i. t. d.

3945 a

IVAN ZAKOTNIK

LJUBLJANA

MESTNI TESARSKI MOJSTER

DUNAJSKA C. 48

Telefon št. 379

Vsakovratna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna Tega.

ca

Tovarna furnirja.

Stavbeno in tesarsko podjetje VILJEM TREO

Gospodsvetska 10. Vošnjakova 4.

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela in načrte.

Telefon Interurb. 103.

Ustanovljeno l. 1830.

4029 a

Oblastveno koncesionirano elektrotehnično podjetje

Maribor, Slovenska 16.

4076 a

Prevzema vse v to stroko spadajoče naprave. Postavlja elektrarne na vodno in kalorično moč, popravlja raznovrstne aparate, telefone, motorje, dyname, transformatorje, nizke in visoke napetostosti po strokovni izvedbi. Proračune in načrte na zahtevo.

Cenjenim naročnikom se priporoča **Vladislav Ilč, Maribor**, trg Slovenska 16. Stan. Pobreška 7. Popravlja se sprejemajo po dnevi in ponoči

Pozor!

103 a

Ako hočeš zopet imeti veselje s svojo obleko, dasiravno ni nova, potem jo daj nemudoma kemično čistiti in likati pri trdki

JOSIP REICH,
Ljubljana, tovarna Poljanski nasip 4-6.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Informacije

točne in vestne o trgovskih, obrtnih in industrijskih podjetjih kakor tudi privatnih osebah daje brzo, sigurno in zamajeno pod diskrekcijo za ves teritorij SHS in za inozemstvo

„Posavina“, poslovilnica za trg. indr. informacije
Brod n. Savi.

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Poseben oddelk za popolno popravilo emajliranja in popravila dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev.

jev itd. Prodaja na obroke. — Cenik franco. „TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4.

66

Slovenia-Transport
Ljubljana, Miklošičeva c. 36

Izvršuje: vse spedijske posle, reekspedicije,
vskladiščenja, prevoze, carinjenje robe
Revizija carinskih deklaracij. Telefon 723.

Carinsko posredništvo
Just Piščanec
Ljubljana, Miklošičeva cesta 36

Izvršuje: ocarinjenje, carinske reklamacije, re-
kurze, in vsa v carinsko stroko spadajoča dela.
Revizija poštinih carinskih pobornic. Telefon 723.

Moški fini boks, elegantni, lahki
in trpežni, nizki ali visoki 403
Din
198
Edino pri **VOIKA** Ljubljana

Sifon in platno za živотно in
posteljno perilo v najboljši kva-
liteti po najnižji ceni priporoča
trgovina perila 102

Hed. Šarc
Selenburgova ulica 5.

Prima češki šifon Din 17.- m.

Srečko Potnik in drug
parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov,
eterov ter izdelovanje sadnih sokov itd.
Ljubljana, Metelkova ulica 13

priporoča naravne sadne
sokove, arome za nealko-
holne pijače, sadne etre
za kandite, esence za
rum in žganje.

Pravi malinovec
Limonov sok
3967-a

Srbska Sremska Banka d. d. v Rumi

potrebuje: 4026a
upravitelja
za filijalko v Irigu, kateremu je
osigurano stanovanje v bančni zgradbi
knjigovodja
Reflektanta morata imeti strokovno kva-
lifikacijo, a offeri se imajo poslati upra-
vi do vključivo 5. junija t. l.

PILE vsakevrstne RAŠPE
izdeluje in popravlja strokovno ter prevzema
tudi specialna naročila po zmernih cenah
pišarna IVAN FIGAR
Ljubljana, Cesta na goronjsko
železnico št. 4 3983-a
(blizu gostilne „Novi Svet“.)

Kopališče
Pistyan (Slovaško)

pomaga iz
vanredno prot
reumi, pro
tinu, lishi-
an, skusa
tem in žepnim
boleznim. Zepi-
na močvirna
vrela izviri jo iz
tisoč metrov glo-
bine ter pospeša-
jeje smojene, da
bolezen izgine.
Cene (penzion)
la Termja Palace,
od Din 150—
ila Pro Patria od
Din 30—
Prekrasna lega.
Blaga klima

Tenis — Golf — Veslanje. — Od Dunaja 3 ure (direktno
voz) Informacije in glavne skladnice — Pis. blata za
hiko zdr v. lo: L. Schreiber, Zagreb, Akado-
mički trg 1. 3816-a

Dežni =
= plašč
noški, iz močne angieške
gumirane tkanine Din 220,
double 350, impreg. cover-
coat 500, dež. jopa 100, us-
njati suknjič 960, otroška
gumi pelerina 100, damski
gumi plašč 250, kakor tudi
hlače, oblike, površnike ter
splohi vso konfekcijo raz-
pošilja po zelo znižani ceni veletrgovina
R. STERMEČKI, CELJE ŠTEV. 20
Vzorci manufakture se pošljejo v pogled,
ilustrirani cenik s čez 1000 slikami pa
zastonj. Kdor pride z vlakom, dobi na-
kupu primerno povrnitev vožnje. —
Trgovci enpro cene

Svetovno priznani so proizvodi
Soc. an. „FIAT“ Torino.
Automobili vse vrste za vse svrhe. Polniški, tovorni, luksusni, nedo-
segiljivi glede kakovosti, konstrukcije, porabe bencina in cene.

Platnine olajšave 4016 a
Platnine olajšave
Samoprodaja:
TRIUMPH-AUTO **AUTOMOTOR**
d. z o. z. Maribor
Ljubljana, Aleksandrova c. št. 3. Gosposka ulica.

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA
hranilnica
reg. zadr. z NEOMEJENIM jamstvom
LJUBLJANA
Miklošičeva cesta Kralja Petra trg 2.

Vloge na hranilne knjižice
in tekoči račun obrestuje najugodnejše.

Specijalna oddelka hranilnice:
„Zavarovalna štednja“ in „rentna
štednja“.
Posojila daje le proti popolnoma varnim vknjižbam
in proti prav dobremu poreštvu.

Tovarna bučnega olja

J. Hochmüller, Maribor, Pod mostom št. 7,
(lužna stran mosta) priporoča pristno bučno
olje po konkurenčnih cenah.

Žaga
na bivšem Spodnjem Stajerskem v
bližini mesta Ptuj, v okolici ki je bo-
gata na trdem lesu s stalno vodno
močjo 40 HP, z dvema črvstima
beneškima jarmoma, hišo, skladiščem itd., se proda za kupca
po jako ugodni ceni. Vprašati Oglasni zavod Kovačič,
Maribor, Slomškov trg 16. 3946 a

Dobro ohranjen, četudi starejši
d y n a m o
ca 50 PS, se kupi. Ponudbe na upravo lista pod
„Dynamo“.

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH.
Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne
barve in matrice za Gestetner Cyklostil.
LUDVIG BARAGA 112 IV
LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6. Telefon št. 980

REVMATIZEM.
ZAHVALNA IZJAVA.
Gospodu dr. I. Rahlejevu
Beograd, Kosovska ul. 43.
Pri Vas sem naročil zdravilo za druge osebe, t. j. prvo naročilo
je bilo za šlovca, ki je bolan prišel iz Amerike, in je komaj mogel
hoditi, tok pa sploh ni mogel premikati. Dosti zdravnikov ga je pre-
gledovalo v Ameriki, mnogo je potrošil za zdravnike in zdravila, pa mu
vse ni pomagalo nič. Ker je imel že toliko izdatkov, sem mu svetoval
naj kupi „Radio Balsamika“. Tako sem jaz naročil to zdravilo zanj. Res
mu je pomagalo, da zopet lahko hodi in brez bolečin premika roke ter
dela kakor najbolj zdrav človek. Drugo naročilo je pa bilo za žensko,
ki že dolgo trpi na revmatizmu, pa se tudi že počuti mnogo bolje.
Premuda v Dalmaciji, 15. novembra 1926.
Zahvaljujem se hvaležni Peter Jadrovič.

Zdravilo „Radio Balsamika“ izdeluje, prodaja in razpošilja
po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“,
Beograd, Kosovska 43. 106

Onda se radi odpotovanja
špecerijska trgovina z inventarjem
in stanovanjem na prometnem kraju v
bližini mesta Celja.
Naslov v upravi „Jutra“. 3963 a

Provizijskega
potnika 4001 a
išče dobro uvedena firma za do-
bro idoči artikel za Slovenijo in
Medjimurje. Ponudbe na upravo
Jutra pod 999.

Pozor!
trgovci, zidarji, pleskarji
Pozor!

Največjo zalogo zidarskih in plesarskih čopičev
ter vsega ostalega blaga dobite po konkurenčni
ceni in v najboljši kvaleteti domačega izdelka pri

Ignac Šimencu
Celje, Kralja Petra cesta št. 8.
Ustanovljeno leta 1896. 4049-a

DANICA
d. d. za kemične proizvode
ZAGREB
nudi za najpovolnejše cene izdelke svo-
jih najmodernejše urejenih tovarn v
brezhibni kakovosti:

Iz tvornice v Bos. Brodu:
Petroleji, vse vrste strojnih olj, bencin
vseh stopenj: zdravniški bencin, hidrir,
olje za pogon Dieselmotorjev (plinsko
olje, modro olje). Cilindrska olja za
moko in pregreto paro, avto olja zim-
ske in poletne kvalitete. Olje brez duha
za tla, parafinske sveče različnih veli-
kosti, parafin, kolomaz črn in rumen,
tovarna mast, asfalt, olje za kurivo, gu-
dron. Iz tovarne v Koprivnici:
Superfosfat s 16-18% v vodi topiljive
fosforne kisline. Spec. zmesi KAS s ka-
ljevjo soljo in amonijakom. Kisik za
avtogensko varjenje. Centrala: Zag-
reb, Mažuraničev trg 4. Telefoni 17-31,
26-29, 18-39, in 29-13. — Zastopstva in
skladišča v vseh večjih mestih. 159-a

Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov
A. Janežič
Ljubljana, Florijanska ulica št. 14.

priporoča svoje prvovrstne izdelke raznovrstnih
trgovskih knjig: Amerikanski žurnali, glavne
knjige, blagajniške knjige, štrace, bloki, odjemalne
knjižice, komisijske in kopirne knjige, spominske
knjige, mape, zvezki za ljudske in srednje šole itd.
Na veliko! Najnižje cene! Na malo!

Srečke državne razredne loterije
so najbolj iskane in priljubljene izmed vseh,
ker je vsaka druga srečka izžrebana.
Največji dobiček v najugodnejšem slučaju
Din 1.900.000—
poleg tega več drugih visokih dobitkov po več stotisoč
in nebroj po mnogo tisoč dinarjev.
Prvo žrebanje se vrši dne 5. in 6. julija t. l.
Cena cele srečke 80— Din
Polovične 40— Din
Četrtinske 20— Din
Naročila sprejema že sedaj
Zadružna hranilnica
reg. pos. in gosp. zadruga z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

ELEKTROTEHNIK
popolnoma samostojna moč s strokovno šolsko izobrazbo
ter 12 letno prakso o projektiranju montaže in vzdrževanju
nizke ter montaži in vzdrževanju naprav visoke napetosti
želi svoje mesto izpremeniti — Cenjene ponudbe
pod „Zmožen in marljiv“ na upravo „Jutra“, Ljubljana.

ULTRAPHON
vellčasten izum v gramofoniji.
Gosp. Henrika J. Küchenmeisterja iz Berlina se je posrečilo,
da je s pomočjo vzporejanja zvočnih valov kakor tudi polom
rezonance skonstruiral instrument, ki glede jakosti in jasnosti tona
daleč nadkriljuje vse dosedanje.
Človek se pa začudi, ko čuje, kako so toni ugodni in jasni
in skoro docela prirodni: dobiva se vtis, kakor da poslušamo
samega izvršujočega umetnika. Poleg tega je vsled velike jakosti
tonov mogoče, da posluša tudi večji auditorij.
Ves inozemski tisk je pisal o tem izumu z velikim odušev-
ljenjem, a uspeh od poslednjem veseleju v Lelpzigu je bil ko-
losalen. V Berlinu že prireajo z Ultraphonom koncerte in ples.
Iščejo se zastopstva po vseh večjih mestih.
Dopisi na firmo „Kopaonik“, akcionarsko društvo,
Beograd, Topličin venac 4. 4022 a

Tobačna tovarna v Ljubljani raz-
pisuje na dan 17. junija t. l. ob 11. uri dop.
ponovno

ofertalno licitacijo
za oddajo sledečih odpadkov in slamnate
ambalaže v enoletni zakup.

Odpadki od konopcev	1.500 kg
„ motvozov	3.000 „
„ jutnega platna	5.000 „
„ domačega „	500 „
„ trojnika	300 „
„ jutnih niti	5.000 „
„ bele lepenke	9.000 „
„ rjave lepenke	20.000 „
„ mešanega papirja	30.000 „
Slamnata ambalaža od duv. bal (štore)	5.000 „

Interesentom-tuzemcem je vložiti do 10. ure
dneva licitacije kavcijo v iznosu 5%, inozemcem
10% od ponudene vsote v blagajni tobačne to-
varne v Ljubljani.
Razpisani material, kakor tudi specijalni po-
goji so na vpogled v ekonomatu tobačne tovarne
v Ljubljani.

Iz pisarne tobačne tovarne v Ljubljani.
Tov. št. 196/15 ex 1926. 4011-a

RAZGLAS.

Prva stavbena zadruga magistratnih nameščencev razpisuje oddajo gradnje treh novih hiš za Bežigradom. Tozadevni podatki se dobe od 26. do 28. t. m. pri načelniku zadruge mestni magistrat soba št. 43, II. nadst. od 10. do 2. ure. — Ponudbe je vložiti najkasneje do 4. junija 1926. do 12. ure.

V Ljubljani, 22. maja 1926.

Načelnik.

MARKO ROSNER

Zaloga
manufakturnega blaga
MARIBOR

Slovenska ul. 13 Telefon št. 232

Samo
na debelo!

Koncert

železničarske godbe „Sloga“

se vrši
v nedeljo 23. maja 1926 od 16. do 22. ure
na vrtu gostilne „Jadran“, v Kersnikovi ul. 5.

Točila se bodo prvovrstna šibeniška in viška vina ter
nudila mizla in topla jedila po zmernih cenah.

Za obilen obisk se priporočata

Braća Lasan

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem žalostno vest, da je naša nadvse ljubljena soproga,
oziroma mamica, gospa

Katarina Šonc roj. Vadan

včeraj dne 22. maja t. l. ob 5. uri v tukajšnji bolnici, v starosti 33 let po kratki in mukopolni boleznici previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb naše nepozabne pokojnice se vrši, 24. maja t. l. ob 16. iz mrtvašnice magdalenskega pokopališča na Pobrežju. Maša zadušnica se bo brala v Magdalenski cerkvi v torek 25. maja ob 7. zjutraj.

Maribor, dne 28. maja 1926.

Albin Šonc, soprog Zorko, Milan, sinova
in ostali sorodniki.

4078

Mestni pogrebni zavod.

Brez posebnega obvestila.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš
srčno ljubljani dobi soprog, oče, tast, stari oče,
brat, svak in stric, gospod

Josip Lauter

višji revident drž. železnice

v soboto, dne 22. t. m. po dolgi mučni boleznici,
previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo
v ponedeljek, dne 24. maja ob 4. uri popoldne
iz hiše žalosti Kopitarjeva ulica št. 4, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. maja 1926.

ŽALUJOČI OSTALI.

4065

Gorenjci in Gorenjke!

Ne zavržite ugodne prilike pri nakupu raznih pomladanskih in poletnih oblek.

V zalogi vedno krasna izbira volnenega blaga za ženske kostume, plašče, bluže, kakor moške obleke — površnike, razno perilo, vsakovrstni čevlji, damski klobuki, toaletne potrebščine, moška kolesa, otroški vozički, nagrobni venci itd.

Vse ugodnosti v novi trgovski hiši

Vinko Savnik, Radovljica

Konkurenčne cene!

Posrežba solidna!

Edino največje in
najmoderneje podjetje te vrste v
Sloveniji.

Veleprazžarna kave

MEZNARIČ RADO, Maribor, Glavni trg št. 21.

Tel. interurban 476
Brzjav Meznarič
Maribor.

Trgovci, zahtevajte
ponudbe.

Rastlinski zdravilni liker

Je zanesljivo domače zdravilo za pokvarjeni želodec, proti pomanjkanju teka, glavobolu, želodčnemu krču, nenadni oslabelosti. „Florian“ čisti glavo, daje moč in veselje do dela. „Florian“ se odlikuje po izbornem okusu. ZAHTEVAJTE POVSOD SAMO PRISTNI „FLORIAN“, ki ga izdeluje edno

E. Jeras in drug

Ljubljana - Moste.

4018 a

Odklanjajte vse ponaredbe.

Dr. Luce Treo

naznanja 4056 a

da se je preselil
s svojo odvetniško pisarno
iz Kranja
v Ljubljano
Dunajska cesta 29.

Radi smrti in boleznici!

odda za dobo 8
do 10 let svojo

Trgovino z gumijem

trgovka Z. KRAJNC, Celje
Cankarjeva cesta 7.

Istotam se prodaja štirisedežni
avto znamke „Peugeot“, kateri je
prevozil 8080 km brez vsakega
defekta. Posredovalci so izključeni.

PEUGEOT AUTOMOBILI!

Najstarejša avtomobilna tovarna sveta. Nепrekosljivi v kvaliteti, ekonomiji, elegantni izpeljavi in kljub temu v nabavni ceni brezkonkurenčni.

Na željo četverkolesne zavore.

12 HP potniški in dobavni avto takse prost	Din 39.500—
12 HP specialni luksuzni avto 2—3 sedežni	Din 42.000—
12 HP luksuzni avto, 4 sedežni	Din 44.000—
24 HP luksuzni avto 4—5 sedežni	Din 57.000—
24 HP potniški in dobavni avto, 4—5 sedežni, spremeniljiv v par trenutkih v potniški transportni avto za težo 600 kg	Din 57.000—
24 HP potniški in dobavni avto takse prost	Din 55.000—
35 HP luksuzni avto, šest sedežni	Din 69.000—

— Cene franko Ljubljana, opremljeni z vsem komfotom modernih avtomobilov. — Garancija, na podlagi današnjega kurza francoskih in tovarniških tarifar. — Svetovni rekord najmanjše uporabe bencina v posesti tovarne Peugeot. — 12 HP 5, 24 HP 9—10, 35 HP 12 litrov na 100 km. Grajen za vsak najlažji teren. — Pet let garancije na peresa. — Plačilne olajšave. Peugeot kolesa, lahki motorčki, znamke lev po brezkonkurenčnih cenah.

Pri generalnem zastopstvu za Jugoslavijo:

3791

O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 11.

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja ob smrti našega
ljubljenega, nepozabnega soproga, očeta, gospoda

Antona Slatnarja

izrekam vsem prijateljem in znancem, kakor
darovalcem cvetja in vencev in vsem onim,
kateri so blagopokojnika spremili na zadnji poti
v Kamniku in v Ljubljani, najprisrčnejšo zahvalo:
Posebna zahvala prečastiti duhovščini, pevskemu društvu „Lira“ in vsem ostalim udeležnim društvom in korporacijam.

V KAMNIKU, dne 22. maja 1926.

Ivanka Slatnar

v imenu hčerk in sorodnikov.

4070 a

Preselitev.

Aljoz Strupl, prodaja premoga in drv, se je
preselil z Vidovdanske ceste

v Pokopališko ulico (Dovozno ulico) 4 pri g. Pircu.

Stanovanje

2 sobi, kuhinja, soba za sušilnino in pritlikline v sredi mesta se zamenja za večje v bližini Kongresnega trga proti nagradi. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „S A 3“

347 a

Zdravilišče Slatina Radenci

(ob progi Ormož-Radgona)

Jugoslovanski Nauheim in Wildungen

Specijalno kopališče za srca, ledvicah in protinu trpeče. Nadaljne indikacije: pri ovapnjenju arterij, boleznih mehurja, peska, zdroba, reumi, diabetes, ledvičnih in žolčnih kamnih.

Naravne oglično-kisle kopelji, posebna dijetetična kuhinja Najmodernejše kopališčne naprave.

Nizke cene. Sezona traja od 15. maja do 30. septembra. Od 15. maja do 30. junija in od 20. avgusta do 30. septembra je v veljavi 40% znižanje sobnih cen.

Nešteto zahvalnih pisem. Zahtevajte zdraviliščne prospekte.

3028 a

KOSTANJEV LES

za tanin

kupuje po dnevnih cenah

ERNEST MARINC, Celje,

Zrinskega ulica št. 4.

Na vagone in na drobno bukova
in hrastova drva ter bukovo ogledne
lastne produkcije, vsakovrsten okrogli
les, dalje trboveljski premog, mavec
po konkurenčnih cenah pri trvdki

D. Marušić,

142 a

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 40.

Dva lepa trgovska lokala

eden opremljen za modno
in manufakturno trgovino,
na glavni promenadi v sredi
dni letovišča na

Bledu.

se odda. Pojasnila A. Wöfling,
Bled.

3935 a

Pogubo

vsaki družini

prinašajo nalezljive

bolezni. Kako se jih ubra-

nite izvesti iz knjige:

Dr. Josip Tičari

Boj nalezljivim

bolezni.

Cena s poštnino vred

Din 19-50

Naročila na knji-

garne tiskovne za-

druge v Ljubljani.

NARODNA KNJI-

GARNA ZALOŽBA

v Ljubljani.

»Jutro« roman

LUCIFER

kateri ekonomski nasveti

vsebinsko prepletena s

fantastičnimi zapletmi od za-

četka do konca ki prina-

šajo čudovitega čitatelja

s interesantnim razmišl-

ljanjem vsak hit preve-

steno. K. m. se stedi ras-

čevanje in tusternarje in

sopet preverjanje tako da

so čitatelji ostrono prika-

kovali vsako naličjevanje

romana. Izšel in se do-

hiva pri upravi „Jutra“ v

Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali

in oni ki niso imeli

te prilike, naj si ga

tako naroče za

domače knjižnice.

kolj zahvali Vas ne

more nobena knjiga!

Vzame štabe 65 Din

Brošura pa 45 Din

NARODNA KNJI-

GARNA ZALOŽBA

v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem, ki so nam izrazili sožalje ter nas
tolažili v teh bridkih urah, darovalcem krasnih
vencev in šopkov ter drugega cvetja, trboveljski
premog, družbi ter stanovskim tovarišem, kakor
tudi vsem ostalim korporacijam, ki so pripo-
mogle k tako častnemu srenvedu, čema go-
vornikom ob odprtem grobu ter vsem priat-
teljem in znancem, ki so v tolikem številu
spremili na zadnji poti našega nepozabnega
sina in brata, gospoda

inž. Ciril Cvetko Kalin-a

se najprisrčnejše zahvaljujemo.

4010 a

Žalujoča rodbina

Jugoslovenska češka tvornica bombažnih tiskanic d. d. Kranj

se priporoča

za dobavo usakoursinega tiskanega
in barvanega bombažnega blaga

3917-a

Puškarna
Janko Mišič
Kranj

lastna izdelovalnica vsako-
vrstnih najmodernejših
lovskih pušk.

Zaloga municije.
Kr. prodaja smodnika in raz-
streliva. 3925-a

Rudolf Rus
trgovina z urami in zlatino
KRANJ

Optični zavod. — Ustanovljena 1885.
3922-a

Zaloga bencina
za
automobile

Ljudevit Sirc
Kranj

Tovarniška zaloga „Port-
land“ cementa, trgovina
z mešanim blagom. Na-
— kup in prodaja vreč. —

FRANC CROBATH d. z o. z. Kranj

Zaloga manufakture na debelo in drobno.

Ustanovljeno leta 1885.

CIRIL VAJT

Tovarna volnenih in
pavolnatih pletenin

KRANJ

NAJSTAREJŠA IN NAJSOLIDNEJŠA
TVRDKA

FERDINAND SAJOVIC
KRANJ

VELIKA ZALOGA SUKNENEGA,
BOMBAZASTEGA IN PLAT-
NENEGA BLAGA TER
DROBNINE.

3930-a

M. OSTERMAN, Kranj

Mesarija, prekajevalnica, razni
mesni izdelki.

3927-a

A. BOŽIČ, Kranj

Krasna izbira vsega manufakturnega blaga

Solidne cene. Točna postrežba.

3918-a

IVAN LEVIČNIK

Velika zaloga najboljših švicarskih žepnih in stenskih ur.
Krasna izbira zlatne in srebrnine.

KRANJ

Optično blago.

KRANJ

JOSIP SLAVČ, KRANJ

STAVBENO PODJETJE

PRORAČUNI — NACRTI.

3911-a

Nahrbtnike

ali oprtnjače izdeluje vseh vrst naj-
bolje in najsolidneje tvrdka

Ivan Savnik, Kranj, Slovenija

3966-a

Franjo Majdič, Kranj
pri „Puščavniku“

Trgovina s špecerijskim, kolonijalnim
— blagom in deželnimi pridelki. —

Delikatese.

3930-a

Vinarna.

Na drobno!

Na debelo!

— Velika zaloga vse obutve —
Okasijska razprodaja damskih in
— dekliških čevljev in sandal —

Jadransko posavska čevljarna

družba z o. z.

KRANJ — SLOVENIJA

3918-a

Specijalna izdelava gorskih in sport-
nih šivanih čevljev, sandal kakor
tudi vseh drugih vrst obutve.

Lastni izdelki.

Ročno delo.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

5%

vloge na tekoči račun po dogovoru tudi višje,
brez odbitka rentnega in invalidskega davka,
— katera plačuje hranilnica iz lastnega. —

Stanje vseh hranilnih vlog nad 22 milijonov Din.

Josip Cernelič
Kranj

Manufaktura, perilo,
dežni plašči.

Velika izbira.
Najnižje cene.

3921-a

Pozor
automobilisti!

Postaja

za bencin in auto olje
Ignac Andrašič
Kranj.

3919-a

Josip Likozar
Kranj.

Specerija in
kolonijalna
trgovina

Zahtevajte
v vsaki trgovini
naramnice

domačeg izdelka,
katere so solidno izdelane
in najbolj trpežne.

Grosisti popust

IVAN SAVNIK
KRANJ.

2965-a

Sirc-Rant

Kranj

trgovina z mešanim bla-
gom na drobno in debelo,
nakup suhih gob, brinjevega olja
in deželnih pridelkov. 4000-a

M. Pirc

trgovina z manufakturnim blagom

v Kranju

poleg župne cerkve, ustanov-
ljena l. 1863.

Velika zaloga tovarniških ostan-
kov po najnižjih cenah.

Fino moderno pohištvo

za pisarne, klube in sprejemnice udi vam po zmernih cenah

tvrdka **PETER KOBAL, Kranj, Ljubljana - Kolizej**

zaloga pohištva, železne morske trave itd. — Lastno tapetirstvo.

Izredna prilika: Modroci po Din 200.—

Hiša za nivo

Na Hladi, 5 minut od po-
staje Ptuj, se prodaja za
25.000 Din. Kapele imajo
prihodki tudi stari mater.
Naslov pove uprava »Jutra«
13796

Majhno posestvo

Pri Sučali, hiša in 3 orle
živje (sedaj travnik) proda
Zavirček, Založarjeva ulica
14. 13775

Kapitalisti, pozor!

Popolnoma nova agencija s
prijatelji ter prvotnost
agencij kamen za kuhanje
agencije, se da v njej in
dobi 30 let proti enkratni
odpravi 45.000 Din. —
Agencija se nahaja v kra-
ju, kjer daleč naokoli ni
sebe agencije — kamen
je prvotnost. Naslov:
Drago Korosec, Ročica ob
Paki. 13790

Posest — Maribor

Na najem, ulici, šoge,
gostilne, stanovanja, pose-
stva stanovanja, posestvo
»Maribor«, Rotovški trg 3.
13767

Posredovalec

Sv. Petra cesta 23/I
proda:

DVE HIŠI, enonadstropne
v pritličju v Ljubljani,
veliko dvorišče, skupno
150.000 Din. — Din
VILLO, enodstropno, v Ze-
leni jami — 100.000 Din.
HIŠO, enonadstropno, vrt,
Glinice — 90.000 Din.
HIŠO, enonadstropno, vrt,
v Ljubljani, 110.000 Din.
HIŠO, pritlično, blizu sad-
nega trga — 130.000 Din.
HIŠO, eno-, ostri, dvonad-
stropno s lokalom, resti-
lacijski objekt — 100.000
Din. — Iredno ugodno;
HIŠO s prostori za preku-
pališče, 2 orla zemlji-
šča, pri Ptuj, 35.000 Din.
GOSTILNIŠKO POSESTVO
v Ljubljani, velik vrt.
Potreben kapital 100.000
Din. — 200.000 Din.
HOTEL NA BLEDO — Din
150.000;
HIŠO, enonadstropno, vo-
galsko, pekarija in mesa-
rja, Maribor, 250.000 Din.
POSESTVO, 130.000 Din;
POSESTVO na Dolenjskem
— 23.000 Din;
PARCELO na Mirju, 1000
kvadratnih metrov;
VEO PARCEL ob Dunajski
cesti in Šiški;
odda:
ZAJETKOVALNIŠKO S SPE-
CERILJO v Ljubljani;
LOKAL S STANOVANJEM
v predmestju — mesečno
200 Din;
GOSTILNO S TRGOVINO
pri Mariboru;
HOTEL v Mariboru;
KAVARNO v Zagrebu;
PROSTORE za adaptacijo
PEKARIJE v Ljubljani;
LESENO BARKO za 25
vagonov lesa pri Ljub-
ljanskem kolodvoru;
1 STANOVANJA po 2 in
3 sobe, v Ljubljani, pri
predplačilu;
SOBO S KUHINJO na Ko-
roševski ulici, 400 Din;
VEO STANOVANJE za za-
vezo;
VEO PRAZNE SOBE. 13761

Paromlin

ov, na turbinu, 86 HP,
kateri zmaga pred 1 1/2
vagoni, brez konkurence,
proda Zagorec, Maribor,
Tatarskova ulica št. 19.
13876

Lepo posestvo

Hotel šte. 46 — Maribor
se radi odstopanja poceni
proda. 13661

Stavbeniki

podjetniki!
Na poselitvi mesta (Koški-
Tivoli) kompleks stavbnih
parcel poleg dvih cest in
obstoječi vili, primerno za
moderne vile, proda po
Din 35 m² R. Lasnik,
Maribor, Cankarjeva št. 14.
13660

Hiša s trgovino

ali brez, kupim na promet-
nem kraju na delici. Cena
do 60.000 Din. — Ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»Tako dencar«. 13892

Lokal

Suh lokal
obilen, oddal s 1. junijem
na najem za več let. Poja-
nja daje ob dopolnitvi
kraj A. Kavčič, Selo 25
(pri kemični tovarni). 13664

Trgovino

s prvotnostim stanovanjem
odda radi bolnosti v najem
Grušič, Vranksko. 13698

Poslovni lokal

pritličje, ali dva v veli-
kosti 5 x 6, 3 x 4, na do-
ročiti, izjem. Ponudbe pod
»G. N. 1890« na upravo
»Jutra«. 13643

Hlev

za enega konja in šupo
žene. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »G. N. 1890«. 13642

Znova znižana

na najemna za lep po-
stojni lokal v pritličju Po-
kopskega zavoda v Ljub-
ljani, Gledališka ulica. —
Lokal obtoji iz 2 poslo-
vnih prostorov, ki se od-
daja tudi posamezno. K
cenu spada stranska soba.
98

Majhna trgovina

s mešanim blagom, na pro-
metnem mestu, najprej na do-
ročiti, se vzame v n. j. m.
Dopise na upravo »Jutra«
pod šifro »Trgovina 500«. 13692

Trgovina

s mešanim blagom, brez
konkurence, s rastlino
posoda, se proti odložitvi
proda. Potreben kapital Din
30.000. Dopise pod šifro
»Zlata jama« na upravo
»Jutra«. 13664

Lokal za pisarno

1388 m blizu sodišča. —
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Pisarna 767«. 13666

Trgovino

s mešanim blagom in sta-
novanjem oddam takoj pod
selo ugodnim pogoji. —
Naslov pove uprava »Jutra«
13576

Trgovski lokal

s velikim skladiščem, na
željo cela enonadstropna,
na Dolenjskem, se odda v
najem ali proda s 1. jan.
1927. Naslov v upr. »Jutra«
13644

Lokal

event. tudi s stanovanjem,
izjem. na prometnem kraju
Ljubljane za november. —
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Ljubljana 85«. 13665

Mešana trgovina

se takoj odda. Za prejem
potrebnega najmanj 50.000 Din
— po poljubnosti se preva-
ma lahko tudi več. — Po-
nude na upravo »Jutra«
pod šifro »Ugodno 65«. 13684

Iščem lokal

na Gospodarski ali Celov-
ški cesti. Event. napravim
tudi sam portal. Ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»Plačam dobro 597«. 13597

Trgovina v Ljubljani

na prometnem prostoru, do-
bro vpetljana, na dehelu in
drobno, se proda. Ponudbe
na upr. »Jutra« pod šifro
»Din 250.000«. 13757

Stanovanja

s eno ali dvema sobama,
event. prazno sobo, izeta
zakonska brez otrok. Naslov
pove upr. »Jutra«. 13630

Prazna soba

velika, s posebnim vzhodom
in električno razsvetljavo,
15 minut od glavne pošte,
se odda. Mirna, solnčna
lega. Naslov pove uprava
»Jutra«. 13630

Stanovanje

2 sob. kuhinje, predso-
be, pritličje, se odda s 1.
junijem mirni strani bli-
z otrok, ako plača za 1 leto,
event. za pol leta naprej.
Naslov pove uprava »Jutra«
13617

Krasno letovišče

v vili Linnar v Begunjah
pri Lescah se odda stano-
vanje 3 sob in kuhinje za
rodinjo. 13792

Gospod

se takoj sprejme v sredi-
ni mesta na hrano in stano-
vanje. Naslov pove uprava
»Jutra«. 13681

2 opremljeni sobi

s separiranim vzhodom,
s soprobar kopalinice, event.
tudi kuhinje, oddam takoj.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »10 minut od glavne
pošte«. 13699

Stanovanje

na Starem trgu šte. 29/I,
obstoječi iz 4 sob, pose-
ske sobe, kuhinje, predso-
be, pritličje, se odda tekem
15 minut od glavne pošte,
se odda. Mirna, solnčna
lega. Naslov pove uprava
»Jutra« pod »Tako 80«. 13723

Stanovanje

s 1 sobo in kuhinjo, se
oddaje s takoj ali pose-
stvo. Naslov pove upravo
»Jutra« pod »št. 111«. 13601

Sostanovalec

se sprejme na Tržaški cesti
št. 24. 13674

Opremljeno sobo

zračno in dno, 1388 go-
posodi se odda od 1. junija
15. junija s separiranim v-
zhodom in električno raz-
svetljavo, po možnosti v vili
ali na manj prometnem kra-
ju v Ljubljani. — Ponudbe
pod »1. junij 39« na upr.
»Jutra«. 13684

Stanovalec

se sprejme s 1. junijem.
Naslov pove uprava »Jutra«
13888

Soba brez postelje

1388 soliden gospod s 1.
15. junijem v bližini Sv.
Jakoba, Zabjaku, Trnovem
ali Bregu. — Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Soba 65«. 13663

Soba

s soprobar kopalinice, 1388
skladsko, na upravo
»Jutra« pod »Čedna 195«. 13664

Soba

s 2 posteljama in posebnim
vzhodom, se odda. Naslov
pove upr. »Jutra«. 13672

2 park, sobi

s soprobar kuhinje in vrt
tako oddam. Naslov pove
uprava »Jutra«. 13605

Opremljena Soba

čista in zračna, se odda
gospodini s 1. junijem. —
Naslov pove uprava »Jutra«
pod »1. junij 39«. 13611

Separirana soba

prazna, s kletnim kopal-
nico, se odda samostojno
s 1. junijem v Zelni jami
št. 112. 13654

Zamenja se

stanovanje
komfortno, veliko, v centru
mesta, za manjše. Dopise
pod šifro »Zamenjava 68«. 13638

Solnčno stanovanje

obstoječi iz 4 sob, pose-
ske sobe, balkona, predso-
be, pritličje, se odda tekem
15 dni. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Udebece«. 13697

2 opremljeni sobi

s soprobar kuhinje, oddam
s 1. junijem v Šp. Šiški,
Jančeva ulica 18. 13666

Stanovanje

se takoj odda v novi hiši
na Selo št. 65. 13869

Stanovanje

v novi vili, obstoječi iz
2 sob in kuhinje, se odda
s 1. junijem. Naslov pove
uprava »Jutra«. 13730

Dva gospoda

se sprejmeta takoj na sta-
novanje in hrano na Mes-
nem trgu 25/I, levo (na-
sproti magistratu). 13744

Stanovanje

v Mariboru, obstoječi iz 1
sobe, kuhinje in pritličja,
zamenjam za stanovanje v
Ljubljani
s enakimi ali s 2 sobama.
Naslov pove uprava »Jutra«
13707

Opremljena Soba

s hrano in celo okirno, se
oddaja za 800 Din mesečno
na Sv. Jakoba trgu št. 5.
13736

Stanovanje

izeta zakonska brez otrok.
Event. tudi podstarejša, kje
bi se lahko naredilo stano-
vanje. Pismena ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Sredina mesta 72«. 13772

Soba išče uradnik

15. junijem. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Soba 98«. 13798

Opremljena soba

se odda v gospodu v Stre-
liški ulici št. 10/I. 13601

Stanovanje

s eno ali dvema sobama,
event. prazno sobo, izeta
zakonska brez otrok. Naslov
pove upr. »Jutra«. 13647

Stanovanje

2 sob. kuhinje, predso-
be, pritličje, se odda s 1.
junijem mirni strani bli-
z otrok, ako plača za 1 leto,
event. za pol leta naprej.
Naslov pove uprava »Jutra«
13617

Krasno letovišče

v vili Linnar v Begunjah
pri Lescah se odda stano-
vanje 3 sob in kuhinje za
rodinjo. 13792

Gospod

se takoj sprejme v sredi-
ni mesta na hrano in stano-
vanje. Naslov pove uprava
»Jutra«. 13681

2 opremljeni sobi

s separiranim vzhodom,
s soprobar kopalinice, event.
tudi kuhinje, oddam takoj.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »10 minut od glavne
pošte«. 13699

Stanovanje

na Starem trgu šte. 29/I,
obstoječi iz 4 sob, pose-
ske sobe, kuhinje, predso-
be, pritličje, se odda tekem
15 minut od glavne pošte,
se odda. Mirna, solnčna
lega. Naslov pove uprava
»Jutra« pod »Tako 80«. 13723

Stanovanje

s 1 sobo in kuhinjo, se
oddaje s takoj ali pose-
stvo. Naslov pove uprava
»Jutra« pod »št. 111«. 13601

Sostanovalec

se sprejme na Tržaški cesti
št. 24. 13674

Opremljeno sobo

zračno in dno, 1388 go-
posodi se odda od 1. junija
15. junija s separiranim v-
zhodom in električno raz-
svetljavo, po možnosti v vili
ali na manj prometnem kra-
ju v Ljubljani. — Ponudbe
pod »1. junij 39« na upr.
»Jutra«. 13684

Stanovalec

se sprejme s 1. junijem.
Naslov pove uprava »Jutra«
13888

Soba brez postelje

1388 soliden gospod s 1.
15. junijem v bližini Sv.
Jakoba, Zabjaku, Trnovem
ali Bregu. — Ponudbe na
upravo »Jutra« pod šifro
»Soba 65«. 13663

Soba

s soprobar kopalinice, 1388
skladsko, na upravo
»Jutra« pod »Čedna 195«. 13664

Soba

s 2 posteljama in posebnim
vzhodom, se odda. Naslov
pove upr. »Jutra«. 13672

2 park, sobi

s soprobar kuhinje in vrt
tako oddam. Naslov pove
uprava »Jutra«. 13605

Opremljena Soba

čista in zračna, se odda
gospodini s 1. junijem. —
Naslov pove uprava »Jutra«
pod »1. junij 39«. 13611

Separirana soba

prazna, s kletnim kopal-
nico, se odda samostojno
s 1. junijem v Zelni jami
št. 112. 13654

Zamenja se

stanovanje
komfortno, veliko, v centru
mesta, za manjše. Dopise
pod šifro »Zamenjava 68«. 13638

Solnčno stanovanje

obstoječi iz 4 sob, pose-
ske sobe, balkona, predso-
be, pritličje, se odda tekem
15 dni. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Udebece«. 13697

Zenitve

Trgovec

v starem trgu, 28 let star,
feli poroči gospodino ali
dovode od 18—35 let.
Dopise, ako mogoče s sliko
na upr. »Jutra« pod šifro
»Ugodnost 272«. 13772

Družabnik trgovine

v Ljubljani, srednje staro-
sti, 18 let v vrhu festive
gospodino ali vdovo, ka-
tera poseduje nekaj kapita-
la. Le resne, neanonične
dopise na upravo »Jutra«
pod šifro »Zenitve 970«. 13687

Trgovka

feli snajza v svrhu poro-
čitve s dobro situiranim
gospodom, ne pod 45 let,
s velikim kapitalom. Mira
Skrab, Maribor, poštno lo-
že. 13806

Katera

čedna gospica ali vdovica
brez otrok, srednje staro-
sti, blagostara, s velikim
poslovstvom (tudi z večjim
poslovstvom na delici), feli
za močnejša aktivnega,
dobro situiranega državnega
uradnika, zelo plemenitega
vdova, zelo plemenitega
snajza, ki bi jo nosil na
rokah. Dopise na upravo
»Jutra« št. 1. junij. pod
»Doktor 1926«. 13810

Obrotnik

v stalni službi, izobražen,
s 60.000 Din premoženja,
srednje starosti, neoma-
neževane preteklosti, feli
poroči gospodino ali vdovo
s primernim premoženjem,
s obirjo ali posestvom. —
Dopise na upravo »Jutra«
pod šifro »Resnost 655«. 13653

Hišni posestnik

vdovec brez otrok, feli po-
ročiti gđ. ali vdovo sred-
njih let, s posestvom ali
primernim premoženjem. —
Cen. dopise, če mogoče s
sliko, na upravo »Jutra«
pod šifro »Mirni dom 91«. 13691

Znanja žel

v vrhu takojšnje Zenitve
vpokojen žandarmerijski na-
rednik, star 40 let, dobro
situiran, s dobro situirano
gospodino ali vdovo s de-
ležem, staro do 40 let. —
Dopise na upravo »Jutra«
pod »Vera«. 13791

Katera gospodinja

feli hotela poroči državnega
nameščena, srednjih let,
dobrega srca in mu pom-
aga graditi lastni dom. —
Dopise pod šifro »Sreča
Vas čaka« na področje
»Jutra« v Mariboru. 13893

Simpatičen gospod

40 let star, s veliko izobra-
bo, v inozemstvu, mogo-
znajza ne brez premože-
nja, feli poroči gđ. ali
vdovo od 28—40 let staro,
poštenega snajza, ki bi
imela premoženje, trgovino
ali posestvo. Le resne do-
pise s polnim naslovom na
upravo »Jutra« v Ljubljani
pod šifro »Zvestota 9030«. 13896

Dopisi

jako dobro obznan, se po-
niški cenil proda. Naslov
pove upr. »Jutra«. 13601/a

Gramofon

se ugodno proda na Reslje-
vi cesti 13, parter, levo. 13800

Harmonika

štirivrstna, skoro nova, se
zamenja za dober gramofon
s večjim številom plošč. —
Naslov pove uprava »Jutra«
13840

Priateljstvo

s inteligentno, samostojno
in simpatično d. m. o. i.
ima lastno stanovanje, feli
vije naobrazen gospod. —
Dopise pod »Brez predso-
dov« na upravo »Jutra«. 13876

Katera

gospodinja ali gospa bi
bila tako plemenita in ve-
likodušna, da bi gmo-
dnopirja (event. s posojilom)
mladega, inteligentnega in
simpatičnega gospoda, da
bi si mogel ustanoviti eksis-
tenco in se rediti velike
stiske? Iz hvalnosti bi ji
posvetil vse svoje življenje
Odgovor se prosi pod šifro
»Začni up na upravnico
»Jutra«. 13879

Topedo!

Trdno upam! Vse sem Tvoj
— Vroče poljubke s se-
stanki! 13892

Znanja

s snajzino, najprej trg.
naobrazen gospod

Original Goodyear čevlji

so najpopolnejši, najbolji in
najcenejši domači izdelek

V zalogi je najboljša izbira belih
čevljev, sandal po
najnižjih cenah.

Peter Kozina & Ko. Tržič

Podružnice:

Ljubljana, Zagreb, Beograd.

Twink

Nove obleke iz starih pretvarja Twink.
Cisti in barva obenem (v 24 različnih in lepih barvah).

ALUMINIJ

kompletna garnitura 12 kom
kakor na sliki franko dom

Prati predplačilo ali povzetje. Cerkveni zvonovi, armature in surov odliki.

Najboljša so še vedno

PUCH-kolesa!

z MICHELIN pnevmatiko.
Solidne cene!
Plačljivo na obroke!

Ign. Vok

Ljubljana
Podružnica Novo mesto.

GAZELA MILO

Tako krasno se pere edino to z
milom
„Gazela“

To res pravo gospodinjsko
milo učinkuje temeljito in isto-
časno blagodejno na vsako,
tudi najtrajnejše perilo. Uporab-
ljajte samo to milo, kajti z
njim prati je prava igračka.

Vedite pa tudi, da se v vsakem
tisočem kosu nahaja zlatnik.
Ako ga najdete, pomeni to za Vas dvojno srečo!

Gričar & Mejač

samo:

Selenburgova ulica št. 3.

Najsolidnejša ter znano naj-
cenejša moška in damska
konfekcija.

Izredna prilika!

Vsled smrti lastnika se prodaja
najlepših vil

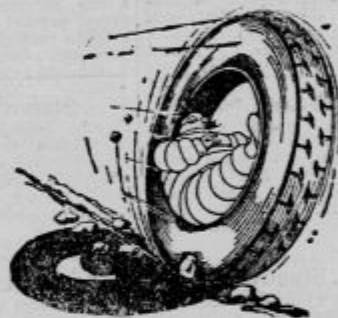
v Celju: ima dve veliki stanovanj po
6 sob in vse druge udobnosti, vrta od
nosno parka 3000 m². — Polasni a dale
iz praznosti g. IVAN PREKORSEK,
ekonom bolnice v Celju. 3886 a

Trgovski pomočnik železninar

reš slovenskega in nemškega jezika,
absoluten strokovnjak, pošten in dobro
priporočen, dobi ta o. j. dobro. **stalno**
službo. Ponudbe pod „Zanesljiva
moč“ na upravo „Jutra“. 3886 a

Michelin

najceneje

Kolesa

ES-NA, LEGNANO, STYRIA-
JUGO, TORPEDO, DUKOPP,
GORICKE

Žarnice

OSRAM

Radio

Šivalni stroji

J. GOREC, Palača Ljubljanske
kreditne banke

PRVA DALMATINSKA KLET

v Mariboru, Mesarska ul. 5

toči izborna in pristna dalmatinska vina, belo in črno, dnevno
se pečijo vsakovrstne morske ribe po najnižji ceni, vsaki petek
se prodajajo sveže morske ribe, tam dobite dalmatinsko oljčno
olje in vinski kis na drobno in debelo.

Se priporočam

JOS. POVODNIK.

Najnovejša zmaga

SHELL

bencina pri nas

je bila izvojevana 16. maja 1926.

na I. internac. avtomobilski tekmi Samobor-Plješivica-Sv. Nedjelja-Samobor v vseh kategorijah z vozači, ki so rabili

SHELL bencin.

Kdor torej hoče prvi dospeti in sigurno voziti, uporabljaj samo

SHELL bencin

SHELL auto olje

Anglo-Jugoslavensko petrolejsko d. d. Centrala Zagreb.

Podružnice in zastopstva po vsem svetu.